Písmo svaté v obrazech

PÍSMO SVATÉ V OBRAZECH

Místo vyhrazené pro obrázek svatého patrona nebo jiného světce. Obrázek Vám ochotně dodá vydavatelství této knihy.

Písmo svaté v obrazech

Českému čtenářstvu podává
profesor Emanuel Žák
S 238 nádhernými rytinami Nazaréňské školy

NAKLADATELSTVÍ „VYŠEHRAD", SPOL. S R. O., PRAHA 1936

NIHIL OBSTAT

Dr. JOSEPHUS BERAN,

CENSOR

IMPRIMATUR

PRAGAE, DIE 19. JUNII 1936

PRAEL. Dr. THEOPHILUS OPATRNÝ,

VICARIUS GENERALIS

NR. 8378

Všechna práva vyhrazena

Copyright by »Vyšehrad« 1936

OBSAH

STARÝ ZÁKON

I. Pravěk.

První tvůrčí den Hospodinův . . . 1
Druhý tvůrčí den Hospodinův . . . 2
Třetí tvůrčí den Hospodinův . . . 3
Čtvrtý tvůrčí den Hospodinův . . . 4
Pátý tvůrčí den Hospodinův . . . 5
Šestý tvůrčí den Hospodinův . . . 6
Sabbat . . . 7
Vzpoura a pád andělů . . . 8
Pád prvních lidí . . . 9
Vyhnání z ráje . . . 10
Tresty . . . 11
Oběť Kainova a Abelova . . . 12
Bratrovražda . . . 13
Synové Boží a synové světa . . . 14
Stavění archy . . . 15
Potopa . . . 16
Po potopě . . . 17
Noemova oběť . . . 18
Otcova kletba a otcovo požehnání . . . 19
Stavění věže babylonské . . . 20

II. Doba patriarchů.

Vyvolení Abrahama . . . 21
Oběť Melchisedechova . . . 22
Zaslíbení Boží Abrahamovi . . . 23
Abraham hostí tři cizince . . . 24
Sodoma a Gomorrha . . . 25
Zapuzení Agary . . . 26
Obětování Isáka . . . 27
Rebeka u studně . . . 28
Setkání na poli . . . 29
Esau a Jakob . . . 30
Jakobův sen . . . 31
Jakob a Ráchel u studnice . . . 32
Jakob uchází se o Ráchel . . . 33
Jakobův návrat . . . 34
Zápas s andělem . . . 35
Smír s Esauem . . . 36
Josef od bratří svých prodán . . . 37
Josef vykládá sny faraonovy . . . 38
Josefovo povýšení . . . 39
Josef dává se poznati svým bratřím . . . 40
Izraelité v Egyptě . . . 41
Jobova odevzdanost . . . 42
Job a jeho přátelé . . . 43
Jobovo nové požehnání . . . 44

III. Doba Mojžíšova.

Utrpení lidu v Egyptě . . . 45
Narození a mládí Mojžíšovo . . . 46
Mojžíšův krvavý čin . . . 47
Hořící keř . . . 48
Mojžíš a Aron před faraonem . . . 49
Ustanovení beránka velikonočního . . . 50
Zabití prvorozených . . . 51
Přechod Mořem rudým . . . 52
Zázraky na poušti . . . 53
Vítězství nad Amalekitskými . . . 54
Desatero Božích přikázání . . . 55
Zlaté tele . . . 56
Potrestání modloslužebníků . . . 57
Nové desky zákona . . . 58
Vyzvědači . . . 59
Vzpoura Korea a jeho stoupenců . . . 60
Hůl Aronova . . . 61
Měděný had . . . 62
Balaamovo proroctví . . . 63
Mojžíš vzkládá ruce na Josue . . . 64
Mojžíš na hoře Nebo . . . 65
Prorokova smrt . . . 66

IV. Doba Josue a soudců.

Rahab zachraňuje dva izraelské vyzvědače . . . 67
Přechod přes Jordán . . . 68
Josue a anděl Hospodinův . . . 69
Pád Jericha . . . 70
Dobytí města Haje . . . 71
Vítězství nad Amorrhejskými . . . 72
Pět králů v jeskyni Makeda . . . 73
Rozdělení země . . . 74
Jahel a Sisara . . . 75
Gedeon za soudce povolán . . . 76
Vítězství Gedeonovo nad Madianskými . . . 77
Smrt bratrovraha Abimelecha . . . 78
Slib Jeftův . . . 79
Boj Samsonův se lvem . . . 80
Samsonův boj proti Filištinským . . . 81
Samsonův pád . . . 82
Samsonova pomsta a smrt . . . 83
Rut a její tchyně . . . 84
Booz a Rut . . . 85
Narození Samuelovo . . . 86
Samuelovo povolání . . . 87
Helího smrt . . . 88

V. Doba králů Saula, Davida, Šalomouna.

Saul na krále pomazán . . . 89
Saulovo zavržení . . . 90
David na krále pomazán . . . 91
Davidův boj s Goliášem . . . 92
Saul pronásleduje Davida . . . 93
David a Jonatan . . . 94
Davidova velkomyslnost . . . 95
David a Abigail . . . 96
Saul u věštkyně v Endoru . . . 97
Saulova smrt . . . 98
David stal se králem nad kmenem Judovým . . . 99
David Micholou pohaněn . . . 100
Davidův pád a pokání . . . 101
Davidův trest . . . 102
Semej zlořečí Davidovi . . . 103
Absalomova smrt . . . 104
Davidovi rekové . . . 105
Davidovo sčítání lidu . . . 106
Šalomoun za krále pomazán . . . 107
Chvalozpěvy krále Davida . . . 108
Davidova kajícnost . . . 109
Prosebné žalmy Davidovy . . . 110
Děkovný žalm Davidův . . . 111
Šalomounův rozsudek . . . 112
Stavba chrámu Šalomounova . . . 113
Královna ze Sáby u Šalomouna . . . 114
Svatá láska . . . 115
Šalomounova modloslužba . . . 116

VI. Říše izraelská.

Rozdělení říše . . . 117
Prorok Eliáš živen krkavci . . . 118
Vdova sarefťská . . . 119
Eliáš dal pobíti kněze Baalovy . . . 120
Eliáš na hoře Horeb . . . 121

Achabova smrt 122
Eliáš do nebe vzat 123
Syn Sunamky 124
Smrt Jezabely 125

VII. Říše judská až do konce babylonského zajetí.

Isajášova proroctví 126
Ezechjášova modlitba 127
Mladý Tobjáš a Sára 128
Judit utíná Holofernovi hlavu 130
Juditin návrat 131
Nalezení knihy Zákona 132
Povolání Jeremjáše 133
Zkáza Jerusalema 134
Pláč Jeremjáše proroka 135
Povolání Ezechiele 136
Susana a dva starší lidu 137
Daniel zachránil Susanu před smrtí 137
Daniel a král Baltasar 138
Daniel v jámě lví 139
Návrat ze zajetí 140

VIII. Říše judská po babylonském zajetí.

Stavění chrámu nového 141
Ester 142
Mardocheus 143
Opravování městské zdi 144
Pokání lidu 145
Moudrost a bázeň Boží 146
Pravá láska rodičů a dítek 147
Heliodor 148
Antiochus 149
Sedm bratří machabejských 150
Matatiáš 151
Juda Machabejský 152
Nebeský jezdec 153
Zjevení Oniáše a Jeremjáše 154
Bratří Machabejští 155

NOVÝ ZÁKON

I. Narození a mládí Spasitelovo.

Zachariáš v chrámě 159
Zvěstování Panny Marie 160
Navštívení Panny Marie 161
Narození sv. Jana Křtitele 162
Pastýři u Betlema 163
Narození Páně 164
První poslové Vykupitelovi 165
Obětování Pána Ježíše v chrámě 166
Příchod tří králů 167
Výstraha andělova 168
Betlemská pacholátka 169
Útěk do Egypta 170
Dvanáctiletý Ježíš v chrámě 171

II. Veřejný život Spasitelův.

Jan, předchůdce Páně 172
Křest Ježíšův v Jordaně 173
Pokušení Ježíšovo na poušti 174
Svědectví Janovo 175
První učedníci Ježíšovi 176
Svatba v Káně galilejské 177
Vyčištění chrámu 178
Rozmluva s Nikodemem 179
Ježíš a Samaritánka 180
Řeč horská 181
Uzdravení ochrnulého 182
Dcera Jairova 183
Uzdravení dvou slepců 184
Stětí Jana Křtitele 185
Mládenec naimský 186
Ježíš a hříšnice 187
Bouře na moři 188
Zázrak gerasenský 189
První rozeslání apoštolů 190
Zázračné rozmnožení chlebů 191
Pán Ježíš zachraňuje Petra z vln 192
Petrovo vyznání 193
Proměnění Páně 194
Ježíš v domě Marie a Marty 195
Milosrdný Samaritán 196
Marnotratný syn 197
Boháč a chudý Lazar 198
Farizeus a celník 199
Cizoložná žena před Kristem 200
Vzkříšení Lazara 201
Ježíš přítel dítek 202
Ježíš v Betanii 203
Slavný vjezd Kristův do Jerusalema 204

III. Utrpení a smrt Spasitelova.

Mytí nohou 205
Ustanovení oběti mše svaté 206
Ježíš na hoře Olivetské 207
Ježíš jat 208
Ježíš před Kaifášem 209
Ježíš od Petra zapřen 210
Jidášovo zoufalství 211
Ježíš bičován a trním korunován 212
Ježíš k smrti odsouzen 213
Ježíš nese kříž 214
Ježíš na kříži umírá 215
Ježíš položen do hrobu 216

IV. Spasitelovo oslavení.

Ježíšovo zmrtvýchvstání 217
Ženy u hrobu 218
Maria Magdalena hledá Pána 219
Ježíš se zjevuje Marii Magdaleně 220
Učedníci emauzští 221
Ježíš zjevuje se apoštolům 222
Ježíš zjevuje se u jezera Genezaretského . . . 223
Ježíš odevzdává Petrovi nejvyšší úřad pastýřský 224
Kristovo nanebevstoupení 225

V. Církev Ježíše Krista v období apoštolském.

Seslání Ducha svatého 226
Uzdravení chromého od narození 227
Ukamenování sv. Štěpána 228
Komorník královny ethiopské 229
Savlovo obrácení 230
Křest pohana Kornelia 231
Pavel a Barnabáš v Lystře 232
Pavel v Athénách 233
Rozloučení sv. Pavla v Efesu 234
Sv. Pavel v Římě 235

VI. Tajemné zjevení.

Zjevení Syna člověka 236
Prvních šest pečetí 237
Sedmá pečeť 238
Nebeský Jerusalem 239

STARÝ ZÁKON

ŽALM 135.

Chvalte Hospodina, neb je dobrý,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Vychvalujte nejvyššího Boha,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Vychvalujte nejvyššího Pána,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž jediný činí veliké divy,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž učinil nebesa velemoudře,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž upevnil zemi nad vodami,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž učinil veliká tělesa světla,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Slunce aby panovalo ve dne,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Měsíc a hvězdy aby panovaly v noci,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž Egypt bil v prvorozenstvu jeho,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž vyvedl Izrael tamodtud,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž rozdělil Rudé moře v díly,
neboť na věky milosrdenství jeho!

A provedl Izrael prostředkem jeho,
neboť na věky milosrdenství jeho!

A svrhl krále i s vojskem do moře Rudého,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, který vedl národ svůj pouští,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, který pobil veliké krále,
neboť na věky milosrdenství jeho!

A jejich zemi daroval v dědičný majetek,
neboť na věky milosrdenství jeho!

V dědictví Izraelovi, sluhovi svému,
neboť na věky milosrdenství jeho!

A vysvobodil nás od nepřátel našich,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Toho, jenž dává pokrm všem živočichům,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Vychvalujte Boha nebeského,
neboť na věky milosrdenství jeho!

Vychvalujte nejvyššího Pána,
neboť na věky milosrdenství jeho!

✝

PRVNÍ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

»Řekl Bůh: Budiž světlo. I stalo se světlo.« (I. Mojž. 1. 3.)

»Na počátku stvořil Bůh nebe a zemi.« Tak je psáno Duchem Božím, ale lidskýma rukama. Ta slova jsou branou, kterou vstupujeme z věčnosti do času. Neboť nebe a země nebyly vždy tak, jak jsou nyní.

Byly stvořeny: Kdy? Nevíme. Jenom jedno je jisto, že nebe a země nejsou věčné; že je Vyšší moc povolala v život. Která to byla moc? Nikoli hmota, neboť ta je mrtvá a nehybná. Nikoli síla, neboť ta je slepá. Nikoli náhoda, neboť ta nemůže vytvořiti přesný řád.

Ničeho nebylo před tím. Jenom Bůh ve věčné kráse panoval nad hlubinami. Z ničeho stvořil neoživenou, mrtvou látku, aby z ní vytvořil nebe a zemi, celý světový vesmír s nespočetnými miliardami nebeských těles, z nichž naše země jest jedním z nejmenších. Vše to stvořil Bůh. »Rozepjal půlnoční stranu nad prázdnem, a zavěsil zemi na ničem.« (Job. 26. 7.)

Když věda tvrdí, že před miliony let celá naše sluneční soustava byla jenom nesmírná plynová koule, z níž při jejím otáčivém letu ponenáhlu se oddělila země a měsíc, takové nauky nikterak neodporují zprávám bible. Nikoli. O vznikání sluncí a měsíců nemluví kniha knih. Jenom jak stala se srdcem stvoření, to měl člověk slyšeti z úst Božích.

»Země však byla pustá a prázdná a tma byla nad hlubinou.« Věčný rozepjal plášť své všemohoucnosti nad touto mrtvou hmotou. »A duch Boží vznášel se nad vodami.« A hle, jeho láska dala svítiti šesti velkým světovým dnům nad touto zemí. O těchto »dnech«, dlouhých tvůrčích dobách, nemůže žádný lidský jazyk vyprávěti, jak velké a dlouhé byly, neboť před velebností Boží je tisíc let jako jediný krátký den včerejší.

Veliké, mocné, ohromující slovo zaznělo prvého dne z úst Božích. V podivuhodné ozvěně spěchalo světovým prostorem, znělo znovu a znovu ze všech končin, a tvoříc ustalo ve věčném klínu Božím. Řekl Bůh: »Buď světlo!« Podivuhodná jasnost začala té chvíle svítiti. Tmy prchly. A putující zemská koule tonula v zářícím moři světla. Jak se to stalo? Nevíme. Ale věda dokázala, že je možné světlo bez slunce; že však bez světla není na zemi možný žádný život, žádný ruch.

»A Bůh nazval pak světlo dnem a tmu nocí. A nastal večer a jitro, den prvý.« (I. Mojž. 1. 5.)

DRUHÝ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

»I učinil Bůh oblohu a oddělil vody, které byly pod oblohou, od těch, které byly nad oblohou.« (I. Mojž. 1. 7.)

Velké dílo čekalo na druhý vyšší den světa. Vznik oblohy, která se jeví lidskému oku jako modrá klenba; vznik oblak a vzduchu. Ještě moře a souše nejsou od sebe oddělený z hlubin spodních vod, když světlo, jež na rozkaz Boží zářilo s neznámých výšin, vydalo teplo. A teplo ssálo vody z vlhkých mlhových mraků a vyzdvihlo je vysoko vzhůru nad zemi. Vody nahoře; vody dole. Kdo je rozdělí, aby v divokém hukotu znovu se nesrážely? Veliké vzdálenosti, které Bůh položil mezi nebe a zemi, je dělí od sebe. Vzduch jako neviditelná hradba nebes nese mraky na svých vlnících se ramenou.

Ve vývoji země veliký, důležitý okamžik! Nebo čím byla by země bez oblak a bez vzduchu? Všechen rostoucí život má s výšin nebeských. K nim vysílá země své páry, obrovské vodní proudy bez přestání; ve dne i v noci. V plujících oblacích poutá Věčný tyto vody a sesílá je v příhodný čas jako sníh a déšť, rosu a jinovatku znovu žíznící zemi. Spadá z mraků na zemi, omývá hory, tvoří ostrovy a břehy z bahna a prýští v studnách z kamenité půdy. Polní zvířata ji pijí; na nejmenším stéble chvěje se v tekuté perle rosy, jako plodonosná slza pozdravuje nás z hlubokých očí květin. Polní setba touží po oblacích; chtějí být nasyceny stromy v lesích a cedry na Libánu. Tiše, zcela tiše vystupuje vzhůru a zase padá dolů ve stálém koloběhu jako krev v těle. Je jediným proudem požehnání a života.

Vody nahoře, vody dole! Mezi nimi vzduch rozdělující stěnou. Hravě nese plující zástupy oblak na svém lehkém voze nad zemí, ať jej pozlacuje paprsek slunce, ať bouře vyvolá blesky z jeho srdce. Vzduch nese oblaka a bičuje moře, že země se chvěje a lidé s ní. A lidé, zvířata, rostliny žijí z něho a nezbytně musili by zahynouti, neboť bez vzduchu není dýchání ni život možný.

A tento skvoucí, zázračný čin Boží vypravuje kniha knih prostě a jednoduše, že každý může to pochopiti, slovy: »Řekl Bůh: Budiž obloha uprostřed vod a děl vody od vod. Učinil tedy Bůh oblohu, a oddělil vody, které byly pod oblohou, od těch, které byly nad oblohou. I stalo se tak. Nazval pak Bůh oblohu nebem.«

Velmi zdařilý a velmi užitečný, účelný a tajuplný byl tento veliký tvůrčí čin. »A Bůh viděl, že jeho dílo bylo dobré. A nastal večer a jitro. Den druhý.«

TŘETÍ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

»I řekl Bůh: Ať se shromáždí vody, které jsou pod nebem, na jedno místo, a ukáže se souš.« (I. Mojž. 1. 9.)

Vznešený tvůrčí skutek Hospodinův nastává třetího velkého dne. Dává vodním spoustám pod oblohou různé meze a spořádaný stav. Jsou dva činy Hospodinovy, jež se tu uskutečňují: Oddělení souše a moře, a stvoření rostlin.

Nejprve zní tvůrčí slovo Hospodinovo: »Ať se shromáždí vody, které jsou pod nebem, na jedno místo a ukaž se souš.« A hle, bylo slyšeti hukot; zdvihaly se hory a klesaly nížiny. »Před hněvem tvým utíkaly, před hlasem hromu tvého se strachovaly.« (Žalm 103. 7.) A zatím co se vody rozdělují a shromažďují, vytváří se hmota v nových formách k polopevnině, pevnině, souši, a pevná země začíná se zdvíhati ze širých vodních plání. Tak povstaly země a moře; dva světy od sebe oddělené jako den a noc. Dvě nepřátelské mocnosti, rozdílné jako život a smrt. Co žije ve vodě, zmírá na suché zemi. Co dýše na zemi, hyne ve vodě.

Jak se to vše stalo? Ni jediného slova o tom nevíme. Přírodovědci je tu zůstaveno volné pole. Prostému člověku stačí věděti, že veliký koloběh a výměnu, na níž na zemi a na moři v údivu hledí, stvořil Bůh, a týž Bůh stále shledává, že vše odpovídá svému účelu.

»A viděl Bůh, že je to dobré.« Nyní je připravena půda pro jednotlivé živé bytosti. A zazní druhé tvůrčí slovo: »Ať zplodí země zelené a semenonosné rostliny, jakož i plodné stromy, které nosí na zemi podle svých druhů ovoce, ve kterém jest jejich símě.«

A slovo Boží — nikoli země a nikoli síla přírody, neboť ony nemohly z mrtvé hmoty zploditi nějaký život — vyvolalo z veliké nové země první živoucí děti, rostliny všeho druhu. Z ruky Věčného jako zelený šat, z mladistvého svěžího života setkaný, vypučely rostliny, které pro člověka tak jsou důležité: zeliny, obilí, stromy v zahradách a úrodných nivách, nejrůznější pokrmy pro člověka i zvířectvo.

Ale také všechny jiné rostliny, od obrovských rostlin na horských výšinách až k podivuhodnému rostlinstvu na dně mořském udiveně otevřely oči. Bůh je stvořil v jejich různých druzích. K jeho slovu všechny radostně se prohudily k životu. A všemohoucí radoval se z kvetoucího a kolem sebe vůni šířícího světa. »A viděl Bůh, že je to dobré. A nastal večer a jitro, den třetí.«

ČTVRTÝ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

Po dlouhé noci vyřkl Hospodin tvůrčí slovo pro dílo čtvrtého dne: »Buďte světla na nebeské obloze, dělte den a noc; buďte znamením, označujte časy, dny a roky, a svítte na nebeské obloze, osvěcujíce zemi! I stalo se tak. Učinil tedy Bůh dvě veliká světla: světlo větší, by panovalo dni, a světlo menší, by panovalo noci, a hvězdy. A umístil je na nebeské obloze, by svítila nad zemí, panovala dni i noci, a dělila světlo od tmy.«
(I. Mojž. 1. 14.—18.)

Jako rolník rozsévá své símě do polní brázdy, tak rozsil Hospodin hvězdy do vlnící se světové mlhoviny. Dech jeho úst dal jim pohyb a řídil je bez ustání v nejprudším letu nekonečným vesmírem.

Ale není potřebí tak tomu rozuměti, že by slunce se všemi stálicemi, planetami a měsíci byly stvořeny teprve tohoto dne.

Snad miliony let, jak tvrdí věda, již tu byly.

Ale teprve nyní, kdy země a souhvězdí byly již k tomu připraveny, kdy vrstvy mračen byly vždy řidší, dopadaly jasněji jejich papraskу se zářícího nebe na zemi. Je na přírodozpytcích, aby se pokusili tuto otázku zodpověděti.

Slavné slovo Hospodinovo jenom to zdůrazňuje, že Věčný čtvrtého dne uvedl slunce, měsíc a hvězdy v náležitý poměr k zemi a k člověku, který ji obývá. Jako vše-vládnoucí panovník mělo od té chvíle slunce vévoditi zemi, mělo jako veliký, vznešený nebeský posel závratnou rychlostí blesku své světlo sesílati zemi. Mělo dáti zráti zrnu na poli a révě na vinici, a květiny zdobiti pestrými, živými a sytými barvami.

Noci měl od té chvíle vévoditi měsíc. Měl vody pozvedati z ní vzhůru k nebesům; měl řiditi příliv a odliv mořských vod, aby moře nepřekročovalo své hráze. Měl stojatým vodám dáti pohyb, aby nepropadaly páchnoucí a nemoci šířící hnilobě.

A jako měsíc měly svítiti i nesčetné hvězdy, tyto barevné drahokamy na nebi, které Stvořitel vetkal v tajuplný plášť noci. »Učinil měsíc, aby dělil čas, a slunce poznalo svůj západ.« (Žalm 103. 19.)

Od té chvíle zářící nebeské hvězdy slouží k tomu, aby si člověk mohl uvědomovati, kde žije v prostoru a času. V neporušitelné pravidelnosti, jako zlatá čísla na ciferníku nebeských hodin po věky hvězdy svítí, a volají všem lidem na zemi: Nás stvořil Bůh.

Kdo umí čísti, rozumí jejich tiché, jasné řeči. »A Bůh viděl, že je to dobré. A nastal večer a jitro, den čtvrtý.« (I. Mojž. 1. 18.—19.)

PÁTÝ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

»I stvořil Bůh velká zvířata vodní a všeliké živočichy, které vydaly vody podle jejich druhů.« (I. Mojž. 1. 21.)

Po páté se rozednívá v pracovním týdnu Božím. Nové tvary života mají povstati na zemi, zvířectvo ve vodách a v povětří. Rekl Bůh: »Vyveďtež vody živá zvířata, která se pohybují; létavci pak nad zemí pod oblohou nebeskou lítejtež.« Lehko a bez námahy, pouhým tvůrčím slovem, naplnila Boží všemohoucnost nesmírné prostory vod a vzduchu nesčetnými živoucími bytostmi, v tisících druzích zvířectva, z nichž každý uskutečňuje novou myšlenku Boží. Boží moudrost a Boží všemohoucnost nelze prostěji, ale též velkolepěji vysloviti: Řekne a stane se. Poručí a k jeho rozkazu poslušně tu stojí nesčetné pluky živých bytostí. — A ještě jedno slavnostní slovo se ozve v dílo pátého dne — požehnání: »Rosťte a množte se, a naplňte mořské vody; také ptáci ať se rozmnožují na zemi.« Bůh žehnal a obrovská zvířata tu byla, miliony ssavců, které teprve pozdní přítomnost vykopala z vrstvy jury. A byla tu ostatní mořská a říční zvířata, všechna, která plují svými vodními cestami; tisíce druhů ryb, kterým teprve později věda dala jména. Jediným hromadným jménem jsou tu nazvány nové a nové miliony, které nikdy nemohou býti ukořistěny z hlubin mořských, i kdyby všichni lidé dnem i nocí spouštěli k nim své obrovské sítě. Stálý ruch ve vodách, počínajíc vlnící se mořskou hladinou, nad níž bouře zpívá svoje žaloby, až dolů v ony nezměrné hlubiny, kam žádný paprsek slunce nedoniká, kde zvířata sama se světélkujícím jasem osvěcují si cestu, když pudí je blad ven z jejich temných koutů!

Bůh požehnal a šuměly tepoty křídel všeho ptactva vzduchem, který nemá cest. Pyšný orel, který učí své mladé vzlétati k slunci, hýkající sova, blasatelka bouří, prostý slavík, který v křoví zpívá smutné své písně, všechny až k poslední mouše, která teprve zrána se zrodila a k večeru již zmírá, byly stvořeny slovem Božím. »Otevřeš svoji ruku a všichni budou nasyceni: ale když odvrátíš tvář svoji, zkormoutí se; odejmeš ducha jejich a zhynou a v prach svůj se navrátí.« (Žalm 103. 28.—29.)

A také pořad, v jakém moře a zemi oživují, odpovídá údajům vědy. Vše jedno: ať stvořeny byly v jednom dni, anebo teprve v dlouhém postupu a vývoji věků, Bůh je a zůstává stvořitel všech druhů, byť jen jeden nebo více prvotních druhů stvořil.

Bůh všechny učinil. A nastal večer a jitro, den pátý.

ŠESTÝ TVŮRČÍ DEN HOSPODINŮV

»I stvořil Bůh člověka z hlíny země, a vdechl v tvář jeho dech života.«
(1. Mojž. 2. 7.)

Jeden zázrak připravoval zázrak druhý. Od stupně k stupni všemohoucnost Boží vedla svět k jeho dokonalosti. Věčná moudrost hravě obydlila výšiny i hlubiny. Ale všechny tyto zázraky směřovaly k tomu, jehož Věčný chtěl míti korunou tvorstva. Nastává šestý den v pracovním týdnu Božím. Bůh oživuje zemi zvířaty pozemskými a potom stvoří člověka.

Po dlouhé noci zase zaznělo majestátní slovo Stvořitelovo: »Vydej země živočišstvo podle jeho druhů; totiž zvířata krotká, drobnou zvířenu a všeliké druhy zvířat divokých. I stalo se tak.« Země byla obydlena zvířaty pevniny, dobytkem, který v domácnosti člověka je užitečný, plazy, které lezou po zemi, jednak ve vodě, jednak na zemi žijí. V dokonalé stupnici ponenáhlu, pomalu za nedokonalými druhy následují druhy dokonalé zcela podle plánu, který moderní věda stanovila svými poznatky. Stvořitel nemusí se za své dílo hanbiti; před žádným vědeckým badáním rdíti. »A viděl Bůh, že je to dobré.«

Žádný celý den. žádný nový večer, žádné nové jitro — i to potvrzuje věda — neklene se nad říší světa, který je dokonán. Tu zazní slavnostně, plno vážnosti tvůrčí slovo Hospodinovo; mluví je ke stvořeným zástupům nebeských obyvatel. »Učiňme člověka k obrazu a k podobenství našemu; ať panuje nad mořskými rybami, nad nebeským ptactvem, nad krotkými zvířaty, nad celou zemí, jakož i nade vší drobnou zvířenou, která se pohybuje po zemi.« A stvořil Bůh člověka jako šťastné dítko své lásky podle vlastního obrazu svého. Vzal prach země, učinil tělo a vdechl mu teplý dech Nekonečného, nesmrtelnou duši. Potom seslal na prvého člověka Adama hluboký spánek, vyňal jedno z jeho žeber a stvořil z něho Evu, první ženu. Jako muže a ženu stvořil Bůh prvního člověka, nikoli různého druhu a třídy. Neboť ta měla býti nejvyšší důstojnost člověka, jasný, zářící vrchol všeho božského stvoření, závěrečný kámen pozemské tvůrčí činnosti, že člověk ve všem jest jedno, v druhu i třídě, že jest pouze jedna vladařská rodina, co zatím zvířat je mnoho druhů a tříd. A Boží požehnání kanulo dolů na prvý pár lidí ve velkém domě světa. A potom řekl Bůh: »Rostte a množte se, a naplňte zemi a podmaňte ji; a panujte na ní.« — »A viděl Bůh všecko, co byl učinil; a bylo to velmi dobré. A nastal večer a jitro, den šestý.«

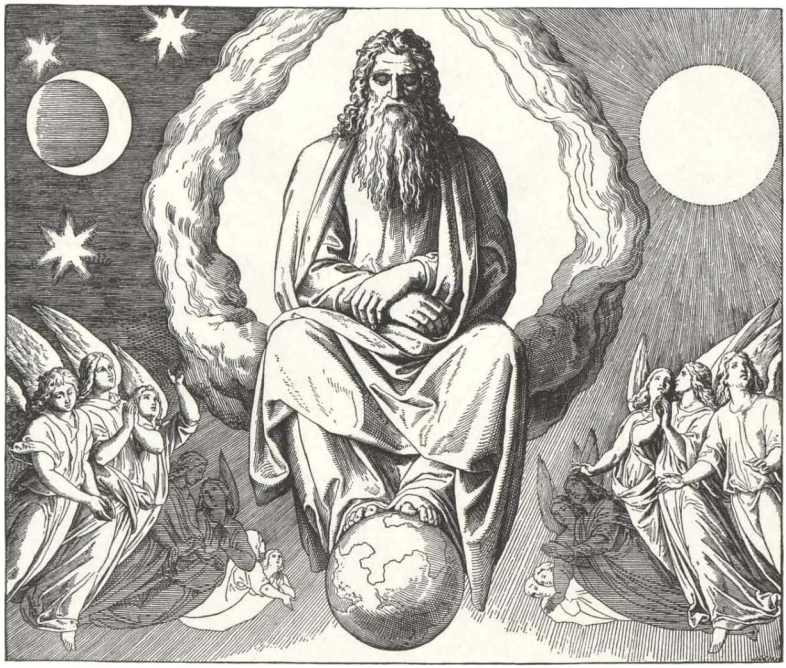

SABBAT

»Požehnal pak Bůh dni sedmému a posvětil ho, poněvadž dne toho byl ustal ode všeho svého díla, o kterém při stvoření pracoval.«
(I. Mojž. 2. 3.)

Velký Boží týden tvůrčí činnosti blížil se ke konci. Po šest dní rozséval Věčný zázraky své všemohoucnosti po zemi. Nyní, kdy ranní červánky sedmého dne zasvítly s nebe, odpočinul Bůh od všelikého díla. Posvětil tento den a požehnal mu a ustanovil jej pro věčnou paměť, že Bůh odpočinul po své práci.

Měj v úctě sobotu! Neboť Bůh ji ustanovil za den Páně. Ve svém božském zalíbení oddělil sobotu od ostatních dní téhodne, a sám si ji vyhradil za den modlitby. V Bohu a s Bohem mělo v sobotu odpočívati též všechno stvoření; všechen život a všechna činnost měla tohoto dne býti jedinou písní chvály a díků Stvořiteli. Odkládaje tíživé pozemské starosti, měl člověk v sobotu především sledovati zázraky stvoření; měl v otevřené knize přírody čísti o podivuhodných dílech Všemohoucího, který všechno to z ničeho povolal k životu.

Stále hlásají nebesa čest a slávu svého Stvořitele. Ale člověk jest postaven do chrámu celého vesmíru jako nejvyšší kněz, který má i nerozumnému tvorstvu propůjčiti hlas svých úst a city svého srdce, aby všechno stvoření děkovalo Bohu za jeho otcovskou lásku. A tak ve stále se vracejícím běhu týdnů měl býti sedmý den obrazem nebeského sabbatu na zemi. Měj v úctě sobotu! Neboť Bůh ji ustanovil také za den pro člověka. Člověk měl pracovati a činným býti; ale neměly v divokém ruchu všedního dne hynouti a v prachu se utápěti jeho tělo a jeho nesmrtelná duše. Musily míti jeden den pokoje a míru v Bohu; den, v němž by po námahách téhodne načerpaly svěžího dechu a světla nebes k nové síle a k novému životu. Volně, ničím nerušen měl tento den člověk povznášeti svůj zrak k věčným hvězdám, jeho duše měla se otevříti, aby přijala požehnání nebe. Posílen na těle i na duchu, má potom pozemský poutník ze sobotního odpočinku znovu vraceti se v tvrdé všední dny, aby pracoval, až velký pozemský týden utrpení a práce pomine, a večerní červánky posledního slavného dne promění se v ranní červánky věčného klidu sobotního v nebesích.

Tak od tohoto dne v neporušitelné pravdě platí první a nejvyšší zákon pro tento svět: »Šest dní budeš pracovati. Sedmého dne však je sobota, den Pána tvého Boha, v němž nemáš konati žádného díla.« (II. Mojž. 20. 9.)

VZPOURA A PÁD ANDĚLŮ

»I nastal boj veliký v nebi. Michael a andělé jeho bojovali s drakem i andělé jeho.« (Zjev. 12. 7.)

A ještě druhý, neviditelný svět stvořil Bůh ve své moudrosti a všemohoucnosti, nesmírně veliké zástupy pouhých duchů: své anděly. Bohatě obdařeni velikými milostmi, měli mu sloužiti, v blaženém patření na jeho vznešenost zpívati jemu věčné chvalozpěvy a v naprosté poslušnosti býti věrnými posly jeho rozkazů.

Ale veliká vina, těžké provinění porušilo toto krásné jitřní štěstí. Pozdvihl se Lucifer, posel světla, se svým vojem v bezměrné pýše, a v slepém sebezbožňování vyřkl slovo odboje proti trůnu Nejvyššího: »Nebudu sloužiti! Chci býti jako Bůh; nejvyšší nebe musí býti mým trůnem.« Zde rozdělili se andělé v dobré a zlé.

V čele dobrých andělů postavil se Michael. Jeho jméno: »Kdo jako Bůh?« stalo se bojovným heslem pro všechny, kdo se rozhodli zachovati povinnou úctu a poslušnost k Bohu. »I nastal veliký boj na nebi. Michael a jeho andělé bojovali s Luciferem a s jeho všemi spojenci.« Michael zvítězil. V posvátné moci Boží svrhl jeho odpůrce dolů v nekonečné propasti, kde vládne věčná tma a hrůza. A Bůh upoutal svojí trestající rukou padlé anděly k branám pekelným a vrhl je ve věčné utrpení a muka. A jásavé hlasy mocně zněly klenbami nebes: »Nyní stala se spása a síla a království Boha našeho i moc Pomazaného jeho, a oni zvítězili pro krev Beránkovu. Proto veselte se nebesa, a kdo v nich přebýváte.« (Zjev. 12. 10.—12.)

Tento veliký boj duchů je pro všechny časy výstražným předobrazením i útěchy plným předpověděním. Odhalují se v něm jako v jasném obraze dějiny království Božího na zemi: obecné drama světových dějin. Jsou to dějiny nikdy neustávajícího krutého boje proti lativosti a nesmiřitelné nenávisti stále útočících pekelných mocností; proti úkladům nikdy znaveného nepřítele, který »obchází jako lev řvoucí, hledaje, koho by pohltil«. (I. Petr. 5. 8.) Ale byť pekelný nepřítel sebe více království Boží a jeho bojovníky utiskoval, nikdy nebude to pro ně znamení záhuby, ale záruka jejich konečného vítězství.

Proto klidným okem pohlíží věřící křesťan na tyto hrozící útoky. Vědom vítězství hledí vzhůru k archandělu Michaelovi a k nepřemožitelným andělským ochráncům lidu Božího, kteří od počátku po všechny časy a ve všech zemských končinách jsou mocnou jeho záštitou.

PÁD PRVNÍCH LIDÍ

»I skryl se Adam a žena jeho před tváří Hospodina Boha v rajském stromoví.« (I. Mojž. 3, 8.)

I zlíbilo se Bohu založiti pro člověka zahradu blaženosti, ráj. Plni štěstí, bezstarostnosti žili zde Adam a Eva v nejdůvěrnějším obcování se Stvořitelem, v tomto slavném místě radosti a pokoje po mnohé dni.

Ve své nezbadatelné moudrosti štípil Bůh uprostřed zahrady posvátný strom, strom života; a kromě něho strom poznání dobrého i zlého. Tento strom měl býti pro lidi zkouškou poslušnosti. Neboť Bůh přikázal Adamovi: »S každého rajského stromu smíš jísti; avšak se stromu poznání dobrého a zlého ať nejíš. Neboť kterýkoliv den budeš s něho jísti, jistě zemřeš.« (I. Mojž. 2. 16.—17.)

Ďábel slyšel toto přikázání a pln závisti hleděl na tiché štěstí lidí v oblažující blízkosti Boží. Záviděl jim štěstí, které sám náhle ztratil, a chtěl Adama a Evu svésti. V lidské podobě však nechtěl k nim se přiblížiti. Proto volil zbraň potměšilosti a lsti. Vzal podobu hada. Had mohl nalézti přístup k srdci člověka.

A hned začal stříkati jed pochybnosti a žádostivosti v duši nic netušící ženy. Neboť řekl: »Proč vám zakázal Bůh jísti se všech rajských stromů?« Eva odpověděla: »Z ovoce všech stromů, které jsou v ráji, jísti smíme; z ovoce stromu však, který jest uprostřed ráje, zakázal nám Bůh jísti, ano, dotýkati se ho, abychom snad nezemřeli.«

A tu hned změnil svůdce svoji úlohu. Směle a zjevně jal se odporovati slovu Božímu a dokládal: »Nikoliv! Nikterak nezemřete! Vi totiž Bůh, že toho dne, kterého z něho požijete, otevrou se oči vaše, a budete jako bohové, poznávajíce dobré i zlé.« Tak vábí had svými svůdnými slovy. A Eva s rostoucí rozkoší hledí vzhůru ke stromu poznání. Léčka je nastrojena; poklesek dokonán. Eva vztahuje ruku přes posvátné hranice, které Bůh kolem tohoto stromu stanovil, pojí z ovoce a dá také z něho svému muži jísti.

Jako šupiny spadly s očí Adama a Evy. Nyní ihned poznali, že jsou nazí. Plni studu vzali fíkové listy a sešili si z nich zástěry. A sklánělo se slunce na dalekém obzoru, jako obetkáno teskných večerními červánky, po dni štěstí, jež více se nevrátí, ke svému západu.

Jako náhodou procházel se Bůh za podvečerního vánku v ráji, a láskyplně volal Adama a Evu jménem. Muž i žena slyšeli Boží hlas a skryli se v rajském stromoví.

VYHNÁNI Z RÁJE

»Vyhnal Bůh Adama a postavil před ráj cheruby s plamenným mečem.« (I. Mojž. 3. 24.)

Žalostným zvukem zvonu zněl u večer onoho dne hledající hlas Hospodinův rajskou zahradou: »Adame, kde jsi?«

A s bázlivým pohledem Adam odpověděl: »Když jsem uslyšel kroky tvé v ráji, bál jsem se, že jsem nahý; proto jsem se skryl.« A Bůh tázal se dále: »Kdo ti oznámil, že jsi nahý? Nejedl jsi se stromu, s něhož jísti jsem ti zakázal?« I pravil Adam: »Žena, kterou jsi mi dal za družku, dala mi s toho stromu, a tak jsem jedl.« Řekl tedy Hospodin Bůh ženě: »Proč jsi tak učinila?« Odpověděla: »Had mě obelstil a tak jsem jedla.«

Tesklivě pohleděl Hospodin na všechnu jako propast bezednou bídu, kterou způsobil svůdný had. A jeho vševidoucí oko, před nímž je tisíc let jako den jediný, letmo prohlédlo příští časy. A Bůh viděl, jak tento první hřích, podobný vleklému jedu, od nynějška ve všech lidech bude se děditi.

A neodvolatelně pro všechny lidi a pro všechny časy zazněla jeho spravedlnost trestajícím rozsudkem.

Tu pravil Hospodin Bůh hadu: »Že jsi to učinil, jsi zlořečený mezi všemi zvířaty. Po břiše budeš se plaziti a prach země žráti po všecky dny života svého. Nepřátelství ustanovuji mezi tebou a ženou, mezi potomstvem tvým a jejím; ona rozdrtí hlavu tvou, kdežto ty budeš úklady strojiti její patě.«

A nyní dostalo se i ženě trestu, neboť Bůh pravil jí: »Rozmnožím tvé útrapy, s bolestí budeš roditi děti. Pod moci muže budeš, on bude nad tebou panovati.«

Potom obrátil se Hospodin k Adamovi a řekl jemu: »Že jsi poslechl hlasu ženy a jedl se stromu, s něhož jísti jsem ti zakázal — pro tento tvůj čin zlořečena budiž země. Trní a hloží bude ti ploditi. V potu tváře budeš jísti chléb, dokud se nevrátíš do země, ze které jsi vzat. Ano, prach jsi a v prach se navrátíš.«

V hlubokém povzdechu zachvěl se Adam i Eva. Stále jasněji v úzkosti srdce poznávali první lidé svoji vinu, muž i žena.

»Žádost, která počala, rodí hřích, hřích pak byv dokonán, plodí smrt.« (Jak. 1. 15.)

Potom vyhnal Hospodin Adama s jeho ženou z ráje. A před brány ztraceného ráje postavil cherubína s plamenným mečem, aby ostříhal cesty ke stromu života.

TRESTY

»V potu tváře jíst budeš chléb, dokud se nevrátíš do země, z níž vzat jsi.«
(1. Mojž. 3. 19.)

Rozsudek prohlášen; vysloven trest. Jako těžkým břemenem sražen k zemi, odchází Adam se svojí ženou z ráje. A ničeho neodnáší ze dní, kdy v zahradě blaženosti a štěstí žil v blízkosti Boží, než neukojitelnou touhu, která od té chvíle tiše se chvěje a teskně se ozývá v srdcích všech jeho potomků. Touha po ztraceném ráji.

Nouzí puzen, staví Adam na kraji své kamenité pouti světem malou chatrč. Kdekoli v potu tváře zaorá brázdu v tvrdé půdě země, znamená v bázni a úzkosti, že země plodí mu více trní než růží. Od té chvíle, kdy v hříšné pýše vypověděl Bohu poslušnost, vzpírá se země proti tomu, který lopatou a rádlem chce si ji učiniti poslušnou. Tak tomu bude, pokud bude státi tento svět; a tak dlouho člověk, z prachu země zrozený, ponese na své šíji za trest jho těžké práce.

A ještě dále jde trest Všemohoucího. Člověku byl určen šťastný život v moci a cti, v radosti a v synovství Božím jako věčný, krásný ranní dar. Žádná bolest a hořkost neměla kaliti a tížiti jeho duši. Jeho tělo nebylo podrobeno smrti. Ale Adam zhřešil a v něm hřešilo všechno lidské pokolení. Z říše světla a nadpřirozenosti kleslo lidstvo dolů v nesmírně hluboký stupeň přirozenosti, a bylo tím vydáno všem bolestem, všem pokušením a nakonec podrobeno smrti. Od rajské brány valí se široký, obrovský proud tisícerých běd; jeho vlny rozlévají se po celém světě. Všichni lidé musí píti z jeho hořkých vod. Proto i život nejšťastnějšího člověka nakonec jest vždy truchlohrou. Neboť plyne v starostech a bojích, v úzkosti a bolesti. Teprve smrtí se končí toto pozemské lopocení.

Lidstvo musilo by zoufati. Ale i tato noc měla své hvězdy. Neboť z temna prvního hříchu, jako z dálky, jež nemá břehů a již nelze dohlédnouti, vzešla bezútěšnému člověku potěšující hvězda. Žena, která měla přijíti, aby rozdrtila hlavu ďáblovu, obklíčena hvězdami, ozářena měsícem, »oděna sluncem«, žena s Dítkem betlemským. Jenom v temných obrysech zasvitla její osoba. Ale Ten, který spravuje vše na světě, ve své moudrosti bude se starati, aby stále jasněji zářila, až »v plnosti času« stane se jasnou, oblažující skutečností. A zjeví se Ten, na něhož národové čekají; Mesiáš, který na stromu kříže, s něhož vzejde život, svět ode všech hříchů vykoupí a všechnu kletbu promění v bohaté Boží požehnání.

OBĚŤ KAINOVA A ABELOVA

»I shlédl Hospodin na Abela a jeho dary, na Kaina však a na jeho dary neshlédl.« (1. Mojž. 4.—5.)

S odevzdanosti a pokorou snášeli Adam a Eva těžké břímě namáhavé práce jako Bohem ustanovené pokání za hřích své neposlušnosti. Bůh požehnal jejich manželskému svazku a dal jim dva syny. Kain jmenoval se první; druhý nazýval se Abel.

Adam a Eva děkovali za tuto milost a v radostné vděčnosti svého srdce pravila šťastná matka hlasitě a otevřeně: »Obdržela jsem člověka pomocí Boží.« Láskyplně svými rodiči ošetřováni a vychováváni vyrůstali oba synové. V potu tváře dobýval Kain jako rolník polní plody z tvrdé země. Abel jako pastýř vodil svá bílá stáda po polích a nivách.

Po mnohých dnech se stalo, že oba bratři přinášeli Bohu oběti. Kain z polní úrody; Abel nejtučnější části prvorozenců svého stáda. Venku v širém poli postavili oba své oltáře a každý položil na ně své dary. Abel s radostným a vděčným srdcem; Kain bez lásky k Bohu, neboť pýcha, lakomství a hrabivost dávno zatvrdily jeho srdce. Se zjevným zalíbením shlédl proto Hospodin dolů na dary svého služebníka Abela a seslal oheň s nebe, který je zapálil. Ale od Kaina, který nehledal při oběti lásky a požehnání Božího, odvrátil svůj zrak a neměl jeho dary za hodny pohledu. Jako vždy Bůh pyšných nemiluje, ale pokorným dává svou milost, tak stalo se i zde. »Věrou přinesl Abel Bohu lepší oběť nežli Kain a pro ni obdržel svědectví, že jest spravedlivý, neboť Bůh sám vydal svědectví nad jeho dary. Abel skrze ni (oběť) umřev, ještě mluví.« (K Žid. 11. 4.)

Co zatím blažený mír nebes láskyplně svítil v bohumilou duši Abelovu, zahořel Kain zlobou a hněvem. Smutně hleděl Bůh, který prohlédá srdce i ledvi, v Kainovu hříchy rozvířenou duši a láskyplně chtěl jej, pokoje neznajícího, napomenouti a polepšiti. I pravil Bůh Kainovi: »Proč se hněváš na bratra svého a proč opadla tvář tvoje (proč klopíš hlavu)? Budeš-li dobře činiti, zdaž se ti nedostane odměny? Pakli zle, nebude hřích hned ve dveřích? Budiž pod tebou žádost jeho, ovládni ji.«

Velký, svatý pokyn pro všechny lidi, kteří v Adamu a Evě zhřešili: »Přemoz zlou žádost a panuj nad ní!« To je neúprosné slovo Boží a krásné, skvělé vítězství je mu přislíbeno. Ale Kain nekajícně a zamýšleje zlé s hněvivým zrakem chodil po poli.

BRATROVRAŽDA

»A když byli na poli, povstal Kain proti svému bratru Abelovi a zabil ho.« (I. Mojž. 4. 8.)

Nastal smutný, dusný, těžký den. Jako černé stíny vrhal osudný smutek, hořký žal a nesmírný bol do klidného, tichého a odevzdaného rodinného života prvních lidí. Ještě doutnal popel na oltáři, na kterém zbožný Abel obětoval své dary, když Kain strojeným hlasem pravil svému bratru: »Vyjděme si spolu na pole.« Bezstarostně, pln důvěry šel Abel poli a pastvinami, na nichž bylo patrno požehnání Boží. I děkoval Pánu z upřímné, zbožné své duše. Mlčky, v nitru připravuje svůj čin, šel Kain po boku Abelově. V jeho srdci rostly strašné myšlenky. A když byli venku na poli, napadl Kain svého bratra a zabil jej.

Široko daleko nebylo lidských očí, které by viděly hrozný čin. Nebylo ruky, která by ztrestala smrt spravedlivého. Jenom vševědoucí oko Boží hledělo ve své nevýslovné jasnosti dolů na nevinně prolitou bratrovu krev.

Netrvalo dlouho a jako z daleka ozývající se hukot bouře zněl Boží hlas. Zněl lkající a obžalující s oblak dolů a vnikal v zatvrzelé srdce bratrovraha: »Kaine, kde je Abel, bratr tvůj?« Byl ještě čas přiznati se k zločinu. Ale drze a vzdorně odpovídal Kain: »Nevím. Či jsem já strážce bratra svého?« Tu klnul Bůh nekajícímu vrahu a prohlásil mu svůj rozsudek: »Co jsi to učinil? Hlas krve tvého bratra ze země volá ke mně. Buď zlořečený na zemi, která otevřela ústa, aby pila z ruky tvé krev tvého bratra. Budiž tulákem a poběhlíkem na zemi.« Úzkost a zoufalost svíraly při těch slovech duši Kainovu. Pln beznaděje volal k nebi: »Můj zločin jest větší, než abych zasluhoval odpuštění. Hle, vyháníš mě dnes ze země; skrývati se budu před tebou, a budu tulákem a poběhlíkem na zemi. Teď každý, kdo mne nalezne, zabije mne.« Ale Bůh řekl: »Nikoliv, nestane se tak! Každý, kdo by zabil Kaina, bude potrestán sedmeronásobně.« Učinil pak Hospodin Kainovi znamení, aby ho nikdo, kdo by jej nalezl, nezabil. Se znamením bratrovraždy na čele, zmaten a pobouřen odešel Kain. Všichni se děsili hrůzného výrazu jeho tváře. Kainova znamení.

Nad krvavým hrobem Abelovým rostla tráva a jako nápisem na jeho náhrobní kámen mohla býti slova Písma: »To jest zvěst, kterou jste slyšeli od počátku, abychom se milovali vespolek; a ne jako Kain, jenž byl ze zloducha a zabil bratra svého.« (I. Jan 3. 11.)

SYNOVÉ BOŽÍ A SYNOVÉ SVĚTA

»Synové Boží vidouce, že dcery synů světa jsou krásné, brali si je za manželky.« (I. Mojž. 6. 2.)

Nový, čerstvý život rozvíjel se dále na zemi, krví zbrocené. V bohatém kruhu obklopovali synové a dcery stůl prvních rodičů. Hrdí lidští otci, jejichž věk nikoli desítkami, ale sty roků mohl se měřiti. S plnýma rukama čerpali z pramenů života, u nichž stáli, smělou odvahu, a vyplňovali se vzdornou životní rozkoší nová staletí.

Divoká, nezkrotná síla vyznamenávala nejdříve potomky bratrovraha Kaina. S lžicí a olovnicí zednickou stavěli pevná, hradbami obehnaná města. Tubalkain první vnikl v lůno země, dobýval z něho jako první kovář kovy; hledal rudu a železo. Jubal věnoval se ušlechtilejší, jemnější práci. Vytvořil citery a harfy a jeho děti věnovaly se hudbě. Tak začala různá řemesla; i umění počalo rozkvétati. Jedno pokolení rostlo nad druhým, a stále nové prameny práce a zisku se otvíraly.

A přece tichá a těžká kletba spočívala na této práci a těchto namáháních. Kletba, která velmi snadno stíhá lidi, kteří na zemi hledají jenom rozkoš. Statky a radosti země poutaly lidi té doby vždy víc a více ve své kouzelné zajetí; a v divokém ruchu a shonu po bohatství a moci pomalu zapomínala nová pokolení na Boha, který stvořil nebe a zemi. Spoléhajíce na sebe, žili odcizeni Bohu.

Klidně, odloučeno od nich, vedle potomků Kainových rostlo nové pokolení na mladistvé zemi. Byli to vnukové Sethovi. Chodili po tichých cestách spravedlnosti a v bázni Boží sloužili svému Tvůrci. Henoch založil pravidelnou bohoslužbu s modlitbami a zpěvy, obřady a oběťmi. O něm poznamenává Písmo sv., že neviděl smrti; »zmizel, neboť Bůh ho vzal«.

Jako jasná hvězda dlouho zářila upřímná víra a zbožnost synů Božích v temno bezbožnosti, která se stále vzmáhala na zemi. Dvojí lidé žili blízko sebe na téže půdě; synové Boží a synové světa. Ale duch hříšného světa rozpínal svá nebezpečná chapadla. Synové Boží ve své lehkomyslnosti nenásledovali výstrahy, která vážně volala: »Nemilujte světa, ani těch věcí, které jsou ve světě. Miluje-li kdo svět, není v něm lásky Otcovy; neboť všecko, co jest ve světě, žádost těla a žádost očí a pýcha života, není z Otce, nýbrž ze světa.« (I. Jan 2. 15.—16.) Vždy chtivěji hleděli synové Boží na tento svět; hledali nevěsty a pojali z hříšných dcer světa ženy, které chtěli.

STAVĚNÍ ARCHY

»Hospodin řekl Noemovi: „Vystav si archu z tesaného dříví, neboť uvedu vody potopy na zemi.“« (I. Mojž. 6. 14. 17.)

Uprostřed všeobecné nepravosti žil milostí Boží obdařený a Bohu oddaný, zbožný muž, jménem Noe. Jako jasný maják uprostřed mořského vlnobití, tak tyčil se tento spravedlivý muž ze všeobecné zkaženosti světa. Nalezl milost před Bohem a Boží oko se zalíbením spočinulo na něm. Neboť již při jeho narození předpověděl Lamech, otec jeho, v prorockém duchu o něm: »Tento nás potěší v namáhavých pracích našich rukou na zemi, které byl Hospodin zlořečil.« (I. Mojž. 5. 29.)

Bůh žehnal tomuto muži a ustanovil jej praotcem nového pokolení. A zaznělo slovo Páně k jeho věrnému služebníku: »Ustanovil jsem konec všem bytostem, které mají tělo. Naplnily zemi zločiny, proto je zničím i se zemí. Vystav si archu z tesaného dříví, udělej v ní přihrady, vysmol ji uvnitř i zevně. Zbuduj ji takto: Tři sta loket budiž délka archy, padesát loket šířka, a třicet loket její výška. Světlík v ní učiň; jeden loket budiž jeho výška kolem dokola nahoře. Dole v boku umísti dveře; na přízemí, prvé a druhé patro ji rozděl. Hle, já uvedu vody potopy na zemi, abych zahubil každé tělo, ve kterém jest dech života pod nebem. Všecko, což jest na zemi, bude zničeno. S tebou však učiním smlouvu: Vejdeš do archy, ty a s tebou tvoji synové, tvá žena a ženy tvých synů. A ze všech živočichů jakéhokoli těla uvedeš do archy po dvou, mužského a ženského rodu, aby se zachovali s tebou na živu. Z různých druhů ptactva, z různých druhů dobytka, z různých druhů drobné pozemské zvířeny. Ze všech po dvou vejdou s tebou, by se zachovali na živu. Nabereš s sebou též různých potravin a nashromáždíš je u sebe, bys měl potravu jak ty, tak i ona.« (I. Mojž. 6. 13.—21.) A Noe učinil, jak Bůh poručil. Chutě a rychle pracoval na svém díle. Stavěl a tesal se svými na arše sto let. Když na fíkovém stromě pučí ratolest a listí se zelená, lidé vědí, že nastává jaro. A když ptáci táhnou do dalekých zemí, je to znamení, že blíží se již podzim. Noe měl býti lidem oněch dní živým kázáním. Zajisté tisíce lidí šlo kolem tichého, pracovitého muže a jeho podivného díla. Ale málo bylo těch, kteří šli do sebe. Nejvíce jich zůstalo zatvrzelými a zahrnovali posměchem a nenávistí tesaře, který nerozuměl jejich světu a jejich životu. Láli mu blázně a černých žreců; a ve své zaslepenosti pokračovali. Posmívali se dobrotě a shovívavosti Boží.

POTOPA

»I nastala čtyřicetidenní potopa na zemi; vody se rozmnožily a pozdvihly archu vysoko od země.« (I. Mojž. 7. 17.)

Boží mlýny melou pomalu, ale jistě. I nejdelší shovívavost má své meze. Po ní následuje hodina soudu a trest.

Šest set let byl Noe stár, když zazněl rozkaz Boží: »Vstup ty a všechna tvá rodina do archy; neboť vidím, že ty jediný jsi v tomto pokolení před očima mýma spravedlivý. Ještě totiž sedm dní — a potom já budu deštiti na zemi čtyřicet dnův a čtyřicet nocí, takže vyhladím s povrchu země všechny bytosti, které jsem učinil.« (I. Mojž. 7. 1. 4.)

A jako vrabec staví své hnízdo pro malá svá ptáčata, o nichž dosud ničeho neví, a vlaštovka na podzim táhne k jibu cestou, kterou nikdo ji neukázal, tak přicházela z údolí i slují, s bor i planin zvířata zemská pohromadě (vedena pudem) a hledala v arše bezpečný ochranný úkryt. A také Noe v ni vstoupil s celou svojí rodinou.

A nyní nastaly hrůzy oněch dní.

Začalo náhle na zemi pršeti. Jako neviditelnou rukou ze svého úkrytu uvolněny, propukly v hlubinách tajené studnice a prameny. K všemocnému rozkazu Hospodinovu otevřeli trestající andělé nevysychající vodní závory nebes. Vody hořejší i spodní, které dříve moudrost Boží rozdělila od sebe, stékaly se dohromady pro hříchy lidské. Napřed pomalu a pomalu, potom vždy rychleji a rychleji rostla strašná povodeň; nezadržitelně stále po čtyřicet dní a nocí.

Bezpečně a velebně, jako na ochranných ramenou nesena od země zdvíhala se archa, a stoupající vlny nesly ji klidně na svých vrcholech.

Jediné, všeobecné, úzkosti plné voláni plnilo zemi. Na střechách a stromech hledaly tisíce lidí chrániti svůj život v bezpečí. Ale vody hltavě podrývaly všechny zdi a kořeny stromů. Domy se řítily, i nejvyšší stromy byly zaplaveny vodami. Všechny bytosti, které se jich držely, zahynuly.

V této hrozné hodině otevřely se oči mnohých a zoufale zněl jejich smrtelný nářek k plující arše na vodách: »To jsou ti, kteří nám byli kdysi k posměchu a jimiž jsme pohrdali hanlivými řečmi. Za bláznovství měli jsme jejich život, a konec jejich bezectný. A hle, jak jsou počteni mezi syny Boží a podíl jejich jest mezi svatými.« (Moudr. 5. 3.—5.)

Přešla léta milosrdenství; nastal den odplaty.

PO POTOPĚ

»Vyšel tedy Noe z archy a s sim jeho synové, žena, jakož i ženy jeho synů.« (1. Mojž. 8. 18.)

Sto padesát dní rostly vody a tvořily jediný vodní hrob. Proudy bylo odplaveno vše, co na zemi bylo zlé a hříšné. Nastal čas, kdy Bůh ze ssutin chtěl dát vyrůsti nový, lepší život.

Dech z Božích úst a vlahý vánek začal vanouti na sever i na jih, na východ a západ; všemi směry. Jako horký dech života plynul nad nedohlednými vodními pouštěmi. Brzo zasychaly šumící studně hlubin; jedna po druhé se ztišily. Splavy nebes pomalu a pomalu přestaly dávati vody; ustal šumící déšť a svinuly se oblačné zástupy mraků. Vždy dále vanul suchý vítr shůry a stále pohlcoval vody moře, jež dosud nemělo břehů. A vody hučely v rychlém kvapu; vysušovaly vše a kvapně spěchaly brzo tam, brzo onam v jeskyně a hlubiny země.

Pomalu, ale ustavičně klesaly vody a archa s nimi, až v sedmém měsíci, sedmadvacátého dne, tiše zůstala státi na vrcholu hory v Armensku.

S rostoucí radostí hleděl Noe z archy na opadávající vody. Vyhlížel na vrcholy pyšných hor, které pomalu z klesajících vod před ním se vynořovaly. Čekal ještě čtyřicet dní. Potom otevřel okno a vypustil krkavce. Ale krkavec se nevrátil. Potom vypustil v širou pustinu holubici. A hle, že nemohla najíti pro své znavené nohy suchého místa, umdlená vrátila se zpět k Noemovi, do jeho archy. V trpělivosti, kterou ovládal svoje nedočkavé srdce, čekal ještě Noe sedm dní. Potom znovu otevřel okno a znovu vypustil rychloletou holubici, aby mu přinesla zprávu, jak to na zemi vyhlíží. A holubice lítala, lítala; a když den již k večeru se skláněl, vrátila se nesouc v zobáčku zelenou ratolest olivovou.

A stále ještě vyčkával Noe. Potom znovu vypustil holubici. Ta nalezla, čeho potřebovala, a nevrátila se zpět. Ale Noe zůstavil sebe vedení Prozřetelnosti a čekal na pokyn Boží. A Hospodin poručil jemu: »Vyjdi z archy ty a synové tvoji. A všechna zvířata vyveď z ní, aby se pohybovala po zemi. Rozšiřujte se po zemi, rostěte a množte se na ní.« Tu otevřela se padací brána archy a šumot a ruch, pohyb a putování, poskakování a rychlý běh naplnil zemi.

Klidně ležela země v jasu nového dne světa, ve sváteční tichu, jako by chtěla tajiti dech a čekala na nové, bohumilé lidské pokolení.

NOEMOVA OBĚŤ

»Noe pak vzdělal Hospodinu oltář a přinesl na něm zápalné oběti.« (I. Mojž. 8. 20.)

Nesmírná radost a plesání draly se ze srdce Noemova, plného díků, když po mnohých dlouhých měsících po prvé zase stanul na pevné půdě zemské. Tesklivě pohlédl kolem, kde viděl jediný hřbitov a ssutiny. Ale díkem nevýslovným bylo naplněno jeho srdce. Velebil Boha. Oči jeho i synů jeho vděčně obracely se vzhůru k nebesům, s nichž v mladistvé kráse zářilo slunce nového, Bohem požehnaného světového dne, zvěstujíc spasení novému pokolení. Jeho srdce bylo plno vroucích díků nad dobrotou, moudrostí a všemohoucností Boží. I vystavěl Noe oltář z kamení; potom vzal ze všech čistých zvířat a ptáků, a přinesl jako praotec nového lidského pokolení, lepšího budoucího lidstva, ve vroucím díkůčinění a pokoře oběť Nejvyššímu.

Se zalíbením a s milostí hleděly věčné oči Hospodinovy na tuto oběť. A Bůh řekl svému služebníkovi: »Budoucně nebudu více pro lidi zemi zlořečiti. Cit i smýšlení lidského srdce kloní se sice již od mládí ke zlému, ale nezničím již budoucně všech živoucích bytostí, jako jsem učinil. Pokud bude země trvati, nepřestane se střídati setba a žeň, studeno a vedro, léto a zima, den a noc.« (I. Mojž. 8. 21.—22.)

A s věčných výšin vztáhl Bůh svoji dobrotivou ruku, aby požehnal Noemovi a jeho synům, a řekl: »Rostte, množte se a naplňte zemi. Strach a hrůzu mějtež z vás všechna zvířata země, všichni nebešti ptáci a všecko, co se pohybuje na zemi. Všecko, co se hýbe a žije, bude vaší potravou; všecko vám dávám právě tak jako zelenající se byliny. Naplňte zemi a podmaňte ji. A učiním s vámi a s potomstvem vaším úmluvu, že nikdy již nebude vyhubeno veškeré živočišstvo vodami potopy, poněvadž nebude budoucně potopa pustošící zemi. A toto bude znamení úmluvy, kterou dávám mezi mnou a vámi pro všecka budoucí pokolení. Svoji duhu v oblacích ustanovuji, by byla znamením smlouvy mezi mnou a zemí. Když zahalím nebe mračny a objeví se v nich má duha, tu rozpomenu se své úmluvy, učiněné s vámi a s každou duší, která oživuje tělo; a nebude vícekrát vod potopy, která by vyhladila každého živočicha.« (I. Mojž. 9. 1.—15.)

Hospodin ještě neskončil, a již obepjala v podivuhodné hře barev jako skvějící se obrovský pás duha nebeskou báň: znamení a záruka úmluvy míru.

OTCOVA KLETBA A OTCOVO POŽEHNÁNÍ

»Když Noe zvěděl, co mu učinil nejmladší syn, pravil: „Zlořečen buď Kanaan."« (I. Mojž. 9. 24.—25.)

Věren rozkazům Nejvyššího, vzdělával a zorával Noe se svojí ženou a se svými syny, Sémem, Chámem a Jafetem, znovu zemskou půdu. A štípil též vinici. A hle, požehnání Boží zjevně spočívalo na pilné práci lidí. Vinná réva, která do té doby byla divoká a jako podrost v lesích rostla a jen chudé plody k slabému nápoji skýtala, vypjala se v ušlechtilý keř a z jejích plných hroznů lisovali ohnivé víno.

I stalo se jednou, že Noe to přehlédl. Pil občerstvující, posilující víno, které dříve v mdlé šťávě jako divoké rostlo, a opil se. Obnažen, v hlubokém spánku ležel ve svém stanu. Jeho nejmladší syn, Chám, šel kolem otevřeného stanu. I viděl otce v jeho opojení. Potupně se směje, volal bratry, aby i oni viděli pohanění svého otce. Ale Sém a Jafet vzali plášť a kráčejíce pozpátku, přikryli spícího nahého otce.

Když Noe ze spánku se probudil a zvěděl, co bezbožný Chám mu učinil, zavolal své děti a děti jejich dětí, a pronesl strašná slova: »Zlořečen buď Chám: sluhou sluhů svým bratřím buď.« Potom, obrátiv se k Sémovi a Jafetovi, volal: »Požehnán buď Hospodin, Bůh Sémův, budiž Kanaan (potomci Chámovi) jeho sluhou. Rozšiřiž Bůh Jafeta a bydliž pod Sémovými stany; budiž Kanaan jeho sluhou.« (I. Mojž. 9. 26.—27.)

A stalo se tak. Se svými četnými stády táhl Sém směrem k východu slunce. Na požehnaném Východě, na bujně se zelenajících březích velkých řek postavil své četné stany a stal se praotcem vyvoleného národa, který jediný mezi všemi národy země vyznával a uctíval jednoho Boha. K západu světa bral se Jafet se svými potomky. Na dalekém Západě, na půdě evropské, stavěl města a vsi a očekával veliké přislíbení Hospodinovo, že bude účasten spásy, která vzejde z vyvoleného židovského národa.

Jako vyhnanec rychle prchal Chám, neklidný, kletbou otcovou stižený, z blízkosti otcovy. Široká, jako nekonečná poušť, na niž padal palčivý žár afrického tropického slunce, hluboko na jihu přijala jej a jeho potomky. Po dlouhá staletí nesou tam znamení kletby otcovy. Černou kůži na svém těle a otrocké jho svých bratří na šíji.

Tak byl Noe velikým prorokem. Ve třech přesných, jasných výrocích vyslovil velikou budoucnost celého lidského pokolení, jež vyrostlo ze tří jeho synů.

STAVĚNÍ VĚŽE BABYLONSKÉ

»A rozptýlil je Hospodin s tohoto místa, když přestali stavěti město.« (1. Mojž. 11. 8.)

Na široké rovině, na úrodném pobřeží země mezi řekami Eufratem a Tigrisem, nejdříve žili četní potomci Noemovi. Stavěli veliká města; jejich blahobyt rostl. A stále mluvili jednou řečí. A přece víc a více zapomínali na Boha a nedbali světem otřásajícího kázání, které mohli slyšeti z potopy svých dávných předků. Také Božímu nařízení, že mají naplniti a mezi sebe rozděliti zemi, nechtěli se podrobiti a řekli mezi sebou: »Pojďme a vystavějme si město s věží, jejíž vrch ať sahá k nebi. A proslavme tak jméno své, než se rozptýlíme do všech krajů!«

Ve zpupné horlivosti začaly hned zpozdilé jejich ruce chápati se díla. Oni, potomci Noemovi, v úrodné rovině země Senaar. Z lůna země snášeli černou smůlu, asfalt a blinu a pálili cihly. A zdvíhali kámen na kámen, stavěli zeď na zeď. Neúnavně budovali ve své nezměrné pýše obrovské město; a v tomto městě obrovskou věž. Sobě ke cti, Bohu na vzdory.

Jasným, klidným okem věčnosti shlížel Všemohoucí na tuto bezbožnou práci. Viděl k nebi se zdvíhající věž, která jako hrozivá obrovská ruka vysoko se tyčila, jako by chtěla drze sáhnouti po jeho velebnosti a jeho právech.

Až k mrakům zdvíhala se hrdá věž, když tu zasáhla trestajícím způsobem ruka Hospodinova a jako malou hračku srazila celé obrovské dílo k zemi. Řekl Hospodin: »Hle, jsou jeden národ a všichni mají jeden jazyk. Počali pracovati a neupustí od svých záměrů, dokud jich neprovedou. Nuže, sestupme a zmaťme jim jazyky, by nerozuměl jeden řeči druhého.« (I. Mojž. 11. 6.—7.) I rozbil Hospodin pouta, která lidstvo v jeden rod spojovala. Jednota řeči přestala; jeden nerozuměl již druhému. Nyní sami pohrdali sebou vespolek; ve svárech a nenávisti přestali stavěti dále.

Jako když prudký, bouřlivý vítr honí plující oblaka, tak rychle spěchali s neblahého místa a rozšířili se po celé zemi. Ale ještě dnes zdvihá se na pravém břehu Eufratu pustý pahrbek ze ssutin a zvětralých cihel. Na jednom místě trčí z něho časem rozhlodané zdivo, zbytek dávné obrovské věže, která spěchala k nebesům. To jsou ssutiny stavby, kde nastalo zmatení jazyků. Tiše, mlčky po tisíciletí zde odpočívají; a důtklivě připomínají lidstvu, že v Babelu celá kultura proměnila se v ssutiny, poněvadž byla stavěna bez Boha; nesmírnou, vzdornou pýchou lidí.

VYVOLENÍ ABRAHAMA

»I vyšel Abraham, jak mu Pán poručil, a Lot šel s sím« (I. Mojž. 12. 4.)

A znovu hříchy a nepravosti nabyly na zemi vrchu. Lidé zase odpadli od Hospodina a klaněli se modlám, které sami si vytvořili.

Ale v oněch dnech žil v městě Ur v Chaldei zbožný a bohabojný muž. Byl to potomek Sémův; desátý rod v přímé linii. Jmenoval se Abraham. Po cestách, kterými již jeho otcové putovali, jako král pastýřů vodil k úrodným nivám a k vydatným pastvinám svá stáda. V osamělých stepích s jejich velebným mlčením měl dosti času v sebranosti mysli uvažovati se všemi svými o pravém Bohu, v něho věřiti a jemu se klaněti.

To byl muž, kterého skrze zkázu a zmatky časů Bůh vyvolil, aby on a jeho potomci nesli nejdražší klenot: víru v pravého Boha a naději na Vykupitele, kterého Bůh již v ráji slíbil.

A Bůh zjevil se Abrahamovi a řekl jemu: »Vyjdi ze své země, příbuzenstva i z domu otce svého a pojď do země, kterou ti ukáži. Učiním z tebe veliký národ, požehnám tobě, zvelebím jméno tvé a budeš požehnaným. Žehnati budu těm, kdož tobě budou žehnati, zlořečiti však budu těm, kdož zlořečiti budou tobě. A v tobě požehnána budou všechna pokolení země.« (I. Mojž. 12. 1.—3.)

S pevnou důvěrou ve slova Boží vyšel Abraham ze země svého mládí, pryč od svého příbuzenstva, pryč od hrobů svých předků. Ruka Boží ukazovala mu cestu.

Anděl Hospodinův vedl jej k cíli. Bylo mu 75 let, když přišel do Haran, na hořejším toku Eufratu. A zase putoval dále se Sárou, manželkou svojí, a s Lotem, synem bratra svého, se svými služebníky a svými děvečkami, až přišel do Sichemu v zemi kananejské. Zde zjevil se mu Hospodin a pravil jemu: »Tuto zemi dám tvému potomstvu.« (I. Mojž. 12. 7.)

I vzdělal Abraham oltář a přinesl Hospodinovi na poděkování oběť. »Věrou ubytoval se (Abraham) v zemi zaslíbené jako cizí, přebývaje ve stanech s Isákem a Jakobem, spoludědici téhož zaslíbení; neboť očekával město pevně založené, jehož stavitelem a tvůrcem jest Bůh.« (K Žid. 1 1. 9.—10.)

Nyní bylo nalezeno místo, vyvolena půda, na níž se měla vyplniti tak mnohá příslíbení. Svatá země, jako stvořená býti vlastí Toho, který měl přijíti a jako Mesiáš vykoupiti lid svůj ze všech hříchů jeho.

OBĚŤ MELCHISEDECHOVA

»Melchisedech vzal tedy chléb a víno, neboť byl knězem Nejvyššího.« (I. Mojž. 14. 18.)

Plynula léta; hlad stihl zemi. Tráva mřela na lukách, vody ubývaly v cisternách, stáda se menšila. Znovu dal se Abraham na cestu a šel se svými do Egypta. Na požehnaných březích Nilu množil se jeho blahobyt a jmění. A když příšera hladu zmizela, vrátil se zase do země, kterou mu Bůh přislíbil.

Ale brzo nedostačovaly pastviny pro četná stáda Abrahamova a stáda jeho synovce Lota. Tak stalo se, že vznikl svár mezi pastýři stád Abrahamových a Lotových. Proto řekl smířlivě a přátelsky Abraham k Lotovi: »Prosím, ať není sváru mezi mnou a tebou, mezi pastýři mými a tvými, vždyť jsme bratři (příbuzní). Hle, celá země jest ti volná; odluč se, prosím, ode mne. Půjdeš-li nalevo, já si podržím pravou stranu; vybereš-li ty stranu pravou, půjdu nalevo.« (I. Mojž. 13. 8.—9.) I obhlédl Lot krajinu, a zvolil si úrodnou půdu na dolejším toku Jordánu; postavil v Sodomě své stany.

Ale Lot špatně volil. Neboť lidé té krajiny s úrodnými luhy a pastvinami byli zlí a nepravostní. A netrvalo dlouho, vtrhli cizí králové v tuto zemi, vyloupili bohatá města a odvedli Lota s jeho lidem do zajetí. Abraham slyšel tu smutnou zprávu. Narychlo ozbrojil 317 svých služebníků, pronásledoval cizí krále, vysvobodil Lota a vedl jej se vším jeho majetkem zpět do jeho země. Na své vítězné cestě přišel Abraham blízko k městu Salemu. Tu zlíbilo se Hospodinu odhaliti závoj, jímž ve své péči temně zahalil příští časy.

Melchisedech, král a kněz v Salemu, vyšel vracejícímu se Abrahamovi vstříc a vyslovil nad ním veliké požehnání: »Požehnán budiž Abraham od Boha nejvyššího, jenž stvořil nebe a zemi; a požehnán buď Bůh nejvyšší, jenž vydal nepřátele do tvé moci.« (I. Mojž. 14. 19.—20.)

V království Božím nastala velká, slavnostní chvíle. Abraham padl na kolena a dal tajuplnému knězi-králi desátek ze všeho, co ukořistil. Melchisedech pak vzal chléb a víno a přinesl oběť Hospodinovi. Tak nalezly zde, v osamělé poušti u Salema, kterou pozdravuje z mlhavé dálky vrchol hory Golgoty velikým přislíbením, chléb a víno, pokrm a krev země, milost před očima Hospodinovýma.

To byl první, radostný a slavný předobraz oné jiné oběti, která má býti jednou přinášena Nejvyššímu.

»A Hospodin vyvedl Abrahama ven a pravil mu: „Vzhlédni k nebi a spočítej hvězdy, můžeš-li“« (1. Mojž. 15. 5.)

ZASLÍBENÍ BOŽÍ ABRAHAMOVI

Radostné dni vítězství minuly. Abraham se vrátil ke svým stanům, ven do osaměle stojícího města pastýřů, uprostřed mlčící stepní pouště. A zase zaměnil meč za pokojnou pastýřskou hůl. Doufal v Boha a sloužil jemu.

A tu bázeň a úzkost začaly ponenáhlu se ukládati na jeho duši. Nejisté myšlenky začaly vystupovati v jeho stísněném srdci. On znovu a znovu musil vždy přemýšleti o zaslíbení, které mu dal Hospodin, že rozmnoží jeho potomky a požehná jim.

Ale ať jakkoli přemýšlel a hloubal, úmysly Boží prozřetelnosti zůstaly mu nejasné; a kdykoli se vzchopil k důvěryplné víře v moudrost Boží, zdálo se mu, že přislíbení Boží bylo marné. Neboť Abraham a Sára, žena jeho, dávno již překročili léta, v nichž mohli očekávati od nebes jediného syna. S těmito myšlenkami vstával Abraham ráno s lůžka. S nimi uléhal k odpočinku, když u večer rozprostřela noc svůj tmavý plášť na spící kraje.

A zase nastala noc. Abraham unaven ležel ve svém stanu. Jeho duše však bděla před Hospodinem. I ukázal se Abrahamovi Bůh ve vidění a pravil jemu: »Neboj se, Abrahame, a důvěřuj! Neboť já jsem ochráncem tvým a odměna tvá.« I řekl Abraham: »Pane, co mi dáš? Já odejdu bez dětí, a syn správce mého domu, Eliezer, cizinec z Damašku, služebník můj, bude mým dědicem.« I opakoval Bůh slova zaslíbení, která dříve mluvil ke služebníku svému, a řekl: »Vyjdi ven ze stanu svého a vzhlédni k nebi! A spočítej hvězdy, můžeš-li! Tak četným bude tvoje potomstvo.«

I vyšel Abraham ze stanu svého a pohlédl k nebi. A viděl nepřehledné zástupy zářících hvězd ve vážném, slavném mlčení třpytiti se na klenbě nebeské. A hleděl hluboko v propastné hloubky tohoto nekonečného, planoucího hvězdného světa, jak z nekonečných dálek tiše a bez závisti shlížely dolů, na dobré i zlé.

Abraham nepokusil se je sčítati. Ale jasněji nežli hvězdy znovu svítila v jeho srdci víra v Boha a jeho přislíbení. A tato víra byla mu připočtena ke spravedlnosti.

Plynula léta; již třináct jich přešlo. Tu zjevil se znovu Pán svému služebníkovi a uzavřel s ním úmluvu. Ustanovil obřízku jako znamení příští spásy a jeho napomenutí národu, který si Hospodin vyvolil: »Obřezejte srdce svá a nezatvrzujte jich!« (V. Mojž. 10. 16.)

ABRAHAM HOSTÍ TŘI CIZINCE

»Ukázal se Hospodin Abrahamovi, když za největšího denního žáru seděl u vchodu do stanu v údolí Mambre.«
(I. Mojž. 18. 1.)

Jednoho dne dostal Abraham ve svém stanu, v údolí Mambre, vzácnou návštěvu. Bylo právě horké poledne.

Před dveřmi svého stanu, skloněn a pohroužen ve vážné myšlenky, seděl Abraham. Najednou pozdvihl své oči: a hle, tři muži přicházejí k němu. Byli to, jak se zdálo, cizí poutníci z dalekého cizího světa. V zaprášených pláštích, s holemi v rukou, stojí tu před ním — v nesmírném polednim vedru. A opravdu, z daleka přišli. Ze země, které dosud nikdo neviděl. Z níž se nevrací nikdo z těch, kdo směl jednou viděti její krásy.

Jakési nebeské tušení zachvělo duší Abrahamovou. Velebný zjev cizince, který stál uprostřed, tomu nasvědčoval. Rychle spěchal Abraham cizincům vstříc, hluboce poklonil se až k zemi, pozdravil nejprve toho, který byl uprostřed, a řekl: »Pane, nalezl-li jsem milost ve tvých očích, nepomíjej svého služebníka.« Potom pravil k jeho průvodčím: »Přinesu vody, dejte si umýti znavené nohy. Odpočiňte pod tímto stromem; přinesu skývu chleba, abyste se posilnili, a potom můžete jíti dále.«

Děkujíce přijali cizinci pozvání Abrahamovo. A ten, pospíšiv do stanu k Sáře, manželce své, pravil: »Rychle, směs tři míry jemné mouky a nadělej podpopelných chlebů.« Sám pak běžel ke stádu, vzal z něho mladé, velmi pěkné tele a dal je služebníkovi, kterýž je rychle připravil. Potom vzal máslo, mléko a tele, a předložil jim.

Byla to posvátná chvíle. Znovu a znovu myslil Abraham na blažené dny prarodičů v ráji. O budoucnosti ničeho nevěděl. Ale andělé nebeští viděli v dáli budoucích časů podobný obraz: Boha, který chudý a ponížený, tichý a beze slávy sestoupil mezi lidi, o němž bude řečeno: »Hle, stojím u dveří a tluku; jestliže uslyší kdo hlas můj a dveře mi otevře, vejdu k němu a večeřeti budu s ním a on se mnou.« (Zjev. 4. 20.)

Když pojedli, řekl host prostřední: »Kde je manželka tvá Sára?« — »Je ve stanu,« odpověděl Abraham. Tu pravil prostřední z cizinců: »Za rok navrátím se k tobě touto dobou, a Sára, tvá manželka, bude míti syna.« I bylo Abrahamovi zjevno, že sám Pán s dvěma anděly dal se pohostiti. Abraham uvěřil jeho slovům. Ale Sára, nevěřic, smála se za oponou stanu, když slyšela slova cizího hosta.

SODOMA A GOMORRHA

»Hospodin deštěl na Sodomu a Gomorrhu síru a oheň s nebe.«
(1. Mojž. 19, 24.)

Když den ponenáhlu se chýlil k večeru, hosté šli dále. Abraham doprovázel je kus cesty.

Stále tesknější byla mysl tří cizinců. A prostřední z nich zastavil své kroky, zahleděl se na rozkošný obraz krajiny a pravil k Abrahamovi: »Křik o Sodomských a Gomorrhských se rozmnožil, a hříchy jejich nabyly veliké tíže. Sestoupím, abych viděl, zdali činili opravdu podle křiku, který ke mně doniknl.«

Neamírnou tíhou padla tato slova na duši Abrahamovu. Tušil, co znamenají. Vzpomněl na synovce svého Lota. Proto odvážil se nesměle a bojácně otázky: »Pane, zdali zahubíš spravedlivého s bezbožným?« I řekl Hospodin: »Najdu-li v Sodomě 50 spravedlivých, odpustím pro ně celému městu.« Pravil pak Abraham: »Poněvadž jsem jednou začal, budu mluviti k svému Pánu dále, ačkoli jsem prach a popel. Což, bude-li spravedlivých 50 bez 5? Zničíš celé město?« Rekl Hospodin: »Nezničím, nalezn-li jich tam 45.« A nyní Abraham dále pokračoval ve svých přímluvách za Sodomské. Což kdyby tam bylo pouze 40, a potom 30, a dále 20 a konečně jenom 10 spravedlivých? A Hospodin nejvýš milosrdný prohlásil: »Kdyby v Sodomě bylo pouze 10 spravedlivých, ušetřím v hříších a nepravostech tonoucího města.«

Potom Abraham rozloučil se s tajemnými poutníky. Ti zašli do města Sodomy a vstoupili do domu Lotova. A věru více bylo by toho dne k užitku města 10 spravedlivých, nežli všechny jeho pyšné zdi a věže. Ale nebylo nalezeno ni 10 spravedlivých!

Druhého dne vyvedli andělé Lota s jeho rodinou z města ven a řekli jim: »Zachraňte svůj život! Neohlédejte se za sebe zpět, a nikde v okolí se nezastavujte.« Ale Lotova žena ohlédla se zpět a byla proměněna v solný sloup (zachvácena zkázou). Hospodin deštil na Sodomu a Gomorrhu síru a oheň, a zničil města i celou okolní krajinu. Když se rozednívalo, blesky s nebe padaly na města, ohněm a sírou hořela. Země se otevřela (prudkým zemětřesením) a pohltila města zkažená neřestmi.

Ještě dnes leží tu tichá a sírným zápachem zamořená mrtvá krajina. Příkré skalní stěny jako kamenný les mrtvých je obklopují. Na místě obou měst rozlilo se ponuré Mrtvé moře. Je to vážná výstraha v přikázání, které je uprostřed Desatera.

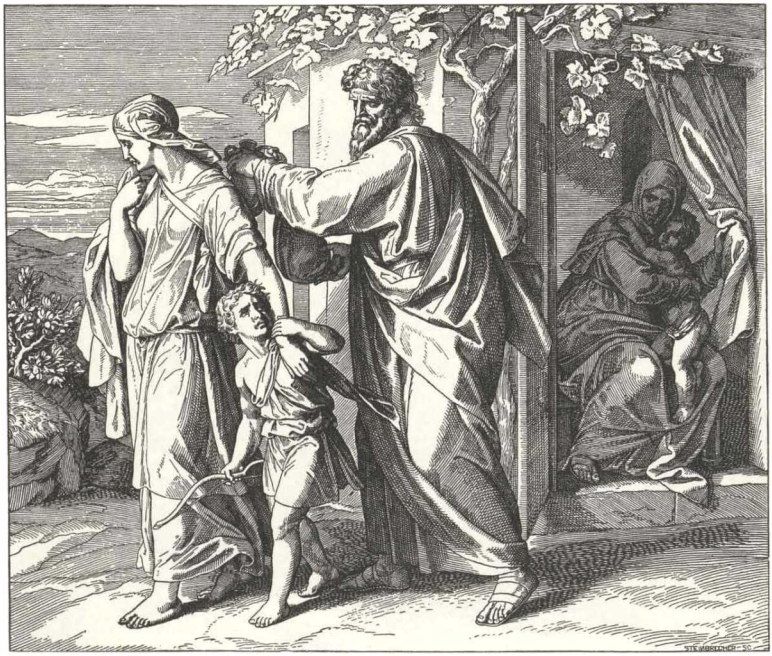

ZAPUZENÍ AGARY

»Vstal tedy Abraham, vzal chléb a měch vody, vložil to na její rámě a propustil ji.« (I. Mojž. 21. 14.)

Hospodin neměří čas stejnou měrou, jako měří lidé své hodiny. Nezadržitelně rychle plynou dni na zemi; ale v klidné velebnosti zůstává věčná míra času u Hospodina a jen pomalu pohybuje se rafije Boží na hodinách světa.

Abraham byl pln netrpělivosti, když dosud marně čekal na potomka, jejž mu Bůh slíbil. A ještě více manželka jeho Sára byla slovy Hospodinovými zmatena. I dala svému muži za ženu Agaru, služku egyptskou. A tato Egypťanka porodila syna, jemuž dala jméno Ismael. To stalo se, když Abraham byl již 86 let stár, a Hospodin poručil jemu sčítati třpytící se hvězdy na nebi.

Pomalu již uplynul rok od toho dne, kdy Pán byl hostem pod šumějícími terebinthy, před pastýřským stanem Abrahamovým. Den, kdy Sára nevěřic smála se rozhodným, jasným slovům cizího poutníka. A hle, i Sára porodila muži svému syna. Abraham dal mu jméno Isák; a Sára s vděčným srdcem doložila: »Radostný úsměv mi způsobil Bůh; kdo to uslyší, bude plesati se mnou.«

Když pak viděla Sára, že syn Egypťanky Agary s Isákem, s jejím synem, si hraje, pravila Abrahamovi: »Vyvrz tuto děvku i jejího syna. Neboť nesmí býti dědicem syn děvky se synem mým Isákem.« Abraham těžce to přijal. Ale Bůh mu pravil: »Nepovažuj to za věc krutou; a ve všem, co ti Sára praví, poslechni jejího hlasu.«

Vstal tedy ráno Abraham, vzal chléb a měch vody, vložil je Agaře na ramena, dal jí chlapce a propustil ji ze svého stanu.

Plna smutku a neklidu šla Agar, Egypťanka, cestou k daleké své vlasti. I přišla na velikou, nekonečnou poušť. Slunce jako žhavé střely metalo své horké paprsky. Písek pouště jako z ohnivé peci pálil rozbolavěné nohy Agary. A přece šla dále, bez oddechu a bez přestání. Ale voda v měchu již došla. Agar již neměla, čím by občerstvila k smrti znavené své dítě. Strašná bolest svírala její srdce. Nemohla snésti pohledu, jak dítě umírá. I uložila chlapce pod jedním ze stromů, které tam byly, a posadila se opodál. Plakala, plakala hořce.

A hle, zjevil se jí anděl s nebe, a ona uzřela čerstvý pramének. Matka a syn byli zachráněni. A syn její Ismael stal se praotcem velikého národa Arabů, kteří potom loupežíce a pustošice, ničíce a zapalujíce, šli světem a ještě dnes mají za domov nehostinou poušť.

OBĚTOVÁNÍ ISÁKA

»I řekl mu anděl „Nevztahuj své ruky na chlapce a nic mu nečiň. Neboť nyní poznávám, že se Boha bojíš.“«
(1. Mojž. 22. 12.)

Isák rostl. Tiché štěstí a upřímná radost plnila celý pastýřský stan věkem pokročilého Abrahama v údolí Mambre, pod šumějícími terebinthy. Ale těžká, vážná a hrozná hodina nastala pro toto klidné rodinné štěstí. »Abraham! Abraham!« zněl hlas Hospodinův tajuplně k sluchu Abrahamovu: »Vezmi jednorozeného svého syna Isáka, kterého miluješ, a jdi na horu, kterou tobě ukáži, a tam ho obětuj v oběť zápalnou.« Hrozná zpráva! Kruté poselství! Má obětovati svého jednorozeného syna.

Ale Abraham o tom dále nebadá. Doufá pevně v Pána, který i z mrtvého kamení může vzbuditi syny Abrahamovy. Šotva se rozednívalo, Abraham vstal a našupal dříví k oběti. Naložil je na osla a mlčky nastoupil s Isákem a se dvěma služebníky cestu k neznámému cíli. Třetího dne jejich pouti zdvihala se před nimi v široké, úrodné rovině osamělá hora. Abraham vložil na ramena svého syna dříví; sám pak nesl oheň a obětní meč. Hluboce zamyšlen, mlčky kráčí; jeho syn hbitě jde vedle něho. A táže se: »Rci mi, otče, neseš oheň a obětní nůž, a já dříví. A kde je obětní zvíře?« — »Nestarej se, synu můj!« odpovídá otec. »Bůh sám se o oběť postará.«

Pomalu, vážně jako po stupních oltáře jdou stále výše. Nahoře vystaví Abraham oltář, položí na oltář dříví a potom svého syna. S pevnou vírou velikého hrdiny Abraham napřáhne meč. Ale zde nastal okamžik, kdy zkouška Hospodinova jest skončena. Zazní s nebe slovo: »Nevztahuj ruky na syna svého a nic mu nečiň! Neboť nyní poznávám, že se Boha bojíš, poněvadž jsi k vůli mně nešetřil ani jednorozeného syna svého.«

Bůh žádal na Abrahamovi duševní oběť. A ten ji také přinesl. Abrahamova víra se osvědčila. A volal hlas Hospodinův dále: »Poněvadž jsi toto učinil, budu ti žehnati a rozmnožím potomstvo tvoje jako hvězdy nebeské a jako písek, který jest na mořském břehu. A v tvém potomstvu budou požehnáni všichni národové země.«

Abraham pozvednuv oči, uzřel za sebou berana, vězícího za roby v trní. Toho vzal a přinesl v zápalnou oběť místo syna. Nazval pak to památné místo: »Bůh vidí.« Plna velkých zaslíbení vypíná se hora Moria v hlubinách věků, vznešený obraz jiné hory, na níž jednorozený Syn věčného Otce pro spásu lidstva jednou má býti obětován.

REBEKA U STUDNĚ

»Te ponechal Eliezer velbloudy před městem u studnice vody odpočívati.«
(L. Mojž. 24. 11.)

Nastal čas, kdy ticho a smutno bylo pod stany Abrahamovými. Sára povolána Pánem, zemřela. Sára, pramatka nového vyvoleného národa, která nevěříc, se smála, když slyšela ve stínu terebinthů cizího poutníka, jenž řekl: »Za rok zase přijdu a tvá manželka Sára bude míti syna.«

Abraham cítil se nyní velmi osamoceným. Přál si neteře, manželky svého syna Isáka. I proto poslal služebníka svého Eliezera, aby vyhledal manželku pro Isáka. Ale nikoli mezi bezbožnými dcerami země kananejské, ale z daleka, z vlasti Abrahamovy a z příbuzenstva jeho.

Poslušen rozkazu vzal Eliezer 10 velbloudů ze stáda pána svého, naložil na ně truhlice a klenoty. Potom vydal se na cestu přes hory Libanon, s nichž pyšné cedry jako by jej pozdravovaly. Putoval Syrií, přešel řeku Eufrat a přišel do Mesopotamie před brány města Haran.

Krásný, vlahý večerní soumrak snesl se na město. U chladící studny dal velbloudům odpočinouti. Eliezer pak tiše a vroucně prosil Boha za pomoc a osvícení: »Hospodine, Bože pána mého, vyjdi mi, prosím, vstříc a prokaž milost pánu mému Abrahamovi. Hle, dcery obyvatelů tohoto města budou choditi pro vodu. Dívka, které řeknu: „Nachyl svého džbánu, abych se mohl napíti," a která řekne: „Pij, a velbloudy tvoje také napojím," bude ta, kterou jsi určil za manželku pro svého služebníka, Isáka. Z toho poznám, že jsi učinil milosrdenství s mým pánem.«

Ještě takto se modlil, a hle, vycházela Rebeka, dcera Batuelova, majíc džbán na rameni. Byla to dívka velmi spanilá, panna překrásná a čistá. Nesla džbán na rameni a vážila vodu. Cizí služebník, prachem pokrytý, prosil, aby dala mu píti. Podala mu džbán a napojila též jeho velbloudy.

Pln radosti vyňal Eliezer zlaté náušnice a náramky a dal je Rebece darem. A pravil jí: »Či jsi dcera? Pověz mi, je-li u vás místa, bych tam mohl přenocovati?« Ona pak odpověděla: »Jsem dcera Batuela, syna Náchorova. Také slámy a píce jest u nás hojnost a prostrané místo k zůstávání.«

Děkuje Boží prozřetelnosti, sklonil se Eliezer k zemi a děkoval Hospodinu, který jej dalekými a neznámými cestami přivedl do domu bratra pána jeho.

SETKÁNÍ NA POLI

»Tázala se Rebeka: „Kdo je ten člověk, který jde po pláni proti nám?" I řekl jí služebník „To je můj pán."«
(L. Mojž. 24. 65.)

U večer vstoupil Eliezer, služebník z Damašku, s celým svým průvodem do domu bratra svého pána. Také velbloudy tam uvedl. A Lában, syn Batuelův a bratr Rebečin, odsedlal velbloudy a dal jim slámy a píce; jakož i vody, by si umyli nohy oni mužové, kteří s Eliezerem přišli. Mezitím přinesly služky jídla. Eliezer však nechtěl usednouti, dokavad by nevyřídil veliké poselství svého pána. I začal vyprávěti, co mu pán jeho Abraham uložil, o dlouhé cestě přes cedry zalesněné hory libanonské, o svém příchodu ke studnici a zvlášť o setkání, které z vůle Boží s Rebekou se stalo. A končil: »Proto řekněte mi, chcete-li se zachovati laskavě a věrně k mému pánu. Myslíte-li však jináč, i to mi řekněte, abych se dal vpravo nebo vlevo.« Udiveni naslouchali rodiče jeho slovům: a potom jako jedněmi ústy zvolal Lában a Batuel: »Od Hospodina vyšla tato věc. Vezmi Rebeku a jdi. Hospodin promluvil.« A zase děkoval služebník Pánu zástupů, který vše dobře řídil. Odevzdal všem dary a slavili hostinu.

Druhého dne zrána chtěl již Eliezer vraceti se zpět. Ale matka a bratři Rebeky vroucně jej prosili: »Ještěaspoň 10 dní nechť zůstane dívka u nás; a potom může jíti s tebou.« On však řekl: »Nezdržujte mne, neboť Hospodin dal mi šťastnou cestu.« I pravili: »Zavolejme dívku a zeptejme se, jak ona myslí.« A Rebeka řekla: »Chci s ním jíti.«

A téhož dne vydala se s Eliezerem na cestu. Se slzami v očích hleděli rodiče a sourozenci na loučící se dívku. A daleko údolím rozléhal se jejich pozdrav a přání: »Sestra naše jsi; rozmnožiž se v tisíc tisíců a potomstvo tvé vládniž branami svých nepřátel!«

Slunce vycházelo a zase zapadalo. Hory a řeky rychle mijely cestou. A jednou za večera viděli muže, an kráčí požehnanými poli. Pohlížejíc naň, tázala se Rebeka: »Kdo je ten člověk, který jde po pláni proti nám?« Eliezer odpověděl: »To je můj pán.« Tu Rebeka vzala rychle závoj a zastřela se.

I stala se Rebeka ženou Isákovou. Vešla do stanů Abrahamových a žila v lásce a štěstí tam, kde po smrti Sáry bylo místo opuštěné a osiřelé. A stala se dědičkou zaslíbení, kterých se dostalo Sáře. Její potomci rostli do tisíc tisíců. Podivuhodné řízení Boží vyvolilo Rebeku za pramatku Vykupitelovu.

ESAU A JAKOB

»Sotvaže Isák dokončil řeč a Jakob vyšel ven, přišel Esau z lovu.«
(I. Mojž. 27. 30.)

Ponenáhlu skláněla se léta stařičkého Abrahama ke konci. Byl stár 175 let, když zemřel.

Ale také Isákovi přibývalo let. Po dvacetiletém manželství porodila mu Rebeka, manželka jeho, dva syny, Esaua a Jakoba. A také oni dospěli v mužný věk. Esau byl divoký a všecek jako kožich zarostlý; pěstoval lov a vzdělával pole. Jakob byl tichý a mírný, a byl pastýřem. Rebeka, matka blíženců, milovala více Jakoba; Esau byl miláčkem otcovým.

Za oněch dob bylo dětem otcovské požehnání nejdražší součástí celého dědictví, a hlavně předním právem prvorozeného.

Jednoho dne připravil si Jakob uvařený pokrm (čočovici). Znaven přišel Esau z pole. Byl hladový. I prosil Jakoba, by dal mu z pokrmu svého. Tu Jakob řekl: »Dej mi své právo prvorozenské.« A Esau je prodal, ano přísahou potvrdil, že dává právo své prvorozenské bratru svému za čočovici (kaši z čočky).

A zase nastal památný, rozhodný den. Věkem schýlený, slepý, seděl Isák ve svém stanu. Cítil, že dni jeho života jsou sečteny. I chtěl před smrtí dáti synu svému Esauovi své prvorozenské požehnání. Esau byl však v ten čas na lovu. A tu Rebeka přemluvila Jakoba, aby se vydával za Esaua. I připravila rychle dva mladé kozelce na způsob zvěřiny, oblekla Jakoba v nejlepší šaty Esauovy, kozelčími měkkými kožkami pokryla jeho ruce a holou část hrdla, a poslala jej k slepému otci.

Isák se tázal: »Kdo jsi, synu můj?« A Jakob odpověděl: »Jsem syn tvůj prvorozený; učinil jsem po tvém rozkazu. Pojez a dej mi požehnání.« Isák vyzval Jakoba, aby šel blíže a když jej ohmatal, řekl: »Hlas slyším sice Jakobův, ale ruce jsou Esauovy.« Potom pozdvihl mdlé, třesoucí se ruce k požehnání a řekl: »Dávej ti Bůh z nebeské rosy a z tučnosti země nadbytek obilí a vína. Ať ti slouží národové, a ty budiž pánem bratra svého. Požehnán buď, kdo ti žehná; a zlořečen, kdo by tobě zlořečil.«

Zanedlouho přišel Esau z lovu. Jeho srdce bušilo a prudkým hněvem zahořelo. A také Isák se ulekl, když zvěděl, co se stalo. Tu Jakob rozloučil se s otcem a matkou a utekl z domu. Požehnání Isákovo zůstalo na hlavě Jakobově. Ale musil snášeti mnohá utrpení a bolesti jako trest za to, že bratra svého obelstil.

JAKOBŮV SEN

»I viděl ve snách žebřík, stojící na zemi, jehož vrch dotýkal se nebes; andělé Boží vystupovali a sestupovali po něm.« (I. Mojž. 28. 12.)

A zase jsou to temné a spletité cesty, po nichž vyvolený Hospodinův, prchaje před hněvem bratra svého, šel nekonečnou, mlčící pouští. Nesmírným žárem planulo na nebi slunce, horké ovzduší zalilo údolí. Úzkost a strach urychlují Jakobovy kroky a ženou jej neustále kupředu. Patnáct hodin cesty ušel prvního dne. Nedaleko místa Luzy odpočinul v širém poli. Nastal večer. Tiché, velebností zářící, ožily hvězdy na jasné, bezmračné obloze. Zemdlen vzal Jakob kámen, položil si jej pod hlavu a brzo hluboký, občerstvující spánek snesl se na jeho hlavu.

A hle, zasvitl jasný a vznešený obraz, aby potěšil bolestí sevřené srdce spáčovo. Šumí křídla andělů; zazní hlas Věčného. Jakob vidí ve snách žebřík. Stojí na zemi, a zdvíhá se svým vrcholem až k výšinám nebeským, jako by jej držela ruka Hospodinova, pevný, bezpečný, obklíčen zářícím oblakem. A hned tiché chvění vane jeho zlatými příčli. Andělé Boží tajemně vystupovali a sestupovali po něm; a nahoře v mracích, v nebeském majestátu trůní Hospodin. Z jeho úst, potěšujíc a žehnajíc, zní slovo k Jakobovi: »Já jsem Hospodin, Bůh otce tvého Abrahama a Bůh Isákův. Zemi, na které spíš, dám tobě i potomstvu tvému. Bude pak potomstvo tvé jako prach země, rozložíš se na západ i na východ, na sever i na jih; a požehnána budou v tobě a v potomstvu tvém všecka pokolení země. Budu strážcem tvým, ať jdeš kam jdeš. A přivedu tě zase do této země a neopustím tě, dokud nesplním vše, co jsem slíbil.« (I. Mojž. 28. 13.—15.)

Když za jitra znavený, prchající poutník ze spánku procitl, zvolal: »Vpravdě Hospodin jest na tomto místě, a já jsem to nevěděl! Jak úctyhodné jest toto místo! Není tu nic jiného než dům Boží a brána nebeská.«

Potom vzal kámen, který měl pod hlavou, vztyčil jej na památku, polil jej olejem a slíbil: »Vrátím-li se šťastně do domu otce svého, postavím zde oltář Hospodinu a ze všeho, co mi dáš, budu ti obětovati desátky.« A kámen zde stál jako trvalý, velký milník na cestě zaslíbení, uprostřed osamělých polí, blízko u Luzy, jež od těch dob nazvána byla Betel, to jest dům Boží a brána nebeská.

A sen o žebříku, sahajícím až k nebi, se vyplnil. Stal se skutkem, když andělé vystupovali a sestupovali na Syna Božího.

JAKOB A RÁCHEL U STUDNICE

»Když Jakob uviděl Ráchel, dceru Lábanu, bratra své matky, odvalil kámen, kterým byla studna přikryta, políbil ji a hlasitě plakal.« (1. Mojž. 29. 10.—11.)

Kde štěstí a radost ozařuje srdce člověka, tam slzy a žal nebývají daleky. Ohlažující světlo nebeské krátce zazářilo v Jakobovy rychle prchající dny. Následovala léta tvrdé práce a těžkých zkoušek. Jakob, poutník bez odpočinku, šel stále, přes hory a řeky, směrem k východu slunce, až přišel do Mesopotamie, v zemi, kde leželo město Haran.

Bylo ještě záhy ráno; a již byla tři žíznějící stáda se svými pastýři u studny, která byla u cesty. Veliký kámen pokrýval její otvor, aby ji chránil proti písečnému větru z pouště; a teprve k večeru směl býti odvalen, když všechna stáda byla pohromadě.

Jakob rozmlouval s pastýři. Tázal se jich, odkud jsou; a slyšel, že jsou z města Haran. Potom dotazoval se po Lábanovi. bratru své matky, zda jest zdráv a zda se mu dobře daří. Oni řekli, že ano. A Jakob v radosti srdce svého pravil dále: »Ještě se den nenachýlil, a není ještě čas hnáti stáda do ohrad; napojte tedy nejprv ovce a pak žeňte je zase na pastvu.« Oni pak namítali: »Nemůžeme, dokud se všechna stáda nesešla; teprve potom smíme odvaliti kámen s vrchu studnice a napojiti svá stáda.«

Mezitím, co mluvili, přibližovala se z dáli dívka, a vedla velké stádo ke studni. Pastýři u„azali na ni a pravili Jakobovi, že se jmenuje Ráchel a je dcerou Lábanovou. Jakob viděl její znavená, po vodě žíznějící stáda. I spěchal rychle ke studnici, odvalil kámen od jejího otvoru a napojil zemdlená zvířata. Potom přistoupil k Ráchel, objal a políbil ji. V slzách pravil jí, že je synem sestry jejího otce. Také Ráchel radovala se z plna srdce a rychle pospíchala přes pole do Haran, v dům svého otce, a zvěstovala mu, že syn Rebeky je venku před branou, u studnice. Ihned spěchal Lában ven, objal Jakoba, políbil jej a uvedl do svého domu. A Jakob věrně a pilně jal se svému strýci sloužiti.

Ačkoli v Haran život jeho byl v bezpečí před rozhněvaným bratrem Esauem, přece byl jen v zemi cizí. Stále hlodal neutěšitelný bol v jeho srdci. Stesk po otci a matce, po dalekých modrých horách, na jejichž úpatí rozkládala se krásná, drahá země, jeho vlast, tížil jeho mysl.

Ale dvacet let musilo uplynouti, dříve než uprchlík z Kanaan znovu zase spatřil stany svého otce.

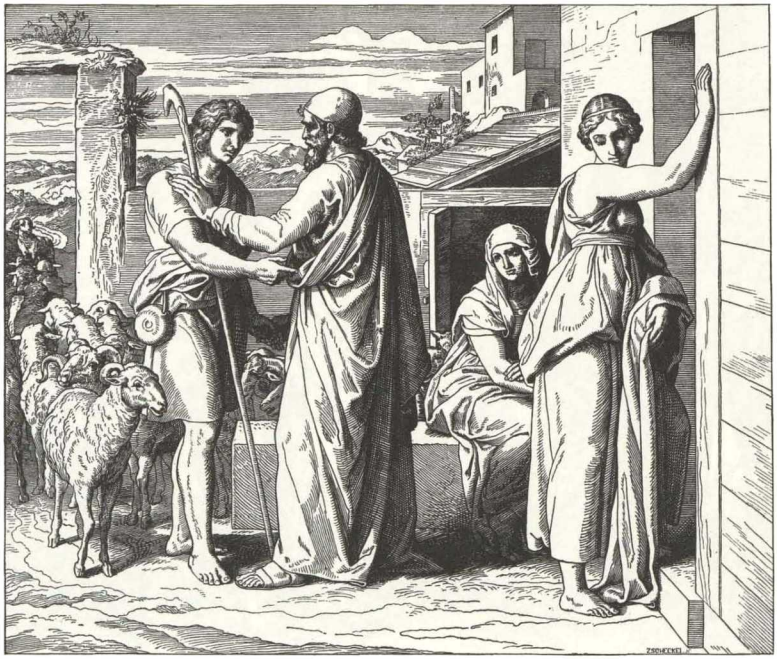

JAKOB UCHÁZÍ SE O RÁCHEL

»Sloužil tedy Jakob za Ráchel sedm let; ale zdálo se mu to jako pár málo dní; tak velice ji miloval.« (1. Mojž. 29. 20.)

Dni Jakobovy byly těžké. Chléb vyhnanství musil kořeniti soli svých slz. Ale přece padl paprsek útěchy a radosti v jeho osamělý život. Byla to čistá, hluboká láska, kterou nosil v srdci k Ráchel, dceři Lábanově.

Když minul měsíc pobytu Jakobova u Lábana, řekl tento: »Nechci, abys proto, že jsi mým příbuzným, sloužil mně zadarmo! Řekni, jakou mzdu žádáš?« A Jakob odpověděl: »Budu ti sloužiti za Ráchel, tvou mladší dceru, sedm roků.« Lábán souhlasil a řekl: »Bude lépe, dám-li ji tobě, nežli jinému muži. Zůstaň u mne!« Sloužil tedy Jakob za Ráchel sedm let. A zdálo se mu, že je to pouze několik málo dní, neboť tak ji miloval. Učil se trpělivě čekati na hodinu, kterou Bůh určil.

Den co den vycházel se svými stády, procházel široké, osamělé pláně; putoval od jedné cisterny ke druhé. Ještě nikdy neměl Lábán věrnějšího služebníka. A čas nezadržitelně prchal. Ovšem příliš pomalu pro Jakobovy touhy a jeho přání.

Konečně uplynulo sedm teskných let. Nastal den, kdy Jakob s radostným zrakem šel ke dveřím stanu Lábanova a řekl: »Dej mi mou ženu; nadešel již čas, abys mi ji odevzdal.« Tu Lábán pozval přátele a známé z celého okolí k velké hostině. Oslavili radostně svatbu. Ale hle, chytrácký a lstivý Lábán dal Jakobovi za manželku svoji starší dceru Liu, která byla nehezká a rozjitřených, zanícených očí. Závojem hluboce zahalena, vstoupila u večer do stanu Jakobova.

Příliš pozdě poznal Jakob tento podvod a řekl svému tchánu: »Co jsi mi to chtěl učiniti? Nesloužil jsem ti za Ráchel, mladší dceru tvoji? Proč jsi mne oklamal?« Lábán odpověděl: »V našem kraji není obyčejem vdávati napřed mladší před starší. Ale chceš-li ještě dalších sedm let zůstati v mých službách, dám ti Ráchel, svoji mladší dceru, za manželku.«

Jakob svolil, a když minul týden, dal mu Lábán i Ráchel za ženu. A zase vodil Jakob stáda Lábanova na pastviny. Láska k Ráchel jej sílila v těžké pastýřské službě.

Ale i tato dlouhá a tvrdá doba zkoušky minula. A Bůh dal Jakobovi dítky, a všichni žili pospolu v radosti a tichém rodinném štěstí. Neboť ta je vůle Boží, aby lidé prací a utrpením zasloužili si blaženost. A jen ti, kdo v slzách sejí, budou žíti v radosti svého srdce.

JAKOBŮV NÁVRAT

»Jakob tedy vstal a vysadiv děti i ženy na velbloudy, dal se na zpáteční cestu k Izákovi, svému otci.« (1. Mojž. 31. 17.)

Stále víc a více toužil Jakob po své vlasti. Neboť Lában byl lakomý a tvrdý proti Jakobovi a záviděl mu štěstí a hojnost jeho stád. Tu zjevil se Jakobovi ve snách Hospodin a řekl jemu: »Vstaň a odejdi hned z této země a vrať se zpět do země svých otců.« Tu Jakob vyzval Liu a Ráchel s jejich dětmi, aby přišly k osamělým obradám, kde pásl ovce, a potichu připravoval se s nimi na útěk. Ve veliké karavaně, maje velbloudy hojně zatěžkány poklady, a s četnými stády, které byly vedeny za ním, tak se ubíral zase ke své vlasti, s níž před dvaceti lety jako chudý uprchlík se rozloučil.

Ale Lában zvěděl o útěku a poznal, že v jeho domě chybějí všechny modly. Proto rychle shromáždil všechny své služebníky a spěchal za prchající Jakobovou karavanou. Po sedmi dnech dohonil ji u pohoří Galaad. Hořce vyčítal Jakobovi, svému zeti, jeho čin a pravil: »Proč jsi chtěl bez mého vědomí utéci? Proč jsi mi to neoznámil, bych tě mohl vyprovoditi s veselím a s písněmi, s bubny a loutnami? Nedovolil jsi mi políbit na rozloučenou dcery mé a jejich děti. To vše mohu ti odpustiti, ač jsi jednal velmi pošetile. Ale rci mi, proč jsi ukradl mé bohy?« Při těch slovech Jakob zarděl se ve svém od slunce opáleném obličeji a odpověděl: »Bez tvého vědomí jsem odešel, poněvadž jsem se obával, abys mi násilně neodňal svých dcer. Viníš mne z krádeže? U kohokoli nalezneš své bohy, ten ať jest usmrcen před našimi bratry.« Jakob totiž nevěděl, že Ráchel to byla, která tajně domácí modly vzala s sebou, když Lában, otec její, odešel ke stříži ovcí. I šel Lában hledaje a pátraje od stanu ke stanu. Vstoupil i do stanu své dcery Ráchel. Tu ona rychle skryla modly pod velbloudí sedlo a posadila se na ně. Když pak Lában k ní přišel, snažila se jej oklamati a řekla: »Nechť se nehněvá můj pán, že před ním nemohu povstati a zůstanu po obyčeji žen sedět.« A tak dal se Lában oklamati. Až do nejtmavějších koutů vnikly jeho pátravé oči; jenom pod pokrývku sedla nenahlédly.

Tiše, potají putovaly pohanské modly do stanů Jakobových a do země zaslíbení. A tak přešly též na svatou půdu Kanaanu. Teprve v Betel Jakob je nalezl a rozhil. I zakopal jejich zbytky pod stromem terebinthem, protože pro mrtvé modly nesmělo býti místa v jeho stanu. V nich dále bydlil Hospodin, Pán života.

ZÁPAS S ANDĚLEM

»A Jakob zůstal sám. A hle, jakýs muž zápasil s ním až do svítání.« (I. Mojž. 32. 24.)

Stále blíže a blíže kynul mu tichý mír vlasti. Vždy mocněji bilo touhy plné srdce Jakobovo. Když se smířil s Lábanem, sestoupil s hor a stanul na lesnatých výšinách na břehu Jordánu; na hranicích své vlasti kananejské.

Radost a plesání naplnily Jakobovu duši. Ale také teskнota a veliká bázeň. Vzpomínal na Esaua, svého bratra, který se na něho hněval, a který mu přisahal věčnou pomstu. Již poslal k němu své posly s četnými, bohatými dary. Ti přišli zpět a zvěstovali, že Esau se zástupem čtyř set mužů již je k němu na pochodu. I modlil se Jakob ze své strachem stísněné duše a volal: »Bože otce mého Isáka! Nejsem hoden všech tvých slitování a věrnosti tvé. Sám, s holí v ruce, přešel jsem tento Jordán a nyní se dvěma zástupy se vracím. Vytrhni mne z ruky mého bratra Esaua, neboť se ho velmi bojím, aby snad nepřišel a neusmrtil matku se syny.«

A ještě téže noci znovu poslal četné dary svému bratru vstříc. Potom přepravil své ženy a děti na mělkém místě přes řeku a zůstal v opuštěném ležení u řeky Jabok samoten. A hle, veliký, záhadný muž zjevil se v temnu noci před ním a zápasil s ním až do svítání. Jakob se mu bránil vší svojí silou a odvahou. V nerovném tomto boji mnohé předtuchy vystupovaly v Jakobově trpící, mučené duši. Předtuchy velké a vznešené. A rostly v pevné vědomí. Takto nezápasí pouhý člověk; takto zápasí jen svatý posel jiného duchovního světa, který vzal na sebe podobu člověka. A trval dlouho tento zápas s nadpozemskou mocí na březích Jaboku v mlčení a šumění hluboké, temné noci. —

Již hlásí se jitro. Na dalekém obzoru objevily se první ranní červánky. Tu dotkl se záhadný bojovník Jakobovy kyčle. Nerv její a šlacha hned ochrnuly. I řekl mu: »Pusť mne, neboť již vystupují červánky.« A Jakob odpověděl: »Nepustím tebe, dokavad mi nepožehnáš.«

I tázal se neznámý bojovník: »Jak se jmenuješ?« Odpověděl: Jakob. Tu cizinec pravil: »Nebudeš se jmenovati Jakob, nýbrž Izrael; neboť byl-li jsi zdatný vůči Bohu, oč více budeš přemáhati lidi?« (I. Mojž. 32. 28.) A cizinec požehnal jemu. Jakob pak nazval ono místo Fanuel (tvář Boží) a řekl: »Ačkoli jsem viděl Boha tváří v tvář, přece jsem zůstal živ.« I vycházelo slunce daleko za lesnatými vrcholy hor.

SMÍR S ESAUEM

»Tu běžel Esau bratru vstříc a objal ho; tiskl jeho šíji a líbaje ho, plakal.« (1. Mojž. 33. 4.)

A ještě jiného vítězství dobyl Jakob toho dne. Neboť brzo začala se země chvíti pod železnými kroky ozbrojeného zástupu, který Esau vedl do pole proti svému bratru. Divoký a strašlivého pohledu byl rozhněvaný bratr, který od té doby nesmírně byl rozhořčen, když před 20 lety ztratil požehnání otcovské. V jeskyních a pustinách Seiru, v zemi edomské, hledal neklidný Esau novou vlast; a spojiv se s potomky Ismaelovými, stal se v celém okolí postrachem pouště. Nyní bylo mu oznámeno, že Jakobova karavana se blíží. Stará nenávist k bratru zase vzplanula v jeho srdci. Jediné slovo z jeho obávaných úst, a loupežní beduini opouštějí své skrýše. Soptíc pomstou dá se na pochod divoká horda se svým vůdcem tichou nocí. Ale nepohnutěji ještě nežli země, která se otřásá pod kopyty jejich rychlých koní a jest pevná ve svých základech, postupují Boží plány a Boží cesty k věčným svým cílům.

Esau se blíží. Jako nebeskou vlídností pomalu plní se jeho srdce. Mírumilovně schovává do pochvy meč, který ještě před chvílí připravoval ke kruté vraždě. Bylo to v onom okamžiku, když vycházelo slunce, kdy anděl pravil Jakobovi na pahorku u řeky Jabok: »Když jsi byl zdatný vůči Bohu, tím více budeš vítěziti nad lidmi.« A Jakob šel Esauovi naproti a sedmkrát až k zemi se poklonil před svým bratrem. Esau pak běžel bratru svému vstříc, a objal ho; tiskl jeho šíji a líbaje ho, plakal. Viděl pak Esau dítky a tázal se: »Ci jsou tyto děti?« A Jakob odpověděl: »Jsou to dítky, které dal Bůh mně, tvému služebníku.« A i ony přihlížily se a poklonily se. Esau tázal se dále: »Co znamenají ony zástupy, které jsem potkával?« On odpověděl: »Abych nalezl milost před mým pánem.« Potom podal mu Jakob bohaté dary a prosil ho: »Prokaž mně milost a vezmi požehnání, které jsem ti přinesl, a kterým mne obdařil Bůh, dárce všeho.« Esau je přijal, a smířeni rozloučili se v pokoji.

Esau vrátil se zpět k horám u Seiru. Jakob pak pokračoval ve svatém svém putování se všemi svými k Betelu, kde se mu zjevil žebřík do nebe sahající tehda, kdy nenáviděn a pronásledován, s pláčem prchal do vyhnanství. Nyní postavil tam oltář, jak byl slíbil v oné slavnostní hodině. A děkoval Pánu, Hospodinu Abrahamovu, který řídí lidská srdce a je vede jako potůčky vod.

JOSEF OD BRATŘÍ SVÝCH PRODÁN

»Když madianští kupci šli kolem, vytáhli Josefa z cisterny a prodali jej za dvacet stříbrných.« (1. Mojž. 37. 28.)

Nastalo nové jaro. Mírný jarní větřík vál po stepi a po čerstvých vřesovištích. Tam byla pochována Ráchel krátce potom, když porodila Benjamina, syna svého. Smutek maje v duši, putoval Jakob dále, až přišel k otci svému Isákovi. Slzy radosti mísily se se slzami žalu, radostné uvítání se smutnějším rozloučením. Pod tíhou 180 let skloněn, klesl krátce poté i Isák do hrobky, kterou jemu Jakob a Esau vykopali v Hebronu.

Jakob měl dvanáct synů, z nichž Josef byl jeho miláčkem. Nosil pestrou suknici ze vzácné látky, kterou mu záviděli jeho bratři. A jako tichá předtucha již v mladých letech vanulo to zbožnou duší Josefovou. Zdálo se mu, že vázal na poli se svými bratry snopy. Snop Josefův stál, snopy bratří pak kol dokola klaněly se snopu Josefovu. Tu bratři s pohrdáním řekli: »Chceš snad býti naším králem?« A znovu zdálo se chlapci: Viděl, kterak slunce, měsíc a jedenáct hvězd jemu se klanělo. A zase upřímně vyprávěl to svým bratřím. I domlouval mu otec, řka: »Budu snad já, matka tvá, a bratři tvoji až k zemi před tebou se skláněti?« Otec však přemýšlel, co by to mělo znamenati.

Jednoho dne, kdy bratři pásli stáda ovec u Sichemu, a jenom Josef zůstal u svého otce, poslal Jakob svého miláčka, aby se podíval, jak bratřím a stádům se daří. Josef rychle dal se na cestu. Podle zlatých nití, které otcovská láska dala vetkati v pestrobarevný šat, poznali bratři Josefa již z daleka a zvolali: »Hle, snář přichází« Myšlenky černé jako noc zrodily se v jejich závistivých srdcích. Chtěli Josefa zabíti. Ale Ruben tomu bránil a radil, aby bratra hodili do blízké vyschlé cisterny. Jak řekl, tak učinili.

Kolem táhla karavana. Byli to madianští kupci, se svými bohatě naloženými velbloudy, kteří byli na cestě do Egypta. Jim prodali bratři Josefa jako otroka za dvacet stříbrných. Potom bohaprázdní bratři jeho šat potrhali, namočili v krvi a poslali otci. Veliké lkání a bědování ozývalo se ve stanech Jakobových: »Běda, toť suknice mého syna! Divoká zvěř roztrhala mého syna. Bolestí toužím i já sestoupiti k svému synu do hrobu.« Kdo na světě ztratil, co bylo mu nejdražší, vždy horoucně touží po říši věčnosti. Avšak Josef pod ochranou Boží sestupuje do Egypta. Sny jeho mládí a moudré úmysly Boží mají se tam na Josefu a jeho lidu vyplniti.

»Josef odpověděl: „Sny královy jsou téhož významu. Bůh ukázal faraonovi, co bodlá učiniti."« (1. Mojž. 41. 25.)

JOSEF VYKLÁDÁ SNY FARAONOVY

Od kupců ismaelitských byl Josef odvezen do Egypta a prodán do domu Putifarova. A sloužil tak poctivě svému novému pánu, že Putifar, velitel královské tělesné gardy, ustanovil jej správcem svého jmění i služebnictva.

Ale smyslnost a chlípnost bydlely Josefovi nablízku. Nejdříve prosbou, potom svojí mocí snažila se žena Putifarova zbožného, čistého Josefa svésti k hříchu. Josef vytrhl se jí a řekl: »Kterak bych mohl tak zlou věc učiniti a hřešiti proti Bohu svému?« Ale Josefův plášť zůstal v rukou svůdkyně a stal se jí strašnou zbraní pomsty. Smilná žena cítila se zahanbenou. Svolala všechno služebnictvo a pravila: »Vizte, jak zlého člověka přivedl mi můj muž do svého domu. Přišel ke mně a chtěl mne svésti k hříchu. Ale já jsem křičela, a on zanechav svůj plášť v rukou mých, utekl.« Putifar uvěřil slovům ženy a poručil Josefa vsaditi do žaláře.

Správce žaláře zalíbil si hebrejského jinocha a ustanovil jej dozorcem nad ostatními vězni. V temném sklepení velmi trpěli faraonův nejvyšší číšník a nejvyšší pekař. V záhadných snech zjevil se jim jejich osud. Josef vyložil jim jejich sny; a hle, třetího dne vše se vyplnilo, jak Josef předpověděl. Číšník zase nalezl u krále milost, pekař byl pověšen na šibenici. Jen pomalu plynula dvě dlouhá léta. Tu záhadné sny vplížily se i v noční spánek faraonův. Vody Nilu začaly se vzdýmati a zaplavovati krajinu. Sedm krav tučných a krásných vystoupilo z břehu a pásly se na zavlažených lučinách. Ale potom vynořilo se z řeky sedm krav ošklivých a vyhublých; a pohltily ty, které byly tučné. A ještě druhý sen měl farao: Sedm plných a krásných klasů vyrostlo na jednom stéblu. Potom vyrostlo sedm klasů slaboučkých a žhoucím větrem vyschlých. A tyto pohltily první klasy se vší jejich krásou. A všichni mudrci země nedovedli tyto sny vyložiti.

Nikdo neznal rady. Tu královský číšník vzpomněl si na jinocha v žaláři, který tak dobře umí vykládati sny. I byl Josef předvolán před krále a řekl: »Oba sny mají týž význam. Sedm krásných krav a sedm plných klasů znamená sedm úrodných roků. Bude v zemi všeho přebytek. Ale po nich bude sedm neúrodných let; nastane veliký hlad v zemi. Proto vyhledej, králi, muže moudrého a přičinlivého, který by se postaral o vše pro časy hladu.«

JOSEFOVO POVÝŠENÍ

»Farao kázal mu vystoupiti na svůj druhý vůz a dal hlasateli provolávati, aby všichni před ním skláněli kolena.«
(1. Mojž. 41. 43.)

Sny jsou klamné vidiny. V nich za neklidných nocí spánek kouzlí své těkavé obrazy do dřímající duše. Ale sny stávají se pravdou a skutečností, když sesílá je Bůh, aby ony jako jasné hvězdy, varujíce a slibujíce, svítily do temné budoucnosti. Proto řekl Josef faraonovi: »Jenom Bůh může králi dáti příznivou odpověď.«

A faraonovi zalíbil se výklad, který mu učinil hebrejský jinoch o jeho tajuplném dvojím snu. Proto řekl Josefovi: »Poněvadž ti Bůh všecko zjevil, co jsi mluvil, bude mi možno někoho nalézti, kdo jest moudřejší než ty, nebo kdo by se tobě aspoň vyrovnal? Ty budeš nad mým domem, a rozkazů tvých úst všecek národ bude poslušen; pouze královským trůnem tě budu převyšovati.«

A vzav prsten z ruky své, dal jej Josefovi na ruku; oblekl jej v krásné kmentové roucho a kolem hrdla zavěsil mu zlatý řetěz. Pak mu kázal vstoupiti na svůj druhý vůz a dal hlasateli provolávati, aby všichni před Josefem skláněli kolena, neboť je ustanoven nad celým Egyptem. A změnil mu jméno, nazvav jej Spasitelem světa, protože zachránil lid před záhubou. Jižní vítr vál, shromažďoval mraky, které sesílaly hojný déšť a požehnání s nebe. Z tisíců praménků proudily vody do Nilu, takže jeho koryto bylo mu úzké a on, vystoupiv z břehů, široko zúrodnil panenskou půdu, jež v hořejším Egyptě chystala velmi hojné požehnání obilí. Zaplesaly zelené nivy, připravující bohatou úrodu. A všude tam pilně pracovaly četné ruce. Špýchary a obilní komory plnily se hojným přebytkem.

Ale potom nastaly smutné, hladové roky. Východní vítr, plný žáru, dlouho vál zemí; vyschly všechny prameny, a spálil všechno obilí na polích. Lid volal o chléb. A farao řekl: »Jděte k Josefovi a cokoli vám řekne, učiňte!«

A Josef poručil otevříti stodoly a zásobní komory, z nichž bohaté požehnání šířilo se po celé zemi. A celý Egypt poznal, že sám Bůh byl s Josefem a jej poslal, aby zachránil zemi před hladem a smrtí.

Tím také přiblížila se hodina, v níž ještě jiný sen Josefův měl se vyplniti. Dřívější sen, kdy snopy Josefa a jeho bratří zdvíhaly se na poli ve znamení, že tu je král a jeho poddaní.

JOSEF DÁVÁ SE POZNATI SVÝM BRATŘÍM

»I padl svému bratru Benjaminovi kolem krku a plakal. A také Benjamin plakal na hrdle onoho.« (1. Mojž. 45. 14.)

Touhy Josefovy neustále spěchaly daleko v milou zemi, kde byl hrob jeho matky a s hor zněly melodické zvonky stád do údolí jeho vlasti. Příšera hladu hrozivě se plížila zemi kananejskou. Proto poručil Jakob svým synům: »Jděte do Egypta a kupte, čeho máme potřebí.« Puzeni hladem, ihned sestoupili bratři do egyptského města Memfis. Šlo jich deset, neboť Benjamina, nejmladšího svého syna, nechal si otec doma.

Nyní jsou u cíle své cesty. Byli předvedeni k Josefovi. Hluboce se klanějíce, přednesli svoji prosbu. V jeho skvostném šatě Josefa nepoznali; ale on poznal je a vzpomínal na dávný svůj sen o snopech, které se jeho snopu klaněly k zemi. A Josef mluvil s nimi tvrdě, aby je zkoušel: »Vyzvědači jste; přišli jste vyhledati místa, kde země není chráněná.« Oni však ohrazovali se proti tomu a řekli: »Jsme pokojní lidé z Kanaan; je nás dvanáct synů jediného otce. Nejmladšího ponechal otec doma, druhý není již na živu.« Tři dni musili bratři ztráviti v žaláři. Potom znovu řekl jim Josef: »Chci se přesvědčiti, že jste mluvili pravdu. Jeden z vás jako rukojmí zůstane v žaláři, ostatní můžete s obilím jíti domů a přivedete sem nejmladšího svého bratra.« Smutně vracelo se devět bratří k domovu. A znovu přijali s Benjaminem. Když jej Josef viděl, vyšel ven a plakal hořce. Potom poručil připraviti hostinu a jedl s nimi. Po ní dal jejich pytle naplniti obilím a v pytel Benjaminův vložil svůj stříbrný koflík. Když potom dali se na cestu k domovu, dohonil je správce Josefův před branami města a vinil je, že ukradli Josefovu stříbrnou číši. Jako ohromeni bránili se bratři proti takovému podezření a pravili: »U koho se číše nalezne, ať umře! My pak budeme otroky pána tvého.« A když číše byla u Benjamina nalezena, roztrhli bolestí roucha svá a vraceli se jako zajatci do města zpět. Josef pronesl rozsudek: »Zůstane otrokem ten, u něhož číše byla nalezena; ostatní mohou odejíti.« Tu Juda předstoupil a řekl: »Já jsem se zaručil za hocha. Bez něho nemůžeme se vrátiti; otec zemřel by žalem. Proto dovol, abych já zůstal tvým otrokem a hoch vrátil se domů.«

Tu nemohl se Josef déle zdržeti. Poručil služebníkům, aby odešli. Potom s pláčem padl kol hrdla svým bratřím a prohlásil: »Já jsem Josef, bratr váš, kterého jste před lety prodali do Egypta.«

IZRAELITÉ V EGYPTĚ

»Když Josef spatřil svého otce, padl mu kolem šíje a plakal.«
(I. Mojž. 46. 29.)

Tvrdou, kamenitou cestou pokání dvakrát šli Josefovi bratři do Egypta, a poklonili se svému královskému bratru jako klasy, když Boží vánek tiše, tiše béře se pšeničnými poli. Nyní zazněl jásot a radost mlčící pouští. Neboť farao řekl Josefovi: »Nechť otec tvůj přijde do Egypta se vším, co má a co nazývá svým.« A Josef poslal bratry své domů s hojnými dary a vozy, aby přestěhovali svého otce. A stejný jásot zněl stany Jakobovými, když synové jeho se vrátili a již z daleka vstříc volali otci: »Josef, syn tvůj, je živ a je pánem celého Egypta.«

Jakoby z dlouhého těžkého spánku, který trval dvacet čtyři léta, procitla v srdci stařičkého otce znovu láska k synovi. »Sestoupím do Egypta, abych jej viděl dříve, než umru,« zvolal a hned chystal se se vším, co měl, aby v Egyptě se svým lidem prožil školu Boží prozřetelnosti. Když na hranicích Kanaanu ještě na domácí půdě přinesl poslední oběť, zjevil se mu ve snách Hospodin a pravil jemu: »Neboj se a sestup do Egypta! Učiním tam z tebe veliký národ. Já tam s tebou sestoupím a odtamtud tě vyvedu zpět do tvé vlasti.«

Josef spěchal svému otci na půl cesty. A dlouho plakal v blaženém pohnutí v jeho náruči. Potom vedl jej v slávě k hrdému královskému paláci faraonovu. Farao přijal jej s upřímnou radostí, a když se zájmem tázal se po Jakobově stáří, slyšel z Jakobových úst teskná slova: »Let mého putování na zemi jest sto třicet, nemnohých a zlých, ale léta má nedosahují let mých otců.« Potom pozdvihl stařičký otec své ruce a žehnal králi. A s ním žehnal celé zemi egyptské.

Ještě sedm let žil Jakob se svými v požehnané, úrodné krajině Gessen v štěstí a blahobytu. Potom hlásila se smrt a stařičký patriarcha ležel na loži, připraven na odchod z tohoto světa. Nejdříve však požehnal svým synům. Judovi pak dal požehnání zvláštní, řka: »Nebude odňata berla od Judy, dokavad nepřijde ten, který poslán býti má, a jenž je očekávání národů.« Potom Josef zatlačil zhaslé oči otcovy a v bolesti odvážel v dlouhém doprovodu mrtvolu jeho dlouhou pouští do daleké země kananejské.

V domácí půdě tam, kde smutné cypřiše tiše šumějí nad tichými hroby patriarchů, tam měl patriarcha Jakob spáti dlouhý sen se svými otci, v zemi zaslíbené.

JOBOVA ODEVZDANOST

»V tom ve všem nezhřešil Job rty svými, ani co pošetilého mluvil proti Bohu.« (Job. 1. 22.)

Za dávných časů žil v zemi Hus v Arabii muž, jménem Job. Byl prostný a spravedlivý; bál se Boha a vystříhal se hříchu. Měl sedm synů a tři dcery. A měl dobytka sedm tisíc ovec a tři tisíce velbloudů, pět set spřežení volů, rovněž tolik oslic, a velmi mnoho čeledi. Každých sedm dní zavolal své děti a je posvěcoval. Záhy zrána vstával a za každé z nich přinášel zápalnou oběť, protože si myslil: »Snad moje děti hřešily a odvrátily se od Boha v srdcích svých.« Jednoho dne objevil se satan před Hospodinem.

A Hospodin řekl satanovi: »Viděl jsi služebníka mého Joba? Není jemu rovného na zemi, poctivý a spravedlivý jest, bojí se Boha a vystříhá se zlého.« A satan odpověděl: »Zdali se Job darmo bojí Boha? Zdaž jsi ho nechránil i domu jeho i statků jeho vůkol? Všem jeho dílům požehnal jsi a jeho stáda jsi rozmnožil. Ale vztáhni jen maličko ruku svou a dotkni se jeho majetku, zda potom se neodvrátí od tebe?«

Na to řekl Hospodin satanovi: »Hle, vše, co má, je v tvojich rukou, jenom jeho se nedotýkejk«

Když jednoho dne synové a dcery Jobovi jedli a pili v domě bratra svého prvorozeného, přišel posel k Jobovi a řekl: »Volové orali a oslice se pásly kolem nich. Tu učinili vpád Sabejští a zajali všecko, a služebníky pobili mečem. Jenom já utekl jsem, abych to zvěstoval tobě.« A když on ještě mluvil, přišel druhý a řekl: »Oheň Boží spadl s nebe, a udeřiv do ovec i služebníků, kteří je hlídali, zabil je. I utekl jsem já sám, abych to oznámil tobě.« A když ten ještě mluvil, přišel jiný a řekl: »Chaldejští ve třech zástupech přepadli velbloudy a zajali je. K tomu i služebníky pobili mečem. I utekl jsem já sám, abych to oznámil tobě.« A ještě ten mluvil, a hle, jiný přišel a řekl: »Když synové tvoji a dcery tvé jedli a pili víno v domě bratra svého prvorozeného, tu náhle prudký vítr strhl se od strany pouště a udeřil na čtyři úhly domu, který padl a zasul děti tvé, i zemřely. A utekl jsem toliko sám, abych to oznámil tobě.« Tu povstal Job, roztrhl roucho své, a oholiv hlavu svou, padl na zem, poklonil se a zvolal: »Hospodin dal, Hospodin vzal. Jak se Hospodinu líbilo, tak se stalo. Buď jméno Hospodinovo pochváleno!«

V tom ve všem nezhřešil Job rty svými, aniž co pošetilého proti Bohu mluvil.

JOB A JEHO PŘÁTELÉ

»I řekl Elifaz themánský: Rozpomeň se, prosím tebe, zda kdy nevinný zahynul. Aneb kdy spravedlivý byl zahlazen.«
(Job. 4. 7.)

A zase stál satan před Hospodinem. A Pán řekl jemu: »Spatřil-lis služebníka mého Joba? Není jemu rovného na zemi, muž spravedlivý a upřímný, bojí se Boha a vystříhá se zlého. Je stále zbožný. A ty jsi mne pohnul, abych ho nadarmo trápil.«

Odpověděl satan a řekl: »Všecko, co člověk má, dá za život svůj. Ale vztáhni ruku na Joba a dotkni se kostí jeho i těla, a tehda uzříš, zda se od tebe neodvrátí.« Na to řekl Hospodin: »Aj, v ruce tvé jest; ale šetři jeho života.« I vyšel satan od tváře Hospodinovy a ranil Joba nežitem nejhorším (malomocenstvím) od paty nohy až do vrchu hlavy. A Job seděl na smetišti a střepinou oškraboval hnis ran svých.

I řekla jemu manželka jeho: »Jak dlouho ještě budeš trvati v sprostnosti své? Zlořeč tedy Bohu a umři!« On však řekl jí: »Jako nerozumná žena mluviš. Jestliže dobré věci brali jsme z ruky Boží, proč bychom neměli přijímati též zlých?« V tom ve všem nezhřešil Job rty svými.

Uslyševše tři Jobovi přátelé o všem zlém, které přišlo na něho, přišli jedenkaždý z místa svého. Neboť snesli se na tom, aby přijdouce navštívili jej a potěšili. Když z daleka jej viděli, nepoznali ho. Vykřikli bolestí a plakali; a roztrhnuvše roucha svá, sypali prach na hlavy své. A seděli s ním na zemi sedm dní a sedm nocí; a žádný nepromluvil k němu slova, neboť viděli bolest jeho.

Potom otevřel Job ústa svá a žaloval na svůj osud a svoje utrpení. A volal: »Nechť zahyne den, v němž jsem se narodil! Den ten nechť je obrácen ve tmu, nechť není osvícen světlem! Proč jsem neumřel hned, když jsem se narodil! Proč dáno jest světlo trpícím, a život těm, kteří jsou v hořkosti duše; kteří očekávají smrt a ona nepřichází? Kteří by plesali, kdyby nalezli hrob.«

I odpovídaje Elifaz themánský, řekl: »Počnu-li mluviti k tobě, snad to těžce poneseš? Ale kdo se může zdržeti, aby nemluvil? Hleď, tys učil mnohé a posilovals ruce umdlené. Ale nyní, když stihla tebe rána, brzo jsi zkormoucen. Kde je nyní bázeň tvá před Hospodinem a síla? Kde Jobova trpělivost a život bez poskvrny? Rozpomeň se, zda kdy nevinný zahynul? Aneb kdy spravedlivý byl zahlazen?« Tak mluvili Jobovi přátelé jeden po druhém.

JOBOVO NOVÉ POŽEHNÁNÍ

»Hospodin dal Jobovi všeho, co byl měl, dvojnásobně«
(Job 42. 10.)

Odpovídaje svým přátelům, řekl Job: »Velmi mnohé trpím, ač na rukou mých nelpí žádný hřích a čista vstupuje moje modlitba k Bohu. Toto nebe je mi svědkem, pomluvači stali se mi moji přátelé! Jak dlouho chcete mne tupiti, mne ničiti svými řečmi? Již desetkráte jste mne potupili, a nestydíte se! Hněvem zahořel proti mně Hospodin, hledí na mne jako na nepřítele. Smilujte se, smilujte se nade mnou alespoň vy, přátelé moji, když ruka Páně dotkla se mne!

Kdo mi dá, aby sepsány byly řeči mé? Kdo mi dá, aby sepsány byly v knihu rafiji železnou a dlátem vyryty byly do skály? Nebo vím, že vykupitel můj živ jest, a že v poslední den ze země vstanu a zase oblečen budu kůží svou a v těle svém uzřím Boha svého. Já sám uzřím jej a oči mé spatří jej a ne jiný. Tato naděje spočívá v prsou mých.« Tak dal Bůh trpícímu Jobovi pohlédnouti v daleké časy budoucí, až k poslednímu soudu. Potom sám ještě k němu mluvil ve vichru bouře: »Vzchop se nyní, neboť chci se tebe tázati a ty mne pouč! Kde jsi byl, když jsem zakládal zemi? Pověz mi, na čem jsou upevněny její pilíře a kdo založil kámen úhelný? Kdo poručil moři: Až tuto půjdeš a ne dále, a zde rozráženi budeš vlnobití své? Zda někdy poručil jsi jitru, aby sealalo červánky na jejich místo? Ano, kdo Boha viní, musí mu také odpovídati.«

A Job odpovídaje řekl: »Nerozumně jsem mluvil, co mohu tobě namítat? Ruku svoji kladu na ústa svá. Jenom jednou jsem mluvil; ó, kéž bych byl mlčel! Mluvil jsem o věcech, kterým jsem nerozuměl. Proto sebe sám trestám, a činím pokání v prachu a popelu.«

Na Elifaze a jeho přátele rozhněval se Hospodin, poněvadž nemluvili správně. Ale na rozkaz Páně šli k Johovi, aby se za ně přimlouval; a Hospodin odpustil jim na přímluvu svého služebníka.

A Johovi dal Hospodin všeho dvakráte, co dříve měl. A přišli k němu všichni jeho bratři a všechny jeho sestry, a všichni, kteří jej dříve znali, a těšili jej. A přinesli mu dary, ovoce, prsteny a náramky.

Požehnal pak Hospodin Johovi ještě více než dříve. Měl čtrnáct tisíc ovec, a šest tisíc velbloudů, tisíc spřežení volů a tisíc oslic. A Bůh dal mu sedm synů a tři dcery.

Byl pak Job živ sto a čtyřicet let, a viděl syny své a syny synů svých až do čtvrtého kolena.

UTRPENÍ LIDU V EGYPTĚ

»I nenáviděli Egypťané synů Izraelových, utiskovali je a zrpčovali jim život.« (II. Mojž. 1. 13.—14.)

Byla to tvrdá škola, kterou Hospodin dal projíti lidu hebrejskému mezi vysoce vzdělanými pohany v zemi egyptské.

Tichý závan křídel smrti zase jednou vnikl v hluk veřejného života. Josef ležel na smrtelném lůžku, když byl již stár jedno sto a deset let a viděl své děti, a děti těchto dětí až do třetího kolena. Pouze jedinou prosbu měl na konci života: »Po smrti mé Bůh vás navštíví; ale potom vyvede vás z Egypta do země, kterou slíbil Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. Potom vezměte i mé kosti s sebou z této země vyhnanství do země zaslíbení.«

I umřel; a tělo jeho balzamováno a uloženo v drahocenné rakvi. Jeho čistá, Bohu oddaná duše zaletěla daleko k duším jeho otců. Tu vyplnil se i druhý sen jeho mládí, když za nočního vidění měsíc a hvězdy klaněly se jasu slunce.

Smrti Josefovou bylo skončeno štěstí jeho lidu. Hlouček sedmdesáti hlav kdysi vcházel do země Gessen. Ale svaté přislíbení vzal s sebou do nové vlasti. Měl se rozmnožiti jako hvězdy na nebi. Nyní malý hlouček dávno se rozmnožil u veliký národ a jeho krajina byla nejúrodnější široko daleko v egyptské zemi.

Uplynula mnohá desítiletí; noví králové nastoupili na trůn egyptský. Josefovo jméno upadlo v zapomenutí. Slunce milosti faraonů nesvítilo už na potomky Izraele. Ano, strašná bázeň plnila srdce egyptských králů. Tento tichý cizí lid, který roste a množí se jako písek mořský, mohl by se potají spojiti s nepřátelskými okolními národy, kteří od západu ohrožovali hranice egyptské země. Proto chtěli Egyptští porobiti tento lid a hleděli jej vyhubiti. Pod bičí dozorců musili potomci Izraele konati služby nevolníků, zorávati půdu, mozolnatýma rukama dělati cihly, lámati kámen, a stavěti ve Fitomu a Ramessesu ony pyšné hradby, které byly s to v rychlém proudu časů přečkati mnohá tisíciletí. Stálým steskem zněl nářek Izraele. Ale dlouho zůstal oslyšen.

Ale cesty Boží jsou podivuhodné, nevyzpytatelné, byť vedly hlubokými vodami utrpení a útisků. Mezitím co velicí a mocní Izraelským klnuli a jejich děti krutě utiskovali, žehnající ruka Hospodinova vznáší se nad tímto lidem. Bůh v dlouhých bolestných dnech je čistí a vede Izrael k jeho velikému, světodějnému poslání.

»Dcera faraonova uzřela ošitko v rákosí, i poslala jednu ze služebnic, aby ji přinesla.« (II. Mojž. 2. 5.)

NAROZENÍ A MLÁDÍ MOJŽÍŠOVO

Útisky na dítky Izraele dopadaly stále víc a více. A věru, pod tím utrpením v zemi egyptské mohly jenom úzkostlivě hleděti k nebi a tázati se, zda ještě žije a vidí je ten starý, věčný Bůh, který dal jim kdysi mocné, veliké vůdce: Abrahama, muže neochvějné víry, Isáka, muže pevné a živé naděje, Jakoba, který v nezlomné důvěře v Boha nikdy nezakolísal. A nyní, kdy synové Izraele nejvíce ho potřebovali, po něm toužili, takový vůdce nikde se neobjevoval!

V těch dnech dal Bůh, Pán života, zbožným manželům z pokolení Levi, jejichž jméno bylo Amram a Jochabed, děcko — hošíka. Ale rodiče neradovali se z něho. Neboť farao dal kruté nařízení: »Každého chlapce, který se narodí, vrzte do řeky.« Po tři měsíce skrývala matka svého miláčka. Ale nebylo déle možno. Slídící oči Egypťanů ustavičně bděly.

I vzala ošitku ze sítí, vymazala ji hlinou a smolou, vložila do ní nemluvně a položila je do rákosí u břehu řeky. Svoji dvanáctiletou dcerušku pak postavila opodál, aby pozorovala, co se bude díti. Stalo se, že dcera faraonova sestupovala, aby se v řece koupala. Její průvodkyně kráčely podél řečiště. Když uzřela ošitku v rákosí, poslala pro ni jednu ze svých služebnic. A když ji přinesla a otevřela, uzřela v ní chlapečka, an pláče. I byla jata soustrasti s ním a pravila: »To je jistě jedno z dětí hebrejských.« A že jevila s ním soustrast, přistoupila k ní židovská dívka, poklonila se a řekla: »Přeješ si, abych šla a zavolala hebrejskou ženu, která by mohla dítko odchovati?« Odpověděla: »Jdi.«

I pospíšila radostně dívka a zavolala Jochabed, matku pacholíčkovu. Jako ošetřovatelka obdržela nyní matka děcko z rukou egyptské královské dcery zpět. Měla je pečlivě vychovati, a potom přivésti k dceři faraonově, která chtěla je přijmouti za vlastní. A tak rostlo děcko na srdci své matky, učilo se lásce a soucitu s porobeným lidem, a hluboko v srdci zachovávalo víru v jednoho Boha a v přislíbení, kterých se dostalo dětem izraelským.

Když hoch vyrostl, dostal se do královského paláce, pod ochranu královské dcery. A ta nazvala jej »Mojžíš«, t. j. z vody vytažený. I dala jej vyučiti uměním a vědám. A tak připravovala dcera faraonova, sama toho netušíc, nevyzpytatelnou cestu Prozřetelnosti.

»A viděl Mojžíš Egypťana, kterak bije jednoho Hebrea, jeho bratra (soukmenovce).« (II. Mojž. 2. 11.)

MOJŽÍŠŮV KRVAVÝ ČIN

Je často velmi těžké dýchati vzduch královského domu. A nejtěžší, když kolem četní bratři trpí, protože jejich víra je zlehčována. V srdci mladého Mojžíše velmi hluboko byla zakotvena bázeň Boží a důvěra v jeho ochranu, a nemohly je oslabiti vábivé vyhlídky v příští moc, ni zviklati naděje na slávu a bohatství. »Mojžíš věrou dospěv, zřekl se, aby se nazýval synem dcery faraonovy; a zvolil si raději trpěti protivenství s lidem Božím, nežli míti dočasný požitek z hříchu, pokládaje za větší bohatství pohanu Kristovu, nežli poklady Egypťanů, neboť prohlédl k odplatě.« (Žid. 11. 24.—26.)

A že nechtěl v blahobytu státi se pohodlným a slabým, odešel z nádhery královského paláce, a šel do utrpení ke svým bratřím.

Nekonečné utrpení hledělo z jejich plačících očí. Všichni, čekajíce pomoci, hleděli mu vstříc. Kamkoli vešel, naříkaly žalující rty a krvácela srdce. Muži v poutech nevolnictví klesali, ženy své srdcervoucí nářky nesly po celé krajině. Jedině, stálé lkání zaznívalo k jeho sluchu. Ale on ihned pomoci nemohl. Mohl jen těšiti, a poukazovati na Toho, o němž bylo psáno. »Nebude dřímati ani spáti ten, který ostříhá Izraele.« (Žalm 120. 4.)

A zase jednou je Mojžíš mezi svými trpícími bratry. Srdcervoucí obraz vidí před sebou. Viděl Egypťana, jak tepe jednoho Hebrea, znaveného, vetchého starce, který jen těžce nesl břímě věku. Hleděl na toto kruté bezpráví. Krev Mojžíšova vzkypěla, v žilách prudce bije. Mojžíš nedovede již svůj hněv ovládati, poskvrní krví utiskovatele svoje ruce. Zabije ho a mrtvolu ukryje v písku.

Ale čin Mojžíšův vyšel najevo, zpráva o něm dostala se až do paláce faraonova. Tento žádá život za život.

I utekl Mojžíš na poušť a odtud přišel na sinajský poloostrov do země madianské, ke knězi, jenž se jmenoval Jethro. Ten dal uprchlíku svoji dceru Seforu za ženu. A čtyřicet let od nynějška vodil Mojžíš stáda svého tchána po pastvinách.

Mezitím v Egyptě nastoupil na trůn nový farao. A stále hlasitěji a hlasitěji volají pod důtkami nevolnictví klesající synové Izraele po osvoboditeli. Ale ten ještě je daleko. Kdo má záchranu přinésti, prodlévá na poušti ve veliké mlčící samotě. Zde je ve škole Nejvyššího, ve vysoké škole ctnosti, svého vyvolení a zjevení Božího.

HOŘÍCÍ KEŘ

»Zjevil se mu Hospodin v plameni ohně, šlehajícího z keře.«
(II. Mojž. 3. 2.)

Daleko od hřmotu všedního dne vedl Mojžíš svá stáda v mlčící poušť, až stanul v přemýšlení u hory Horeb. Trnový keř zjevi se jeho udivenému zraku. Mohutný plamen šlehá z jeho nitra, plazí se po jeho větvích a ratolestech; brzo je celý keř jediné planoucí ohnivé moře. Ale podivno! Plameny nestravují keře, ony jako by si hrály s jeho suchým listím. Udiven blíží se Mojžíš, aby pochopil tuto tajemnou záhadu. Tu náhle zazní hlas Hospodinův: »Mojžíši, Mojžíši!« On odpověděl: »Tu jsem.« A Hospodin pravil: »Nepřibližuj se sem; zuj obuv s nohou svých, neboť místo, na němž stojíš, jest půda svatá. Já jsem Bůh otců tvých. Viděl jsem utrpení lidu mého v Egyptě a slyšel jsem jeho křik. Sestoupil jsem, abych ho vysvobodil z moci Egypťanů a vyvedl do země krásné a prostrané, do země, která teče mlékem a medem. Proto pošlu tě k faraonovi, abys vyvedl můj lid, syny izraelské. Já budu s tebou. A to budiž tobě znamením: Budete mi obětovati na této hoře.«

Ale Mojžíš snažil se výmluvami uniknouti tomuto poslání. Zakryl tvář svoji a tiše se tázal: »A jestliže půjdu k synům izraelským a oni budou se mne tázati: Kdo je ten, který mne poslal, co jim odpovím?« A řekl Hospodin: »Já jsem ten, který jsem (věčný). Proto rci jim: Ten, který jest, posílá mne k vám.« A opět vymlouval se Mojžíš: »Neuvěří mi, ale řeknou: Neukázal se tobě Hospodin.« I poručil Hospodin Mojžíšovi, aby hodil hůl, kterou měl v ruce, na zemi. A hned z hole stal se had, takže Mojžíš dal se na útěk. Tu řekl Hospodin: »Vztáhni ruku svoji a chop se hada.« Mojžíš učinil tak, a z hada stala se hůl. A zase pravil Hospodin: »Vlož ruku za ňadra!« Když Mojžíš to učinil, ruka byla hned malomocná, bílá jako sníh. A Pán zase mu rozkázal, aby znovu vložil ruku za ňadra, a malomocenství zmizelo. A Hospodin doložil: »Jestliže neuvěří prvnímu zázraku, uvěří zázraku druhému. Pakli však neuvěří ani těmto dvěma znamením, pak nabeř vody z řeky a vylej ji na suchou zemi, a všecka voda, kterou jsi z řeky vzal, promění se v krev.«

Ale Mojžíš vymlouval se znovu a prosil: »Prosím, Hospodine, mám nevýmluvný jazyk, neumím mluviti; proto pošli jiného.« Tu Hospodin s hněvem pravil váhavému muži: »Vlož slova má v ústa svého bratra Arona. On za tebe bude mluviti k lidu.«

MOJŽÍŠ A ARON PŘED FARAONEM

»I šli Mojžíš a Aron k faraonovi a učinili, co jim Hospodin přikázal.« (II. Mojž. 7. 6.)

Nastala rozhodná chvíle. Mojžíš rozloučil se se svým tchánem. Na úpatí hory Horeb přišel mu bratr Aron vstříc: a nyní oba ubírali se ve svém svatém poslání do Egypta. Zde zvěstovali lidu svému vše, co Hospodin mluvil na hoře Horeb.

Bez bázně, s odvahou předstoupili potom oba před faraona s prosbou: »Propusť můj lid, aby svému Bohu na poušti obětoval.« Tu v prudkém hněvu zvolal farao: »Kdo je váš Bůh, abych musil poslechnouti jeho hlasu a propustil Izraele? Neznám ho a Izraele nepropustím. Příliš vzrostl tento lid, proč chcete mu přáti odpočinku od práce?« A hned poručil dozorcům nad pracemi, aby lidu uložili ještě větší břemena. Tu reptali mnozí proti Mojžíšovi a Aronovi a řekli: »Vy ještě více učinili jste nás nenáviděnými u krále, a zavinili jste jeho proti nám nemilost.« A znovu ukázali se Mojžíš a Aron před králem. Aron hodil svoji hůl na zemi a ta proměnila se v hada. Ale kouzelníci faraonovi svým uměním učinili cosi podobného, a farao zůstal zatvrzelým a smál se hrozbám.

Strašně a hrůzně deset zhoubných ran sneslo se na nešťastnou zemi, jež výstražně zvěstovaly, že hodina Boží spravedlnosti se blíží. Mojžíš vztáhl svoji hůl na blahodárnou řeku Nil, a hned její vody byly jako krev. Potom znovu zdvihly se vody, a v nesčetných hejnech objevily se ohyzdné žáby, vnikaly a draly se v domy i v chatrče, ano, vedraly se i do pyšného paláce královského. Potom hejna much a komárů se ukázala a obtěžovala lidi i zvířata.

A dále Bůh rozkázal Mojžíšovi, aby plné hrsti popela a sazí z peci sypal k nebesům, a hned stihl mor a černé neštovice Egypťany a jejich stáda. Potom za blesku a bouře padaly veliké kroupy, a konečně ohromná hejna kobylek, že zatemnily slunce a v malé chvíli zničily vše, co po krupobití ještě zůstalo. Naposled hrůzná tma svým neproniknutelným závojem snesla se na zemi, že nikdo nemohl nalézti dveře svého domu.

Ale v zemi Gessen, kde přebývali synové Izraele, kroupy nepadaly, ni nebylo tmy. Neboť Hospodin ustanovil podivuhodnou hranici mezi svým lidem a národem faraonovým. A země Gessen tu spočívala pokojně a tiše jako oasa v poušti, mezitím co na zemi egyptskou hrozivě padaly z nebeských mračen blesky Všemohoucího.

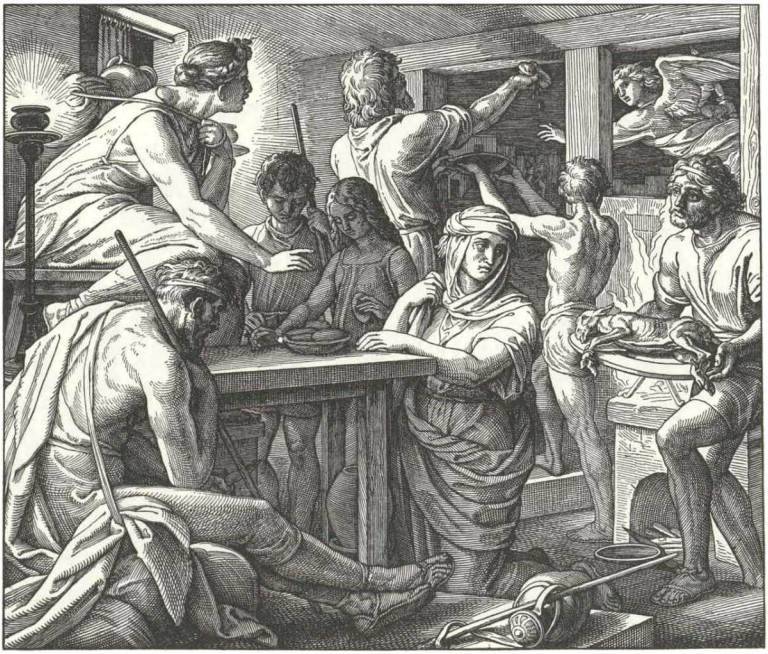

USTANOVENÍ BERÁNKA VELIKONOČNÍHO

»Den ten bude vám dnem památným; bude vám svátkem na věky, který slaviti budete ve všech svých pokoleních.«
(II. Mojž. 12. 14.)

Několikrát přemýšlel egyptský král o tom, jaký účel mají strašné pohromy, které stihly celou jeho zemi. Několikrát si umínil, že propustí lid izraelský. Ale když rána pominula, znovu zatvrdilo se srdce jeho pro jeho pýchu a smyslnost. Polekán dal k sobě zavolati Mojžíše a pravil: »Vyjděte a obětujte Hospodinu, jenom brav a skot váš ať tu zůstane.« Ale před Bohem nelze kupčiti. Proto Mojžíš odpověděl faraonovi: »Všechna stáda půjdou s námi, ani kopyta z nich zde nezůstavíme.«

Tu farao v prudkém hněvu poručil Mojžíšovi, aby hned odešel od jeho tváře. »Budiž, jak jsi řekl,« odpověděl Mojžíš. »Nepředstoupím před tebe. Ale věz, co praví Hospodin: Ještě jednou ranou stihnu faraona a Egypt; a pak vás propustí, ba, nutit vás bude, abyste odešli. Neboť blízka je noc, kdy půjdu o půlnoci Egyptem a zemře v celé zemi všechno prvorozené, od prvorozence faraonova, který má zasednouti na jeho trůně, až do prvorozence otrokyně, která jest u žernovu. A zemrou také všechna prvorozená zvířata. A pak jediný všeobecný nářek rozlehne se zemí, jakého ani dříve nebylo, aniž kdy bude. U synů izraelských však ani pes neblesne.«

A znovu mluvil Hospodin k Mojžíšovi a Aronovi: »Jděte k synům izraelským a řekněte jim: Desátého dne tohoto měsíce vezmi každý pro svoji rodinu beránka. Budiž pak beránek ten mužského rodu, bez chyby a jednoroční. Čtrnáctého dne tohoto měsíce navečer budiž zabit. Jeho krví pak ať pomažou obě veřeje a horní podvoje domů; a téže noci ať jedí maso pečené na ohni a nekvašené chleby s polními saláty. A nic z něho nesmí zůstati do rána. Svá bedra pak opášete, obuv na nohou, a hole v rukou majíce, jíst budete rychle, neboť je pascha (to jest přejití Hospodinovo). A té noci přejdu Egyptem a vykonám soud já Hospodin nad bohy egyptskými.

A ona krev na veřejích domů vašich bude znamením ve váš prospěch. Neboť, když uzřím krev na domě, přejdu vás a nezabiju nikoho z těch, kdo v něm bydlí. A tento den bude vám památným, bude vám svátkem na věky, který slaviti budete ve všech pokoleních.«

A synové izraelští učinili, jak jim Bůh skrze ústa Mojžíšova a Aronova poručil, a plni úzkostlivé naděje očekávali první velikonoční noc.

ZABITÍ PRVOROZENÝCH

»O půlnoci pak pobil Hospodin všechno prvorozené v Egyptě.« (II. Mojž. 12. 29.)

Vážně a mlčky snáší se konečně očekávaná noc a s ní blíží se tichý, Bohem ustanovený mír velikonoční. Když nastává, stojí tu připraveni synové izraelští ve svých rodinách u prostého stolu, a jedí velikonočního beránka. Kde měsíc může proniknouti, tam v nočním temnu se ukáže mnohý krvavý pás na veřejích.

A všude je ticho. Nyní blíží se půlnoc. To je hodina, kdy se svými rozpjatými křídly vraždící anděl Páně bral se egyptskou zemí. Strach a hrůza, pláč a nářek označují jeho cestu. Neboť mečem božské spravedlnosti zabíjí všechno prvorozené Egyptských, počínaje prvorozeným synem v mramorovém paláci faraonově až k synu ubohého žebráka, který bydlil v polorozbořené chatě egyptské. Ať se jmenovali jakkoli, ať bydleli kdekoli, anděl Boží je našel. Znal hodinu jejich narození a dovedl rozeznávati mezi dítkami izraelskými a dítkami egyptskými. Nezbloudil. Tam, kde bylo na veřejích krvavé znamení, dům minul; jenom v domech egyptských se zastavoval, kosou smrti zamával a mrtvo padalo všechno prvorozené, lidi i zvířata. Nebylo egyptského domu, do něhož by nepřinesl žalost a zděšení. A tak v oné tmavé a tajuplné noci bylo slyšeti křik, pláč, žalost; bázeň, úzkost, hrůzu, jakých nikdy ani předtím, ani potom nebylo na zemi.

Pohromám, které předcházely, farao nechtěl věřiti. Meči andělovu, který jeho prvorozeného syna vrhl na pohřební lože, musil uvěřiti. A nyní také přišla hodina, v níž farao, pln úzkosti, zavolal k sobě Mojžíše. Nyní mluví k němu zcela jinak: »Vyjděte všichni, synové Izraele! Vezměte brav svůj i skot; a odcházejíce, požehnejte mi.«

A ze všech domů spěchali Egyptští k Izraelským a naléhali: »Vyjděte rychle, jinak pomřeme všichni.«

Okovy padly. Volání radostí Izraele proniklo egyptským žalostným lkáním. »Domů do zaslíbené země! Do vlasti Kanaan!« Tak letí slova jako bouřlivý jásot od úst k ústům. Tak jako jediný hlas plesání zní to z duše lidu, který po čtyřech stech a třiceti letech čekání nyní z noci zajetí jde vstříc slavnému dni zaslíbení.

A Mojžíš řekl: »Den, v němž silnou rukou vyvedl vás Hospodin z Egypta, má býti vám velikým svátkem pro všechna pokolení. A všechno prvorozené mezi vámi má býti zasvěceno Hospodinu.«

PŘECHOD MOŘEM RUDÝM

»Synové izraelští kráčeli se prostředkem vyschlého moře, a vody jim tvořily jako zeď po pravé i po levé straně.«
(II. Mojž. 14. 29.)

Lid, čítající více než dva miliony hlav, chystá se na cestu. Všichni s radostí chtějí jíti do milé, drahé vlasti.

Neznámou cestou nelze daleko jíti. Mojžíš jde v čele a s ním Aron, bratr jeho. Kdo těm ukáže cestu? Ten, který ji zná, jehož věčné oko vidí všechny cesty této země, byť byly sebe více temné a spletité. Ve sloupu oblakovém ukazuje cestu dětem Izraele, a vždy hlouběji jdou i horkou, písčitou pouští, až příkré horské hřbety zatarasí cestu.

Ale nezdá se, že nějaká divoká, zběsilá vojska jsou v patách tomuto táhnoucímu lidu? Země se otřásá, podivný hukot ozývá se vzduchem. Je to farao Merenptah. Již v ten čas, kdy jeho země byla jediným hřbitovem, litoval své povolnosti. Nyní chce Izraelity dohoniti a pod vítěznými prapory znovu odvésti do zajetí.

Nesnáze jsou ohromné. Vpředu šumí Rudé moře, po obou stranách k nebesům se zdvíhající hory, vzadu hrozí egyptské vojsko. Strach a úzkost zmocnily se lidu. Někteří reptají: »Snad nebylo dosti hrobů v Egyptě? Proto jsi nás vyvedl, abychom zemřeli na poušti?« Jenom Mojžíš nekolísal. Jako tyčící se sloup stojí v čele na kamenném mořském výběžku a vztahuje svoji hůl na vody.

A hle, oblakový sloup jako neproniknutelná zeď klade se mezi nepřátelský tábor a plni temnotou Egyptské, a jako zářící světlo provází Izrael na jejich cestě. A dále: dělí se a zdvihá šíré, vlnící se moře, kupí se vlna na vlnu, teplý vítr vysušuje mořskou půdu a ve světle ohnivého sloupu suchou nohou kráčí Izrael Rudým mořem.

Když v dáli nastává jitro, již i poslední muž z dvoumilionového lidu je na druhé straně moře. Se slepou zuřivostí žene se farao kupředu. K jeho rozkazu řítí se i nepřátelské válečné vozy do vysušené mořské cesty. Suchý písek skřípe pod kopyty egyptských koní. Právě opouštějí poslední bojovníci pevný břeh a ženou se kupředu. Tu náhle vody srážejí se zase dohromady, bouře a blesky, jediný křik, vlnění a zdouvání vody a moře je jediným hrobem Egyptských.

A všechna bázeň, všechna úzkost rázem mění se ve chvalozpěvy a díky. Zazní bubny, ozvou se cimbály, a dlouho, dlouho ozývá se jediná plesná píseň mlčením pouště: »Zpívejme Hospodinu, neboť slavný jest, koně a jezdce uvrhl do moře.«

ZÁZRAKY NA POUŠTI

»A řekl Mojžíš: Večer dá vám Hospodin jísti maso, ráno pak chleba do syta.« (II. Mojž. 16. 8.)

A dále nastupuje Izrael cestu dalekou, pustou zemí. Čtyřicet let trvá. Bůh chce svůj lid zušlechtiti a zocelovati, neboť čeká jej veliké, vznešené poslání.

Mara zvalo se místo, kde na své dlouhé pouti po prvé se zastavil. Lid žízní po vodě. Zde vyvěrá mocný pramen. Ale voda jeho je slaná. Mojžíš se modlí a Hospodin mu ukazuje jakési dřevo. To hodí Mojžíš do vody a voda stane se sladkou. — Potom s novými silami jde se dále. V Elim, v utěšené oase, třpytí se vody dvanácti studní, a sedmdesát ztepilých palem zdvíhá své pyšné koruny vstříc chladivému větru. Ale Izrael zde nesmí zůstati. Musí se dále bráti nakupeným pískem pouště Sin. Velká vlna nedostatku sráží zde k zemi dvoumilionový lid. Potrava došla. Bledý hlad plíží se od stanu ke stanu. A zase začíná lid reptati: »Kéž bychom raději byli zemřeli v Egyptě, a ne zde na poušti! Tam seděli jsme u plných hrnců masa!«

A zase modlil se Mojžíš k Hospodinu; a potom pravil lidu: »Zítra uvidíte velebnost Boží.« A hle, když večer snesl se na zemi, přilétla veliká hejna křepelek, dlouhým letem unavených. Bylo snadno je chytati. A když nastalo ráno, na zemi ležela hojná bílá zrnka jako sněhová jinovatka na písku. Udiven tázal se lid: »Manhu, co je to?« A Mojžíš pravil: »To jest chléb, který vám dal Hospodin k jídlu. Každý z vás z něho nasbírej tolik, kolik stačí na jeden den. Šestého dne však každý nasbírej i pro sobotu.«

A dále táhli synové izraelští až ke skalinám v Rafidim. A opět mručel lid, neboť nebylo pitné vody. A zase modlil se Mojžíš, a Hospodin pravil ke svému služebníku: »Vezmi do ruky hůl, kterou jsi udeřil do řeky (Nilu) a do moře. A udeř jí do kamenitého Horebu a voda vytryskne pro žíznějící lid.« Tak se stalo. — Po čtyřicet let padala s nebes vzácná mana, a z hory Horebu v mohutných proudech tekla jasná, čistá voda. Praví sv. Pavel: »Nechci, abyste vy, moji bratři, nevěděli, že všichni naši otcové jedli týž pokrm duchovní (zázračný), a všichni pili týž nápoj duchovní. Pili jej totiž z duchovní skály, která šla s nimi; tou skalou pak byl Kristus.« (I. Kor. 10. 1.—4.) Ještě dnes tekou tajemné prameny z Rafidim a padá drahocenná mana v pustých dnech lidského života. Kdo jí z tohoto chleba a pije z této vody, nezemře, jako umírali otcové na poušti, ale živ bude na věky.

VÍTĚZSTVÍ NAD AMALEKITSKÝMI

»Aron a Hur podporovali ruce Mojžíšovy z obou stran. Tím se stalo, že ruce jeho neklesly až do západu slunce.«
(II. Mojž. 17. 12.)

Jako šakal lačnějící a větřící kořist plíží se mlčící poušti, tak lidu Božímu úklady strojil ještě jiný nepřítel. Amalekitští, pohanský loupežnický lid, chopili se zbraně, sestoupili ve válečném nepřátelství se svých hor, aby pomalu jen kupředu putujícím synům Izraele zabránili cestu.

Nebezpečí bylo veliké. Rychle chopili se muži, kteří byli v Izraeli schopni, zbraní, shromáždili se, sešikovali. Na rozkaz Mojžíšův postavil se Josue jako vůdce v čelo. Výsledek boje bylo možno předvídati. Neboť mužové Josuovi, dávno odvyklí zbraním, stáli proti nepřátelské převaze Amalekitských, pro něž boj byl životem a život bojem. Uprostřed bitevního pole, na němž se srážely a třeskaly zbraně, vypíná se z roviny osamělá vysoká hora. Je to Horeb, na němž kdysi hořel tajemný trnkový keř.

Za časného jitra Mojžíš, provázen Aronem a Hurem, vystoupil na vrchol hory. Stojí nahoře, opřen o svoji hůl, tichý, mlčící. Kdysi viděl zde pokojně pobíhati svá stáda; dnes upírá své neklidné oči na zuřící boj a přes něj na řady bojujících. S úzkostí hledí, v jaké těžké tísni jsou děti Izraele. Proto zvedá své ruce k nebesům a jako vítězný prapor drží hůl ve svojí pravici.

A hle, hůl, která z tvrdé skály vyvedla čerstvý pramen vody, stala se válečným znamením, jako by z něho proudila zázračná síla; neboť brzy nepřátelé ustupují zpět a Izraelští vítězně pronikají kupředu.

Ale Mojžíš je stár a unaven. Jeho ruce klesají. V té chvíli klesá též v řadách izraelských všechna bojovnost; nepřátelé ženou se kupředu. Opět a opět zvedá Mojžíš vzhůru své třesoucí se ruce. A kdykoli je pozvedne, Izrael získává boj; kdykoli ruce jeho klesají, vítězí Amalek.

Tu Aron a Hur spěchají pomoci. Přivalili kámen, podložili mu je a Mojžíš se naň posadil. Potom drželi mu ruce s obou stran, že neklesaly dolů. A dole v údolí připadlo trvalé vítězství k praporu Izraelských; pyšně vojsko Amalekitských dalo se na útěk.

Ponenáhlu snesl se večer. Mojžíš postavil oltář a nazval jej: »Hospodin je mé povýšení.« Potom přinesl oběť. Tak vyplnilo se slovo, které kdysi z hořícího keře trnkového Mojžíšovi bylo řečeno: »To bude tobě znamením: na této hoře přineseš Bohu oběť.«

DESATERO BOŽÍCH PŘIKÁZÁNÍ

»Hospodin dal Mojžíšovi dvě kamenné desky zákona, psané prstem Božím.« (II. Mojž. 31. 18.)

Nedaleko od Horebu vypíná se hora Sinaj. Je k tomu jako stvořena, aby byla sloupem tkalcovského stavu, na němž připravuje ruka Všemohoucího zlatý závoj příštího spasení. Jitřenka slibně již ozařuje vrchol Sinaje, mezitím co dole mlhy ještě zahalují údolí.

Na tuto horu vystoupil Mojžíš za časného jitra nového Božího dne. A na hoře zaznělo slovo Boží k Mojžíšovi: »Sami jste viděli, co učinil Bůh Egyptským, a jak vás ochránil. Budete-li poslouchati hlasu jeho, a zachovávati jeho zákon, budete jeho vyvoleným národem. — Poruč lidu, aby dnes a zítra se posvěcovali a připravili se na den třetí. Jakmile zazní hlas trub, ať přistoupí k hoře. Ale učiň kolem hory zábradlí, by nikdo nepřibližoval se k ní.« Mojžíš učinil tak, a všechen lid sliboval: »Vše, co přikáže Hospodin, budeme činiti.«

S úzkostí očekáván, konečně šeřil se velký den. Tu hle, ozvaly se hromy a kmitaly se blesky, zazněly hlasy trub. Země se třásla, a široké bouřlivé ohnivé moře plynulo a zářilo kol vrcholu Sinaje. A mocným hlasem znělo slovo Hospodinovo z ohnivých, oslňujících mraků:

I. »Já jsem Hospodin, Bůh tvůj. Nebudeš míti bohů cizích přede mnou. Neučiníš sobě žádné rytiny, které by ses klaněl.

II. Nevezmeš jména Hospodina, Boha svého, nadarmo.

III. Pomni, abys den sobotní světil.

IV. Cti otce svého i matku svou, abys dlouho živ byl na zemi.

V. Nezabiješ.

VI. Nezcizoložíš.

VII. Nepokradeš.

VIII. Nepromluvíš proti bližnímu svému křivého svědectví.

IX. Nepožádáš manželky bližního svého.

X. Nepožádáš domu bližního svého, ani pole, služebníka, děvky, ani vola, ani osla, aniž čeho, co jeho jest.«

A Hospodin dal Mojžíšovi dvě kamenné desky. — Prstem Všemohoucího bylo na něm napsáno Desatero přikázání. Mělo od té chvíle platiti pro všechny lidi a pro všechny časy, až jednou s výšin znovu zazní pozouny — v den soudu.

ZLATÉ TELE

»Když se přiblížil Mojžíš k táboru a uviděl telo, velmi se rozhněval, a rozbil desky na úpatí hory.« (II. Mojž. 32. 19.)

Čtyřicet dní a čtyřicet nocí zůstal Mojžíš v tajuplném přítmí na hoře Sinaji. A Bůh sesílal v nejbohatší míře milost a požehnání svého zjevení na služebníka svého.

Mezitím čekal v údolí netrpělivý lid, a že jeho vůdce stále se nevracel, začal reptati. Nadšení, s nímž děti Izraele ještě nedávno slibovaly, že budou přikázání Boží zachovávati, rychle pominulo. Úzkost a pochybnost zmocnily se srdcí; vyskytovaly se domněnky, že Mojžíš jistě již nepřijde. Zdálo se, jako by slepotou byly stiženy všechny oči, že neviděly temných oblak, které zastiňovaly Sinaj, ni jasné světlo, které za dne i za noci líbalo vrchol tajemné hory.

Ale nějakého boha musí člověk míti. Nevěří-li v pravého, udělá si falešného. Také Izrael klesl: »Nuž, udělej nám bohy, jako mají Egypťští, aby šli před námi. Neboť nevíme, co se přihodilo Mojžíšovi, který nás vyvedl z Egypta.«

Tak se všech stran útočil lid na Arona.

Ale Aron hledal výmluvu a řekl: »Přineste mi nejdřív zlaté náušnice a náramky svých žen a dcer.« A neuvěřitelno a přece pravda! S kopce jde to vždy rychle. Snesli celou bromadu zlatých ozdob, a v tavicí peci ulili z nich zlaté tele. Postaven oltář; naň postavena egyptská modla. A potom v divném jásavém opojení, zdivočelý, zaslepený lid tancoval kolem a ležením zazníval křik a nesl se zločinně k nebesům: »To jsou bohové tvoji, Izraeli, kteří tě vyvedli z Egypta!«

Rozhněván patřil Všemohoucí na tento zločin a pravil k Mojžíšovi: »Pozoruji, že tento lid je tvrdé šíje; proto nech mne, ať vzplane hněv můj a já jej zahubím.« Ale Mojžíš objal rámě božské spravedlnosti a prosil: »Proč by měl, Hospodine, vzplanouti hněv tvůj proti lidu tvému, který jsi silnou rukou vyvedl z Egypta? Utiš hněv svůj a buď milosrdným k nepravosti lidu svého! Rozpomeň se na služebníky své, Abrahama, Isáka a Izraele, kterým jsi řekl: „Rozmnožím potomstvo vaše jako hvězdy nebeské, a všecku tuto zemi dám vám a máte ji majetkem navždy.“« A Hospodin slitoval se a ušetřil lidu.

Pusté tance a zpěv dostoupily vrcholu, když Mojžíš sestupoval s kouřící se hory. Viděl ohavnou modloslužbu, v posvátném hněvu desky odhodil a tak je na úpatí hory rozbil.

POTRESTÁNÍ MODLOSLUŽEBNÍKŮ

»Opašte svá bedra mečem, jděte prostředkem tábora od vchodu ke vchodu a zabijte, koho při modloslužbě přistihnete.« (II. Mojž. 32. 27.)

Jako trestající posel Boží vešel Mojžíš do ležení a před hřešící lid. Ve svatém hněvu srazil zlatou modlu s podstavce, že na kusy se rozbila. Sebrané trosky poručil rozemlíti, hodil třpytící se prach do vody, z níž musil každý modloslužebník píti.

Hned ustal bezbožný jásot v ležení izraelském. A Mojžíš předstoupil a konal přísný soud. Aron musil nejdříve mluviti a se odpovídati. Omlouvaje se pravil: »Pane můj, nehněvej se! Znáš tento lid a víš, jak je nakloněn ke zlému. Řekli mi: Udělej nám bohy, kteří by šli před námi; neboť nevíme, co se s Mojžíšem, jenž nás vyvedl z Egypta, nyní přihodilo. Potom řekl jsem jim: Kdo z vás má zlato? A přinesli nám všechno zlato, já hodil jsem je do peci, a bylo z něho toto tele.«

Vše jiné byl by Mojžíš lidu odpustil. Ale tento odpad od Boha, jehož zázračná ruka dosud tak milostivě nad Izraelem vládla, volal po trestu, po přísném trestu. Rozhodně, až do kořene musila býti tato modloslužba z Izraele vyhlazena, aby žádná stopa nemohla z ní přestoupiti do země zaslíbené. Neboť bylo psáno: »Já jsem Hospodin, tvůj Pán, nebudeš míti žádných jiných bohů mimo mne.« Se zachmuřenou tváří, vysoko vztyčen, podoben kovovému sloupu, stál Mojžíš na kamenném stupni brány u ležení, přísným hlasem zněl jeho rozkaz po celém ležení: »Kdo jest Hospodinův, připoj se ke mně!« Mnozí přišli, ale tisíce vytrvali v odboji a v modloslužbě. I řekl Mojžíš k synům pokolení Levi: »Ať opáše každý svá bedra mečem! Jděte táborem od vchodu ke vchodu a zabijte každého, koho ještě při modloslužbě zastihnete.«

A synové Levi učinili, jak Mojžíš poručil. Toho dne padlo 23.000 odpadlíků a vyhubili svojí krví dračí símě.

Lidské spravedlnosti bylo učiněno zadost. Ale ještě trestající meč Všemohoucího visel nad hluboko poklesłým lidem. Proto vystoupil Mojžíš znovu na horu a prosil Hospodina: »Převelikým hříchem hřešil lid můj. Ale ty, Pane, buď jim vinu milostivě odpusť, anebo vyhlaď jméno mé z knihy života.« A dal se uprositi Věčný a obnovil ve své nikdy neumdlévající otcovské dobrotě smlouvu, kterou dříve s Izraelem uzavřel. Nebo »u Hospodina jest milosrdenství a hojné u něho vysvobození. A on vykoupí Izraele ze všech nepravostí jeho.«

NOVÉ DESKY ZÁKONA

»Když Mojžíš sestupoval s hory, maje v rukou dvě desky zákona, zářila tvář jeho, neboť rozmlouval s Hospodinem.« (II. Mojž. 34. 29.)

A zase zůstal Mojžíš na hoře Sinaj čtyřicet dní a čtyřicet nocí. Modlil se, postil a činil pokání za hříchy svého lidu. A v blízkosti Nepochopitelného probudila se vyšší, svatá touha v proroku; vroucí, žhavé přání, viděti Věčného v jeho slávě, patřiti naň tváří v tvář a okusiti aspoň krůpěj z moře věčné lásky a blaženosti. A Mojžíš dodal si odvahy a na osamělé hoře Sinaji přednesl Nejvyššímu smělou svoji prosbu: »Nalezl-li jsem milost v očích tvých, jak mi pravíš, ukaž mi svoji tvář, bych tě poznal a milost nalezl v očích tvých! Ukaž mi svoji velebnost!«

Ale tato touha nemohla ani Mojžíšovi býti vyplněna, neboť Věčný odpověděl: »Chci tobě vše dobré prokázati, neboť já smilovávám se, nad kým chci, a jsem milostiv, komu mně bude libo. Ale viděti mé tváře nemůžeš, neboť viděti mne a zůstati na živu žádný člověk nemůže. Hle, nedaleko jest místo na skále, tam se postav. Když pak půjde tuto velebnost má, postavím tě do skalní sluje a budu tě krýti svou pravicí, dokud nepřejdu. Potom vzdálím ruku svou a ty uzříš týl můj; tváře mé však viděti nebudeš moci.« A tak se stalo. Bylo dovoleno smrtelníku pohlédnouti ve vznešený svět, v němž přebývá božství. Jediný paprsek z lemu roucha Nejvyššího padl v Mojžíšovu duši, ale tak veliká byla vznešenost, kterou směl viděti, že jeho tvář začala zářiti v tajuplném jasu.

Na rozkaz Boží udělal milostí Boží vyznamenaný Mojžíš dvě nové desky. Potom sestupoval Mojžíš, pln radosti, chvatně s hory dolů.

S úžasem hleděli synové Izraele na nadpřirozenou zář, která spočívala na jeho hlavě, a neodvážili se k němu jíti blíž. On však láskyplně volal je k sobě. A Mojžíš odevzdal lidu kamenné desky, na něž Věčný napsal svůj zákon.

Daleko od chvatného ruchu života zdvíhá se hora Sinaj po mnohá tisíciletí všech lidských dějin stále vzhůru k nebesům. Bouře hučela nad ní, blesky často ji otřásaly od paty až k vrcholu, ale bouře a blesky přešly, a hora stála pevně ve svých kořenech. Jako kamenný obrovský prst poukazuje lidem na veliký zákon světa, který pro všechny časy i pro věčnost nezměnitelný zůstává v platnosti. »Chceš-li do života vejíti, zachovávej přikázání.« (Mat. 19. 17.)

VYZVĚDAČI

»Pošli muže, aby ohledali zemi Kanaan, kterou chystám se dáti synům izraelským.« (IV. Mojž. 13. 3.)

Celý rok tábořili Izraelité na svazích Sinaje. Zde dal Hospodin svému lidu pevnou ústavu a bydlil stále v jeho středu, když skryt v oblace usídlil se v stánku úmluvy. Ale tichý stesk zmocnil se srdcí, touha po vlasti, po Kanaan, zemi zaslíbení. A tak putoval lid dál a dále, podle světlého ohlaku, který ze svatého stánku plul v čele.

Na poušti Faran odpočinuli. Z daleka kynuly štíhlé palmy a ve větru šuměly cedry. To je Kanaan, země mlékem a medem tekoucí! To je vlast, kterou Pán připravil svému lidu!

A Hospodin řekl Mojžíšovi: »Pošli muže, aby ohledali zemi Kanaan, kterou chystám se dáti synům izraelským.« Mojžíš učinil, jak Bůh mu poručil. Poslal Josue a Kaleba s desíti jinými z každého kmene.

Čtyřicet dní procházeli vyzvědači zemi. Potom, hojně obtíženi nádhernými plody, vrátili se zpět a nenalézali dosti slov, aby chválili zemi. Ale tiše dodali: »Má však obyvatele velmi silné a převeliká města ohrazená a bojovné muže, pravé obry, proti nimž byli jsme jako kobylky.« Tu zmocnil se strach a úzkost myslí, a lid mručením znovu projevoval svoji nevoli: »Kéž bychom byli zemřeli v Egyptě, nebo zhynuli na této veliké poušti, abychom nepadli mečem, a ženy a děti naše nehyly odvedeny do zajetí!« Nadarmo domlouvali Josue a Kaleb rozčilenému zástupu. Tím hlasitěji rozléhaly se výkřiky malomyslnosti a vzdoru od stanu k stanu.

A Hospodin ustanovil nevěřící lid se země vyhladiti. Ale Mojžíš prosil, aby Hospodin ušetřil lidu a smiloval se nad ním. A Bůh řekl: »Že se přimlouváš, chci zase jim odpustiti. Ale rci lidu: Jak jste si přáli, tak vám učiním. Zemřete na této poušti. Mimo Josua a Kaleba nikdo do země nevstoupí. Vaše těla hudou na poušti práchnivěti; teprve po čtyřiceti dlouhých letech vaše syny dovedu v onu zemi.«

A stalo se, jak přisáhl Hospodin. Cesta Izraele znovu vede nekonečnou poušti. Uplynulo osmatřicet let pokání a trestu, až svaté pole Boží na poušti kryje poslední hříšné tělo. Žádný pomník nezdvihá se na tomto hřbitově. Ale výstražně zní odtud k nám slovo apoštolovo: »Pro svoji nevěru nesměli vejíti (do země zaslíbené). Bojme se tedy, aby nikdo z nás nebyl shledán váhavým. Neboť i nám stalo se zaslíbení tak, jako oněm.«

VZPOURA KOREA A JEHO STOUPENCŮ

»A náhle rozestoupila se země pod jejich nohama, otevřela ústa svá a pohltila je i s jejich stanty a se vším majetkem.« (IV. Mojž. 16. 31.—32.)

Slovo za slovem se vyplňuje. Cesta je jedinou cestou smuteční. Kdekoli Izrael odpočívá, tam musí kopati hroby a je potom zůstaviti neoplakané v písečné poušti.

Povstal buřič ze zástupu levitů, Kore, syn Isaarův, kterého Mojžíš nazýval svým příbuzným. Jeho vlivu se podařilo také Dathana a Abirona a 250 předních mužů strhnouti na svou stranu.

Ve své veliké zpupnosti pozdvihli se proti Mojžíšovi a Aronovi a potupili Bohem ustanovené kněžství, řkouce: »Již toho máme dosti! Jsou všichni příslušnici obce svati a uprostřed všech je Hospodin, nepotřebujeme žádného zvláštního kněžství. Proč se tedy povyšujete nad lid Hospodinův?« Když uslyšel Mojžíš toto rouhání, padl na tvář až k zemi a modlil se k Hospodinovi. Potom pravil k buřičům: »Ráno Hospodin oznámí, kteří jsou jeho a kdo jsou posvátnými. Vezměte ráno každý svoji kadidelnici, nabeřte ohně a položte naň kadidlo a obětujte Hospodinu, a potom uvidíme, kdo je svatým.«

Druhého dne, záhy zrána, šel Mojžíš a Aron ke stanům vzbouřenců a velký zástup je následoval. Ale Mojžíš zatlačil lid zpět a řekl: »Vzdalte se od stanů bezbožníků, abyste nebyli pro jejich hříchy spolu s nimi zachváceni. Potom poznáte, že mne Hospodin poslal. Zemrou-li tito, jako jiní lidé mrou, pak neposlal mne Hospodin. Učiní-li však Hospodin, že země otevře ústa svá, a pohltí-li je země a sestoupí-li se vším, co jim patří, do pekel, poznáte, že se rouhali Hospodinu.« Té chvíle tři buřiči vzdorně vystoupili před dveře svého stanu. A hned rozestoupila se jim pod nohama země jako propast, prudké plameny sykotem vyrazily a pohltily Korea se všemi jeho vzdornými lidmi. Strach a hrůza zmocnily se Izraele, a z hloubi svého srdce úpěnlivě prosili za milost a odpuštění.

Ale již druhého dne zdvihlo se v ležení nové povstání. Mojžíš a Aron utekli ke stánku úmluvy. A Hospodin řekl jim: »Vyjděte ze středu tohoto lidu, neboť jsem se rozhodl jej zahubiti.« A ihned začalo umírání ve stanech Izraele, a hlasitý nářek ozýval se mlčící pouští. Mojžíš pak prosil Hospodina za slitování a poručil Aronovi, aby prošel s kadidelnicí ležením. I ustalo umírání, neboť Hospodin znovu projevil svoje milosrdenství a ušetřil lidu, který proti němu těžce se provinil.

HŮL ARONOVA

»Když Mojžíš druhého dne vstoupil, shledal, že hůl Aronova z kmene Levi vypučela.« (IV. Mojž. 17. 8.)

Bůh hodnotí lidi po jejich skutečné ceně a nikoli podle jejich zdání a vnějšku. Neboť Bůh je veliký, ať se jeví v bouřlivém větru, ať za blesku a hromu sklání cedry libanonské, anebo volá zelené stéblo v mírném jarním větru z klínu země. Jediné slovo z úst jeho »a místo ostružiny vzejde jedle a místo kopřivy vyroste myrta, aby veleben byl v nich Hospodin«. (Is. 55. 13.)

V drzé smělosti dotekl se Kore kněžstva. Nyní šlo o to, aby Aron pro všechny časy byl ve svém Bohem ustanoveném povolání potvrzen. Hospodin má tisíce prostředků; ale jen jediný nalezl milost před očima jeho. Proto uložil Mojžíšovi: »Vezmi dvanáct suchých holí, podle počtu dvanácti kmenů. Napiš na každou hůl jméno jednoho kmene a polož je do stánku úmluvy. Hůl toho, kterého jsem ke kněžství vyvolil, se zazelená. Tak reptání lidu učiním konec, a Izrael přestane reptati proti vám.«

Mojžíš učinil, jak rozkázal Hospodin. Bezpečně ukryty a nikomu dostupny odpočívaly suché hole ve svatém stánku, zatím co vůkol svět pohroužen byl ve spánek. Zde se naplnilo, co bylo napsáno: »Když pokojné mlčení drželo všechny věci a noc v běhu svém polovinu cesty vykonala, všemohoucí řeč tvá s nebe od stolic královských vkročila.« (Moudr. 18. 14.—15.) A Boží slovo a síla je jako osvěžující rosa ranní, jež z mrtvé větévky může vzbuditi mladý život. Neboť když noc pominula, a Mojžíš, pln předtuchy, vešel do svatého stánku, hle, suchá, mrtvá hůl Aronova vypučela, z nalitých poupat vyrazily květy, a z nich vyrostly mandlové plody.

V posvátné bázni vynesl Mojžíš hole ven před čekající lid, aby srovnal a viděl, že v Aronovi pokolení Levi před všemi jinými kmeny povolal ke svému kněžství. Kvetoucí mandlová hůl mluvila zřetelně, aby přesvědčila všechen lid. Ale přece ještě poručil Hospodin: »Zanes zase hůl Aronovu do stánku zjevení, ať je tam chována na výstražné znamení pro buřičské Izraelity, by umlkla jejich reptání přede mnou a oni nezmírali.«

A od nynějška putovala ve stánku úmluvy zelená hůl Aronova s lidem izraelským palčivou pouští jako stálé svědectví pro Aronovo kněžské povolání a jako znamení oné naděje a oné milosti, kterou kněžství vlévá v hynoucí, suché duše, aby procitly k novému, nadpřirozenému životu.

MĚDĚNÝ HAD

»Učinil tedy Mojžíš měděného hada a vztyčil jej na žerdi; a když naň ušknutí pohlédl, uzdravil se.« (IV. Mojž. 21.9.)

I nejdelší čekání jednou končí. Uplynulo osmatřicet let, v Izraeli vyrostlo nové pokolení. A zase táboří vyvolený lid, jako dříve, u Kades na hranicích Kanaanu. Slibně kynou z mlhavé dáli úrodné nivy v pustou písčitou zemi, kde znovu nedostává se vody.

A zase začíná lid reptati. Ale i nyní, jako vždy, je Bůh trpícímu lidu nablízku, neboť pravil k Mojžíšovi: »Vezmi hůl a shromáždi lid, ty a bratr tvůj Aron, přistupte ke skále a ona vydá vody.« Ale tu vzklíčí otravné býlí pochybnosti v duši obou proroků, pochybnost o Božím milosrdenství. Mojžíš uhodí do skály, voda vytéká proudem, ale pochybování o Božím milosrdenství je hříchem, a hřích žádá trestu. Proto znovu mluví Hospodin k Mojžíšovi a Aronovi: »Protože jste mně nevěřili, nedovedete lid do země, kterou jsem mu slíbil.«

A že král edomský bránil lidu projíti svojí zemi, znovu nastává putování, aby mohl lid od západu vejíti do Kanaan.

Na cestě leží hora, zvaná Hor. Na jejím vrcholu určila Prozřetelnost tiché místo za hrob nejvyššího kněze Arona. Aron umírá, ale v jeho synu Eleazarovi žije kněžství dále.

A zase reptal lid; a rozhořčen znovu zamával Hospodin svými trestajícími metlami. Hadi, jejichž uštknutí pálilo jako oheň (odtud zváni ohniví), vplížili se do stanu, a kdo byli od nich uštknuti, zmírali za nesmírných bolestí. Tu bědoval a naříkal lid, a volal k Mojžíšovi: »Zhřešili jsme proti Hospodinu i proti tobě. Modli se, by odňal od nás hady.«

Mojžíš prosil a Hospodin poručil jemu: »Udělej měděného hada a vztyč jej na žerdi! Kdo jsa uštknut, naň pohlédne, zůstane živ.«

Tak se stalo. Jako vítězná korouhev v písčité, zářící poušti stála tu žerď s měděným hadem. Lid ve vroucí touze a živé víře pohlížel k novému znamení spásy, a kdo ležel nemocen, uzdravil se.

Uplynula staletí a tisíciletí od té doby. Žerď spásy zůstala státi, zatím co svět dále se točil. Po Starém zákoně následoval Zákon nový a s ním nastalo vyplnění: »Jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný.« (Jan 3. 14.—15.)

BALAAMOVO PROROCTVÍ

»Tu Hospodin náhle otevřel oči Balaamovi, že uzřel anděla stojícího na cestě s vytaseným mečem.« (IV. Mojž. 22. 31.)

Veden rukou Hospodinovou, na hlavu porazil Izrael ve vítězné bitvě krále amorrhitského Sehona a pronikl až k hranicím Moabitských a Madianských na západním břehu Jordánu. Král moabitský Balak začal se báti o svoji zemi. Na převahu zbraní nemohl spoléhati; proto hledal spojení s mocnostmi temnoty.

Dole na řece Eufratu, v aramejském městě Patbor, bydlil Balaam, pověstný věštec a kouzelník. Tobo dal král zavolati, aby vzýval mocnosti pekelné proti synům světla a proklel nevítaný lid, jenž ohrožoval jeho zemi.

Ale anděl Boží s taseným mečem postavil se na úzké cestě proti neblahému věštci. Balaam ho neviděl, neboť slepá žádost po zlatě oslepila jeho oči; ale oslice se vzepjala, padla k zemi a nechtěla dále. V prudkém hněvu Balaam bil věrné zvíře. Tu otevřel Hospodin oslici ústa, že promluvila: »Co jsem ti udělala, že mne biješ? Či nejezdil jsi na mně až do dnešního dne? Řekni, či učinila jsem tobě něco podobného?« Udiven rozhlédl se Balaam a uviděl anděla. »Přicházím, abych se ti postavil na odpor, neboť převrácena jest cesta tvá,« oslovil anděl Balaama. »Kdyby byla oslice nesešla s cesty a nevyhnula se, byl bych tě zabil.« I doznal Balaam svoji vinu, a slíbil, že se obrátí. Anděl pak řekl jemu: »Jdi dále s muži, ale střez se mluviti cos jiného, než co ti přikáži.«

A Balaam přišel k Balakovi. A král vedl jej na horu, s níž ukázal mu stany Izraele v údolí. Tu z nařízení Božího požehnal Balaam třikrát syny Izraele. Ale král rozhněval se a zvolal: »Povolal jsem tebe, abys zlořečil mým nepřátelům, a ty jim žehnáš! Hned se vrať, odkud jsi přišel.«

Ale Balaam odpověděl: »Bůh není jako člověk, který lže; aniž jako syn člověka, aby se měnil. Uložil mi, abych žehnal a já nemohu brániti tomu požehnání.« A osvíceno nebeským světlem, proniklo Balaamovo oko v dalekou budoucnost a on prorocky zvolal: »Vidím jej, ale ne nyní; patřím naň, avšak ne zblízka. Vychází hvězda z Jakoba, a povstává žezlo z Izraele a pobije knížata moabská.«

Přešla staletí, říše Moabských klesla v hrob. A vychází hvězda nad chlévem betlemským, jak předpověděl muž s oslicí, v jehož rtech všemohoucí Hospodin proměnil kletbu pekel v požehnání nebes.

MOJŽÍŠ VZKLÁDÁ RUCE NA JOSUE

»A Mojžíš vzal Josue, postavil ho před kněze Eleazara a před všechen shromážděný lid a vložil mu na hlavu ruce.« (IV. Mojž. 27. 22.—23.)

Dlouhé bloudění pominulo, Izrael stojí na konci své čtyřicetileté pouti horkou pouští. U jeho nohou šumí kvapící vlny Jordánu, a na druhé straně, kde bohaté nívy se zelenají a šeptají si pyšné palmy, tam je milá, drahá, vroucně očekávaná země. Tam leží příští vlast Kanaan.

Jako zvuky pohřebních zvonů zní v srdce a v duši Mojžíšovu nesmírná tesknost. Nastal čas, kdy se musí rozloučiti se svým lidem. Proto na rozkaz Hospodinův klade ruce na Josue, a pomaže jej přede vším lidem za svého zástupce. Je to slavnostní chvíle.

Husté zástupy stojí tu kolem něho, dítky zaslíbení, synové Izraele, vyvolený lid Hospodinův. A Mojžíš v jejich středu, bělovlasý, otužilý muž, který mnoho viděl a mnoho protrpěl od onoho dne, kdy život jeho spočíval v kolísajícím koši na vodách Nilu. Bouře vpoušti rozbrázdily jeho tvář, sníh mnohé zimy zbílil jeho vlas; ale jeho srdce zůstalo svěží a jeho víra skalopevná jako tehda, kdy v létě svého života, v prostém pastýřském oděvu stál před Bohem u hory Horeb.

A nyní plynou, provázena vnuknutím ducha Božího, čistá jako horský pramen a ostrá jako obnažený meč, z jeho úst slova napomenutí; dlouhá, vznešená a nesmrtelná řeč na rozloučenou, v níž milostí Boží osvícený muž svému lidu klade na srdce, že věrnost bude jeho největším štěstím, věrnost Bohu a věrnost k zákonu. A končil slovy: »Proroka z národa tvého a z bratří tvých, jako mne, vzbudí tobě Hospodin, Bůh tvůj, jeho budeš poslouchati. Budete-li zachovávati přikázání Boží, budete míti požehnání v domě i na poli.«

Potom naposled požehnal stařičký prorok kmenům Izraele. A hle, jako nebeský oheň začal zářiti z jeho očí, a jako nebeský chvalozpěv v plných akordech zněla modlitba velkého patriarchy v ticho lidu: »Pane, útočiště jsi nám od pokolení k pokolení. Prve než učiněny byly hory a okrsek zemský, od věků na věky jsi ty Bůh. Neboť tisíc let před očima tvýma jest jako den včerejší, kterýž minul a jako jedno bdění v noci.

Léta naše jako pavučina počtena budou, neboť dnů let našich při některých jest sedmdesáte let, a je-li kdo při síle, osmdesát let, a co na to víc jich, práce jest a bolest.« (Žalm 89.)

MOJŽÍŠ NA HOŘE NEBO

»Mojžíš vystoupil na horu Nebo, proti Jerichu, a Hospodin mu ukázal všechnu zemi.« (V. Mojž. 34. 1.)

Nezadržitelně plyne čas z lůna Prozřetelnosti. A Bůh poručil Mojžíšovi, aby vystoupil na horu Nebo, která leží v zemi moabské, východně od Mrtvého moře. Tam měly končiti dni jeho dlouhého putování, neboť řekl Hospodin: »Uvidíš zemi, kterou chci dáti synům Izraele, avšak ty do ní nevejdeš.«

Byla to těžká cesta; těžká vzhůru na horu. Bolest a smutek ještě více učinily vážnější prorockou tvář bělovlasého hrdiny Božího. Ještě jednou vzpomínal na bolesti a strasti, které protrpěl, na práci a starosti, které naň doléhaly od té chvíle, kdy se svým lidem vyšel z Egypta vlnami Rudého moře a pískem vyprahlé pouště; a šel s ním čtyřicet dlouhých let, až přišel ku břehům Jordánu. Vzpomíná na svoji pochybovačnost ve víře, která u Kades obloudila jeho srdce, a jak již tisíckrát, pln kajícnosti se modlil, tak i v této chvíli kajícně prosí: »O Bože a Pane! Jako jsi začal zjevovati svoji velikost a svoji přemocnou ruku svému služebníku, tak i nyní dovol mně přejíti v tuto milou, drahou zemi, kterou jsi slíbil svému lidu.« Ale nadarmo. Nezměnitelné jako dráha hvězd je slovo Boží. »Vystup na vrchol hory Nebo a rozhlédni se vůkol, na západ a půlnoc, na východ a poledne. Na této hoře zemřeš, jako Aron, bratr tvůj, zemřel na hoře Hor, protože oba hřešili jste proti mně, když vyvedl jsem vodu na poušti Sin. Proti tobě leží země, kterou dám Izraeli. Viděl jsi ji na vlastní oči, ale v ni nevejdeš.« Pomalu vystupuje těžce zkoušený muž na horu. Nyní stojí na hoře sám se svým Bohem. Toubou rozjasněné jeho oko hledí v široké, nekonečné kraje; láskou podpořen spěchá jeho pohled v rajskou zemi. Zelené nivy, kvetoucí luhy, úrodná území, lesnaté výšiny, šumící palmové háje a bujné cedrové lesy, pestré zahrady a požehnané vinice skoro na dosah ruky rozkládají se u jeho nohou v zlaté záři ranního slunce. A v dáli zdvíhá Karmel a Hermon a Tábor k nebi své pyšné vrcholy. Mojžíše přechází zrak. Plnými doušky ssaje jeho duše z tohoto věčně krásného obrazu. Ano, to jest země, jež byla hodna čtyřicetiletého boje! Ale tu již zní hlas Boží k jeho sluchu: »Nyní viděl jsi zemi, kterou jsem přisáhl dáti Abrahamovi, Isákovi a Jakobovi. Viděl jsi ji na vlastní oči, ale v ni nevejdeš.« A Mojžíš zemřel tam, jak Hospodin rozkázal. Hasnoucí jeho oko hledělo do Kanaan, do země zaslíbení.

PROROKOVA SMRT

»Hospodin pochoval jej v údolí, v zemi moabské, proti Fogoru.«
(V. Mojž. 34. 6.)

Tiše a slavně, jako obrovský svícen ve svatyni, vypíná se hora Nebo v jordánském údolí. Tam, kde nebeská oblaka líbají její holé temeno, tam vydechl Mojžíš svoji duši v otcovská ramena Boží.

Sto dvacet let byl stár, pevný, otužilý muž, který po čtyřicet let snášel vzdorovitost svého lidu s trpělivostí, jež budí údiv. Na hoře Horeb, kde moře, poušť a hora se spojily u velikolepou krajinu, začal Mojžíš z plamenného zraku Hospodinova světové své poslání; na Hoře Nebo, kde líška a šakal hnízdí a sovy lkají, tiše odešel ke svému Bohu, který měl jej za hodna svého zvláštního přátelství. Horeb a Nebo! Co mezi nimi leží, byl stesk, utrpení, žal, jež učinily z Mojžíše »nejvíc souženého muže na zemi«. Ještě jeho oko nebylo zkaleno a jeho železná síla neochabla, a přece byl Hospodinem povolán k věčnému slavnému večeru. A Hospodin pochoval tělo svého služebníka na divoce rozeklaném úpatí hory Nebo, v novém skalním hrobě, v zemi moabské, proti Fogoru.

A satan, pra otec hříchu, přiřítil se, neboť myslil, že má právo na smrt, která skrze hřích přišla na svět. Ale Hospodin seslal Michaele, anděla světla, a konal stráž na hrobě spravedlivého. A archanděl Michael, maje spor s ďáblem o tělo velikého Izraelity, neosmělil se vynésti soudu potupného, nýbrž řekl: »Přikaž tobě Bůh!« (Judas 9.) Proto odešel kníže temnosti zklamán, a archanděl Michael držel ochranný meč nad osamělým hrobem prorokovým.

Dole v údolí, kde ve slunci leskla se plátna stanů jako vlajky smuteční, nářek a pláč nebraly konce, když za nočního větru tesklivě jako píseň pohřební znělo to dolů s hory Nebo. Ale o Mojžíšovi nebylo již ničeho slyšeti ni viděti: a jeho hrob nebyl nalezen ani do dnešního dne. Odpočívá v bezpečné ochraně muž, který v životě i ve smrti byl tak veliký. Ještě pozdní pokolení budou jej chváliti: »Byl milován od Boha i od lidí, památka jeho bude požehnána.«

Žádný pomník a žádný náhrobní kámen nebyl mu postaven, a přece jeho jména nebude zapomenuto po všechnu věčnost. Neboť nepomijitelněji než v mramor a v kov jest napsán jeho náhrobní nápis v Knize knih. Zní: »A nepovstal potom více žádný větší prorok v Izraeli, jako Mojžíš, který by znal Hospodina tváří v tvář.«

»I spustila je oknem po provaze, neboť její dům opíral se o městskou zeď.« (Jos. 2. 15.)

RAHAB ZACHRAŇUJE DVA IZRAELSKÉ VYZVĚDAČE

Takořka přes noc začala v životě vyvoleného národa nová doba; v osobě Josuově jako maják uprostřed vlnícího se moře vysoko se zdvíhá. Izrael bojuje tvrdý bojo své bytí, a divoké bouře připravují Bohem požehnané dni, v nichž slunce zaslíbení konečně má zářiti na modrém nebi.

A zazněl v oněch dnech hlas Hospodinův na Josue: »Povstaň a přejdi Jordán, ty a s tebou všechen lid, do země, kterou dám synům Izraelovým. Každé místo, na které vkročí noha tvá, dám vám. Nikdo nebude moci vám odolati po všechny dny života tvého. Buď silný a pevný, neboť máš dáti lidu dědictvím zemi, kterou jsem slíbil přísahou jeho otcům.«

Poslušen rozkazu, Josue poručil lidu, aby se připravil vstoupiti do země zaslíbené. Bojovným mužům kmene Ruben, Gad a Mannase uložil, aby ozbrojeni postavili se v čelo výpravy a pomáhali bratřím země dobývati. Jejich ženy a děti mezitím měly se vším majetkem zůstati v dosavadních sídlech na levém břehu Jordánu, které jim losem připadly.

I jásal lid novému vůdci vstříc a volal: »Vše, cos nám poručil, budeme plniti. Půjdeme, kam nás pošleš. A jako jsme poslouchali Mojžíše, budeme poslouchati i tebe. Kéž jen Hospodin, Bůh tvůj, je s tebou, jako byl s Mojžíšem!«

Zatím poslal Josue tajně dva vyzvědače do Kanaan, a ti přišli do Jericha, v dům ženy jménem Rahab. I dověděl se o tom král a rychle poslal své vojíny, aby zajali oba vyzvědače. Rahab však skryla oba muže a tvrdila, že za tmy opustili město. Ihned připravili se ozbrojení služebníci, aby je pronásledovali, a rychle spěchali dolů ku břehu Jordánu. Po pravdě však Rahab skryla izraelské vyzvědače na střeše svého domu, který opíral se o městskou zeď.

Jakmile nebezpečí minulo, vystoupila Rahab nahoru, řekla jim, co se stalo, vypravovala jim o zděšení, které se zmocnilo celého města, a slíbila jim, že oba zachrání, jestliže jí zaručí, že ušetří jí a jejích, když zmocní se města.

Pronásledovaní rádi to přislíbili. Potom spustili se po provaze s městské zdi dolů a šťastně se dostali přes Jordán zpět do ležení. I zvěstovali Josuovi vše, co se jim přihodilo, a řekli: »Hospodin dal všecku tuto zemi do rukou našich, a všichni její obyvatelé jsou strachem poraženi.«

PŘECHOD PŘES JORDÁN

»Lid přecházel řekou proti Jerichu kněží, kteří nesli archu úmluvy, stáli na suché půdě uprostřed Jordánu.«
(Jos. 3. 17.)

Pomalu plnila se touha Izraele. Vzhůru do země kananejské! Toto heslo letí od stanu ke stanu, od úst k ústům, kmen za kmenem se chystá. Jordán šumí, země zaslíbená konečně otvírá své brány. Na šťastný lid uléhá ono rozechvění, které zmocňuje se lidí, jakmile vidí ony zlaté nitky, jimiž Prozřetelnost tká jejich příští osud. A rozechvění projevuje se v modlitbě a v díkůčinění, skotačivé vlny Jordánu nesou jásavé písně stále dál. —

Bylo jaro. Teplý vítr roztavil sníh na horách, koryto Jordánu bylo na sám okraj naplněno vodou. Kananejští bezstarostně beze stráže opustili břeh dravé řeky. Mezitím Josue vytáhl do Setimu se zástupy Izraelitů k rozvodněné řece a zůstal tam tři dny. Potom poručil po celém táboře vyvolati heslo: »Až uvidíte archu úmluvy Hospodina, Boha svého, a kněze z rodu levitského, kteří ji ponesou, zdvihněte se také i vy a jděte za nimi. Budiž však mezi vámi a archou mezera dvou tisíc loket. Chraňte se však přiblížiti se k arše. A nyní posvěťte se, neboť zítra bude činiti Hospodin divy mezi vámi.«

Nastalo jitro nového dne. Josue dal rozkaz, a ihned vznášela se archa, nesena kněžími, před lidem k Jordánu. A jakmile první vkročili do vody, tu náhle hukot a šum ozývá se vzduchem, vlny se dělí, vlna kupí se k vlně, jedna zdvíhá se na druhou, povstává široký brod. A jako kdysi Rudým mořem, tak nyní suchou nohou jde Izrael hlubokým, písčitým řečištěm Jordánu, za jásotu a zpěvu přes řeku do země mlékem a medem tekoucí.

Uprostřed řečiště klidně, jako bezpečná ochrana přecházejících, spočívala archa úmluvy na ramenou kněží. Před ní se ukláněje, šel kolem Hospodinův vyvolený lid. Potom i ona je nesena do Kanaan. Vody šumí, zase se spojují a Jordán plyne dál svými vlnami do Mrtvého moře. Ozbrojeni šli bojovníci izraelští kmene Ruben, Gad a Manasse před lidem a šířili strach a hrůzu daleko široko v okolí mezi Kananejskými.

Na místě, kde stáli kněží s archou úmluvy, dal Josue vynésti z řeky dvanáct kamenů. V Galgale, kde bylo první ležení, dal je na sebe nakupiti jako památník, který dalekým pokolením měl připomínati dobrotivost Prozřetelnosti, která tak podivuhodně vládla v životě Izraele a vyvolený národ tak často ochránila před zahynutím.

JOSUE A ANDĚL HOSPODINŮV

»Když byl Josue na polích města Jericha, pozdvihl oči, a viděl muže, an stojí proti němu, drže tasený meč.« (Jos. 5. 13.)

Byly to velké, díkůčinění plné dni, dni sebranosti a modlitby. Nyní přišel též čas, kdy Hospodin chtěl znovu potvrditi úmluvu, kterou kdysi učinil s praotcem Abrahamem. Proto poručil Josuovi, aby zavedl obřad obřízky. Neboť z dvoumilionového lidu, který před čtyřiceti lety vyšel z Egypta, již dávno všichni bojovní muži zemřeli a jejich kosti neoplakávány bělely v horkém písku pouště. Nové bojeschopné mužské pokolení již vyrostlo, ale na žádném z nich nebyl vykonán obřad obřízky. Nyní, při vstupu do zaslíbené země, dokonal Josue, co na dlouhé cestě pouští bylo zameškáno. U večer onoho dne řekl Hospodin Josuovi: »Dnes jsem odňal od vás egyptskou pohanu.«

Od toho dne neměla míti v Izraeli místa žádná pohanská pověra.

Potom nastal v zemi veliký svátek. Izrael zase slavil velikonoce. V Galgale čtrnáctého dne měsíce Nisan byl připraven velikonoční beránek. Neznepokojovány nepřáteli pekly děti Izraele přesné (nekvašené) chleby a s chutí požívaly lahodných plodů v úrodném údoli Jordánu, neboť se dnem vstoupení do Kanaan přestala padati lahodná mana.

Tišeji než jindy vystoupil Josue; měltě v úmyslu dobýti Jericha. I byl jednoho dne na polích města Jericha a viděl náhle muže, an stojí proti němu, drže tasený meč. Šel k němu a řekl: »Jsi náš, či nepřítel?« On odpověděl. »Nikoli; ale jsem kníže vojska Hospodinova a nyní přicházím.« Josue padl tváří na zemi a klaněje se pravil: »Co chce Pán říci služebníku?« — »Zuj,« pravil, »obuv s nohou svých, neboť místo, na kterém stojíš, je svaté.« Josue učinil, jak mu bylo rozkázáno, neboť skrze anděla mluvil sám Pán, jemuž náleží božská pocta.

A Pán mluvil k Josuovi a dal mu v Jerichu své rozkazy: »Obejděte město, všichni válečníci jednou za den. Čiňte tak šest dní. Sedmého pak dne ať vezmou kněží sedm rohů, jichž užívají v milostivém létě, a jdou před archou úmluvy. Obejděte sedmkrát město a kněží ať troubí na rohy. Když pak zazní zvuk rohů táhlejší a poněkud trhaný, a zazvučí vám v uších, ať vykřikne všechen lid velikým křikem. Hned pak zdi města do základů se sesují, a každý do něho vnikne na místě, proti němuž bude státi.« Potom odešli od sebe.

PÁD JERICHA

»Když všecek lid křičel a roky zvučely, zdi se sesuly.« (Jos. 6. 20.)

Palmy šuměly a naříkaly v palmovém městě Jerichu, jako by tušily hrůzy příštích dnů. Jak kníže zástupů Páně rozkázal, dal Josue pevné a naděje plné rozkazy. Nejdříve poručil kněžím: »Vezměte archu úmluvy a sedm jiných kněží ať vezme sedm rohů milostivého léta, a nechať jdou před archou Páně.« Také lidu pravil: »Jděte a obejděte město: ozbrojenci ať kráčejí před archou Hospodinovou.« Sedm kněží počalo troubiti na sedm rohů před archou úmluvy, všecko ozbrojené vojsko táhlo napřed, ostatní pak lid zůstal za archou. Všechno zvučelo mocným zvukem rohů, stále prudčeji šuměly ve větru palmy. Ale lid zůstal tichý, neboť Josue poručil: »Nekřičte, dokavad nepřijde den, kdy vám řeknu: Volejte a křičte.«

Se slavnostní vážností mlčky obcházeli Izraelité po šest dní vždy jednou hradby palmového města. Sedmého dne však sedmkrát šli kolem jeho hradeb. A když po sedmé obcházeli a kněží troubili na rohy, zvolal Josue k lidu: »Křičte, neboť Hospodin dal vám městol Budiž toto město v klatbě, všecko, co v něm jest, buď Hospodinovo. Jenom Rahab, která ukryla naše vyzvědače, zůstaň na živu se všemi, kteří jsou v domě jejím. Vy pak střezte se dotknouti něčeho z toho, co je zakázáno, aby se všecek tábor Izraelitů neoctl v břichu a v neštěstí. Cokoli pak bude zlata, stříbra a nářadí měděného i železného, Hospodinu budiž zasvěceno a uloženo mezi jeho poklady.«

Na křídlech větru a bouře zněl křik dvoumilionového lidu na hradby a štíty pyšného palmového města, otřásající zvuky rohů strašlivě a hrozivě mísily se mezi něj. Jako ve svých základech otřeseny, chvěly se a kolísaly mocné ochranné hradby. Náraz následoval náraz, věže se třásly, domy se kymácely a s praskotem padaly v ssutiny. A pak v divokém pokřiku přes ssutiny a průlomy vnikal lid v dobyté Jericho. A všichni obyvatelé byli pobiti onoho dne, muži a ženy, starci i děti. Jenom Rahab zůstala této všeobecné krvavé lázně ušetřena. Jericho pak octlo se v plameni se vším, co v něm bylo, mimo zlato a stříbro, železo a měď, jež zasvěceny byly do pokladu domu Páně. A na kouřící se ssutiny svolal Josue kletbu nebes: »Zlořečený budiž každý před Hospodinem, kdo by se odvážil znovu stavěti město.«

A palmy šuměly ve větru teskně jako zpěv pohřební.

DOBYTÍ MĚSTA HAJE

»Když Josue zdvihl štít proti městu, zálohy, které byly skryty, hned povstaly, táhly k městu, zmocnily se ho a zapálily je.« (Jos. 8. 19.)

Jericho padlo. Ale v zemi Amorrhejských, východně od Bethel, bylo opevněné město Haj. Josue tam poslal šest vyzvědačů, a ti oznámili, že četa dvou tisíc bojovníků zcela dostačí, aby město přinutili vzdáti se.

Ti útok podnikli, ale smělé jejich naděje nikterak se nesplnily. Na útěk bídně zahnáni a nepřítelem pronásledováni, jenom stěží mohli se někteří zachrániti. Z toho nastal mezi dítkami Izraele veliký zármutek, Josue padl na zemi a hořkou žalobou zněl jeho nářek o porážce.

A hle, Hospodinu zželelo se zlomeného muže a řekl jemu: »Povstaň, Josue, a věz: Izrael se prohřešil proti mně a porušil úmluvu se mnou, neboť lstivě vzali něco z věcí prokletých. A neodolá nepřátelům svým, ježto má kletba spočívá na něm!« A shledalo se, že Achan z kmene Judova byl zlodějem. I rozhněval se Josue a poručil, aby byli jeho synové a dcery, děti, osli a ovce ukamenováni.

Potom řekl Hospodin Josuovi dále: »Nestrachuj se! Vezmi s sebou všechno množství bojovníků, zdvihni se a táhni proti městu Haj. Hle, dávám ti do rukou krále, jeho lid, město i zemi.« I vyvolil Josue třicet tisíc udatných mužů a vedl je proti městu Haj. Z nich pět tisíc poslal v noci a poručil jim: »Položte se zálohou za městem a nevzdalujte se příliš daleko. Já pak s protější strany potáhnu proti městu. Až pak nepřítel proti nám vypadne, dáme se na útěk, a když nás bude pronásledovati, povstanete ze zálohy a zpustošíte město.«

I stalo se tak. Když král Haje ráno viděl postupující šiky izraelské, rychle vytáhl z města s celým svým vojskem. Josue se svými ustupoval zpět. I dali se nepřátelé do křiku a začali Izraelské pronásledovati.

Tu řekl Hospodin Josuovi: »Pozdvihni štít, který máš v ruce, proti městu Haj, neboť dám ti je.« Na toto znamení vytrhlo jich oněch pět tisíc ze zálohy, vnikli a zmocnili se města a zapálili je. A všichni obyvatelé Haje padli toho dne mečem Izraelských. Město hořelo a stalo se ssutinami pro všechny časy. Krále pak Haje, kterého Josue zajal, dal pověsiti na šibenici.

S jásotem táhl potom Josue k hoře Hebal. Na ní postavil oltář a obětoval Hospodinu. Potom potřel hrubou skalní stěnu Hebalu vápnem a napsal na ni mohutným písmem zákon, jako dříve Mojžíš poručil.

VÍTĚZSTVÍ NAD AMORRHEJSKÝMI

»I uvedl je Hospodin před Izraelem do zmatku a pobil je velikou porážkou u Gabaonu.« (Jos. 10. 10.)

Válečné štěstí vyvoleného národa vneslo strach a hrůzu daleko do pohanských zemí. A všichni národové, kolik jich bylo, uzavřeli dohromady spolek na obranu proti dobyvačnému nepříteli. Jen malý svobodný stát Gabaon poslal své posly a dosáhl lstí míru s Izraelskými.

V hněvu i v úzkosti brzo potom vytáhlo pět knížat amorrhejských, králové z Jerusalema, Hebronu, Jerimothu, z Lachis a Eglonu, do pole proti Gabaonu. A zdálo se, že pyšné město musí podlehnouti přemoci nepřátelského vojska. Ve chvíli největší tísně znovu vyslali obyvatelé královského města Gabaonu k Josuovi a prosili jej za pomoc. A ihned táhl Josue se svým vojskem od Galgaly vzhůru ke Gabaonu, neboť Hospodin právě mu oznámil: »Neboj se jich, neboť dal jsem je ve tvé ruce, nik do z nich nebude ti moci odolati.«

Na obzoru začal svítati nový den. Tu neočekávaně objevilo se Josuovo vybrané mužstvo před táborem spojenců, kteří bezstarostně odpočívali. Nastal strašný zápas a že den byl již na sklonku, Josue dosáhl velikého vítězství. A také ruka Boží zasáhla v strašlivý válečný ryk. Amorrhejští již dávno dali se na útěk, když tu náhle husté krupobití velikých kamenů s hukotem padalo na ně a umřelo jich tak mnohem více kameny s nebe, než jich pobili mečem synové Izraelovi. Jásavý křik rozléhal se vítěznými řadami Izraele. S obnaženými meči v divoké honbě pádí Izraelští za prchajícím nepřítelem. Je to již zabíjení a nikoli bitva.

A nebe již víc a více se zatemňuje. Již se zdá, že pod ochranným pláštěm noci prchající nepřítel se skryje před pronasledovateli. Ale Hospodin je blízko a bdí nad svým vyvoleným lidem. Tu Josue posílen modlitbou a v důvěře na všemohoucnost Páně volá smělá slova v noční temno: »Slunce se zastav nad Gabaonem a měsíc nevycházej nad údolím Ajalon.« A hle, poslušno rozkazu Páně, ustupuje šero a temno, prchají stíny, a zvěstujíc vítězství září znovu jasné světlo nad krvavým bojištěm.

Bylo, jako by toho dne slunce po druhé vystoupilo na obzoru, jako by z krátkého dne stal se dlouhý, slunný druhý den. Na vítězných cestách pronásledoval Izrael smutné trosky pyšného amorrhejského vojska až dolů do Aneky a Makedy. A opravdu bylo možno říci, že samy nebeské hvězdy bojovaly s Izraelem proti jeho odpůrcům.

PĚT KRÁLŮ V JESKYNI MAKEDA

»I bylo Josovi oznámeno, že bylo nalezeno pět králů skrytých v jeskyni města Makedy.« (Jos. 10. 17.)

Podivuhodného vítězství bylo toho dne dosaženo. Ustavičný jásot a radost rozléhaly se nad nivami Galgaly, když Josue vracel se se svými do ležení. Ještě v noci přišla zpráva, že bylo chyceno pět amorrhejských králů, kteří se skrývali v jeskyni u města Makedy: Adonisedek, král jerusalemský, Oham, král v Hebronu, Faram, král v Jerimoth, Jafia, král lachiský, a Dabir, král v Eglonu.

I přikázal Josue svým spolubojovníkům: »Přivalte veliké kameny k ústí jeskyně a osaďte ji muži ostražitými, kteří nechať uzavřených ostříhají. Vy pak nestůjte, ale pronásledujte nepřátele a buďte jim v patách a nedopusťte, aby vešli do hradeb svých měst, neboť Hospodin dal je v ruce vaše.« A tak byla tichá rovina esdrelonská toho dne zbarvena krví, a šumící vlny potoku Kison nesly tisíce mrtvol dolů do moře. Ale nad krvavým údolím zněl nadšený vítězný jásot vyvoleného lidu a odrážel se mnohonásobnou ozvěnou dolů s bor samařských a galilejských. Když pak i poslední bojovníci vrátili se z pronásledování zpět, táhl s nimi Josue do Makedy před jeskyni, v níž byli skryti zajatí králové. Byli k němu předvedeni svázaní, a že chtěl navždy sníti s Izraelitů strach před Kananejskými, pravil vůdcům vojska, kteří u něho byli: »Vkládejte své nohy na šíje těchto králů.« A všechen lid přihlížel, jak pohanští králové pokořeni v prachu leželi před dítkami Izraele. I velebil mocně Josue Pána a snažil se váhavý lid vyzbrojiti odvahou a důvěrou v Boha: »Nebojte se a nestrachujte se, vzmužte se a buďte silni, neboť tak učiní Hospodin všem nepřátelům vašim, proti kterým bojujete.« Podle tvrdého válečného práva hned byl konán náhlý soud. Pět kolů bylo zaraženo do země a brzo visely na nich mrtvoly králů. Když u večer se setmívalo, byly sňaty. V jeskyni u Makedy byli pochováni pohanští králové: Adonisedek, král jerusalemský, Obam, král v Hebronu, Faram, král z Jerimoth, Jafia, král z Lachis, a Dabir, král z Eglonu. Veliké kameny byly navaleny před hrůznou jeskyní, a ještě nejpozdnější pokolení mohla jen s bázní choditi k těmto ponurým místům.

Josue potom pokračoval s odvahou a silou v bojích Hospodinových. Také ostatní říše dobyl vítěznou rukou, takže od té doby celý jih náležel lidu Božímu. A tak pomalu se plnilo, co Hospodin před šesti sty a padesáti lety byl slíbil Abrahamovi.

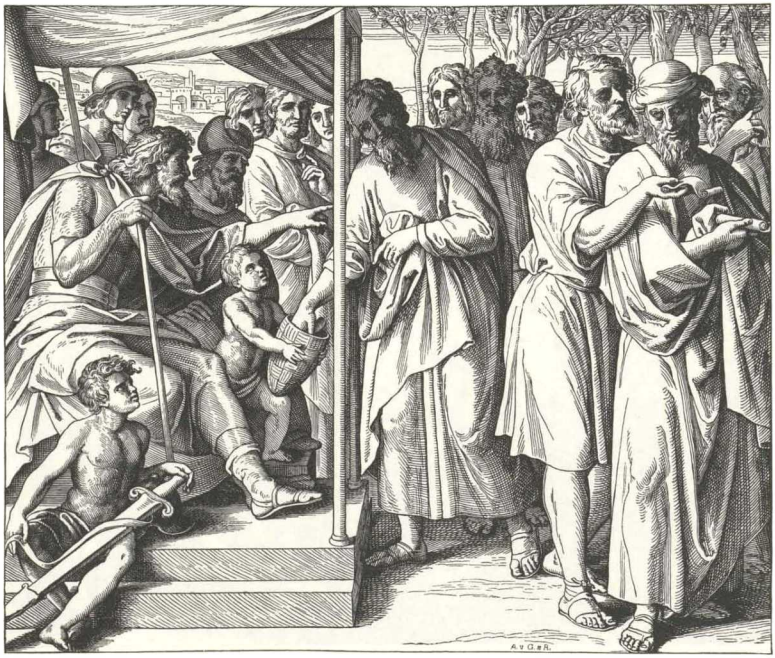

ROZDĚLENÍ ZEMĚ

»Rozděl nyní zemi v majetek devíti kmenům a polovině kmene Manassova.« (Jos. 13. 7.)

Byly to veliké boje, které v oněch letech napájely krví a pokrývaly mrtvolami půdu oné země, která jindy byla mlékem a medem tekoucí. Jih země kananejské byl již v moci Izraele, kmeny kolem jezera meromského byly podmaněny a učiněny poplatnými vyvolenému národu. Josue byl stár a znaven. Proto přišel čas, aby dobytá země byla rozdělena mezi zbývající ještě kmeny.

Proto řekl Hospodin svému služebníku: »Zestaral ses, pokročils věkem, zbývá velmi mnoho země a není dosud losem rozdělena. Rozděl tedy nyní zemi v majetek devíti kmenům a polovině kmene Manassova.«

Nastal významný, slavný den. S posvátnou vážností seděl Josue s nejvyšším knězem Eleazarem a staršími lidu při urně, v níž sama Prozřetelnost uložila záhadné losy. Jeden kmen za druhým přistupoval, aby vytáhl los, který Bůh mu určil.

Potomkům Efraima a Manassa, synů Josefových, byly přiděleny dva díly, jak určil Jakob, dříve než umřel. Josuovi a jeho potomkům připadlo za podíl Tamnat-sare a Silo bylo potom na tři staleti místem pro svatý stánek.

Také byla stanovena města na byt pro potomky kmene Levi. Oni jediní neměli býti připoutáni k půdě. Měli totiž žíti z desátků a z toho, co oběti přinesly, aby se mohli zcela věnovati službě Boží. Tak byla onoho dne Kanaan určena za vlast kdysi kočovného lidu a samou Prozřetelností přikázána dvanácti kmenům izraelským. Byly to: Ruben, Simeon, Juda, Zabulon, Izachar, Dan, Gad, Aser, Neftali, Benjamin, Efraim a Manasse.

Ještě po mnohá léta mohl se Josue klidně a Bohu odevzdán těšiti z ovoce svých vítězství, až byl potom povolán ke svým otcům. Před svou smrtí povolal ještě jednou zástupce lidu k sobě do Sichemu, rozloučil se s nimi a dal si znovu jimi odpřisáhnouti smlouvu, kterou Bůh kdysi uzavřel s jeho otci. Potom zemřel.

V jeho dědičné půdě v Tamnat-sare vykopali jemu hrob ve skalním pohoří u Efraimu a s pláčem uložili v něj, co bylo smrtelného na jejich velikém vůdci.

Kanaan byl potom klenotem zaslíbení jako drahocenný, nezcizitelný poklad, až v slunném paprsku milosti a přízně Nejvyššího půjde Bohu zasvěcenou půdou zaslíbené země Ten, v němž všechna proroctví a všechny předobrazy dojdou slavného splnění.

JAHEL A SISARA

»Vzala Jahel kolík od stanu, tloukla naň kladivem a zarazila jej skrze mozek Sisarův až do země.« (Soud. 4. 21.)

Zase vál čerstvý dech větru nové, významné doby vlastí Izraele a jeho dějinami. Josue neoznačil žádného nástupce, a jak již Mojžíš předvídal, zaměnil ponenáhlu lid, který nyní neměl vůdce, službu pravému Bohu za pobanskou pověru. A trestající metla Boží zasábla znovu. »Poněvadž jste uzavřeli přátelství s modloslužebníky, budou oni vašimi nepřáteli.«

Izrael dán byl v moc Moabských, Madianských a Filištinských na tak dlouho, až se obrátil, a Prozřetelnosti se zalíbilo vzbuditi muže, kteří svému lidu zase zjednali pokoj a svobodu. Ti pak zůstali po celý život soudci a vůdci lidu a svojí hrdinnou osobností, mocní a rekovní, udržovali naděje Izraele v zmatcích pohnuté doby.

Bylo to v dobách, kdy prorokyně Debora spravovala vyvolený lid. A zase Izrael zasloužil hněv Nejvyššího a těžce trpěl pod tvrdou rukou Jabina, krále asorského, a vůdce jeho vojska Sisary. Debora se smilovala. Vzkázala pro Baraka, syna Abinoemova, a řekla mu: »Hospodin, Bůh Izraele, přikazuje tobě: Jdi a veď vojsko na horu Tábor; vezmi s sebou deset tisíc bojovníků z kmene Neftali a Zabulon, neboť dám v tvé ruce vůdce Sisaru s jeho vojskem.« Barak jí pravil: »Půjdeš-li se mnou, půjdu; nebudeš-li chtíti jíti se mnou, nepůjdu.« Ona mu řekla: »Půjdu sice s tebou, ale vítězství nebude tentokráte přičteno tobě, neboť Sisara bude vydán v ruce ženy.« Tak vytáhli oba s desíti tisíci bojovníků vzhůru v tiché údolí, jímž potok Kison nese své jasné vlny.

Na prvou tuto zprávu spěchal Sisara s devíti sty železnými vozy a se vším svým vojskem proti Izraelitům. Ale Hospodin porazil jej a mužstvo jeho takovým strachem, že v divém útěku před Barakem daleko prchali.

Bez pomoci a opuštěn přišel prchající velitel do stanu Jahely, manželky Habera kinejského, a Jahel nabídla jemu pokrm a odpočinek. Ale když přemožen spánkem Sisara na zemi ležel, vešla tiše Jahel, položila mu stanový kolík na spánek, tloukla naň kladivem a Sisaru zabila.

Barak a Debora šli kolem a viděli obávaného muže ležeti mrtvého na zemi. I velebili Hospodina a z jejich radosti přeplněných srdcí zněla nadšená vítězná píseň osvobozenou zemí kananejskou: »Tak zahynou, Pane, všichni nepřátelé tvoji; ale ti, kdo tebe milují, budou se skvíti jako vycházející slunce ve své nádheře.«

GEDEON ZA SOUDCE POVOLÁN

»Když Gedeon mlátil obilí na lisu, zjevil se mu anděl Hospodinův a pravil: „Hospodin s tebou, muži silný!“«
(Soudc. 6. 11.—12.)

Vždy znovu rozsévalo peklo símě nevěry a modloslužby na požehnané nivy Kanaanu a do srdcí dítek Izraele. A vždy znovu dopadaly metly hněvu Božího na lid, a vždy potom zněl nářek a prosby za smilování k nebesům. Po sedm let úpěl Izrael pod mocí Madianských a byl jako cizinec v zemi vlastní; jeho dni zmíraly v nářku a utrpení.

Tu proniknl mocný záchranný paprsek světla temnými mraky. V Efře pod dubem, v sídle rodu Ezri, mlátil Gedeon, statný syn Joasův, obilí na lisu. I zjevil se mu anděl a pozdravil: »Hospodin s tebou, muži silný.« Smutně pohlédl osamělý Gedeon vzhůru a pravil v hořkosti: »Prosím, Pane můj, je-li Hospodin s námi, proč nás všecko toto utrpení stihlo? Mně zdá se, že Hospodin nás opustil a vydal nás do rukou Madianských.« Ale Hospodin pohlédl na něho a řekl: »Jdi v této síle a vysvobodíš Izraele z ruky Madianských, neboť vězz, že tě posílám.«

Udiven tázal se Gedeon: »Čím vysvobodím Izraele? Hle, můj rod je poslední v Manassovi a já jsem nejmenší v domě otce svého.« A pevným hlasem pravil Pán: »Já budu s tebou, že porazíš Madianské.« I prosil Gedeon za znamení. I vešel Gedeon do domu, přinesl kůzle a nekvašené chleby, vynesl vše pod košatý dub a položil na blízkou skálu (obětoval Bohu). Tu anděl Boží dotekl se holi obětních darů a hned vystoupil oheň ze skály a strávil maso i nekvašené chleby.

Ještě v noci šel Gedeon a zbořil ve své rodné zemi modlářský chrám Baala a Astarty, postavil Hospodinu oltář a přinesl na skále pod šumícím dubem zápalnou oběť. Potom vypravil své posly ke kmenům Manasse, Aser, Zabulon a Neftali. A když branní mužové se sešli, prosil Hospodina za znamení. »Hle, Pane, položím vlněné roucho na humno. Bude-li rosa na rouně, a na veškeré zemi sucho, poznám, že osvobodíš Izraele mojí rukou.« I stalo se tak. V noci vstav, vyždímal Gedeon z rouna plnou mísu vody.

Potom prosil znovu: »Nechať se nevznítí hněv tvůj na mne, učiním-li ještě jednu zkoušku. Prosím, ať je pouze rouno suché a všechna země rosou zvlhne.«

A Hospodin znovu potvrdil povolání Gedeonovo.

VÍTĚZSTVÍ GEDEONOVO NAD MADIANSKÝMI

»I vzkel Gedeon a tři sta mužů, kteří byli s ním, na pokraj ležení a začali troubiti na rohy a rozbíjeti džbán o džbán.« (Soud. 7. 19.)

Bylo tři sta mužů, s nimiž Gedeon vytáhl do pole proti Madianským a jejich spojencům. Ale co tomuto malému hloučku dávalo nadšení, byla důvěra ve vůdce, kterého Bůh ustanovil. Po sedm let byly děti Izraele od oněch národů souženy. Nyní mělo konečně nastati vysvobození skrze hrdinného Gedeona.

Každému z oněch mužů dal Gedeon roh a pochodeň, skrytou ve džbáně. Potom rozdělil je na tři oddíly po stu mužů, a dal je postaviti kolem ležení nepřátel. Ti leželi v hlubokém spánku. Jak málo stráží bylo jim potřebí, které by bděly proti skrovnému hloučku Izraelitů Vítězství a kořist byly by jim jisté.

Tu náhle zazní silný zvuk rohů. Gedeon dal znamení k útoku. V témže okamžiku rozbilo všech tři sta mužů své džbány, světla pochodní strašidelně zasvitla nocí, rohy zvučí a jako z jedněch úst ozve se nočním tichem bojovné heslo: »Meč Hospodinův a Gedeonův!« Nesmírné zděšení a nevyličitelný zmatek zmocnil se Madianských. »Nepřítel je zde,« — tak leti to ležením; a ze sna náhle procitlí, pochodněmi oslněni, zmateně běhají Madianští jako bezhlaví a beze zbraní. Sotva poznávají, kdo jsou nepřátelé a kde stojí.

Jako domky z karet řítí se lehké jejich stany na sebe, anebo hoří v jasných plamenech nad jejich hlavami. Konečně mnozí se vzmuží, chápou se mečů ke své obraně. Ale zabíjejí se vzájemně, poněvadž ve svém zděšení vlastní bratry považují za nepřítele. Kdo hned při prvním přepadení nezahynul, hledá spásu v divém útěku. Celé ležení je plno zmatku a zděšení, mnozí chvatně utíkají k Jordánu.

Zpráva o hrdinném činu tří set mužů se bleskem rozšířila po celé zemi, a všechen lid se vzchopil, aby prchajícím nepřátelům zatarasil cestu. A je pln radosti, že zajal dvě madianská knížata, Oreba (t. j. krkavce) a Zeba (t. j. vlka). Zabili je a uťaté jejich hlavy přinesli Gedeonovi jako krvavé důkazy svého vítězství zpět do ležení.

Vzpomínka na tento hrdinský čin dlouho žila v srdci lidu. Ještě po staletích nazývala se tato místa »Krkavčí skála« a »Vlčí jáma«. Připomínala synům Izraele jeden z nejslavnějších dní dávných dob, kdy Pán zástupů dal jejich zbraním vítězství, a jejich vůdce Gedeona vyznamenal ctí nesmrtelného hrdiny.

SMRT BRATROVRAHA ABIMELECHA

»Hle, jedna žena hodila shůry kus mlýnského kamene a udeřila Abimelecha do hlavy a prorazila mu lebku.«
(Soud. 9. 53.)

Gedeon zemřel; sedmdesát synů Jerobaalových rozdělilo se o jeho dědictví. Ale jeden ze synů, divoký Abimelech, poskvrnil svoji hrabivou ruku krví bratrů svých, neboť jen sám chtěl býti králem.

Brzo nastrojil mezi obyvateli Sichemu spiknutí a zabil svých sedmdesát bratří na jednom kameni. Jenom jediný, Joatham, nejmladší, se skryl a tím zachránil si život. Sichemští vedli bratrovraha po krví ztřísněných stupních na trůn a provolali jej svým králem. Tak splaceno, co kdysi Gedeon učinil své zemi, na jeho rodu.

Čin volal po pomstě. Joatham, jenž jediný unikl strašné krvavé lázni, vystoupil na vrchol hory Garizim a svolal strašlivou kletbu na obyvatele města Sichemu. »Jestli po právu a bez hříchu jste učinili s Jerobaalem a domem jeho, radujte se dnes z Abimelecha, on pak ať se raduje z vás. Pakli však proti právu jste učinili, ať vyjde oheň a stráví obyvatelstvo Sichemu a pohltí Abimelecha!«

Uplynula tři léta; kletba začala se plniti. V Sichemu již dávno byli syti Abimelechovy hrůzovlády. Když jednoho dne byl Abimelech nepřítomen, povolali obyvatelé sichemští muže, jménem Gaala, a zvolili jej vladařem.

Zpráva o tom pronikla k Abimelechovi. I přitáhl s vojskem, dobyl Sichemu, založil na ně oheň a pobil jeho obyvatele. Město srovnáno se zemí a sůl byla nasypána na hrůzném místě, na němž kdysi stál Sichem.

Soptě pomstou, táhl potom Abimelech na město Tebes, na výšinách samařských, neboť i Tebes se vzbouřilo a spojilo s Gaalem. Vítězně vnikl přes hradbu do města. Ale obyvatelé bránili se do posledního dechu. Konečně ve vysoké věži zoufale bojovali o život.

Ve své zuřivosti dal Abimelech celou věž obložiti klestím a je zapáliti. Tu hle, odvážná žena s vrcholu věže shodila mlýnský kámen na Abimelecha, který do hlavy zasažen, klesl k zemi. Ještě živ zavolal svého zbrojnoše a řekl mu: »Vytas meč a zabij mě, aby se snad neříkalo, že jsem byl usmrcen ženou.« Rychle rozhodnut, tasil služebník svůj meč a zasadil svému pánu smrtící ránu.

Tak tresce Hospodin zločin, který nezdárný syn spáchal na svém otci a svých bratrech. Vyplnila se kletba, kterou Joatham s vrcholu hory Garizim svolával na zemi.

SLIB JEFTŮV

»I přišla mu vstříc jednorozená dcera jeho s bubínky a tancí.« (Soud. II. 34.)

S Jeftem z Galaadu na východ od Jordánu špatně zacházeli jeho pyšní, hrdí bratři. Neboť byl synem jiné, nerovnorodé matky. I vysypal prach svého rodného města s nohou svých, odešel a vedl nestálý život.

Po letech krutá tíseň dolehla na Galaad. Ammonitští vpadli do země, a nikdo se nevzchopil, aby volal lid proti nim do zbraní.

Nyní vzpomněli si na Jefte, jímž dříve opovrhovali. I poslali k němu posly s prosbou, aby přišel a vedl lid proti dávnému nepříteli.

Nastal krutý boj. Pro Jefte bylo vše v sázce. Důvěřuje v Boha Jefte učinil slib: »Pane, dáš-li syny Ammonovy do rukou mých, kdokoli vyjde ze dveří domu mého a potká se se mnou, až se vraceti budu v pokoji od synů Ammonových, toho budu obětovati Hospodinu v celozápal.« Šlo o zachránění a bytí Izraele, a proto nezdála se mu žádná oběť dosti velikou.

Jefte měl jediné ditko, roztomilou dcerušku. Když po dlouhém zoufalém boji zvítězil, radostná zvěst o tom již pronikla v jeho dům. Zazněly plesné hymny, dívky radostí prováděly tance, v jejich čele jediná Jeftova dceruška. Jefte blížil se ke svému domu.

A kdo vyšel jemu s blahopřáním vstříc? Jeho jediná dcera. Pohled na ni nesmírně ulekl jinak silného muže a on žalostně zvolal jí vstříc: »Běda mně, dcero má! Jak jsi mne zarmoutila! V jaké neštěstí uvrhla! Nebo jsem otevřel ústa svá k Hospodinu a jiného nebudu moci učiniti.«

A hle, útlá, něžná dívka ukázala se silnější svého otce a statečně odpověděla: »Otče můj, otevřel-lis ústa svá k Hospodinu, učiň mi, co jsi slíbil. Jenom však jednu prosbu moji splň: Dovol mi, abych mohla dva měsíce choditi po horách a oplakávati s družkami své panenství.« A při tom vzpomínala praotce Abrahama, který svého jediného syna Isáka Bohu obětoval. I byla ochotna svůj život dáti, když by se líbilo Bohu.

Dva měsíce chodila hrdinská dívka se svými družkami po lesnatých horách. Loučila se s životem. Teskně zněly s hor její smutné písně do tichých údolí a široko daleko budily soustrast. Potom vrátila se srdnatě ke svému otci, který s pláčem splnil na svém dítěti slib, který v nesmírně těžké hodině ze svých úst vyřkl.

BOJ SAMSONŮV SE LVEM

»I sestoupil duch Hospodinův na Samsona, že lva rozsápal, roztrhav jej na kusy jako kůzle.« (Soud. 14. 6.)

A zase upadl Izrael v pověru a modloslužbu. Proto dal Hospodin národ v ruce Filištinských na čtyřicet roků. Ale i bodina milosrdenství zase udeřila, a Pán vzbudil svému lidu velkého hrdinu, jménem Samsona. Smělé, hrdinské skutky učinily jeho jméno slavným a nezapomenutelným na všechny časy.

Jednou šel do Tamnaty, kde chtěl se ucházeti o ruku filištinské dívky, kterou znal a ji miloval. Tu náhle ve vinicích města vyskočil proti němu, hladov kořisti, mladý lev. Samson neměl žádné zbraně. Ale duch Hospodinův sestoupil na něho, že lva rozsápal, roztrhav jej na kusy jako kůzle.

Po několika dnech šel opět do města, aby dívku jako svoji ženu odvedl domů. Schválně odbočil od cesty, aby se podíval na mrtvého lva. A hle, viděl, že roj včel usadil se v ústech lvových a plást medu. A Samson pojedl sladkého pokrmu.

Konala se svatba a při ní dal Samson hostům hádanku. »Jestli mi ji rozluštíte v sedmi dnech svatebních hodů, dám vám třicet košil a tolikéž říz. Nebudete-li moci ji rozluštiti, dáte vy mně stejně, jako já slíbil jsem vám.«

Hádanka zněla: »Z požírajícího vyšel pokrm a ze silného vyšla sladkost.« Po tři dny nemohli hádanku rozluštiti. Čtvrtého dne použili ženy Samsonovy, řkouce: »Přemluv muže svého, aby ti vyzradil smysl hádanky. Neučiníš-li to, spálíme tebe i dům otce tvého.« Ženská lest je vynalézavá. Ale Samson zdráhal se jí smysl hádanky říci: »Otci svému ani matce nechtěl jsem to pověděti, a tobě to mám oznámiti?«

Ale ani silný, který zabil lva, nedovedl dlouho odolávati lsti ženy. Prosbami i slzami doléhala na něho, až konečně sedmého dne prozradil jí smysl hádanky. I zvěděli jej svatební hosté a s jásotem oznámili Samsonovi smysl hádanky: »Co je sladšího nad med a co silnějšího nad lva?« Tak byl silný přelstěn a učiněn směšným. Ale jeho zlostná výčitka Filištinským neslibovala nic dobrého. Pravil jim: »Kdybyste nebyli orali mou jalůvkou, nebyli byste uhodli mé hádanky.«

A Samson dostál slovu a splnil svůj slib. Pospíšil do Askalonu, pobil tam třicet mužů, vzal jejich šaty a dal je těm, kteří jeho hádanku rozluštili. Pak náramně rozezlen opustil ženu a odešel do domu otcovského.

SAMSONŮV BOJ PROTI FILIŠTINSKÝM

»A nalezl čelist oslíčí, vzal ji a pobil jí tisíc mužů.«
(Soud. 15. 15.)

Po nějakém čase zase přišel Samson do Tamnaty, aby svoji ženu odvedl si domů. Ale musil ke svému hněvu slyšeti, že její otec dal ji jinému. Tu rozzuřil se znovu a řekl: »Ode dneška nebudu míti viny proti Filištinským, když jim budu činiti zlé.« A brzo vymyslil si divoké šibalství. Schytal tři sta lišek, svázal po dvou jejich ocasy dohromady a přivázal mezi ně pochodně. Pochodně zapálil a hnal poděšená zuřící zvířata do obilních polí Filištinských. V okamžiku vše bylo v plamenech: snopy i stojící ještě obili, olivové zahrady a vinice.

Když Filištinští zvěděli, že Samson provedl tento čin, protože jiný jeho ženu vzal si za manželku, pomstili se na jeho ženě a jeho zeti. Spálili oba a tak vykonali hrozbu, která již o svatbě byla pronesena.

Ve svém hněvu vykonal Samson krvavou pomstu; potom skryl se ve skalní jeskyni. Filištinští nemohli se ho zmocniti, a proto, aby si vydání jeho vynutili, vypověděli kmeni Judově válku. Z toho zavládlo v Judovi veliké vzrušení a hned vytáhlo tři tisíce bojovníků, aby hrdinského muže chytili. Z daleka volali k Samsonovi: »Nevíš, že Filištinští panují nad námi? Proč jsi nám to učinil?« On pak řekl chladně: »Jako oni učinili mně, tak jsem já učinil jim.« I zjevili mu, že přišli, aby ho svázali a vydali do rukou Filištinských. S tichým úsměvem žádal Samson od nich přísahu, že ho nezabijí. I přisahali jemu. A Samson dal se svázati dvěma novými provazy a dovésti k Filištinským. Již nastala nesmírná radost a pokřik v ležení Filištinských, když znovu připadl duch Hospodinův na hrdinu, provazy na jeho ramenou byly jako koudel ohněm strávená a rozpadla se pouta jako sníh na jarním slunci.

Nyní stojí tu, bezbranný uprostřed nepřátelské přesily. V nejbližším okamžiku bude od nepřátel na kusy rozsekán. Tu však náhle padne jeho zrak na čelist oslíčí, která sluncem zbělelá ležela na zemi. Rychle ji chopí, a ta stane se v jeho ruce strašnou zbraní. Neboť tisíc Filištinských padne toho dne pod jeho ranami.

Samson pocítil žízeň a jeho síly hrozily ochabnutím. I volal k Hospodinu: »Tys dal do rukou služebníka svého veliké vítězství hle, umírám žízní a padnu do rukou pohanů!« A otevřel Hospodin třenovní zub v osli čelisti, a vyšla z něho voda. Samson z ní pil a zase nabyl síly.

SAMSONŮV PÁD

»Filištinští se ho chopili, vyloupali mu oči a odvedli ho řetězy svázaného do Gazy.« (Soud. 16. 21.)

Důvěřuje ve svoji sílu, vydal se Samson přímo do jícnu lva. Šel do Gazy, do země Filištinských. Když o tom zvěděli jeho nepřátelé, obsadili brány města, aby jej ráno, když bude odcházeti, zabili. Ale Samson spal až do půlnoci. Potom vstal, a když přišel k městské bráně, uchopil obě vrata brány s jejich veřejemi i se závorou, vložil si je na ramena a odnesl je na vrchol hory, která hledí k Hebronu. Filištinští pomalu nahlédli, že Samsona přesilou nezdolají. I vymysleli si lest. Podplatili ženu Dalilu, která bydlila v údolí Sorek, a řekli jí: »Vyzvěď na něm, v čem má takovou sílu, a kterak bychom mohli jej přemoci, svázati a potrápiti. Učiníš-li to, dáme ti každý po tisíci a stu stříbrných.« Třikráte pokusila se Dalila vylouditi z něho jeho tajemství a třikráte byla jím oklamána.

Po prvé řekl jí: »Budu-li svázán sedmi šlachovými provazy, ještě nevyschlými, ještě vlhkými, budu slabý jako jiní lidé.« I svázala Samsona, když spal, a Filištinští čekali, skryti v komůrce. Potom vzkřikla na něho: »Filištinští na tebe, Samsone!« On však vstal, přetrhal vazby, jako by přetrhl nit stočenou z koudelových odpadků.

Dalila mu proto činila výčitky a řekla: »Oklamal jsi mne. Pověz mi, čím bys měl býti svázán.« Samson jí odpověděl: »Budu-li svázán novými provazy, budu státi jako každý jiný člověk.« Dalila učinila tak, ale stalo se jako po prvé. Samson roztrhal vazby jako nitky.

Nyní byla Dalila ještě více pohněvána a řekla: »Dokavadž budeš mne klamati a obelhávati? Pověz, čím bys měl býti svázán?« Samson jí odpověděl: »Vetkáš-li sedm vrkočů mé hlavy do jednoho svazu a ten kolíkem zarazíš do země, budu sláb.« Když Samson spal, Dalila učinila tak a zvolala: »Filištinští na tebe, Samsone!« On však povstal a hravě vytáhl kolík s vlasy i s tkanivem.

Dalila nedala Samsonovi pokoje, až jí zjevil pravdu a řekl: »Nikdy nedotkly se nůžky hlavy mé, neboť jsem Bohu od narození zasvěcený. Bude-li má hlava ostříhána, zeslábnu a budu jako jiní lidé.« Dalila zase zavolala Filištinské, a když Samson usnul, ustřihla sedm copů s jeho hlavy. A potom zase zvolala: »Filištinští na tebe!« A když Samson zase chtěl ukázati svoji sílu, cítil se bezmocným. Filištinští Samsona jali, vyloupali mu oči, odvedli jej řetězy svázaného do Gazy, zavřeli jej do žaláře, kde musil na mlýnském kameni mlíti obilí.

SAMSONOVA POMSTA A SMRT

»Samson chopil se obou sloupů, zatřásl jimi, a dům spadl na všechna knížata a na všechny, kteří tam byli.«
(Soud. 16. 29.—30.)

Brzy začaly Samsonovi vlasy znovu růsti. A filištinská knížata se shromáždila, přinesla svému bohu Dagonovi četné oběti a řekla: »Bůh náš vydal našeho nepřítele Samsona do rukou našich.« A lid chválil svého boha a rovněž volal: »Bůh náš vydal do rukou našich protivníka našeho.«

I slavili velké hody a když již mnoho pojedli a napili se, dali zavolati Samsona, aby je svojí hrou obveseloval. Byl tedy ze žaláře přiveden a postaven mezi dva sloupy, na kterých celý dům spočíval. Když cbvíli hrál, pravil chlapci, který jej slepého vodil: »Pusť mne, abych mohl chopiti se sloupů a maličko si odpočinul.«

Dům byl plný všech knížat filištinských a kolem tří tisíců obojího pohlaví, se střechy a s pavlače se dívajících, jak Samson hraje. Ale Samson vzýval Hospodina a modlil se: »Pane, vzpomeň na mne a navrať mně nyní bývalou sílu, bych se pomstil rázem na svých nepřátelích!«

I chopil se obou sloupů, jednoho pravicí, druhého levicí, a pravil: »Ať umru s Filištinskými« Pak zatřásl sloupy tak silně, že se zlomily jako rákos, a celý dům zřítil se na všechna knížata a celé shromáždění. A tak Samson umíraje, zabil jich mnohem více, než jich usmrtil, dokud byl živ. Jednal zajisté podle zásady, která tehda všeobecně platila: »Oko za oko, zub za zub.« Potom přišli Samsonovi bratři a všichni jeho příbuzní a pochovali jej v hrobě jeho otce, jménem Manue.

Dvacet let byl Samson soudcem v Izraeli.

Byl to poslední soudce, kterého Bůh si vyvolil k ochraně svého národa. Potom Izrael chtěl rovným býti jiným národům, kteří kolem bydleli, a chtěli míti krále. Vždy hlasitěji volali po králi, a nikdo nemyslil již na to, že jediné Bohu náleží žezlo nad kmeny, které silnou rukou vyvedl z Egypta a dal jim bydleti v zemi zaslíbení.

Ale ani potom nedovedli odpírati pokušení, které jim hrozilo od pohanských sousedů. Tak muž z kmene Benjaminova, jménem Michas, udělal si zlatou sochu, aby ji uctíval, a ustanovil jednoho levitu, který k němu přišel, za kněze ve svém domě. A synové Danovi odňali mu obraz a postavili jej ve svém městě, kdežto stánek Boží byl v Silo. Neboť v oněch dnech nebylo žádného vůdce v Izraeli. Každý činil, co se mu zdálo správným.

RUT A JEJÍ TCHYNĚ

»Rut odpověděla: Kamkoli půjdeš ty, půjdu já, a kde dlíti budeš ty, dlíti budu také já. Lid tvůj lid můj, a Bůh tvůj je Bůh můj.« (Rut. 1. 16.)

Za dnů, kdy soudcové vládli v Izraeli, nastal v zemi hlad. I vyšel muž z Betlema judského, jménem Elimelech, se svojí manželkou Noemi a se dvěma syny k Moabským, a tam se usadil. I zemřel Elimelech v cizině, a Noemi zůstala se syny, z nichž jeden slul Mahalon, druhý Chelion.

Ti vzali si manželky Moabky, z nichž jedna slula Orfa, druhá Rut. Ale i oba synové po desíti letech následovali svého otce Elimelecha do hrobu. A proto Noemi vstala, aby se vrátila s oběma svými snachami z Moabska do vlasti, do země otců svých. Neboť slyšela, že Hospodin shlédl na lid svůj a zase dal mu chleba.

Když obě snachy kus cesty ji doprovodily, Noemi pravila jim: »Jděte každá do domu matky své a Hospodin buď vám milostiv, jako jste byly mrtvým i mně. Dej vám dojíti spokojenosti v domech mužů, kterých se vám dostane.« I políbila je. Ale ony začaly plakati a pravily: »S tebou půjdeme k lidu tvému.«

Noemi však odpověděla: »Vraťte se, dcery mé! Proč byste se mnou šly?« I začaly plakati znovu. Potom Orfa políbila svoji tchyni a vrátila se zpět. Ale Rut zůstala u ní. A Noemi řekla jí: »Hle, švagrová tvá vrátila se k lidu svému a ke svým bohům, jdi s ní.« Rut odpověděla: »Nenuť mne, bych tě opustila a vrátila se. Kamkoli půjdeš ty, půjdu já; a kde dlíti budeš ty, dlíti budu také já. Lid tvůj lid můj, a Bůh tvůj je Bůh můj. Kde zemřeš, chci i já zemříti.«

Vidouc tedy Noemi, že je Rut nezvratně odhodlána jíti s ní, přestala ji odporovati. Šly tedy spolu a přišly do Betlema, kde bydlela kdysi Noemi se svým mužem Elimelechem. Když vešly do města, roznesla se všude zvěst o tom, a ženy pravily: »Je to ona Noemi?« Ona jim však řekla: »Nenazývejte mne Noemi (to jest sličnou), ale raději nazývejte mne Mara (to jest hořkou), neboť hořkostí mne velmi naplnil Všemohoucí. Vyšla jsem bohatá, a chudou mě zpět přivádí Hospodin. Proč tedy nazýváte mě Noemi, když mne Hospodin ponížil a sklíčil?«

Tak přišla Noemi s moabskou Rut, svojí snachou, ze země, kde dříve žila, zpět do Betlema. Začínala žíti ječmeny. Ve své chudobě obě důvěřovaly v Pána, který každému tvoru dává pokrm v čas příhodný.

BOOZ A RUT

»Booz řekl Rut: Slyš, dcero! Nechoď na jiné pole sbírati, ale připoj se k mým služebným a kde budou žíti, choď za nimi.« (Rut. 2. 8.—9.)

Noemi měla po svém muži příbuzného, který se jmenoval Booz, muže výborného a zámožného. Jednoho dne pravila Moabka Rut k Noemi: »Půjdu na pole a budu sbírati klasy, kdekoli naleznu milost hospodáře, ke mně laskavého.« Chtěla tak pro sebe a svoji tchyni získati aspoň nejnutnější obživu. Noemi odpověděla jí: »Jdi, dcero má!«

Stalo se, že pole, na němž sbírala klasy, náleželo Boozovi, příbuznému Elimelecha. A právě přišel Booz z Betlema, aby se poohlédl po svých žencích. A řekl jim: »Hospodin buď s vámi!« Oni mu odpověděli: »Požehnej ti Hospodin!« Pak tázal se dohližitele, který byl nad ženci: »Či jest tato dívka?« Ten mu odpověděl: »Je to Moabka, která přišla s Noemi. Prosila mne, by směla sbírati zbylé klasy, chodíc za ženci.«

I řekl Booz k Rut: »Slyš, dcero! Nechoď na jiné pole sbírati a neodcházej s tohoto místa, ale připoj se k mým služebným, a kde budou žíti, choď za nimi. Rozkázal jsem též svým služebníkům, aby ti nikdo nečinil obtíží, a bude-li se ti chtít píti, jdi k nádobám a napij se vody, kterou moji služebníci pijí.« Rut poklonila se před ním hluboce a řekla: »Odkud mi to, že já, cizí žena, nalezla jsem milost před očima tvýma?« A Booz jí odpověděl: »Všecko mi oznámili, co jsi učinila tchyni své po smrti muže svého; žes opustila rodiče své i zemi, ve které ses narodila, a přišlas k lidu, kterého dřív jsi neznala. Odplatiž tobě Hospodin, pod jehožto křídla ses utekla.«

A když byl čas k jídlu, řekl jí: »Pojď k nám a pojez chleba s námi a omoč skývu v octě.« A když potom k jídlu se posadili, sám předložil jí pokrm; a co zbylo, vzala domů pro svoji tchyni. A Booz přikázal služebníkům, aby zúmyslně ze svých snopků nechali ležeti pro ni, která sbírá klasy.

Když pak Rut večer domů přišla a prutem vytloukla obilí, dostala ječmene tři mírky. A vyprávěla všechno své tchyni a dala jí jídlo, které přinesla. A Noemi pravila: »Požehnán buď Booz od Hospodina, že touže milost, kterou učinil živým, zachoval i mrtvým.« A Rut přidržela se služebnic Boozových a sbírala klasy na jeho poli.

Brzo potom pojal Booz Rut za svoji ženu, a ona stala se matkou Obeda, otce Isaje, jehož synem byl David, praotec Mesiášův.

NAROZENÍ SAMUELOVO

»Když Anna dlouho před Hospodinem se modlila, pozoroval Heli ústa její« (1. Sam. 1. 12.)

Za času posledních Soudců žil v pohoří Efraim kněz jménem Elkana. Měl dvě ženy, z nichž jedna jmenovala se Anna, druhá Fenenna. Tato měla děti, Anna však nikoli. Anna velmi proto se rmoutila a k tomu ještě Fenenna ji tupila, že Hospodin nedal jí žádných dítek.

Když každý rok nastal den, kdy Elkana měl obětovati, šel vždy s celou svojí rodinou do Silo, a dával z obětních hodů Fenenně, jejím synům a dcerám díly. Anně však dával pouze jeden díl. Ona však plakala a nic nejedla. I řekl její muž: »Anno, proč pláčeš? Proč nejíš? Proč trápí se srdce tvé? Zda nejsem ti já lepší, nežli deset synů?«

Když jednou v Silo se najedli a napili, Anna vstala a odešla ke svatému stánku k modlitbě a slíbila Hospodinu, řkouc: »Hospodine zástupů, shlédneš-li milostivě na trápení služebnice své, rozpomeneš-li se na ni a dáš-li jí syna, dám jej tobě na všechny dny života jeho.«

Když se dlouho před Hospodinem modlila, pozoroval Heli její ústa. Anna totiž modlila se v srdci svém, toliko rty její se pohybovaly, hlasu však dokonce nebylo slyšeti. Proto Heli se domníval, že jest opilá a řekl jí: »Dlouho-li budeš opilá? Prober se maličko z vína, kterým čiší.«

Anna pak odpověděla: »Nikoli, pane můj, nejsem opilá, ale žena velmi nešťastná. Vína a ničeho opojného jsem nepila, ale vylévala jsem srdce své před obličejem Hospodinovým.« I řekl jí Heli: »Jdi v pokoji a Bůh Izraelů dej tobě, zač jsi prosila.« Potom vrátila se ke svému muži, jedla a líce její nebyly již zasmušilé. Druhého dne vstali a vrátili se zpět do svého domu.

Po nějakém čase porodila Anna syna a nazvala jej Samuel, to jest na Bohu vyžádaný. Potom šel Elkana a všechen jeho dům, aby Hospodinu přinesl oběť děkovnou. Anna však nešla s nimi, ale čekala, až hochu bude několik let. Potom dovedla jej do Silo, aby jej sama obětovala Hospodinu, jako jej zaslíbila.

I obětovala býčka, přivedla hocha k nejvyššímu knězi Heli a řekla: »Prosím, pane můj, já jsem ta žena, která jsem stála zde před tebou a modlila se k Hospodinu. Za tohoto chlapce modlila jsem se, a dal mi Hospodin, zač jsem prosila. Proto také já dávám jej Hospodinu na všecky dny života.« Potom zapěla Anna chvalozpěv a zůstavila Samuele v Silo, aby sloužil Bohu v jeho svatostánku.

SAMUELOVO POVOLÁNÍ

»Přišel Hospodin a volal dvakrát, jako již dříve volal: Samueli, Samueli! I řekl Samueli: Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj.« (I. Sam. 3. 10.)

Heli měl dva syny, kteří se jmenovali Ofni a Finees. Oba byli velmi zli a hřešili proti samé svatyni. Když totiž přišel někdo do Silo, aby obětoval, přicházeli s vidličkou trojzubou v ruce, když maso v kotli se vařilo, a brali z něho pro sebe. A také jinak kupili zlé na zlé.

Heli často jim vytýkal jejich špatné činy. Ale ti jeho výstrah nedbali, poněvadž věděli, že nedovede býti přísným a nebude jich trestati. I přišel muž Boží k Helimu a předpověděl jemu, že oba synové jeho téhož dne zemrou a kněžství bude odňato domu jeho.

Brzo stalo se, že Heli spal v předsíni stánku a Samuel jemu nablízku.

Tu náhle slyšel Samuel hlas, který volal: »Samueli, Samueli!« Poněvadž myslil, že Heli volal, povstal, šel k němu a řekl: »Tu jsem, neboť jsi mne volal.« Nevěděl totiž, že Hospodin to byl. A Heli odpověděl: »Nevolal jsem tebe, synu můj, jen jdi a spi.« I šel Samuel a usnul.

A po druhé volal hlas: »Samueli, Samueli!« Samuel vstal, šel k Helimu a řekl: »Hle, zde jsem, neboť jsi mne volal!« Heli zase odpověděl: »Nevolal jsem tebe, synu můj. Jdi jen a spi!«

A hlas volal po třetí: »Samueli, Samueli!« A po třetí vstal, šel k Helimu a řekl: »Tu jsem, neboť jsi mne volal.« I porozuměl Heli, že Hospodin volal, a řekl jemu: »Jdi jen a spi! — A bude-li na tebe ještě volati, rci: Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj!«

Samuel tedy šel a spal. A přišel Hospodin a volal dvakrát, jako dříve volal: »Samueli, Samueli!« A Samuel řekl: »Mluv, Hospodine, neboť slyší služebník tvůj!« A Hospodin řekl: »Hle, přijde den, v němž bude souzen Heli a jeho dům. Neboť věděl, jak nešlechetně činí synové jeho a netrestal jich.«

Potom spal Samuel až do rána a bál se pověděti nejvyššímu knězi, co slyšel. Ale Heli zavolal jej a pravil: »Zapřisahám tě, abys mi řekl vše, co Pán k tobě mluvil!« Samuel pověděl mu všechno. A Heli odpověděl: »On jest náš pán, nechať učiní, co se mu líbí.«

Samuel rostl a Hospodin byl s ním a nic nezůstavil nevyplněno, co prohlásil. Všechen Izrael poznal, že Samuel je opravdu prorok Boží. Bůh častěji se mu zjevil v Silo a zjevil mu mnohé skrze slovo své.

HELIHO SMRT

»Posel odpověděl: Oba synové tvoji padli, a Boží archa vzata jest. A když posel jmenoval archu Boží, spadl Heli z křesla a zlomil si vaz.« (1. Sam. 4. 17.—18.)

Za oněch dnů došlo k boji mezi Izraelem a Filištinskými. Izrael byl poražen a padlo v boji okolo čtyř tisíc mužů. I řekli starší Izraele: »Proč porazil nás Hospodin skrze Filištinské? Přinesme ze Silo Hospodinovu archu úmluvy, aby byla uprostřed nás a vysvobodila nás z rukou nepřátel našich.« I byla přinesena archa Hospodina zástupů, a při arše byli též oba synové Heliho, Ofni a Finees.

I byl jásot a plesání v táboře izraelském, až duněla země. Ale Filištinští báli se velmi a pravili: »Přišel Bůh do tábora Izraelských. Běda nám! Neboť jest to onen Bůh, který zbil Egyptské všelikými ranami. Buďte statečni, vy Filištinští, a vzmužte se, abyste nesloužili Izraelitům, jako sloužili oni vám. Vzmužte se a bojujte!«

A Filištinští bojovali statečně. Izrael utrpěl velmi velikou porážku. Ano, i archa úmluvy byla vzata, a oba synové Heliho, Ofni a Finees, zahynuli.

Muž z kmene Benjaminova utekl z bitvy a přišel téhož dne do Silo s roztrženým rouchem a s hlavou posypanou prachem. A když oznámil smutnou zprávu, plakalo a kvílilo celé město. Heli tehda byl stařec devadesáti osmi let a oči se mu zakalily, že nemohl viděti. I seděl onen den u stánku úmluvy a čekal, neboť bál se o archu úmluvy. Když onen pláč a nářek slyšel, ptal se, co se stalo. I odpověděl mu posel, řka: »Utekl Izrael před Filištinskými a pohroma veliká stihla lid. Také oba synové tvoji, Ofni a Finees, jsou mrtvi; ano i Boží archa vzata jest.« Když posel jmenoval archu úmluvy, spadl Heli s křesla naznak, zlomil si vaz a umřel. Soudil Izrael čtyřicet let.

Filištinští vzali archu Boží a vnesli ji do chrámu svého boha Dagona v Azotu. Když pak druhého dne ráno vstali, hle, Dagon ležel obličejem na zemi před archou Hospodinovou. I postavili Dagona. Ale druhé ráno stalo se stejně. A ruka Páně těžce doléhala na Filištinské, takže strach před smrtí naplnil celou jejich zemi. I vzali dvě krávy, zapřáhli je do vozu, na vůz pak vložili archu Hospodinovu a ponechali je samy sobě. A hle, krávy šly přímou cestou, která vedla do Betsames v zemi izraelské. Betsamesané právě žali pšenici. Když pozdvihli oči a uzřeli archu, zaradovali se velmi. I rozsekali dříví vozu, zabili krávy a obětovali obojí Hospodinovi.

SAUL ZA KRÁLE POMAZÁN

»Pak vzal Samuel nádobku oleje, vylil jej na hlavu Saulovu, políbil jej a řekl: Hle, pomazal tebe Hospodin za knížete nad lidem svým.« (I. Sam. 10. 1.)

Za onoho času žil muž z pokolení Benjaminova jménem Kis, který měl syna vzácné krásy, jménem Saula. A nebylo muže ze synů izraelských krásnějšího nad něho; od ramene vzhůru převyšoval veškeren lid.

Jednou ztratily se Kisovi oslice. I poslal syna svého Saula s jedním služebníkem, aby je hledali. Když již dlouho a marně hledali a již chtěli se vrátiti, řekl služebník: »Jest v tomto místě muž Boží, muž znamenitý, vše, co praví, jistě se stane. Pojďme k němu a zeptejme se jeho; snad nám ukáže pravou cestu.« I šli tedy do města a hle, přišel jim vstříc prorok, jenž vystupoval na výšinu a tam žehnával lidu jídlo.

Hospodin totiž již den předtím mu zjevil, že pošle k němu muže z pokolení Benjaminova, kterého má pomazati za knížete Izraele. A když Samuel muže viděl, pravil Hospodin k němu: »Hle, to jest muž, o kterém jsem ti řekl, že má panovati nad lidem mým.« Saul přistoupil nyní k Samuelovi a tázal se, kde je dům prorokův. Samuel odpověděl jemu: »Já sám jsem prorok. Vystupte přede mnou na výšinu, abyste dnes jedli se mnou. O oslice nestarej se, neboť jsou nalezeny.«

Když bylo ráno druhého dne, provázel je Samuel kus cesty; když pak z města vycházeli, řekl Samuel k Saulovi: »Rci služebníku, by šel před námi; ty však se pozastav maličko, abych ti oznámil slovo Hospodinovo.« Potom vzal Samuel nádobku oleje, vylil mu jej na hlavu a políbil ho, řka: »Hle, pomazal tě Hospodin za knížete nad svým lidem. Ty pak vysvobodíš lid z rukou nepřátel, kteří jsou kolem něho.«

A nechal jej jíti dále.

Brzo potom Samuel svolal lid k Hospodinu do Mesfy a řekl synům Izraelským: »Toto praví Hospodin, Bůh Izraelův: Já jsem vyvedl Izraele z Egypta a vytrhl jsem vás z rukou všech králů, kteří vás utiskovali. Vy však zavrhli jste Boha svého a řekli: Nebudeš ty pánem naším: ale ustanov nám krále.«

Potom bylo losováno mezi všemi kmeny a pokoleními a los padl na Saula, syna Kisova. Ten však doma se skryl. Když potom byl nalezen, přiveden a stanul mezi lidem, převyšoval všechny od ramene vzhůru.

A všechen lid jásal a vzkřikl: »Živ buď král!«

SAULOVO ZAVRŽENÍ

»Samuel chtěl odejíti. Saul pak chytil ho za kraj pláště, že se odtrhl.« (1. Sam. 15. 27.)

Saul od toho dne vládl národu a vedl Izraele od vítězství k vítězství. Stalo se, že Filištinští se shromáždili k boji. Saul pak čekal na Samuele sedm dní, aby tento obětoval. Ale když Samuel stále ještě nepřicházel, a lid se rozutíkal od Saula, tu Saul obětoval sám. Ale jedvaže obětní zvíře zabil, přicházel Samuel a řekl: »Co jsi to učinil?« Saul odpověděl: »Ježto jsem viděl, že se lid rozutíkává ode mne a ty že nepřicházíš, byl jsem nucen sám obětovati.« Tu Samuel pravil: »Pošetile jsi jednal, a nezachoval jsi přikázání Boha svého. Proto království tvé nepotrvá. Hospodin vyhledá si muže podle srdce svého a ustanovi jej, by byl vůdcem lidu jeho, protožes nezachoval, co přikázal Hospodin.«

A jindy pravil Samuel k Saulovi: »Toto praví Hospodin zástupů: Rozpomněl jsem se na vše, co učinili Amalekitští Izraeli, kterak mu zastoupili cestu, když vystupoval z Egypta. Nyní tedy jdi, pobij Amalekitské, a znič všecky věci jejich a nešetři jich. Ať tě však nenapadne vzíti si něco z jejich majetku; ale pobij muže i ženy, děti i kojence, skot i brav, velbloudy i osly. Tak já, Hospodin a Pán, přikazuji tobě.« I vytáhl Saul do boje a porazil Amalekitské. Jejich krále Agaga zajal živého, ale nezabil ho a také ušetřil nejlepších stád.

Tu řekl Hospodin Samuelovi: »Líto mi je, že jsem Saula ustanovil králem, neboť spustil se mne a nevykonal, co jsem mu přikázal.« A Samuel šel k Saulovi a řekl: »Ačkoli byl jsi maličký před očima svýma, zda jsi se nestal hlavou kmenů izraelských? Nyní přikázal tobě Hospodin a řekl: Jdi a pobij amalekitské hříšníky; bojuj proti nim, až je vyhladíš. Proč jsi tedy neposlechl hlasu Hospodinova, ale podržels z kořisti a učinil jsi, co je zlé v očích Hospodinových? Poněvadž jsi zavrhl slovo Hospodinovo, tak zavrhne on i tebe, že nebudeš více králem v Izraeli.«

A Samuel obrátil se, aby odešel. A Saul chytil ho za kraj pláště, že se odtrhl. Tu řekl Samuel: »Odtrhl od tebe dnes Hospodin království tvé a dal je rodáku tvému, který jest lepší než ty.« Aby však nezahanbil krále před lidem, dal se Samuel pohnouti, že šel s ním a s ním Bohu se klaněl.

Potom neviděl ho nikdy víc až do dne své smrti.

Přece však litoval Samuel Saula, ježto Hospodin želel toho, že ho ustanovil králem nad Izraelem.

DAVID ZA KRÁLE POMAZÁN

»Řekl Hospodin: Toho pomaž, neb ten jest to. I vzal Samuel roh s olejem a pomazal ho mezi bratry jeho.«
(I. Sam. 16. 12.—13.)

I řekl Hospodin k Samuelovi: »Dokavad budeš litovati Saula, kterého přece jsem zavrhl? Naplň roh svůj olejem, a jdi do Betlema k Isajovi, neboť vyhledal jsem si mezi syny jeho krále. Pozvi pak k oběti Isaje, a já ukáži tobě, koho máš pomazati.«

Učinil tedy Samuel, jak mu Hospodin přikázal, a přišel do Betlema. I divili se starší města a řekli: »Je příchod tvůj pokojný?« On pak odvětil: »Ano, pokojný; přišel jsem, abych Bohu obětoval. Pojďte se mnou!«

Také Isaje i syny jeho pozval k oběti. Když přišli a Samuel uviděl Eliaba, nejstaršího z nich, tázal se, zda ten je vyvoleným Páně. A Hospodin odpověděl jemu: »Nehleď na tvář ani na vysokou jeho postavu, neboť nesoudím podle vzezření člověka. Člověk totiž vidí zevnějšek; Hospodin však hledí k srdci.«

Potom povolal Isaj Abinadaba, a přivedl ho před Samuele. Ale Samuel řekl: »Ani toho nevyvolil Hospodin.« Poté přivedl Isaj Sammu. Ale i o něm řekl Samuel: »Ani toho nevyvolil Hospodin.« Tak přivedl Isaj za sebou sedm svých synů před Samuele, až Samuel konečně řekl: »Žádného z nich nevyvolil Hospodin. Jsou to již všichni synové tvoji?« Isaj odpověděl jemu: »Ještě zbývá nejmladší; pase ovce.« I řekl Samuel: »Pošli pro něho!«

I poslal Isaj pro něho. A když přišel, pravil Hospodin k Samuelovi: »Toho pomaž, neboť ten jest to.« Vzal tedy Samuel roh s olejem a pomazal ho mezi bratry jeho. A duch Páně sestoupil na Davida od onoho dne. Od Saula však duch Páně odstoupil, a začal jej soužiti duch zlý.

I řekli Saulovi služebníci jeho: »Hle, zlý duch tebe sužuje, proto služebníci tvoji, chceš-li, vyhledají tobě člověka, který umí hráti na harfu, aby, když tě napadne zlý duch, sám hrál a tobě se ulehčilo.« A jeden ze služebníků, ujav se slova, řekl: »Znám syna Isajova z Betlema, který umí hráti na harfu, je velmi silný, muž bojovný, obratný v řeči, muž krásný, a Hospodin jest s ním.«

Poslal tedy Saul posly k Isajovi se vzkazem: »Pošli ke mně Davida, syna svého, který pase.« Tak přišel David k Saulovi a hrál před ním, a kdykoli zlý duch napadl Saula, hrával mu David na harfu. I nabýval Saul úlevy, neboť odstupoval od něho zlý duch. A Saul zamiloval si Davida a učinil jej svým oděncem.

DAVIDŮV BOJ S GOLIÁŠEM

»David přemohl Filištinské prakem a kamenem, udeřil Filištinského a zabil jej.« (I. Sam. 17. 50.)

Zase bojoval Izrael s Filištinskými, a obě vojska ležela na dvou proti sobě návrších. I vystoupil z tábora Filištinských muž, jménem Goliáš, který všechny bojovníky převyšoval svojí velikostí. Přilbu měděnou měl na hlavě, měl pancíř šupinatý, který vážil cent mědi, a dřevo kopí jeho bylo jako vratidlo tkalcovské.

Stavěl se proti mužům izraelským a vyzýval je k souboji. Po čtyřicet dní večer a ráno vystupoval před ně, Saul pak a Izraelité báli se velmi.

I poslal Isaj syna svého Davida, který té doby zdržoval se doma, z pastviny do ležení, aby se poohlédl po svých třech bratřích. Právě když s nimi mluvil, zase vystoupil Goliáš a vyzýval nejstatečnější z Izraele k souboji. Ale Izraelští utíkali před ním, bojíce se ho velmi.

I řekl David králi Saulovi: »Ať nikdo neklesá na mysli. Já, služebník tvůj, půjdu a budu bojovati proti tomu Filištinskému.« Ale Saul řekl: »Nemůžeš se postaviti proti němu, neboť tys ještě mladý, on však jest válečník od mladosti.« David pak odvětil Saulovi: »Když jsem pásal stáda otce svého, přicházel lev nebo medvěd a bral berana ze stáda. Já však honil jsem se za nimi a vydíral jsem ho z hrdla jejich. Hospodin, který mne vytrhl z moci lva a z moci medvěda, ten vysvobodí mě i z rukou tohoto Filištinského.« I řekl Saul Davidovi: »Jdi, a Hospodin buď s tebou.«

I dal král Saul obléci Davida ve své válečné odění. Ale že nemohl v něm choditi, odložil je, vzal svoji hůl, vybral si pět velmi hladkých kamenů z potoka, vložil je do pastýřské mošny a s prakem v ruce šel na Filištinského.

Vida jej Goliáš, zvolal: »Jsem já pes, že přicházíš na mne s holí? Pojď ke mně a dám tvé tělo ptákům nebeským a zvířatům pozemským!« Ale David mu odpověděl: »Ty jdeš na mne s mečem, s kopím a se štítem, já však přicházím ve jménu Hospodina zástupů, kterého jsi potupil.«

Když Goliáš blížil se proti Davidovi, pospíšil si David, vyňal z mošny kámen, zatočil jím v praku, vyhodil jej a udeřil Goliáše do čela. Kámen uvázl mu v čele a Goliáš padl tváří na zem. Tak přemohl David Filištinského prakem a kamenem. Že pak neměl meče, běžel, vzal meč z pochvy Goliášovy a uťal mu hlavu.

Když pak Filištinští viděli, že největší jejich silák je mrtev, dali se na útěk a utrpěli velikou porážku.

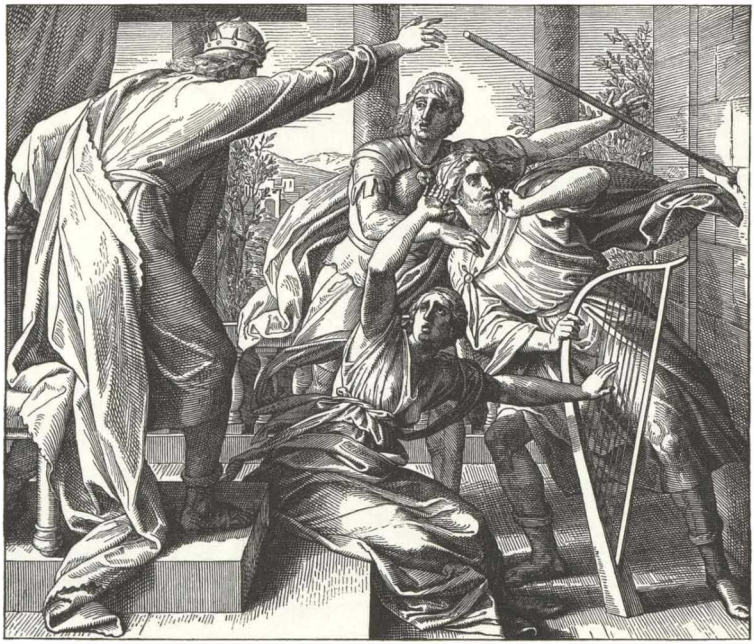

SAUL PRONÁSLEDUJE DAVIDA

»Saul pokusil se přibodnouti kopím Davida ke stěně. David však uhnul před Saulem a tak kopí udeřilo do stěny. David pak utekl.« (1. Sam. 19. 10.)

Když David zabil Goliáše, vyšli ze všech měst izraelských ženy, zpívajíce a tančíce, vstříc králi Saulovi, s jásotem, hubínky a cimbály. Zpívaly: »Saul pobil tisíc, ale David deset tisíc.« I rozhněval se Saul náramně a pravil: »Davidovi dali deset tisíc, mně však toliko tisíc. Co mu ještě schází, nežli jen království?« A od toho dne hleděl na Davida stále víc a více závistivým okem. Druhého dne zase napadl zlý duch na Saula, a když před ním David hrál, mrštil po něm kopím, aby jej přibodl ke stěně. Ale David se uhnul a utekl. Potom učinil Saul Davida velitelem nad tisícem mužů, aby neměl jej nablízku. A slíbil mu svoji dceru Michol za ženu, když zabije sto Filištinských, neboť myslil, že tak vydá Davida v ruce nepřátel. Ale David zabil dvě stě mužů; a proto dostal Saulovu dceru Michol za manželku. A Saul bál se Davida ještě více a vyzýval své služebníky a též Jonatana, syna svého, aby zabili Davida.

Ale Jonatan velmi miloval Davida a varoval jej, řka: »Saul, otec můj, chce tě zabíti. Proto měj se na pozoru a schovej se a zůstaň skryt.« Ale k Saulovi pravil: »Nehřeš, králi, proti Davidovi, služebníku svému; neboť jeho činy jsou velmi užitečny. Proč bys tedy zabil Davida, který jest bez úhony?« Saul dal se obměkčiti řečí Jonatanovou a přisáhl: »Jako že živ je Hospodin, nebude zabit.«

Jonatan potom povolal Davida a zvěstoval mu všecky ty věci. Pak uvedl Jonatan Davida k Saulovi a byl před ním, jako býval prve. Ale zase došlo k válce s Filištinskými, David způsobil jim velikou porážku.

A zase napadl zlý duch Saula, a David hrál před ním na harfu. A Saul znovu se pokusil přibodnouti kopím Davida ke stěně. David však uhnul před Saulem, a kopí udeřilo do stěny a David spasil se útěkem. Tu poslal Saul služebníky své k domu Davidovu, aby ho hlídali a ráno aby byl zabit. Ale Michol, manželka Davidova, mu to oznámila, a spustila jej oknem, takže se zachránil. A šel k Samuelovi do Rámy a oznámil mu vše, co mu učinil Saul.

Když Saul slyšel, kde se David zdržuje, poslal pochopy, aby jali Davida. Ale když ti přišli nablízko prorokovi, byli osvíceni duchem Božím a zpívali nábožné písně. A když sám král Saul přišel, stalo se mu podobně, a David byl zachráněn.

DAVID A JONATAN

»Políbivše se vespolek, plakali druh nad druhem; zejména David.« (I. Sam. 20. 41.)

David přišel k Jonatanovi a řekl: »Co jsem učinil? Jaká je nepravost má, jaký je hřích můj proti otci tvému, že mi ukládá o život?« Tento pak mu odpověděl: »Nikoli, neumřeš. Nečiníť otec můj nic velikého ani malého, leč to prve oznámí mně. Či snad by mně tuto věc zatajil?«

I prosil jej David, aby se směl až do večera třetího dne zdržovat v úkrytu. A řekl: »Všimne-li si král, že chybím a ničeho proto nehude namítati, pak nastal pokoj s jeho služebníkem; pakli však se rozhněvá, jistě usmyslil něco zlého proti mně.« Jonatan přísahal Davidovi, že mu sdělí, co jeho otec s ním zamýšlí. Neboť velmi miloval Davida; jako vlastní duši, tak miloval jej.

A řekl jemu: »Jdi na místo, kde ses onehdy skrýval. Já pak přijdu a vystřelím k němu tři střely, jako bych se cvičil střileti. Když potom řeknu hochu: Jdi a přines mi střely, a ony budou ležeti před tebou, jdi v pokoji a skryj se, neboť král zamýšlí zlé proti tobě. Řeknu-li však hochu: Jdi a hledej střely, a ony ležeti budou za tebou, pak nestane se ti nic zlého, jako živ je Hospodin.«

Druhého dne potom pravil král k Jonatanovi, synu svému: »Proč nepřišel syn Isajův ani včera, ani dnes k jídlu?« Jonatan odpověděl: »Prosil mne snažně, by směl jíti do Betlema. Řekl mi: Dovol mi, neboť oběť slavná je v mém rodném městě a jeden z mých bratří mne pozval. Proto nepřišel ke stolu královu.« I rozhněval se Saul na Jonatana a řekl: »Nešťastný synu, zda nevím, že miluješ syna Isajova k hanbě své? Neboť pokud bude syn Isajův žíti, nebudeš králem v Izraeli. Proto hned pošli pro něho a přiveď mi jej, neboť je synem smrti.« Jonatan pak odpovídaje Saulovi řekl: »Proč má umříti? Co zlého učinil?« I vzal Saul kopí, aby Jonatana probodl.

Jonatan nyní poznal, že otec je odhodlán Davida zabiti. Ráno šel tedy ven s lukem a se střelami a střílel, jak s Davidem smluvil, přes hocha. Potom dal hochu zbraň a řekl mu: »Jdi a dones je do města.«

Když hoch odešel, vyšel David ze svého úkrytu, padl na tvář k zemi a třikrát se poklonil. A políbivše se vespolek, plakali druh nad druhem; David pak nejvíce. Jonatan pak řekl Davidovi: »Jdi v pokoji! Zůstaň, cokoli jsme si přisabali ve jménu Hospodinově, když jsme řekli: Pán budiž svědkem mezi mnou a tebou, mezi potomstvem mým a potomstvem tvým na věky!«

DAVIDOVA VELKOMYSLNOST

»I řekl David svým mužům: Hospodin mne uchovej, abych vztáhl ruku svoji na Pomazaného Páně.« (I. Sam. 24. 7.)

David odešel od Samuele a zdržoval se v pohoří u Mrtvého moře. A králi bylo doneseno, kde se David skrývá. I vzal Saul tři tisíce mužů, vybraných ze všeho Izraele, vytáhl s nimi, aby vypátral, kde David se ukrývá. A nalezl jeskyni a vešel do ní, aby si odpočinul a spal. David pak a muži jeho skrývali se hlouběji v téže jeskyni.

Když pak Saul usnul, řekli služebnici Davidovi: »Aj, den, kdy praví ti Hospodin: Já dám nepřítele tvého tobě, abys mu učinil, cokoli bude libo očím tvým.« Ale David odpíral jim a řekl: »Hospodin mne milostivě uchovej, abych vztáhl ruku na Pomazaného Páně.« I uřízl kraj pláště Saulova, a tlouklo prudce srdce jeho v prsou.

Když Saul vyšel z jeskyně, vstal po něm i David a vyšed z jeskyně zvolal: »Pane můj, králi!« Saul se obrátil. A David skloniv tvář hluboko k zemi, pravil: »Proč posloucháš řeči lidí, kteří ti praví: David usiluje o tvé zlo? Hle, dnes vidíš na vlastní oči, že Hospodin vydal tebe v ruce mé. I radili mi, abych tě zabil, ale já ušetřil jsem tebe a řekl: Nevztáhnu ruky své na pána svého a proti Pomazanému Páně. Ano, otče můj, viz a poznej kraj pláště svého v ruce mé. Že jsem mohl toto učiniti a přece tebe jsem nezabil, to budiž tobě důkazem, že není v ruce mé zloby ani zrady. Ty však ukládáš mi o život. Sudiž sám Hospodin mezi mnou a tebou, ruka má však nedotkne se tebe. Koho pronásleduješ? Za kým se honíš?«

Tu pozdvihl Saul hlasu svého, plakal a řekl: »Spravedlivější jsi ty, nežli já; neboť ty odplacuješ se mi dobrým, já však zlým tobě jsem se odplacoval. Když mne dal Hospodin v ruku tvou, nezabil jsi mne. Nebo kdo, dopadna nepřítele svého, propustí ho v dobrém? Kéž ti Hospodin odplatí dobrým za to, co jsi mi dnes učinil. A poněvadž vím, že jistě budeš králem Izraele, přisáhni mi, že nevyhubíš potomstva mého.« I přísáhl David Saulovi. A Saul potom odešel domů.

Později, když David skrýval se na poušti Zif, zase jej pronásledoval Saul s třemi tisíci mužů. V noci, když všechno spalo, vplížil se David jen s několika málo muži skrze ležení až do stanu Saulova a dal mu svým průvodčím Abisajem odníti kopí a džbán na vodu. Když potom postavil se David na vrchol protější hory a zase vyčítal králi, že jej pronásleduje bez příčiny, Saul zase slíbil, že mu nikdy již zlého neučiní.

DAVID A ABIGAIL

»Když Abigail spatřila Davida, rychle sesedla s osla, padla před Davidem na tvář a poklonila se až k zemi.«
(I. Sam. 25. 23.)

David se vzchopil a sestoupil na poušť Faran. Tam žil muž velmi bohatý, měl tři tisíce ovec a tisíc koz. Jmenoval se Nabal; a jméno manželky jeho Abigail. Byla to žena velmi rozšafná a sličná; ale muž její byl tvrdý a zlomyslný.

Když David na poušti uslyšel, že Nabal stříhá své stádo, poslal k němu deset jinochů a řekl jim: »Jděte k Nabalovi a pozdravte ho pokojně jménem mým, a rcete mu: Slyšel jsem, že tvoji pastýři, kteří s námi byli na poušti, stříhají ovce. Nikdy jsme jim neublížili, aniž jim kdy co ze stáda scházelo po všechen čas, co byli s námi. Proto dej Davidovi a lidu jeho ze svého nadbytku.« Ale Nabal odpověděl a řekl: »Kdo je David? Snad uprchlý služebník! Mám svůj chléb a maso dáti mužům, které neznám?«

Když slyšel to David od svých služebníků, poručil jim chopiti se meče, aby zahubili Nabala a jeho dům. Jeden ze služebníků Nabalových však oznámil všechno Abigaile, řka: »Uvažuj a přemýšlej, co máš učiniti; neboť jistě stihne neštěstí muže tvého i dům tvůj.«

Vzala tedy Abigail rychle bojnost různých potravin. Dala to svým služebníkům a sama vyšla s nimi Davidovi vstříc. Muži svému však toho neoznámila. Když Abigail Davida spatřila, rychle sesedla s osla, padla před Davidem na tvář, poklonila se až k zemi a pravila: »Pane můj a králi, neračiž dbáti tohoto ničemníka Nabala, jehož jméno znamená blázna. Měj slitování s mým domovem a přijmi dary, které jsem ti přinesla. Když tebe Hospodin ustanoví knížetem nad Izraelem, nebude svědomí tobě vyčítati, že jsi prolil krev nevinnou.« I řekl David Abigaile: »Požehnán buď Hospodin, který tě poslal, a požehnána budiž ty, která zadržela jsi mne dnes, abych nepomstil se sám! Zajisté, kdybys byla nepřišla, nebyl by zůstal Nabal ni dům jeho. Nyní však jdi domů v pokoji, neboť vyslyšel jsem tvoji prosbu.«

Když přišla Abigail k Nabalovi, byly hody v domě jeho jako hody královské. A že byl Nabal velmi napilý, ničeho mu neoznámila. Na úsvitě však, když Nabal z vína vystřízlivěl, oznámila mu všecko, co se stalo. Tu zmrtvělo v něm srdce a on takořka zkameněl, a za deset dní zemřel. David pak vzal si Abigail za manželku, neboť Saul svoji dceru Michol, manželku Davidovu, dal jinému.

SAUL U VĚŠTKYNĚ V ENDORU

»Saul padl ihned, jak dlouhý byl, na zem, neboť ulekl se slov Samuelových.« (1. Sam. 28. 20.)

Samuel zemřel, a všechen Izrael jej oplakával. A Saul vyplenil všechny čaroděje a hadače ze země. Když nyní opět musil táhnouti proti Filištinským, ulekl se velmi a srdce jeho náramně se poděsilo.

I dotazoval se Hospodina, avšak Hospodin neodpověděl. Řekl tedy Saul služebníkům svým: »Vyhledejte mi ženu, která umí vyvolávati duchy; půjdu k ní a tázati se budu skrze ni.« I jmenovali mu věštkyni v Endoru.

I oblékl Saul jiné šaty, aby ho nepoznala, a šel s dvěma muži k ženě. Byla již noc, když k ní přišli. A řekl jí: »Věští mi pomocí vyvolaného ducha, a vyvolej mi mrtvého, kterého ti povím.« Ale žena mu pravila: »Což nevíš, že Saul vyhladil čaroděje a hadače ze země? Proč tedy ukládáš mi o život?« Tu Saul přisáhl jí při Hospodinu, řka: »Jakože živ jest Hospodin, nic zlého se ti nestane pro tu věc!« I ptala se ho nyní žena, koho má vyvolati; on řekl: »Samuele.«

Ale sotvaže Saul jméno vyslovil, viděla žena mrtvého ještě dříve, nežli své hadačství mohla zkusiti, a vzkřikla hlasem velikým: »Proč jsi mne oklamal? Vždyť ty jsi Saul!« Král jí pravil: »Neboj se! Co jsi viděla?« A ona odpověděla: »Člověk stařec vystupuje ze země a jest oděn pláštěm.« I porozuměl Saul, že je to Samuel; padl tváří svou k zemi a poklonil se.

I řekl Samuel k Saulovi: »Proč mne znepokojuješ, že jsem byl vyvolán?« Saul odpověděl: »Soužen jsem náramně; neboť Filištinští bojují proti mně a Bůh odstoupil ode mne, a nechtěl mně odpověděti. Proto povolal jsem tebe, abys mi oznámil, co mám dělati.«

I řekl Samuel: »Což se mne ptáš, když Hospodin odstoupil od tebe a přešel k nepříteli tvému? Učiní tobě, jak předpověděl skrze mne, vytrhne království tvé z ruky tvé a dá je rodáku tvému Davidovi, protože jsi neposlechl hlasu Hospodinova, když jsi vytáhl proti Amalekitským. A vydá Hospodin s tebou také Izraele v ruce Filištinských; a zítra ty i synové tvoji budete se mnou.«

Tu Saul padl na zem, neboť ulekl se slov Samuelových a byl vysílen, ježto nejedl celý ten den. Přistoupila tedy žena ta k Saulovi a řekla: »Nyní poslechni ty hlasu služebnice své: Předložím ti skývu chleba, bys pojedl a tak se posilnil.« On však odepřel, až konečně služebníci nutili jej. Když pojedli, vstali a vrátili se ještě téže noci domů.

SAULOVA SMRT

»Saul vzal svůj meč a nalehl na něj.« (I. Sam. 31. 4.)

Došlo k bitvě mezi Izraelskými a Filištinskými na pohoří Gelboe. Filištinští vítězně postupovali a poráželi Izraelské. A zabili Jonatana, syna Saulova, a jeho dva bratry, Abinadaba a Melchisuu.

Všecka prudkost boje obrátila se proti Saulovi; střelci ho dohonili a poranili svými šípy. I řekl Saul oděnci svému: »Vytas meč svůj a probodni mne, aby snad nepřišli Filištinští a mne potupně nezabili.« Avšak oděnec jeho nechtěl. Vzal tedy Saul meč svůj a nalehl na něj. Když oděnec jeho viděl, že král je mrtev, nalehl také sám na meč a zemřel s ním. Umřel tedy Saul, tři synové jeho a oděnec jeho společně téhož dne.

Téhož času bojoval David s Amalekitskými, je porazil a zahnal. A když se vracel, ukázal se člověk, přicházející z tábora Saulova, s rouchem roztrženým a s hlavou posypanou popelem. I otázal se ho David a on vyprávěl o nešťastné bitvě, a obelhal jej, že zasadil Saulovi smrtelnou ránu, ale na jeho prosbu. A k tomu připojil: »Vzal jsem čelenku, kterou měl na hlavě, i náramek s ramene jeho, a přinesl jsem je tobě, pánu svému.« Tu David i všichni muži, kteří s ním byli, roztrhli roucha svá. A kvílili a plakali a postili se až do večera pro Saula, pro Jonatana a lid Hospodinův, že padli mečem.

Potom David tázal se muže, který mu to oznámil: »Odkud jsi ty?« On odvětil: »Jsem synem příchozího Amalekitského.« David pravil dále: »Jak? Ty jsi se nebál vztáhnouti ruku svou, abys zabil Pomazaného Páně?« A dal jej hned svým jedním služebníkem zabíti.

Oplakával pak David Saula a Jonatana tímto žalozpěvem, kterému, jak přikázal, měli se naučiti synové Judovi: »Pamatuj, Izraeli, na mrtvé, kteří padli na tvých výšinách! Slavní v horách tvých jsou zabiti. Běda, kterak padli ti hrdinové! O pohoří Gelboe, rosa ni déšť na tě nepadej, neboť tam byl povržen štít rekův, štít Saulův, jako by on nebyl olejem pomazán.

Saul a Jonatan, milí a libí, v životě ni ve smrti nebyli rozloučeni; byli rychlejší než orlové, byli udatnější než lvové. Běda, kterak padli ti rekové v boji; Jonatan na tvých výšinách byl zabit! Žalost mám nad tebou, bratře můj, Jonatane! Tvoje láska byla mi dražší než láska ženy. Jako matka miluje svého jedináčka, tak jsem miloval já tebe.«

DAVID STAL SE KRÁLEM NAD KMENEM JUDOVÝM

»I přišli mužové judští a pomazali Davida, by kraloval nad domem Judovým.« (II. Sam. 2. 4.)

Po smrti Saulově tázal se David Hospodina, zda má jíti do některého města judského. A Hospodin odpověděl jemu, aby šel do Hebronu. I táhl tedy David s celým svým domem; a také muži, kteří s ním byli, šli s ním a s celou svojí rodinou a usadili se v městech hebronských. A přišli muži judští a pomazali v Hebronu Davida, aby kraloval nad domem Judovým.

Avšak Abner, velitel vojska Saulova, vzal Isboseta, syna Saulova, přivedl jej do ležení a ustanovil jej králem nad vším Izraelem. Jenom dům Judův přidržel se Davida.

Po této době znesvářil se Abner s Isbosetem, kterého povýšil za krále, a vyslal k Davidovi posly se žádostí, aby s ním uzavřel přátelství. »Velmi dobře,« odvětil David, »ale jenom tehda, když mi přivedeš Michol, dceru Saulovu.« David poslal také posly k Isbosetovi a vzkázal mu: »Vrať mi manželku moji Michol, kterou jsem získal za sto Filištinských.« I vzal ji Isboset jejímu muži Falatielovi a odevzdal ji Abnerovi, který s dvaceti muži šel s ní do Hebronu. A když přišli, vystrojil jim David hostinu.

Ale Joab, vojevůdce Davidův, přisáhl Abnerovi pomstu, protože v bitvě zabil jeho bratra. Proto odvedl jej stranou, jako by chtěl s ním mluviti, a probodl jej, aby pomstil bratra svého. Když o tom David slyšel, řekl David Joabovi a všemu lidu: »Roztrhněte roucha svá, oblecte srstěný šat a plačte nad mrtvolou Abnerovou.«

A plakal král David a všechen lid s ním. A sám šel za marami, a když Abner byl kladen do hrobu, stál David nad otevřeným hrobem, a hořká žaloba ozývala se z jeho úst: »Nezemřel Abner, jako mrou zbaběli lidé! Ruce tvoje, Abnere, nebyly svázány, ani nohy tvé pouty zatíženy. Ale jak padají pod rukou bezbožnou, padl jsi.« A všechen lid plakal ještě více nad ním.

Když uslyšel Isboset, syn Saulův, že padl Abner v Hebronu, klesly mu ruce, a všechen Izrael byl zaražen. A dva velitelé jeho vojska zákeřně jej přepadli, zabili jej a přinesli jeho hlavu Davidovi do Hebronu. Ale David dal je za jejich zločin zabíti.

Nyní přišli všichni mužové Izraele k Davidovi do Hebronu, a král David učinil s nimi smlouvu před Hospodinem, a oni pomazali jej za krále nad Izraelem.

Potom vládl David v Jerusalemě třicet tři léta nad celým Izraelem a Judou.

DAVID MICHOLOU POHANĚN

»Když vešla archa Hospodinova do města Davidova, Michol, vyhlédajíc z okna, viděla krále Davida, an poskakuje a křepčí před Hospodinem. I pohrdla jím v srdci svém.«
(II. Sam. 6. 16.)

Brzo potom shromáždil David třicet tisíc mužů, aby archu Boží, nad níž trůnil Hospodin mezi cherubíny, převedl z Kariat-Iarimu. A vzali archu z domu Abinadabova, vložili ji na nový vůz a vezli k Jerusalemu.

Cestou vztáhl Oza, syn Abinadabův, ruku po arše, aby zadržel ji, neboť býci, kteří ji táhli, ji nachýlili. I rozhněval se Hospodin roztrpčeně na Ozu, porazil ho pro tu opovážlivost, že umřel u archy Boží. I ulekl se toho David a řekl: »Jak by se mně stalo, kdyby arcba Hospodinova měla ke mně přijíti?« Proto neodvážil se uvésti archu do svého města, Jerusalema, ale dal ji uvésti do domu levity Obededoma v Getě.

Po dvou měsících slyšel David, že Hospodin žehná pro archu Boží Obededomovi a všemu domu jeho. Proto šel a přivedl s jásotem archu Boží do svého města. Sedm zpěváckých sborů jej provázelo, a mnoho obětních zvířat vedl s sebou. Kdykoli ti, kdo nesli archu, popošli šest kroků, obětoval David jednoho býka a berana, a hrál na harfu a tancoval z nesmírné radosti před Hospodinem. Odložil královská roucha, jsa oděn pouze lněným šatem.

Když vešla archa Hospodinova do města Davidova, Michol, dcera Saulova, vyhlédajíc z okna, viděla krále Davida, an poskakuje a křepčí před Hospodinem; a pohrdla jím v srdci svém. Ale David uvedl archu do stanu, který zvlášť pro ni dal postaviti, a obětoval Hospodinu. Potom požehnal lidu ve jménu Hospodina zástupů.

Když vracel se David do svého domu, vyšla mu vstříc Michol, dcera Saulova, a řekla: »Jak slavný byl dnes král izraelský, který poskakoval jako šašek!« I odpověděl jí David: »Před Hospodinem, který vyvolil mě, abych byl vládcem v Izraeli, budu i nadále hráti a tančiti: A budu se ponižovati ještě více, než jsem učinil, a budu pokorným v očích svých.« A za trest zůstala Michol bezdětna po celý život.

Ale králi dal Hospodin oznámiti skrze proroka Natana: »Toto praví Hospodin zástupů: Já jsem vzal tebe s pastvy, kde jsi chodil za stádem, abys byl vladařem nad lidem Izraelským, a já byl s tebou všude, kdekoli jsi něco podnikl. Až zesneš s otci svými, ustanovím jednoho ze synů tvých za tvého nástupce. Ten postaví mně dům, a já upevním trůn království tvého na věky.«

DAVIDŮV PÁD A POKÁNÍ

»Natan řekl Davidovi: Ty jsi ten muž.« (II. Sam. 12. 7.)

Jednoho odpoledne viděl David s nástřeší královského domu ženu, která se koupala. A že se mu líbila, tázal se, kdo je ta žena. A odpověděli jemu, že je to Betsaha, žena Uriášova, který tehda bojoval pod Joabem proti Ammonitským. I zavolal ji k sobě a svedl ji k břichu. Potom poslal ji do jejího domu zpět a poručil, aby její muž Uriáš z ležení domů se vrátil. Poté poslal jej s listem na svého vojevůdce Joaba. V listě pak bylo psáno: »Postavte Uriáše, kde bude nejtužší zápas, a pak opusťte ho, aby padl a zahynul.« A stalo se, jak král rozkázal.

Když bylo obléháno město Rabba, postavil Joab Uriáše na nebezpečné místo. A když obléhaní Ammonitští učinili výpad, padli různí bojovníci Davidovi, mezi nimi též Uriáš.

Když Betsaha slyšela, že muž její je mrtev, oplakávala ho velmi. Ale když pominula doba smutku, vzal si ji David za manželku. A ona porodila mu syna.

Ale Hospodin rozhněval se velmi na Davida a poslal k němu proroka Natana. A ten řekl jemu: »Dva muži byli v jednom městě; jeden bohatý, druhý chudý. Bohatý měl ovec a dobytka velmi mnoho. Chudý však nic jiného neměl kromě jedné ovce maličké, kterou byl koupil a vychoval. Ta odrostla u něho spolu s jeho dětmi; ze skývy chleba jeho jídala, z číše jeho pívala; v lůně jeho spávala, a tak byla mu jako dítě milá. Když jednou přišel k bohatému kterýsi host, nechtěl vzíti z ovcí svých ni z dobytka, ale vzal jedinou ovci chuďasovi a připravil hody.«

I rozhněval se David náramně na toho člověka a pravil Natanovi: »Jakože živ jest Hospodin, synem smrti je muž, který to učinil.«

Tu Natan řekl králi: »Ty jsi ten muž! A toto praví Hospodin, Bůh Izraele: Já pomazal jsem tebe za krále nad Izraelem, vytrhl tě z ruky Saulovy a dal jsem ti na věky dům Izraelův a Judův. A kdyby to bylo tobě málo, byl bych ti přidal mnohem více. Ty však jsi zlé učinil v očích mých. Uriáše zabil jsi mečem, a manželku jeho vzal jsi sobě za manželku. Zabil jsi ho mečem Ammonských. Proto neodejde meč z domu tvého na věky, a přijde zlé na vás, na tebe a na tvůj dům.«

I řekl David Natanovi: »Zhřešil jsem proti Hospodinu.« A Natan odpověděl: »Hospodin promíjí tobě hřích tvůj, ty neumřeš; ale syn, který se ti narodí, smrtí zemře.«

DAVIDŮV TREST

»Dne sedmého dítě zemřelo. Ale služebníci Davidovi báli se mu oznámiti, že je dítě mrtvo.« (II. Sam. 12. 18.)

Hospodin ranil chlapce, kterého porodila manželka Uriášova Davidovi, tak, že o něm pochybovali. I prosil David Hospodina za chlapce, odebral se v ústraní, postil se a padl na zem. Když pak přišli starší domu jeho a nutili ho, aby vstal se země, nechtěl, aniž jedl s nimi.

Dne sedmého dítě zemřelo. Služebníci Davidovi však báli se mu oznámiti, že je dítě mrtvo. Rekli: »Když ještě živ byl chlapec, mluvili jsme mu, a on neslyšel hlasu našeho; díme-li, že mrtev jest chlapec, čím více bude se trápiti.« Když pak David viděl, že služebníci jeho mezi sebou šeptají, porozuměl, že je chlapec mrtev. I ptal se smutně služebníkův svých: »Je chlapec mrtev?« Oni mu odpověděli: »Je mrtev.«

Tu vstal David se země, umyl se, pomazal, převlékl, vešel do domu Hospodinova a klaněl se jemu. I řekli mu služebníci jeho: »Co jsi to učinil? Pro dítě, dokud ještě živo bylo, postil ses a plakal jsi; když pak dítě zemřelo, vstal jsi a jedl jsi.« On řekl jim: »Postil jsem se, dokud dítě živo bylo, protože jsem myslil: Kdoví, zda Bůh nesmiluje se nade mnou a ponechá dítě na živu? Ale nyní proč bych měl se postiti, když je mrtvo? Zda budu moci je vzkřísiti? Já spíše půjdu k němu, ale ono nevrátí se ke mně.«

Betsaba obdržela jiného syna, jemuž dal David jméno Šalomoun. A Hospodin jej miloval.

Daleko více žalu nežli pro první dítě Betsaby trpěl král David pro své již dospělé syny Amnona a Absaloma. Amnon dopustil se hanebného činu na Tamaře, dceři Maachy, která byla matkou Absaloma. Proto nenáviděl ho Absalom a nemluvil více ni jediného slova s nim. A přísahl mu tiše pomstu.

Když po dvou letech byly stříhány ovce Absalomovy v Baalhasoru, pozval Absalom všechny syny královy, také Amnona, k hostině. A když Amnon byl vínem zpít, dal jej svými služebníky zabíti. Potom utekl Absalom do Gessuru a zůstal tam tři roky, až konečně jeho otec vzdal se toho, aby jej pro zabití Amnona trestal.

Když pak Joab se přimlouval za Absaloma, řekl mu David: »Jdi tedy a přiveď zpět mladého muže Absaloma!« Joab dobrořečil králi a řekl: »Dnes poznal služebník tvůj, že jsem nalezl milost před očima tvýma.« Ale David řekl: »Ať se vrátí do domu svého, ale tváře mé viděti nesmí.«

SEMEJ ZLOŘEČÍ DAVIDOVI

»Semej zlořečil králi a pravil: Kliď se, kliď se, muži krve!« (II. Sam. 16. 7.)

Absalom byl nejkrásnější muž v Izraeli; zvláště měl krásné dlouhé vlasy. Ale byl též ctižádostivý, pyšný a pokrytecký.

Pořídil si vozy, koně a padesát mužů, kteří běhali před ním. Časně ráno postavil se na cestu ku bráně a když někdo, maje při, šel ke královu soudu, dal se s ním do řeči a našeptával mu: »Tvá věc zdá se mi dobrá a spravedlivá; ale nikdo není od krále ustanoven, kdo by tě vyslyšel. Kéž jsem ustanoven soudcem v zemi, abych podle práva mohl rozhodovati« Tak záludně získával si srdce mužů izraelských.

Po čtyřech letech řekl Absalom králi Davidovi: »Dovol, abych šel do Hebronu a mohl splniti slib svůj.« David netušil nic zlého a pravil: »Jdi v pokoji!«

Absalom poslal rychlé posly ke všem kmenům izraelským a dal jim vzkázati: »Hned, jak uslyšíte zvuk rohů, volejte, Absalom stal se králem v Hebronu.« A lid se sbíhal a shromažďoval se kolem Absaloma, nezdárného syna.

I přišel posel ke králi Davidovi a řekl: »Všecek Izrael jde celým srdcem za Absalomem.« I řekl David služebníkům svým, kteří byli s ním v Jerusalemě: »Vstaňte a utecme! Neboť jinak nebudeme moci ujíti Absalomovi.« I šel David přes potok Cedron a lid šel s ním. A všichni plakali hlasitě. David pak vystupoval na horu Olivetskou, cestou ustavičně pláče, bos a s hlavou zahalenou.

Tak přišel král David až do Bahurim. A tu vystoupil muž z rodu Saulova, jménem Semej. A ten házel kamením na Davida, jakož i na všechny služebníky jeho. Hlavně zlořečil králi a volal: »Kliď se, muži krve! Na tebe padla všechna krev Saulova. Jako jsi zapudil Saula, tak dal Hospodin království tvé do rukou tvého syna.«

Tu řekl Abisaj, syn Sarviův, králi: »Proč zlořečí tato psí mrcha pánu mému? Půjdu a setnu mu hlavu.« Král však řekl: »Nechte ho, ať zlořečí, neboť Hospodin tak chce. Když syn můj, který vzešel z krve mé, hledá bezživotí mého, čím více tento Benjaminovec! Hospodin snad popatří na soužení mé a odplatí mi dobrým za to dnešní zlořečení.«

Šel tedy David a družina jeho cestou dále. Semej pak jda po hřbetě hory na protější straně zlořečil, házel kamení proti němu a sypal hlínu.

ABSALOMOVA SMRT

»Když přišel mezek pod hustý, veliký dub, uvázl Absalom za vlasy v dubě a zůstal viseti mezi nebem a zemí.«
(II. Sam. 18. 9.)

Nyní chystal se David k odporu, přehlédl lid svůj a ustanovil nad ním tisícníky a setníky. Když pak vytáhli, poručil jim král a řekl: »Zachovejte mi hlavně syna mého Absaloma!« A došlo k bitvě v lese Efraim. Tam poražen byl Absalom od vojska Davidova, a padlo toho dne na dvacet tisíc jeho lidí.

Stalo se, že dostal se Absalom ke služebníkům Davidovým sedě na mezku. A když přijel s ním mezek pod hustý, veliký dub, uvázl za vlasy v dubě a zůstal viseti mezi nebem a zemí, kdežto mezek, na kterém byl seděl, ušel. Viděl to kdos a oznámil to Joabovi: I řekl Joab: »Jestliže jsi ho viděl, proč jsi ho nepřibodl k zemi? A já bych ti dal deset lotů stříbra a jeden pás.« Ten však Joabovi odpověděl: »I kdybys odvážil do rukou mých tisíc lotů stříbra, nevztáhl bych ruky své na syna králova; neboť jsme slyšeli, kterak přikazoval král: Šetřte mi syna Absaloma!«

Joab odpověděl: »Ne, jak ty myslíš, stane se jemu; ale před tvýma očima udeřím na něho.« Vzal potom do ruky tři střely a vrazil je Absalomovi do srdce. A když na dubě ještě se kýval, běželo deset mladých oděnců Joabových a bili do něho, až ho dorazili. Poté dal Joab zatroubiti a zastavil lid, aby nepronásledovali utíkajícího Izraele, chtěje šetřiti lidi. Absaloma pak vzali, hodili ho v lese do veliké jámy a snesli na něho velikou bromadu kamení.

Brzo potom objevil se posel u Davida, a David tázal se ho: »Má se blaze jinoch Absalom?« A posel odpověděl jemu: »Staniž se nepřátelům pána mého jako tomu jinochovi.« Tu král, zarmoutiv se, vystoupil do horní jizby brány a plakal. Za mnohých slz volal: »Synu můj, Absalome, Absalome, synu můj! Kéž bych mohl zemříti místo tebe! Absalome, synu můj, synu můj, Absalome!«

A obrátilo se vítězství toho dne v pláč všemu lidu, poněvadž král plakal pro syna svého Absaloma. I vešel Joab ke králi a řekl: »Tys potupil dnes do očí všechny služebníky své, kteří tobě a tvým zachránili život. Nyní poznávám, že by ti bylo milé, kdyby jen Absalom byl živ, a my všichni pobiti. Nyní vyjdi a promluv přátelsky ke služebníkům svým, nebo přísahám při Hospodinu, nevyjdeš-li, že nezůstane s tebou ani jeden muž.«

Vzchopil se tedy král a vyšel na bránu a všecken lid přišel k němu.

»Pronikli tři hrdinové vojskem Filištinských, navážili vody z cisterny betlemské a přinesli Davidovi. On však vylil ji v oběť Hospodinu.« (II. Sam. 23. 16.)

DAVIDOVI REKOVÉ

Tito byli rekové Davidovi: Jesbaam, první ze tří, který pozdvihl svůj oštěp a pobil naráz osm set nepřátel. Po něm Eleazar, který vítězně bojoval proti Filištinským, až mu ruka zemdlela a ztrnula s mečem. A po něm Semma, syn Ageův. Když jednou shromáždili se Filištinští na poli, plném čočky, a všechen lid před nimi prchal, on sám postavil se uprostřed pole, a všechny pobil.

Jednou položili se Filištinští táborem u Jerusalema a obsadili Betlem. Ale David dlel s třemi reky v pevnosti. I vyslovil David žádost: »Kéž mi dá někdo napít se vody z cisterny, která je v Betlemě u brány!« Pronikli tedy tři rekové vojskem Filištinských, navážili vody z cisterny, která byla u brány, a přinesli Davidovi. On však nechtěl píti, ale vylil ji v oběť Hospodinu. A řekl: »Chraniž mne Hospodin, abych to učinil! Mám píti krev těchto lidí, kteří šli k cisterně s nebezpečím života?«

Všech hrdinů Davidových bylo na počet třicet sedm. Mezi nimi byl Abisaj, bratr Joabův, který pozdvihl kopí své proti třem stům a všechny zabil. Také Banajáš byl mezi nimi, který zabil dva obry moabské a jednoho hrdinu Egypťana.

Ale David nespoléhal tolik na odvahu a statečnost svých hrdinů, jako spíše na pomoc, která přichází shůry. A nevěnoval své vítězné zpěvy jim, ale Hospodinu.

»V úzkosti jsem vzýval Hospodina,
i vyslyšel mne a vysvobodil mne.
Hospodin jest zachránce můj,
nebojím se; co by mohl učiniti mi člověk?

Lépe jest důvěřovati Hospodinu,
nežli na lidi se spoléhati.
Všichni pohané mě obklíčili,
avšak ve jménu Páně jsem je potřel.
Prudce tísnili mě, abych padl,
ale Hospodin zachytil mne.

Síla má a chvalozpěv můj jest Hospodin,
stal se mým vysvoboditelem.
Pravice Hospodinova vyvýšila mne.«
(Žalm 117. 5.—16.)

DAVIDOVO SČÍTÁNÍ LIDU

»I seslal Hospodin mor na Izraele, a zemřelo z lidu od Danu až do Bersaby sedmdesát tisíc mužů.« (II. Sam. 24. 15.)

Hněv Hospodinův probudil se proti Izraelovi, neboť ponukl Davida: »Jdi, sečti lid izraelský i judský.« Řekl tedy král Joabovi a velitelům svého vojska: »Projděte všecky kmeny izraelské od Danu až do Bersaby a sečtěte lid, abych věděl počet jeho.« Ale Joab odpověděl: »Kéž Hospodin zdvojnásobí počet lidu tvého! Ať rozmnoží ho stonásobně. Ale co míní pán můj takovou věcí?« Rovněž i ostatní velitelé to či ono proti úmyslu královu namítali. Ale slova králova nabyla vrchu.

I vyšel Joab a vojevůdcové, aby sečtli lid. Joab potom odevzdal králi soupis lidu a nalezeno bylo z Izraele osmkrát sto tisíc mužů silných, kteří mohli tasiti meč, z Judy pak pětkrát sto tisíc bojovníků. Když byl lid sečten, počalo mocně Davidovi bušiti srdce, i řekl Hospodinovi: »Zhřešil jsem těžce, učiniv to! Ale prosím, Hospodine, odejmi nepravost moji, že jsem příliš bláhově jednal!«

Když David ráno vstal, stalo se slovo Hospodinovo ke Gadovi, proroku, s rozkazem: »Jdi a rci Davidovi: Toto praví Hospodin: Tři věci jsou ti dány na vybranou: vyvol jednu z nich, kterou chceš, abych ti ji učinil.« I přišel Gad k Davidovi a oznámil mu řka: »Buď přijde na tě tříletý hlad v zemi tvé, anebo tři měsíce budeš utíkati před nepřáteli svými, anebo tři dny bude mor v zemi tvé. Nyní tedy rozmysli se a viz, jakou mám odpověď dáti tomu, který mne poslal.« I řekl David Gadovi: »Soužen jsem se všech stran; ale lépe jest, když přijde mor, neboť méně hrozným jest upadnouti v ruce Boží, nežli upadnouti v ruce lidí, neboť veliké jest jeho milosrdenství.« I seslal Hospodin mor na Izraele.

Když David viděl, jak anděl lid zabíjí, řekl Hospodinu: »Já jsem zhřešil. Já jsem nesprávně učinil; tito, kteří jsou jako ovce, co učinili? Nechať tedy obrátí se ruka tvá proti mně a proti domu otce mého.« Když nyní vztáhl anděl Hospodinův ruku svou na Jerusalem, aby jej zahubil, slitoval se Hospodin a řekl andělu, bijícímu lid: »Dosti! Zadrž teď ruku svou!«

A ihned zadržel ruku anděl Hospodinův u humna Areuny. Toho dne přišel Gad k Davidovi a řekl mu: »Jdi, a vystav oltář Hospodinu na humně Areunově.« David tedy šel, a když Areuna slyšel, o co se jedná, chtěl králi dáti humno i s vozy a býky. Ale David zaplatil mu padesát lotů stříbra a vystavěl tam Hospodinu oltář.

ŠALOMOUN ZA KRÁLE POMAZÁN

»Kněz Sadok vzav roh oleje ze stánku, pomazal Šalomouna.«
(I. Král. 1. 39.)

Když David zestaral, pozdvihoval se jeho syn Adonjáš, syn Haggitin, který byl krásné postavy a druhý rodem po Absalomovi. I opatřil si vozy, jezdce a padesát mužů, kteří běhali před ním jako před králem. K jeho straně přidal se Joab, syn Sarvie, a kněz Abjatar. Avšak Sadok, kněz, a Natan, prorok, a rekové vojska Davidova nebyli s Adonjášem.

Jednoho dne pozval Adonjáš všecbny své bratry, syny královy, a muže judské, služebníky královy, k hostině. Ale svého bratra Šalomouna a Natana, proroka, a všechny reky svého otce nepozval.

I řekl Natan Betsabě, matce Šalomounově: »Neslyšelas, že Adonjáš, syn Haggitin, stal se králem, aniž náš pán, David, o tom ví? Nyní tedy přijmi radu mou a zachraň sebe i syna svého Šalomouna. Vejdi ke králi Davidovi a rci mu: Zda ty, pane můj, králi, nepřisáhl jsi mně, služebnici své, řka: Šalomoun, syn tvůj, kralovati bude po mně, a on seděti bude na trůně mém? Proč tedy stal se králem Adonjáš? A když ty ještě mluviti budeš s králem, přijdu já za tebou a doplním řeči tvé.«

Vešla tedy Betsaba ke králi, a když ještě mluvila, přišel Natan, prorok, a mluvil k Davidovi, jak již dříve před ním Bet ba mluvila. I dal král Betsabu znovu zavolati, přisáhl jí a řekl: »Jakože živ jest Hospodin, Šalomoun, syn tvůj, kralovati bude po mně. Tak učiním dnes.«

Potom zavolal David Sadoka, kněze, Natana, proroka, a Banajáše, velitele své tělesné stráže, a pravil k nim: »Vezměte s sebou služebníky pána svého, posaďte Šalomouna, syna mého, na mezka mého a doveďte ho ke Gihonu. Tam ať kněz Sadok a Natan, prorok, pomažou ho za krále nad Izraelem. A dejte troubiti na rohy a provolávati: Ať žije král Šalomoun! On kralovati bude místo mne.«

Odpověděl pak Banajáš a řekl: »Amen. Jako Hospodin byl s Davidem, tak budiž i se Šalomounem.«

Šli tedy dolů Sadok, kněz, Natan, prorok, a Banajáš. Posadili Šalomouna na mezka krále Davida a přivedli ho ke Gibonu. A kněz Sadok vzav roh oleje ze stánku, pomazal Šalomouna za krále. I troubili na rohy a veškeren lid provolal: »Ať žije král Šalomoun!«

A šlo všechno množství za ním a lid jásal radosti tak velice, že zněla země od křiku jejich.

CHVALOZPĚVY KRÁLE DAVIDA

»Nebesa vypravují slávu Boží, a díla rukou jeho zvěstuje obloha.« (Žalm. 18. 1.)

Nebesa vypravují slávu Boží,
a díla rukou jeho zvěstuje obloha.
Den dni výmluvně podává tu zprávu,
a noc noci dává to poučení.

Není to mluva, aniž jsou to řeči,
jejichžto hlasů bylo by možno neslyšet.
Po celé zemi rozléhá se zvuk jejich,
a až na kraj světa jejich slova,
tam, kde postavil slunci stánek jeho.

To jest jak ženich, jenž z ložnice vyšel,
plesá jak rek, když se do běhu dává;
na jednom konci nebes jest východ jeho,
běží do kola, až dojde druhého konce,
a nic nemůže skrýti se před jeho žárem.

Zákon Páně je dokonalý, občerstvuje duše,
zjevení Páně je spolehlivé, moudrost skýtá malým.
Ustanovení Páně jsou správná, obveselují srdce,
přikázání Páně jsou skvělá, osvěcují oči.
Bohoslužba Páně je svatá, potrvá na věky věkův.
Výroky Páně jsou jen právo, všecky jsou spravedlivé.
Vzácnější jsou nežli zlato, než množství drahokamů.
Ano, sladkost jejich je nad med, který vytekl z plástu.
Také Tvůj sluha poslouchá jich; jeť za ně odměna velká.
(Žalm 18.)

Proč se bouří národové, a kmeny kují marné plány?
Scházejí se králové země, vládcové se umlouvají
na Pána a Pomazaného jeho.
»Roztrhejme jejich pouta a jho jejich odvrhněme!«
Ten, jenž v nebesích sídlí, se směje,
Hospodin se posmívá jim.

Poté (však) mluví k nim ve svém hněvu,
ve svém rozhorlení je děsí:
Já přec jsem králem od něho učiněn
na Sionu, jeho svaté hoře! Hlásám výrok Hospodinův:
Pravilť ke mně: »Syn můj jsi ty, já dnes zplodil jsem tebe.
Požádej, a dám ti národy v majetek,
a v tvé vlastnictví končiny země.«
(Žalm 2. 1.—8.)

DAVIDOVA KAJÍCNOST

»Smiluj se nade mnou, Bože, podle svého velikého milosrdenství.« (Žalm 50. 3.)

Smiluj se nade mnou, Bože, podle svého velikého milosrdenství, a podle množství svých slitování zahlaď nepravost mou!

Úplně omyj mne od mé nepravosti, a od břichu mého očisti mne.

Nebo svou nepravost já poznávám, a hřích můj přede mnou je vždycky.

Proti sobě samému jsem prohřešil se, a co zlé jest před tebou, učinil jsem, abys byl shledán spravedliv ve svých řečech, abys zvítězil, když souzen býváš.

Nebo, hle, v nepravostech jsem počat a v hříších počala mne matka moje.

Nebo, hle, upřímnost je ti milá, neznámou a skrytou svou moudrost oznámils mi.

Pokrop mne yzopem, abych očištěn byl; omyj mne, abych byl nad sníh zbílen.

Sluchu mému radost a veseli dej; potom zaplesají kosti ponížené.

Odvrať obličej svůj od mých břichů, a vymaž všecky mé nepravosti.

Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha pravého obnov v útrobách mých.

Nezamítej mne od své tváře, a svého svatého ducha mi neodnímej!

Navrať mi radost z ochrany své, a duchem statečným posilni mne.

Učit budu břišníky tvojím cestám, že se bezbožní vrátí k tobě.

Zbav mne krevní viny, Bože, můj spasný Bože, a můj jazyk s veselím bude slaviti tvou spravedlnost.

Pane, rty mé rač otevříti, a má ústa zvěstovat budou tvoji chválu.

Nebo kdybys byl chtěl oběť, byl bych dal ji; ty však v zápalných obětech si nelibuješ.

Oběti Bohu (milou) duch je zkormoucený, a srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdáš.

Dobrotivě nalož, Hospodine, pro svou milost se Sionem, aby byly zdi jerusalemské (zas) vystavěny.

Pak budeš přijímat řádné žertvy, oběti a celopaly, tehdáž klásti budou býčky na tvůj oltář.

(Žalm 50.)

PROSEBNÉ ŽALMY DAVIDOVY

»Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí.« (Žalm 126. 1.)

Nestaví-li Hospodin domu, marně se lopotí, kteří jej stavějí. Neostříhá-li Hospodin města, nadarmo bdí, kdo je hlídá.

Marno vám před svítáním vstávat, vstávat po dlouhém ponocování, vám, kteří jíte chléb ve starostech, jejž dává miláčkům svým ve spánku.

(Žalm 126. 1.—2.)

Pane, jak četní jsou, kteří mne sužují! Mnozí proti mně povstávají, mnoho těch, kteří o mně říkají: »Není mu pomoci u jeho Boha.«

Ty však, Pane, jsi štítem vůkol mne; slávou mou, a ty hlavu mou zdvíháš. Hlasitě volám k Hospodinu, a on mne vyslýchá se svaté hory své.

Klidně jsem si lehl a usnul, a vstal jsem, ježto Pán mne podpírá. Nebojím se tisíců lidu, který se vůkol mne utábořil.

Povstaň, Pane, pomoz mi, Bože můj! Vždyť jsi rozbil mým odpůrcům čelisti, zuby bezbožných roztříštil jsi.

U Pána pomoc jest, a nad tvým lidem tvé požehnání!

(Žalm 3. 2.—9.)

Hospodin jest světlo mé a spása má, koho bych měl se báti? Hospodin jest ochránce mého života, kobo bych se lekal?

Když se přibližují ke mně škůdci, aby hryzli mé tělo, kteří mne sužují, nepřátelé moji, sami slábnou a padají.

Byť i tábor vojska proti mně povstal, neleká se mé srdce. Kdyby se zdvihla proti mně i válka, já přece jen doufám.

Jednu věc jen žádám na Hospodinu, o tu usiluji: abych směl přebývat v domě Hospodinově všecky dny života svého, abych směl okoušet Hospodinovu rozkoš, dumati v jeho chrámě.

Neboť ukrývá mne ve svém stánku, v dobách utrpení; opatruje mne v úkrytu svého stánku, na skálu mne zdvíhá.

(Žalm 26. 1.—6.)

DĚKOVNÝ ŽALM DAVIDŮV

»Dobrořeč, má duše, Hospodina, a vše, co ve mně jest, jeho svatému jménu.« (Žalm 102. 1.)

Dobrořeč, má duše, Hospodinu, a vše, co ve mně jest, jeho svatému jménu. Dobrořeč, má duše, Hospodinu, pamatuj na všecka dobrodiní jeho.

On ti odpouští všecka tvá provinění, uzdravuje všecky neduhy tvé; vysvobozuje život tvůj od záhuby, věnčí tě milostí a slitováním.

Nasycuje dobrem tvoji žádost, že se tvé mládí jak orlice obnovuje. Hospodin vykonává spravedlnost, zjednává právo všem utiskovaným.

Oznámil své cesty Mojžíšovi, synům Izraelovým svou vůli. Slitovný a milostivý jest Hospodin, shovívavý a nadmíru dobrotivý.

Nemá ve zvyku ustavičně kárat, aniž na věky hněv chovat, ne podle hříchů našich činívá nám, aniž podle nepravostí našich nám odplácí.

Ale jako vysoko nad zemí jest nebe, milost jeho se klene nad jeho ctiteli; jak je vzdálen východ od západu, vzdaluje od nás nepravosti naše.

Jako se slitovává nad dětmi otec, tak Pán nad těmi, kteří se ho bojí. Neboť ví on, jaké stvoření jsme, na paměti má, že prach jsme.

Člověk — jako tráva jsou dnové jeho; jako polní květ — tak odkvétá. Ovane jej vítr a již ho není, není znáti po něm ani stopy. Milost však Páně věk od věku s bohabojnými, a jeho spravedlnost je se syny synů; s těmi, kteří šetří úmluvy jeho, snažíce se příkazy jeho činit.

Hospodin na nebi postavil si trůn svůj, královská moc jeho nade všemi vládne. Chvalte Pána všichni andělé jeho, silní rekové činící rozkazy jeho, poslušni jsouce hlasu jeho slova.

Chvalte Pána všecka jeho díla na všech místech velepíše jeho! Dobrořeč, má duše, Hospodinu!

(Žalm 102.)

ŠALOMOUNŮV ROZSUDEK

»Král odpověděl, řka: Dejte této dítě živé, a nebuď zabito, neboť tato je matka jeho.« (I. Král. 3. 27.)

Když se přiblížil den smrti Davidovy, přikázal Šalomounovi, synu svému, toto: »Já vydávám se na cestu všeho pozemského; buď statečným mužem! Dbej, abys chodil po cestách Páně a zachovával jeho přikázání.« Usnul potom David v pokoji a pochován byl v Jerusalemě.

I ukázal se Hospodin Šalomounovi ve snách v noci a řekl: »Žádej, co chceš, abych ti dal.« A Šalomoun pravil: »Hospodine, Bože, tys učinil, že kraluje služebník tvůj místo Davida, otce mého. Já však jsem mladý, který si neví rady. Dej tedy služebníku svému mysl bystrou, by lid tvůj souditi mohl a rozeznávati mezi zlým a dobrým.«

Hospodinu líbila se ta řeč a řekl: »Žes prosil za věc tu a nežádal o dlouhý věk, ani o bohatství, ani o životy nepřátel svých, ale žes prosil o moudrost, učiním podle slov tvých a dám ti srdce moudré a rozumné, takže žádného před tebou rovného tobě nebylo, aniž po tobě bude. Ale i to, zač jsi neprosil, dávám ti, totiž bohatství a slávu, že žádného nebylo tobě rovného mezi králi po všecky předešlé dny. Budeš-li pak choditi po cestách mých, ostříhaje ustanovení a příkazů mých, prodloužím dny tvé.«

Brzo potom přišly ke králi dvě ženy, aby je rozsoudil. Jedna z nich pravila: »Bydlely jsme samy spolu v domě a každá z nás měla děcko. I zemřel syn ženy této v noci, neboť spíc zalehla je. A vstavši tiše o půlnoci, vzala syna mého od boku mého, když jsem spala, a položila jej do klína svého. Syna pak svého mrtvého položila ke mně. Když jsem ráno vstala, ukázalo se, že dítě je mrtvé. Když jsem však za jasného dne pozorněji na dítě pohleděla, poznala jsem, že to není syn můj.« Druhá žena jí však odporovala, řkouc: »Není tak, jak pravíš, ale syn tvůj umřel a můj živ je.« Ona zase řekla: »Lžeš, můj syn je ten živý, a syn tvůj ten mrtvý.« A tak se hádaly před králem.

Šalomoun pak rozhodl: »Přineste meč a rozdělte dítě živé na dvé a dejte polovici jedné a polovici druhé.« Tu žena, jejížto syn byl živý, řekla králi — zachvělo se totiž srdce její nad synem jejím: »Prosím, pane, dejte jí dítě živé a nezabíjejte je.« Druhá však pravila: »Ať není ani mé, ani tvé, ale budiž rozděleno.«

I povstal král a řekl: »Dejte této dítě živé, a nebuď zabito, neboť tato je matka jeho.« I uslyšel veškeren Izrael soud, který vynesl král, a bál se krále, ježto viděli, že moudrost Boží je v něm.

STAVBA CHRÁMU ŠALOMOUNOVA

»Stalo se slovo Hospodinovo Šalomounovi: Postav synu tento dům. A budeš-li choditi v přikázáních mých, bude bydleti uprostřed synů Izraelových.« (I. Král. 6. 11.—13.)

Největším dílem Šalomounovým byl chrám na hoře Moria u Jerusalema, který začal stavěti ve čtvrtý rok svého panování. A stalo se slovo Hospodinovo Šalomounovi: »Postav mi tento dům. Budeš-li choditi v přikázáních mých a šetřiti všech rozkazů mých, chodě v nich, splním ti slovo své, které jsem dal Davidovi, otci tvému. Budu bydleti uprostřed synů Izraelových a neopustím lidu svého izraelského.«

Na stavbě pracovalo sedmdesát tisíc nosičů břemen a osmdesát tisíc kameníků, dále deset tisíc těch, kteří na Libanonu káceli cedry a jedle, a tři tisíce a tři sta dozorců. Vnitřní stěny velesvatyně a svatyně byly obloženy cedrovými prkny, do nichž vyřezáni byli cherubínové a všeliké okrasy. Podlaha a nižší okraj zdí byl obložen zlatými deskami, které byly přibity zlatými hřeby, ba i cedrové dřevo bylo pokryto nejjemnějším zlatem.

Dům Boží sestával ze tří částí: z velesvatyně s archou úmluvy a se dvěma cherubíny, kam pouze jednou za rok velekněz směl vstoupiti; ze svatyně, v níž bylo deset zlatých sedmiramenných svícnů, dále deset zlatých stolů pro chleby předkladné a oltář pro zapalování kadidla. Potom byla předsíň, z níž se vcházelo do svatyně. Kolem chrámu byl dvůr pro kněze a levity, v němž byly přinášeny zápalné oběti; a za ním druhý dvůr pro lid.

Za sedm let Šalomounův chrám byl vystavěn. I shromáždil potom všechny starší a knížata lidu, aby archa úmluvy v slavném průvodu byla přenesena ze Sionu do nového chrámu. Všechen Izrael účastnil se slavnosti. Radostně a zbožně všichni šli před archou. Levité hráli na cimbály, harfy a citery, a četní kněží troubili na rohy. Šalomoun a lid cestou obětovali tolik ovcí a býků, že nemohli býti spočítáni.

Když kněží vnesli archu úmluvy do velesvatyně, hle, oblak naplnil dům Boží. Šalomoun pak padl na kolena a modlil se: »Hospodine, jestli nebesa nemohou tebe obsáhnouti, tím méně tento dům. A přece jsem jej vystavěl, abys vyslyšel ty, kteří se v něm modlí.« Když Šalomoun svoji modlitbu dokončil, spadl oheň s nebe a strávil oběť.

A potom Hospodin zjevil se králi a pravil: »Vyslyšel jsem úpěnlivou modlitbu tvou a posvětil jsem dům tento, a budou oči mé i srdce mé tu po všechny věky.«

KRÁLOVNA ZE SÁBY U ŠALOMOUNA

»Královna ze Sáby dala králi sto dvacet talentů zlata, vonidel a drahokamů bez počtu.« (I. Král. 10. 10.)

Také královna ze Sáby slyšela o slávě Šalomounově a přijela, aby zkoušela moudrost jeho. Přijela do Jerusalema s velikým komonstvem, s bohatstvím, s velbloudy nesoucími vonidla, zlata velmi mnoho, jakož i drahého kamení. A přišla k Šalomounovi a mluvila s ním o všem, co měla na srdci. A Šalomoun poučil ji o všech otázkách, které mu předložila; nic nebylo skrytého králi, nač by jí byl neodpověděl.

Když uzřela všechnu moudrost Šalomounovu, i dům, který byl vystavěl, pokrmy stolu jeho, řady přisluhujících dvořenínů, roucha jejich, jakož i oběti, které obětoval v domě Hospodinově, velice se divila a řekla králi: »Pravda je, co jsem slyšela v zemi své o věcech tvých a o moudrosti tvé. Nevěřila jsem těm, kteří mi to vypravovali, proto sama jsem přišla. Nyní viděla jsem očima svýma a přesvědčila se, že mi řečena nebyla ani polovice, neboť jest větší moudrost tvá a díla tvá nežli pověst, kterou jsem slyšela. Blahoslavení lidé tvoji a blahoslavení dvořané tvoji, kteří stojí před tebou ustavičně a slyší moudrost tvou. Požehnán budiž Hospodin, Bůh tvůj, kterému ses zalíbil, že posadil tebe na trůn izraelský; protože si zamiloval Hospodin Izraele na věky, ustanovil tebe králem, abys vykonával právo a spravedlnost.«

Potom dala králi sto dvacet hřiven stříbra, vonidel velmi mnoho i kamení drahého; aniž bylo kdy jindy přivezeno vonidel tolik, kolik darovala královna ze Sáby králi Šalomounovi. Král Šalomoun dal za to královně ze Sáby vše, co si přála, mimo to, co jí byl dal jako dar královský dobrovolně.

Ač velmi mnoho obdivu králů Šalomoun vzbudil, přece nebyl to on, na němž se dokonale vyplnila slova žalmu, tehda rozšířeného:

»Dej, Bože, králi svou spravedlnost a své právo královu synu, aby soudil lid tvůj podle práva, tvé utiskované spravedlivě! Žít bude jako slunce a měsíc, od pokolení do pokolení. Panovat bude od moře k moři, od řeky (Eufratu) až na konec světa. Králové Tarsisu a přímoří budou podávat jemu dary, králové Arabie a Sáby podary mu budou nosit. Klaněti se mu budou králové světa, a všichni národové mu sloužiti. Požehnané jméno jeho bude na věky, jako slunce bude trvat. On bude požehnání národům, všecek svět bude jemu žehnat.« (Žalm 71.)

SVATÁ LÁSKA

»Levice jeho pod mou hlavou, pravice jeho mne obímá.«
(Písní písní. 2. 6.)

Jak jsi krásný, milý můj, jak rozkošný! Jsem jen kvítko na lučině, lilie v údolí jsem!

Jako lilie mezi trním, tak jest má přítelka mezi dívkami.

Levice jeho pod mou hlavou, pravice jeho mne objímá.

Aj, můj milý mluví ke mně: »Povstaň, pospěš, přítelkyně má, holubice má, krásko má, přijď! Minula zima již, déšť přestal, odešel. Květ vidět u nás, čas přišel ořezu (vinné révy).«

Hrdličku slyšet v zemi naší, fík nalévá pupeny, květ vinic voní. Povstaň, přítelkyně má, krásko má, vyjdi!

Můj milý můj jest a já jsem jeho; toho, jenž kochá se, kde plno lilií.

Hledala jsem toho, jejž miluje duše moje, hledala jsem ho, ale nenašla.

Našli mne noční strážci města, a tázala jsem se: »Zřeli jste toho, jejž miluje duše má?« A sotva jsem od nich poodešla, našla jsem toho, jejž miluje duše má. Chopila jsem ho pevně a nepustila.

Kdo je ta, která se bere jako zora, krásná jako měsíc, jasná jako slunce, hrozná jako sešikované vojsko?

Všecka jsi krásná, přítelkyně má, a poskvrny není na tobě. Sestup, nevěsto s Libanonu, sestup s Libanonu, sejdi! Budeš korunována! Čistým medem rty kanou ti, nevěsto, med a mléko máš pod jazykem; vůně tvých šatů jako vůně kadidla.

Zahrada zamčená jsi, sestro má. Pramen jsi v zahradě, pramen jsi vod živých.

Milý můj odešel. Zaklínám vás, dcery jerusalemské, milého mého-li najdete, zvěstujte mu, že láskou hynu.

Čím předčí milý tvůj všecky milé, ženo nejkrásnější? Čím předčí milý tvůj všecky milé, že nás tak zapřisahášˇ?

Milý můj jest jediný z tisíc jiných. Hlava jeho ryzí zlato, oči jeho jako holoubci u proudící vody; rty jeho jako lilie, ústa jeho plná jsou slasti, všecek půvab jest na něm. Takový je milý můj, dcery jerusalemské.

Přitiskni si mě jako pečetní prsten na srdce, jako prsten na svoje rámě.

Jeť jako smrt mocné milování, silná jako peklo jest láska. Zár její žár jest ohně, plamenů. Spousty vod té síly nemají, lásku by uhasily.

Ty, která v zahradách bydlíš, dej mi slyšeti hlas svůj!

ŠALOMOUNOVA MODLOSLUŽBA

»Když Šalomoun zestáří, nakazilo se srdce jeho skrze ženy, že chodil za bohy cizími.« (I. Král. 11. 4.)

Král Šalomoun nevytrval v dobrém. Zamiloval si cizí ženy, které vzíti Hospodin mužům izraelským zakázal. Přiklonil se k nim vší vášní, a ony odvrátily srdce jeho od Boha. Když byl již stár, nakazilo se srdce jeho, že chodil za bohy cizími. Ctil Astartu, bohyni Sidonských, a Molocha, modlu Ammonských, a Chamose, modlu Moabských.

Tak činil Šalomoun, co se nelíbilo Hospodinu. Z lásky k ženám, cizinkám, přinášel s nimi jejich bohům kadidlo a oběti. Také vystavěl modlám chrám na hoře, která ležela proti Jerusalemu.

Proto rozhněval se Hospodin na Šalomouna, že mysl jeho odvrátila se od Hospodina, Boha Izraelova, který ho učinil králem a který se mu ukázal a dal jemu poznání a moudrost. A řekl jemu: »Ježto jsi tak hluboce klesl, žes nedbal úmluvy mé a přikázání mých, roztrhnu tvé království a dám je služebníku tvému. Avšak za života tvého neučiním tobo pro Davida, otce tvého; z ruky syna tvého vytrhnu je. Také neodejmu celého království jemu; ale kmen judský ponechám synu tvému pro Davida, služebníka mého, a pro Jerusalem, který jsem si vyvolil.«

Toho času se stalo, že Jeroboam, muž silný a statný, kterého ustanovil Šalomoun úředníkem nad robotami všeho domu Josefova, vyšel z Jerusalema. A potkal jej Ahjáš, prorok, na cestě, oděn jsa pláštěm novým. Byli toliko sami dva na poli. Tu vzav Ahjáš plášť svůj nový, který měl na sobě, roztrhl jej na dvanácte kusů, a řekl Jeroboamovi: »Vezmi sobě deset kusů, neboť toto praví Hospodin, Bůh Izraelův: Hle, já vytrhnu království z ruky Šalomounovy, protože mne opustil a uctívá cizí bohy. Ale nestane se tak, dokud živ jest pro Davida, služebníka mého. Ale vezmu království z ruky syna jeho, a dám tobě deset kmenů. Jeden kmen, Judův kmen, má jemu zůstati pro Davida, služebníka mého, a pro Jerusalem, který jsem si vyvolil. Proto poslechneš-li všeho, co ti přikáži, budu s tebou a dům tvůj bude stálý. A trestati budu potomstvo Davidovo pro tu věc, ale ne navždy.«

Když Šalomoun zvěděl, že jeho synu z dvanácti kmenů jenom kmen Judův vedle nepatrného kmene Benjaminova má zůstati, a ostatní mají připadnouti Jeroboamovi, chtěl Jeroboama zabíti.

Ale Jeroboam utekl do Egypta.

ROZDĚLENÍ ŘÍŠE

»Když uslyšel veškeren Izrael, že se Jeroboam vrátil, ustanovili jej králem nad veškerým Izraelem. A nikdo nepřidržel se domu Davidova, kromě kmene Judova.« (1. Král. 12. 20.)

Salomoun šel ke svým otcům a pochován byl v městě Davida, otce svého. A Roboam, syn jeho, stal se králem místo něho. I přišel Roboam do Sichemu, kde se shromáždil všecek Izrael, aby ho ustanovil za krále.

Když pak Jeroboam uslyšel o smrti Šalomounově, vrátil se z Egypta. Jeho stoupenci skupili se kolem něho, a on šel k Roboamovi se zástupci všeho Izraele, a řekli: »Otec tvůj přetěžké jho vložil na nás, polehči nám a my budeme sloužiti tobě.« Roboam odpověděl jim: »Odejděte a třetího dne vraťte se ke mně.« Potom radil se Roboam se staršími svého otce a tázal se: »Kterak mi radíte, bych odpověděl lidu tomuto?« Oni mu pravili: »Vyslyšíš-li dnes lid ten, budeš-li ochotný, a promluvíš-li s nimi přívětivě, budou služebníky tvými po všecky dny.« Ale Roboam nedbal rady starců. Povolal jinochy, kteří s ním vychováni byli, a ti radili jemu, aby řekl: »Malík můj tlustší jest nežli páteř otce mého. Ano, otec můj vložil na vás jho těžké, já však přidám na jho vaše; otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati budu vás biči uzlovatými.«

Když třetího dne přišli zástupci lidu, odpověděl jim Roboam, jak mu radili mladíci: »Můj otec vložil na vás jho těžké, já však přidám na jho vaše; otec můj mrskal vás bičíky, ale já mrskati budu vás biči uzlovatými.«

Když poznal lid, že král nechce splniti prosbu jeho, odpověděl mu: »Co je nám po Davidovi a celém jeho pokolení? Vrať se do svého domova, Izraeli, a potom ať spravuje Roboam, co mu z království jeho zbude.« I odešel Izrael do svého domova a jen města Judova přidržela se Roboama, který sedl na vůz a utekl do Jerusalema.

Brzo uslyšel veškeren Izrael, že Jeroboam se vrátil. I vypravili k němu posly a povolali ho do shromážděni lidu a ustanovili ho králem nad veškerým Izraelem. A nikdo nepřidržel se domu Davidova kromě kmene Judova.

Jeroboam pak opevnil Sichem a bydlil tam. Také dal udělati dvě zlatá telata a řekl lidu: »Nechoďte již do Jerusalema! Hle, bohové tvoji, Izraeli, kteří tebe vyvedli z Egypta!« A postavil jedno tele v Betelu a druhé v Danu.

Učinil tak, protože se bál, aby lid nepřikloníl se zpět k Roboamovi, kdyby chodil do Jerusalema do domu Hospodinova. Postavil také svatyně na výšinách a ustanovil kněze ze spodiny národa, kteří nebyli levité.

PROROK ELIÁŠ ŽIVEN KRKAVCI

»Odešel Eliáš k potoku Karit proti Jordánu a krkavci přinášeli mu chléb a maso« (I. Král. 17. 5.—6.)

Hněv Boží stihl Jeroboama a dům jeho. A tu muž Boží přišel na rozkaz Hospodinův z Judska do Betelu, kde postaveno bylo zlaté tele, a vykřikl proti oltáři: »Oltáři, oltáři! Toto praví Hospodin: Hle, syn narodí se domu Davidovu, jménem Josiáš, a zabíjeti bude na tobě kněze výšin, kteří nyní na tobě zapalují kadidlo, a kosti lidské na tobě páliti budou.« A na znamení, že mluvil Hospodin skrze něho, roztrhl se oltář a rozsypal se popel do větru.

Brzo potom roznemohl se Abjáš, syn Jeroboamův. I šla manželka Jeroboamova, přestrojena, aby jí nepoznali, k proroku Ahjášovi, aby se ho otázala, co stane se s chlapcem. A prorok jí odpověděl: »Poslán jsem já k tobě s řečí tvrdou. Jdi a řekni Jeroboamovi: Poněvadž jsi nezachovával má přikázání a učinil sis bohy cizí, lité, uvedu neštěstí na dům Jeroboamův, a vyklidím zbytky domu Jeroboamova, jako vyklizována bývá mrva, až nic nezbude. Kteří zemrou z tvého rodu v městě, ty sežerou psi; kteří pak zemrou na poli, ty žráti budou ptáci nebeští, neboť tak praví Hospodin. A bíti bude Hospodin Bůh Izraele, že bude jako třtina klátící se ve vodě; a vytrhne Izraele z této země dobré, kterou dal otcům jejich, a rozvěje je za řeku (Eufrat), protože udělali si háje (pro modloslužbu) a popouzeli hněv Hospodinův.«

Achab, král izraelský, činil, co bylo zlé v očích Hospodinových nade všecky, kteří byli před ním. Nebylo mu dosti, že chodil v hříších Jeroboama, ale ještě pojal za manželku Jezabelu, dceru krále sidonského. I sloužil Baalovi a klaněl se jemu.

Tu povstal prorok Eliáš, šel k Achabovi a řekl jemu: »Jako živ je Hospodin, Bůh Izraelův, před jehož obličejem stojím, nebude za těchto let rosy ni deště, leč promluvi-li ústa má.« A řekl Hospodin: »Odejdi odtud, jdi na východ a skryj se u potoka Karit, který je proti Jordánu. Tu z potoka pij a krkavcům jsem přikázal, aby tě živili.«

Učinil tedy Eliáš podle slova Hospodinova. Odešel a usadil se při potoku Karit. Krkavci přinášeli mu chléb a maso ráno, jakož i chléb a maso u večer; a z potoka pil.

Také Juda činil zlé před očima Hospodinovýma; stavěl sloupy a oltáře ke cti nepravých bohů. A tak byly obě říše nevěrny Hospodinu, a trest Boží přišel na ně. A oni vždy znovu odpadali, jako kdysi otcové jejich na poušti.

VDOVA SAREFTSKÁ

»Hospodin vyslyšel hlas Eliášův, a vrátil se život chlapcův do něho, že zase ožil.« (1. Král. 17. 22.)

Po čase vyschl potok, nebo nehylo pršelo v zemi. I řekl Hospodin Eliášovi: »Vstaň a jdi do Sarefty sidonské, a pobuď tam, neboť jsem přikázal jedné vdově tam, by tě živila.« Vstal tedy Eliáš a odešel do Sarefty.

Když přicházel ku bráně města, viděl jednu vdovu, která sbírala dříví. I zavolav ji, řekl: »Dej mi trochu vody v nádobě, bych se napil.« A když ona šla, by mu ji přinesla, volal za ní, řka: »Přines mi také, prosím, kousek chleba!« Ona však odpověděla: »Jakože živ je Hospodin, Bůh tvůj, nemám chleba, leč v nádobě mouky, co by mohl vzíti do hrsti, a maličko oleje ve džbáně. Právě sbírám několik dřívek, pak půjdu a udělám to sobě a synu svému, bychom to snědli a poté zemřeli.«

Ale Eliáš jí pravil: »Neboj se! Jdi a učiň, jak jsi řekla; avšak mně nejdříve udělej z té mouky podpopelný chlebíček a přines mi jej, sobě pak a synu svému uděláš potom. Nebo toto praví Hospodin, Bůh izraelský: Neubude mouky v té nádobě, aniž oleje ve džbáně ubude do dne, kdy dá Hospodin zase déšť na zemi.«

Ona tedy šla a učinila podle slova Eliášova. I jedl on i ona, i dům její. Od toho dne v nádobě mouky neubývalo podle slova Hospodinova, který byl promluvil skrze Eliáše.

Potom rozmemohl se syn té hospodyně, a přitížilo se mu tolik, že již přestal dýchati. I rozhněvala se vdova na Eliáše a řekla: »Co mně a tobě, muži Boží? Přišel jsi ke mně, by připomenuty byly nepravosti mé, a syna mého abys tak zabil (za něž jsem nyní trestána)?« I pravil jí Eliáš: »Dej mi syna svého!« A vzal jej z klína jejího, vynesl jej do horní jizby, ve které bydlil, a položil ho na lůžko své. A zvolal k Hospodinu: »Pane, chceš opravdu vdovu, která mne za nouze bostí, zarmoutiti a jejímu synu vzíti život?« Potom třikráte celým svým tělem položil se na chlapce a modlil se: »Hospodine, Bože můj, prosím, ať se navrátí život chlapce tohoto do jeho těla!« A Hospodin vyslyšel hlas Eliášův, a vrátil se život chlapcův do něho.

I vzal Eliáš chlapce, snesl jej s horní jizby dolů do přízemku, dal jej matce jeho a řekl: »Hle, živ jest syn tvůj!« A žena pravila: »Nyní poznávám, že jsi muž Boží.«

Tak Hospodin bohatě odměnil ženu za její pohostinnost vůči svému služebníku; pro něho dal jí pokrm i nápoj a vzkřísil jejího mrtvého syna.

ELIÁŠ DAL POBÍTI KNĚZE BAALOVY

»Eliáš pravil: Zjímejte kněze Baalovy, ať ani jeden z nich neuteče. A když je zjímali, kázal je Eliáš zavésti k potoku Kisonu a pobíti je tam.« (1. Král. 18. 40.)

Když nepršelo tři léta a šest měsíců, řekl Hospodin Eliášovi: »Jdi a ukaž se králi Achabovi, neboť chci dáti déšť zemi.« Ihned dal se Eliáš na cestu. Když Achab proroka viděl, pravil mu: »Zdali ty nejsi ten, který uvedl všechno to neštěstí na Izraele?« A prorok odpověděl: »Já jsem neuvedl neštěstí na Izraele, ale ty a dům otce tvého, kteří jste opustili přikázání Hospodinova a šli za nepravými bohy (modlami). Nyní však pošli a shromáždi ke mně na horu Karmel všechen lid izraelský, jakož i čtyři sta padesát kněží Baalových!«

Když tedy shromáždil se všechen lid, přistoupiv řekl prorok: »Dokud kulbatí budete na dvě strany? Je-li Hospodin Bohem, jděte za ním; pakli Baal, jděte za tímto. Buďte nám dáni dva býci; oni nechť vyberou si býka jednoho, ať ho rozsekají na kusy a vloží na dříví; ale ohně ať nepodkládají. Já pak připravím býka druhého, vložím na dříví, ohně však nepodložím. Vzývejte pak vy svého Baala, já pak vzývati budu jméno Hospodina mého. A bůh, který sešle oheň s nebe, že nás vyslyšel, ten budiž Bohem.« Všechen lid zvolal: »Velmi dobrý to návrh!«

Kněží Baalovi vybrali si býka, připravili ho a vzývali jméno Baalovo od jitra až do poledne, volajíce: »Baale, vyslyš nás!« Ale nebylo slyšeti odpovědi. A skákali a tancovali kolem oltáře.

Když bylo již poledne, posmíval se jim Eliáš, řka: »Křičte hlasitěji, jeť bůh! Snad rozmlouvá s někým, nebo je v ložnici, nebo cestuje; nebo snad spí.« Křičeli tedy ještě více, řezali se podle obyčeje svého meči a bodali se oštěpy, až byli všichni zkrváceni.

A bylo již dlouho po poledni, a nikdo neslyšel jejich křiku. Tu vzdělal Eliáš z dvanácti kamenů oltář, narovnal dříví, rozsekal na kusy býka a položil jej na oltář. Kolem oltáře udělal strouhu a dal oběť politi vodou, že tekla voda a naplnila strouhu. Potom modlil se Eliáš takto: »Hospodine, ukaž, že jsi Bůh Izraelův, já pak že jsem služebník tvůj, aby tento lid k tobě se obrátil!« I spadl oheň s nebe a spálil oběť i dříví i kamení, ano i vodu, která byla ve strouze. Když to uzřel lid, padl na tvář a volal: »Hospodin, ten je Bůh!« Eliáš pak jim řekl: »Zjímejte kněze Baalovy, ať ani jeden z nich neuteče!« Když je zjímali, kázal Eliáš zavésti je k potoku Kisonu a tam je pobíti.

ELIÁŠ NA HOŘE HOREB

»Eliáš přikryl si tvář pláštěm, a vyšed stál u vchodu do jeskyně. Tu, hle, hlas k němu pravil: Co zde děláš, Eliáši?« (1. Král. 19. 13.)

Když Jezabela slyšela, že Eliáš dal kněze Baalovy pobíti, poslala k němu posla a vzkázala jemu: »Ať mne bohové trestají, nenaložím-li zítra v tuto hodinu s životem tvým, jako bylo naloženo s životem jednoho z nich.« I ulekl se Eliáš a utekl na poušť. Posadil se pod jedním jalovcem a žádal si, by zemřel. I položil se a usnul v stínu jalovce. Tu, hle, anděl dotekl se ho a řekl jemu: »Vstaň a pojez!« I pohleděl kolem sebe, a hle, u hlavy jeho podpopelný chléb a nádoba s vodou. Pojedl tedy, napil se a zase usnul. Anděl Hospodinův přišel pak opět, dotekl se ho a řekl: »Vstaň, pojez, neboť dlouhou cestu ještě máš před sebou!« Vstal tedy, pojedl, napil se; a šel v síle pokrmu toho čtyřicet dní a čtyřicet nocí až k hoře Boží Horeb.

Když přišel k hoře Horeb, přenocoval v jeskyni. Tu, hle, Hospodin oslovil ho a řekl jemu: »Co zde děláš, Eliáši?« On odpověděl: »Horlím pro Hospodina, Boha zástupů, že opustili smlouvu tvou synové Izraele. Oltáře tvé pobořili, proroky tvé pobili mečem. Já jediný jsem zůstal, a hledají života mého, by mi jej vzali.«

A řekl jemu hlas: »Vyjdiž a stůj na hoře před Hospodinem.« A Hospodin opravdu šel kolem. Před ním vanul vítr veliký a silný, podvracející hory a rozrážející skály. Ale v tom větru nebyl Hospodin. A po větru bylo zemětřesení; ale nebyl v zemětřesení Hospodin. A po zemětřesení oheň; ale nebyl v ohni Hospodin. A po ohni šelest tichého vánku, a v něm byl Hospodin.

V posvátné bázni přikryl si Eliáš tvář pláštěm a vyšed stál u vchodu jeskyně. A tu, hle, hlas mu pravil: »Co zde děláš, Eliáši?« A Eliáš odpověděl jako dříve. I řekl mu Hospodin: »Jdi a vrať se cestou svou po poušti do Damašku. A když tam přijdeš, pomaž Jehua za krále nad Izraelem; Elisea pak pomaž za proroka místo sebe!«

I odešel odtud Eliáš a nalezl Elisea, an ořе dvanácterým spřežením hovězího dobytka. Eliáš přišel k němu a hodil plášť svůj na něho. A Eliseus hned, zanechav býků, běžel za Eliášem a řekl: »Prosím, bych směl políbiti otce svého i matku svou, a pak půjdu za tebou.« Eliáš řekl mu: »Jdi a vrať se, nebo vykonal jsem ti svou povinnost.«

I vrátil se tedy od něho, vzal pár býků, zabil je, dřívím z pluhu uvařil maso býků, dal lidu a jedli. A když pojedli, vstav, odešel, šel za Eliášem a sloužil mu.

ACHABOVA SMRT

»Tu natáhl muž jeden lučiště, a na nejisto střela vystřeliv, náhodou ranil krále izraelského mezi plicemi a žaludkem.« (I. Král. 22. 34.)

Achab, král izraelský, měl též palác v Jezraeli, vedle něhož měl muž, jménem Nabot, vinici. I pravil Achab k Nahotovi: »Dej mi vinici svou, ať si udělám zahradu. Dám ti za ni vinici lepší, nebo, je-li ti to milejší, dám částku stříbra, zač stojí.« Nahot mu odpověděl: »Milostiv buď mi Hospodin, abych dal dědictví otců svých to-bě!« Neboť to bylo zákonem zakázáno.

I přišel Achab domů hněvaje se a skřípaje zuby; vrhl sebou na pohovku, odvrátil tvář svou ke stěně a nejedl. I přišla k němu Jezabela, manželka jeho, a když zvěděla, proč je král smutným, pravila mu: »Tos mi pěkný král! Vstaň, pojez a buď dobré mysli; já ti opatřím vinici Nabotovu.« I navedla dva zlosyny, aby křivě svědčili proti Nabotovi a řekli: »Zlořečil Nabot Bohu a králi.« Proto dali jej starší (soudcové) vyvésti za město a kamenovali jej, až umřel. A psi lízali krev jeho.

Potom řekla Jezabela Achabovi: »Vstaň a zaber vinici Nabota, neboť je mrtev.« Uslyšev to Achab, vstal a šel do vinice. Ale k rozkazu Božímu zastoupil mu prorok Eliáš cestu a pravil: »Zabil jsi a nespravedlivě osvojil sis majetek. A toto praví Hospodin: Na tom místě, na kterém lízali psi krev Nabotovu, také tvou krev lízati budou. A Jezabelu žráti budou psi na půdě jezraelské.« Achab činil pokání, a slitoval se nad ním Hospodin a řekl prorokovi, že neštěstí to uvede na jeho dům až za dnů syna jeho. Po nějakém čase vytáhl Achab do boje proti Syrským, ačkoli prorok Micheáš ho varoval.

Josafat oblekl královská roucha; král izraelský však se převlekl. Král syrský pak přikázal svým lidem, aby proti nikomu nebojovali, než proti samému králi izraelskému.

Když jeho bojovníci uzřeli vůz Josafatův, domnívali se, že by on byl král izraelský, obořili se naň a bojovali proti němu. Josafat však vykřikl, a oni poznali, že to není král izraelský, a nechali ho. Tu natáhl muž jeden lučiště, a na nejisto střelu vystřeliv, náhodou ranil krále mezi plicemi a žaludkem. A řekl král vozkovi svému: »Obrať rychle a vyvez mne z boje, neboť jsem těžce zraněn.« A krev jeho tekla do košatin vozu, na kterém stál, a večer umřel. I myli vůz jeho v rybníku samařském; a psi přiběhli a lízali krev jeho, jak prorok Boží to předpověděl.

»I ukázal se ohnivý vůz a koně ohnivé i oddělili oba od sebe. a Eliáš vystoupil ve vichru do nebe.« (II. Král. 2. 11.)

ELIÁŠ DO NEBE VZAT

Když chtěl Hospodin vyzdvihnouti Eliáše ve vichru do nebe, šli právě Eliáš a Eliseus z Galgaly. I řekl Eliáš Eliseovi: »Zůstaň tu, neboť Hospodin poslal mne až do Betelu.« Eliseus mu však řekl: »Jakože žije Hospodin a jakože žiješ ty, nespustím se tebe.«

Když přišli do Betelu, přistoupili synové proročtí, kteří byli v Betelu, k Eliseovi a řekli mu: »Víš-li, že dnes vezme Hospodin pána tvého do nebe?« On odpověděl: »I já to vím, mlčte!«

A zase řekl Eliáš Eliseovi: »Zůstaň tu; nebo Hospodin poslal mne až do Jericha!« On však řekl: »Jakože živ je Hospodin a jakože živ jsi ty, nespustím se tebe.« A když přišli k Jerichu, tu synové proročtí, kteří byli v Jerichu, přistoupili k Eliseovi a tázali se ho: »Víš-li, že dnes vezme Hospodin pána tvého od tebe?« On odpověděl: »I já to vím; mlčte!«

A zase řekl mu Eliáš: »Zůstaň tu; nebo Hospodin poslal mne až k Jordánu.« On však řekl: »Jakože živ je Hospodin, a jakože živ jsi ty, nespustím se tebe.« Šli tedy oba spolu a padesát mužů ze synů prorockých šlo za nimi. Oba zastavili se u Jordánu. Tu vzal Eliáš plášť svůj, svinul jej, udeřil na vodu, a ta rozdělila se na dvě strany, že přešli oba po suchu. Když přešli, řekl Eliáš k Eliseovi: »Žádej, co chceš, ať učiním tobě, prve nežli vzat budu od tebe!« Eliseus odpověděl: »Prosím, aby byl ve mně dvojnásobně duch tvůj.« A řekl Eliáš: »Nesnadně věci jsi požádal. Avšak uzříš-li mě, když vzat budu od tebe, stane se ti, co jsi žádal. Pakli neuzříš, nestane se.«

Když pak šli dále a jdouce rozmlouvali, aj, vůz ohnivý a koně ohnivi oddělili oba od sebe, a Eliáš vystoupil ve vichru do nebe. Eliseus to viděl, i volal: »Otče můj, otče můj, voze Izraelův a vozataji jeho!« Když pak ho již neviděl, uchopiv roucho své, roztrhl je na dva kusy. Potom zdvihl plášť Eliášův, který mu byl spadl, vrátil se, zastavil se na břehu jordánském a pláštěm Eliášovým udeřil na vodu.

I rozdělila se sem a tam, a Eliseus přešel řeku.

Když to viděli synové proročtí, kteří stáli naproti, řekli: »Spočinul duch Eliášův na Eliseovi.« A vyšedše mu vstříc, poklonili se až k zemi. I naléhali na něho, aby směli poslati padesát mužů silných, aby hledali Eliáše. A ti jej hledali tři dni, ale nenalezli.

SYN SUNAMKY

»Když Sunamka vstoupila, řekl Eliseus: Vezmi syna svého!« (II. Král. 4. 36.)

Kteréhosi dne šel Eliseus Sunamem. Tam byla zámožná žena, která jej zadržela, by u ní pojedl. Kdykoli pak tudy chodíval, stavíval se u ní a jídal tam. Tu řekla muži svému: »Seznávám, že muž ten je muž svatý. Udělejme mu tedy nahoře malý pokojík, a dejme mu do něho lůžko, stůl, stolici a svícen, aby tam mohl bydliti, když k nám přijde!« Že pak neměla syna, slíbil jí prorok, že Hospodin dá jí syna. A Hospodin dal jí syna, jak Eliseus předpověděl.

Když chlapec povyrostl, vyšel kteréhosi dne k otci svému, který byl venku u ženců. I řekl otci svému: »Hlava mne bolí; bolí mne hlava.« Otec pak řekl služebníku, aby dítě donesl domů, k matce. Ta vzala jej a měla jej na klíně až do poledne. Pak chlapec umřel.

Tu Sunamka šla nahoru, položila jej na lůžko člověka Božího, a zavřela dveře. Potom vzala jednoho ze služebníků a oslici, aby se dostali rychle k muži Božímu. A služebníku přikázala: »Poháněj a pospěš! Ať se mi nezastavíš cestou, až ti já přikáži.« Tak jela, až přijela k muži Božímu na horu Karmel. Když pak přišla k muži Božímu, vrhla se před ním na zem a chopila se nohou jeho. Ale Giezi, služebník prorokův, přistoupil, aby ji odstrčil. Člověk Boží však řekl: »Nech ji; neboť v hořkosti jest duše její, a Hospodin zatajil to přede mnou.« Potom poručil svému služebníku: »Přepaš bedra svá, vezmi hůl mou do rukou, pospěš a polož hůl moji na tvář chlapcovu.« Ale matka chlapcova řekla: »Jakože živ jest Hospodin, nespustím se tebe, dokavad sám se mnou nepůjdeš!« Vstal tedy Eliseus a šel za ní.

Giezi je předešel a položil hůl na tvář chlapcovu. Ale nebylo žádné známky života pozorovati. I vrátil se Giezi zpět a řekl: »Nevstal chlapec.« Když vešel Eliseus, zavřel dveře po sobě a po chlapci a modlil se k Hospodinu. Pak šel k lůžku a zpolehl na dítě. Ústa svá položil na ústa jeho, oči své na oči jeho, ruce své na ruce jeho. Když tak se sklonil, zahřálo se tělo chlapcovo. Potom prošel po domě sem a tam, a znovu zpolehl na něj. I zazíval chlapec sedmkrát a otevřel oči.

Eliseus zavolal nyní služebníka a řekl mu: »Zavolej Sunamku!« A když ona vešla, řekl jí: »Vezmi syna svého!« Ona pak padla mu k nohám. Potom vzala si svého syna a vyšla, aby radostnou zprávu sdělila svému muži.

SMRT JEZABELY

»I svrhli Jezabele dolů, že pokropena byla krví stěna a koňská kopyta pošlapala ji.«
(II. Král. 9. 33.)

Po smrti Achabově stal se Joram, syn Jezabely, králem v Izraeli. Ale i on odpadl od Hospodina, Boha svých otců. Za jeho panování vyplnilo se slovo, které Hospodin mluvil k Achabovi skrze proroka Eliáše.

Kteréhosi dne povolal Eliseus jednoho ze žáků prorockých a poručil mu, aby šel do Ramotu v Galaadu a pomazal na krále Jehu, jak Hospodin skrze Eliáše ustanovil na hoře Horeb.

Když tam žák prorocký přišel, seděli právě velitelé vojska pospolu. I řekl: »Mám ti něco pověděti, veliteli!« Jehu vyvstal a šel s ním do vedlejšího pokojíka. Tam vylil olej na hlavu jeho a řekl: »Toto praví Hospodin, Bůh Izraelův: Pomazuji tebe za krále nad lidem Hospodinovým, nad Izraelem. A vyhladíš dům Achaba, pána svého, neboť tak pomstím na Jezabele krev služebníků svých proroků, jakož i krev všech služebníků Hospodinových. Jezabelu pak žráti budou psi na polích jezraelských, a nebude, kdo by ji pochoval.« A otevřev dveře, utekl.

Nově pomazaný král potom tábl k Jezraeli. Tam se zdržoval Joram, aby se dal léčiti z ran, které jemu Syrští zasadili v boji. Ochoziáš pak, král judský, přišel, aby ho navštívil. Když nyní slyšeli, že se blíží vojsko, vyjeli mu vstříc. Když Joram spatřil Jehua, tázal se: »Přicházíš, Jehu, v přátelském úmyslu?« Tento odpověděl: »Co je přátelský úmysl za modloslužby tvé matky Jezabely a jejího kouzelnictví?« Tu obrátil Joram a utíkaje, zvolal na krále judského: »Zrada, Ochoziáši!« Ale Jehu napjal lučiště a střelil Jorama do srdce, takže hned klesl do vozu. A ten řekl svému vozatajovi: »Vezmi a vrz jej na pole Nabota podle slova Hospodinova.« Ochoziáš pak byl raněn od služebníků Jehuových a zemřel v Mageddu.

Jehu přijel do Jezraele. Když Jezabela slyšela o příjezdu jeho, zmalovala oči své líčidlem, ozdobila si hlavu a vyhlédala z okna. Ale když Jehu ji spatřil a zvěděl, kdo to je, poručil svým služebníkům: »Shoďte ji dolů!« I svrhli ji, že pokropena byla stěna krví její a koňská kopyta pošlapala ji. A přišli psi a žrali ji. A když ji přišli pochovati, nenalezli než lebku, nohy a konce rukou.

Potom klesalo království izraelské stále více v modloslužbu a v nepravosti. Bůh však i jiné národy napomínal skrze své proroky. V hříšné Ninive, hlavní město asyrské, poslal proroka Jonáše.

ISAJÁŠOVA PROROCTVÍ

»Bůh nám přijde a spasí vás.« (Iz. 35. 4.)

Vidění Isajášovo, které měl ve dnech judských králů Ozjáše, Joathama, Achaze a Ezechjáše.

V tom roce, kdy zemřel král Ozjáš, viděl jsem Hospodina seděti na vysokém a vznešeném trůně. Serafínové stáli kolem něho a jeden volal ke druhému: »Svatý, svatý je Hospodin, Pán zástupů, celá země je plna velebnosti jeho.« A já zvolal: »Běda mně! Jsem ztracen.« I přiletěl ke mně serafín se žhavým uhlem, dotekl se mých rtů a pravil: »Viz, hříchy tvé jsou ti odpuštěny.« A slyšel jsem hlas Boží, který pravil: »Koho mám poslati, a kdo půjde za nás?« A já řekl: »Pane, zde jsem; pošli mne!«

Slyšte, nebesa, pozoruj, země, neb mluví Hospodin! Syny jsem vychoval, vyvýšil, oni však pohrdli mnou. Zná býk hospodáře, i osel jesle svého pána; Izrael však mne nezná, lid můj rozumu nemá. Proto obrátím ruku svou na tebe, vypálím dočista trusku tvou, vyloučím všecko tvé olovo. Sion právem bude spasen a obnoven spravedlností.

Viz, panna počne a porodí syna a nazváno bude jméno jeho Emanuel, Bůh s námi. Maličký narodil se nám a syn dán jest nám; na jeho rameni spočívá vláda. A nazváno bude jméno jeho: Podivný, rádce, Bůh, silný rek, otec budoucího věku, kníže pokoje. A vyjde prut z kořene Jesseova a květ z kořene jeho vystoupí. A spočine na něm duch Hospodinův, duch moudrosti a rozumu, duch rady a síly, duch umění a pobožnosti, a duch bázně Boží naplní jej. Rosu dejte, nebesa, a oblakové, dštěte Spravedlivého! Otevři se, země, a vypuč nám Spasitele!

A řekl: »Duch Hospodinův nade mnou. Neboť Hospodin pomazal mne, abych přinesl radostné poselství chudým, poslal mne, abych léčil zkroušené srdcem, kázal jatým propuštění a milostivé léto Hospodinovo.«

Bůh sám přijde a spasí vás. Tehdáž poskočí kulhavý jako jelen a rozvázán bude jazyk němých.

Vpravdě neduhy naše nese a bolesti naše snáší. On pak raněn jest pro nepravosti naše, potřen jest pro hříchy naše, zsinalostí jeho uzdraveni jsme.

Obětován jest, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých. Jako ovce k zabití veden bude; a jako beránek před tím, který ho stříže, oněmí a neotevře úst svých.

Položí za hřích život svůj; uzří símě věčné.

EZECHJÁŠOVA MODLITBA

»I stalo se té noci, že přišel anděl Hospodinův a porazil v ležení asyrském sto osmdesát pět tisíc. (II. Král. 19. 35.)

Když byl Ezechjáš králem v Judsku a v Jerusalemě, vytáhl Salmanasar, král asyrský, oblehl Samaří, hlavní město království izraelského, a dobyl ho. Potom odvedl lid izraelský do Asyrie na druhý břeh řeky, do zajetí. Potom dal král asyrský své lidi z různých krajin v království izraelském usaditi. Tak skončilo království izraelské.

Deset let později vytáhl Sennacherib, král asyrský, proti království judskému, oblehl hrazená města a zdobýval je. Tu vzkázal Ezechjáš, král jerusalemský, po poslech králi asyrskému toto: »Prohřešil jsem se; odtáhni ode mne, a vše, co mi uložíš, ponesu.« Uložil tedy král asyrský Ezechjášovi, králi judskému, tři sta hřiven stříbra a třicet hřiven zlata. I vydal Ezechjáš všecko stříbro, které nalezeno bylo v domě Hospodinově a v pokladech královských. Ale Sennacherib neodtáhl; vojsko jeho postoupilo blízko k Jerusalemu a chtělo zmocniti se krále. Když ten poslal k nim své posly, potupili je a dali králi vzkázati: »V koho skládáš své naděje? Čekáš, že tvůj Bůh tě vysvobodí?« A volali vzhůru k hradbám města a snažili se lid od Ezechjáše odvrátiti. Ale ti neodpovídali.

Když to uslyšel Ezechjáš král, roztrhl roucha svá, oblekl oděv se šatem žíněným, vešel do domu Hospodinova a modlil se: »Pane, Bože Izraelův, nakloniž ucha svého a slyš! Otevři, Hospodine, oči své a viz! Slyš všecka slova Sennacheriba, který poslal lidi, aby zhaněl nám Boha živého! Králové asyrští zpustošili země a uvrhli bohy jejich do ohně; ale to nebyli bohové, ale dílo rukou lidských. Nyní však, Hospodine, vysvoboď nás z ruky jeho, ať poznají všechna království země, že ty jediný jsi Bůh!«

I vzkázal prorok Isajáš Ezechjášovi: »Toto praví Hospodin, Bůh Izraelův: Zač modlil ses ke mně pro Sennacheriba, vyslyšel jsem tě. Tato je řeč, kterou promluvil Hospodin o něm: Koho jsi potupil a komu ses rouhal? Proti komu jsi pozdvihl hlasu svého, na koho obrátil jsi oči své? Proti Svatému Izraele. Proto vstrčím kroužek do tvých chřípí a udidlo do tvých pysků a nazpět odvedu tebe zase touže cestou, kterou jsi sem přišel.« A tak stalo se té noci.

Přišel anděl Hospodinův a porazil v ležení asyrském sto osmdesát pět tisíc mužů. Když Sennacherib ráno se probudil, viděl samé mrtvoly, povstal a táhl pryč.

MLADÝ TOBJÁŠ A SÁRA

»Tobjáš a Sára vstali a společně úpěnlivě se modlili.«
(Tob. 8. 6.)

Král Salmanasar odvedl do svého hlavního města Ninive izraelského muže, jménem Tobjáše, který byl zbožný a bohabojný, a všem podle svých sil dobré činil. Když ve stáří oslepl, poslal svého syna Tobjáše ke Gabelovi do Rages, města medského, aby přinesl zpět deset talentů, které mu před dávným časem půjčil. Neboť zchudl.

A Bůh poslal v podobě sličného mládence anděla Rafaela, aby byl vůdcem mladému Tobjášovi. Oba dali se na cestu a došli k řece Tigris. Když chtěl Tobjáš v řece umýt si nohy, tu, hle, vyplavala veliká ryba, chtějíc ho pohltit. I řekl mu anděl: »Popadni ji za žábry a táhni ji k sobě, a uschovej její srdce, žluč a játra; jsou to věci k spěšnému hojení velmi potřebné.« Tobjáš učinil tak.

Když potom šli dále k Ekbataně, anděl radil Tobjášovi, aby tam šel ku příbuznému svému Raguelovi a požádal jeho dceru Sáru za manželku. Ale Tobjáš řekl: »Slyším, že byla vdána za sedm mužů, kteří všichni, zabiti zlým duchem, zemřeli. Proto bojím se, by snad i mně se tak nestalo.« Anděl odpověděl jemu: »Povím ti, nad kterými má zlý duch moc. Nad těmi totiž, kteří vcházejí v manželství tak, že jenom své vášni hoví. Ale ty, když ji pojmeš, trvej s ní po tři dny na modlitbě.«

I přišli k Raguelovi. Když tento Tobjáše poznal, padl mu kolem krku a plakal. A jeho manželka Anna a Sára rovněž plakaly. Potom dal Raguel připraviti hostinu. Ale Tobjáš pravil: »Nebudu jísti ni píti, dokavad mně Sáru, dceru svoji, nedáš za manželku.« I ulekl se Raguel velmi. Ale anděl mu domlouval, a Raguel dal mu svoji dceru.

Když u večer Tobjáš a Sára byli sami, vyňal Tobjáš částku jater a vložil ji na žhavé uhlí, jak anděl mu poručil. Tu anděl Rafael chopil zlého ducha a upoutal jej na poušti. Poté Tobjáš pravil k manželce: »Sáro, modleme se! Neboť jsme děti svatých, proto nesmíme se spojovati jako pohané, kteří Boha neznají!« Oba tedy vstali a úpěnlivě společně se modlili.

V době kuropění zavolal Raguel služebníky, aby vykopali hrob. Neboť se domníval, že Tobjáši se stalo, co sedmi jiným mužům. Ale Tobjáš byl zdráv a veselé mysli. Potom šel anděl sám do Ráges a přinesl peníze. A teprve, když Tobjáše a Sáru doprovodil zpět do Ninive a slepého otce Tobjášova žlučí ryby uzdravil, dal se anděl poznati.

»Judit dala Holofernovu hlavu služebné své a poručila schovati ji do vaku.« (Jud. 13. 11.)

JUDIT UŤALA HOLOFERNOVI HLAVU

Po Ezechjášovi, králi judském, následoval jeho syn Manasses. Srdce jeho bylo zkaženo, a hojně proléval nevinnou krev. Proto dopustil Hospodin, že Asyrští učinili vpád do země a odvedli krále do své země.

Toho času chtěl asyrský vůdce Holofernes podmaniti celé království judské a nejdříve oblehl město Betulii se sto dvaceti tisíci pěších a dvaceti dvěma tisíci jezdci. Odvedl městu vodu, takže obyvatelé upadli u velikou nouzi a rozhodli, že ještě jen pět dní čekati budou na pomoc. A potom se vzdají.

Žila však v Betulii zbožná vdova, bohatá, krásná a ctěná, jménem Judit. Když zemřel její muž, žila po celý čas v tiché uzavřenosti, modlila a postila se po všechny dny, vyjímaje sobotu a dny sváteční. Když ona slyšela, že město chce se vzdáti, zavolala nejstarší města k sobě a řekla: »Vy jste uložili čas, kdy má se smilovati Hospodin. Ale že Hospodin je trpělivý, čiňme za to pokání a odpuštění jeho s pláčem žádejme. Pamatujme, jak zkoušeni bývali otcové naši, aby se ukázalo, zda opravdu ctí Boha svého. Metly Hospodinovy přišly k naší nápravě a ne k naší záhubě. Proto nechte mne této noci vyjíti; a potom modlete se, aby Hospodin nás v pěti dnech zachránil.« A odpověděli starší města: »Jdi v pokoji, a Pán budiž s tebou!«

Potom vešla Judit do pokojíka svého, posypala hlavu popelem, a modlila se: »Pomoz, prosím tebe, Bože můj, mně vdově! Bože nebes, vyslyš mne ubohou, která tebe prosí a spoléhá na milosrdenství tvé.« I oblekla roucho slavnostní a vyšla se svojí služebnicí branou města do ležení Asyrských. Byla odvedena k Holofernovi. A když on se domýšlel, že Judit znepřátelila se se svým lidem, a sám na ní nalezl zalíbení, směla v ležení zůstati a volně vycházeti i vcházeti. Čtvrtého dne pozval ji k sobě. Veselil se a pil více než jindy. Potom ulehl a v opilosti usnul.

Tu přistoupila Judit k jeho loži a modlila se slzíc takto: »Posilni mne, Hospodine, Bože Izraelův, a pohleď tuto hodinu na skutky rukou mých, abych dokonala, co jsem si umínila.« I odvázala meč jeho, vzala hlavu jeho za kštici a znovu řekla: »Posilni mne, Bože, tuto hodinu!« A udeřivši dvakrát do jeho šíje, sťala mu hlavu a svalila tělo jeho s lože. Potom hned vyšla ven; dala hlavu Holofernovu služebné a kázala jí, aby ji vložila do vaku.

JUDITIN NÁVRAT

»Judit zavolala z daleka na strážné zdi: Otevřete brány, neboť s námi je Bůh.« (Judit. 13. 13.)

I vyšla Judit z ležení, jak jí bylo dovoleno. A zavolala z daleka na strážné zdi: »Otevřete brány, neboť s námi je Bůh, který mocný skutek učinil Izraeli!« A když obě vešly, dala svolati starší města. I sběhli se všichni a rozsvítivše světla, obstoupili ji.

Ona pak vystoupivši na vyvýšené místo, pokynula, aby bylo ticho. I řekla: »Chvalte Hospodina, Boha našeho, jenž neopustil těch, kteří doufali v něho! Skrze mne, služebnici svou, splnil milosrdenství své, které slíbil domu Izraelovu; zabil rukou mou nepřítele národa svého v této noci.« Potom vyňavši z vaku hlavu Holofernovu, ukázala ji všem, řkouc: »Hle, hlava Holoferna, velitele vojska asyrského, kterého rukou ženy zabil Hospodin! A ostříhal mne anděl jeho, abych nebyla poskvrněna já, služebnice jeho.«

Tu všichni klaněli se Hospodinu a chválili Judit, volajíce: »Požehnal tebe Pán mocí svou, nebo skrze tebe v nic přivedl nepřátele naše!« A Ozjáš, kníže lidu izraelského, řekl jí: »Požehnanás ty, dcero, od Boha nejvyššího nade všecky ženy na zemi. Požehnaný Hospodin, který tě vedl, že jsi veliteli našich nepřátel srazila hlavu. Dnes jméno tvé tak zvelebil, že nevymizí chvála tebe z úst lidi.« A všecek lid dodal: »Staň se, staň se!«

K radě Juditině zavěsili potom hlavu Holofernovu na zeď městskou a když slunce vycházelo, přepadli nepřítele. Teprve nyní poznali tito, že nemají svého vůdce. A když jej hledali, nalezli jeho mrtvolu bez hlavy a všechnu zkrvácenu v jeho stanu. I padl veliký strach na celé vojsko, které hledalo záchranu v rychlém útěku. A vojsko Izraelovo je pronásledovalo a zabilo tisíce jich.

Když nejvyšší kněz Joakim slyšel o vítězství, přišel z Jerusalema se svými kněžími do Betulie, aby viděl Juditu a jí žehnal. A když ona k němu vyšla, dobrořečili jí všichni, jedním hlasem volajíce: »Tys sláva Jerusalema, tys radost Izraelova, ty čest lidu našeho! Neboť zmužile jsi jednala. Tvé srdce došlo posily, žes milovala čistotu a vdovou jsouc, zůstala neporušena. Proto ruka Páně tě posilnila, a proto na věky budeš požehnána.« A veškeren lid dodal: »Staň se, staň se!« A Judit v hluboké vděčnosti zapěla píseň: »Zanořte Hospodinu na bubínky, brejte Hospodinu na cimbály! Složte mu ve veršich píseň novou, velebte a vzývejte jméno jeho!«

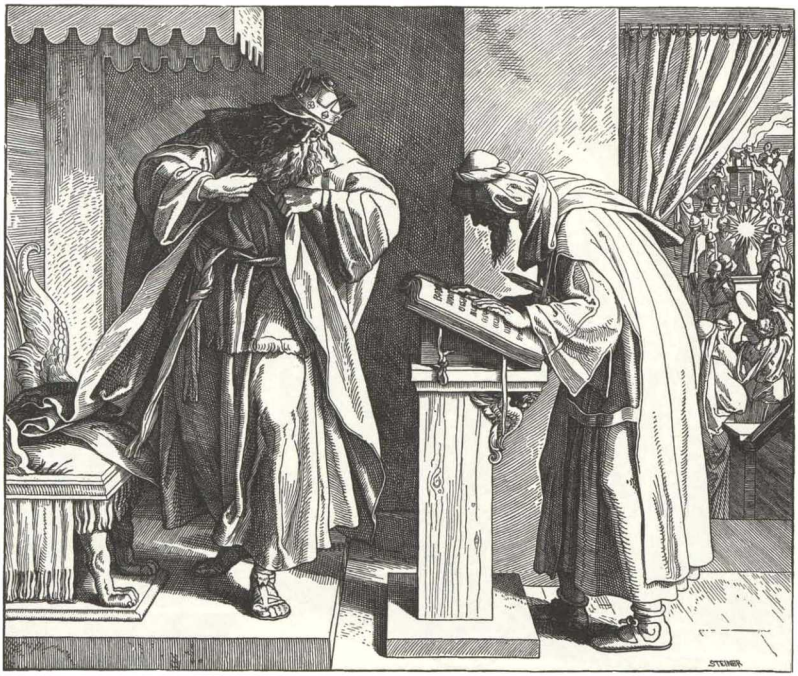

»Když slyšel král slova Hospodinovy knihy Zákona, roztrhl roucha svá« (II. Král. 22. 11.)

NALEZENÍ KNIHY ZÁKONA

Král Manasses postavil oltáře pohanskému Baalovi, jako byl učinil Achab, král israelský. I v nádvoří chrámu jerusalemského dal postaviti obrazy model a zavolal do země hadače a kouzelníky.

Tu mluvil Hospodin skrze služebníky své, proroky, a pravil: »Hle, já uvedu neštěstí na Jerusalem a na Judu, že bude zníti v obou uších tomu, kdokoli o tom uslyší.«

Když míra hříchů byla dovršena, dal Hospodin krále v moc vojevůdců asyrských a byl odvlečen do zajetí. Ale v nejvyšší nouzi volal král k Hospodinu; a Pán uvedl jej zpět do Jerusalema.

Po Manassesovi následoval Amon. I ten činil zlé a sloužil modlám. Když pak jej jeho služebníci zabili, stal se králem jeho syn Josjáš. A ten konal, v čem měly zalíbení oči Hospodinovy. Chodil po všech cestách otce svého Davida, neuchyluje se napravo ani nalevo. V osmnáctém roce svého panování poslal Safana, písaře v chrámu Hospodinově, k nejvyššímu knězi Helkjášovi, aby dal vyplatiti mzdy tesařům, kameníkům a všem dělníkům, kteří pracovali na opravách domu Hospodinova.

I řekl Helkjáš k písaři Safanovi: »Nalezl jsem knihu Zákona, která se byla ztratila.« A Safan, písař, vrátil se ke králi a předčítal z ní jemu. A když slyšel král slova Hospodinovy knihy, roztrhl roucha svá a poručil Helkjášovi, knězi, a Safanovi, písaři: »Jděte a poraďte se o mne a o lid stran slov knihy této, která byla nalezena; neboť hněv Boží rozpálil se na nás, že neposlouchali otcové naši slov knihy této a nečinili, co je v ní předepsáno.«

A oni tázali se Hospodina, a potom řekli: »Toto praví Hospodin, Bůh Izraelův: Hle, já přivedu neštěstí na toto místo a na obyvatele jeho, a všechny hrozby knihy, které četl král judský; protože mne opustili a obětovali bohům cizím, popouzejíce mne všemi díly rukou svých. Ale protože jsi zachovával slova knihy a uleklo se srdce tvé, žes ponížil se před Hospodinem, žes roztrhl roucho své a plakals přede mnou, připojím tě k otcům tvým a pochován budeš v hrobě svém v pokoji, aby neviděly oči tvé všeho neštěstí, které uvedu na Jerusalem.«

I dal Josjáš vyházeti z chrámu všechno nářadí, které sloužilo modloslužbě, a vyhnal kněze modloslužebníky. V Betel dal kosti modlářských kněží z hrobů vynésti a spálil je na jejich oltáři.

POVOLÁNÍ JEREMJÁŠE

»Řekl Hospodin: Ejhle, kladu slova má v ústa tvoje, a ustanovuji tebe nad národy a nad říšemi.« (Jer. 1. 9.—10.)

Slova prorokova: Ke mně mluvil Hospodin za dnů krále Josjáše: »Dříve než jsem tě utvořil v lůně matčině, posvětil jsem tebe a za proroka pro národy ustanovil jsem tebe.« I řekl jsem: »Ach, Pane Bože, neumím mluvit, neboť dítě jsem já.« Ale Hospodin řekl: »Neříkej: Dítě jsem já, neboť ke všemu, k čemu tě pošlu, půjdeš, a všecko, cokoli tobě rozkáži, mluviti budeš.« Potom vztáhl Hospodin ruku svou, dotekl se úst mých a řekl ke mně: »Ejhle, kladu slova má v ústa tvoje, a ustanovuji dnes tebe nad národy a nad říšemi, abys vytrhával a strhával, abys ničil a bořil, abys stavěl a štípil.«

A Hospodin tázal se mne: »Co vidíš, Jeremjáši?« I řekl jsem: »Vidím prut mandloňový jako znamení bdělosti.« A pravil Hospodin: »Dobře jsi viděl, neboť bdím nad svým slovem, abych je splnil.« A po druhé mne oslovil Hospodin, řka: »Co vidíš?« A odpověděl jsem: »Vidím kotel, v němž to vře; a přichází od severu.« A na to Hospodin: »Od severu otevře se zlo na všecky obyvatele země. Neboť, aj, já svolám všecky národy severních říší. I přijdou, a každý postaví trůn svůj u vchodu do bran Jerusalema a proti všem zdem jeho vůkol i proti všem judským městům. A vejdu s nimi na soud pro všecku zlobu jejich, že mě opustili, obětovali bohům cizím a klaněli se dílům svých rukou. Ty tedy přepásej svá bedra, vstaň a mluv k nim všecko, co já ti budu ukládati. Nelekej se tváře jejich, neboť učiním z tebe pevnost, železný sloup a bronzovou zeď proti veškeré říši, judským králům, knížatům jejich, kněžím i lidu. Budou bojovati proti tobě, avšak vrchu nenabudou.«

Jeremjáš poslechl slova Hospodinova a napomínal judský lid k pokání a k polepšení. Ale lid zůstal zatvrzelý. A proto Boží trest vždy více se blížil. Prorok působil na krále Joachaze, Joakima, Jechonjáše a Sedekjáše; předpověděl zkázu Jerusalema a králi Sedekjášovi jeho bídný konec. A jak Hospodin jemu předpověděl, měl proti sobě tisíce odpůrců a pronasledovatelů; ale on zůstal věren svému poslání vzdor žaláři a nenávisti. Před ním již proroci Joel, Isajáš a Micheáš vytýkali oběma kmenům jejich opětovné odpadnutí od Boha a napomínali je k pokání a k návratu k Bohu. Po celá století shovívavost Boží byla veliká. Ale nyní byla shovívavost oproti království judskému skončena, jako dříve proti království izraelskému.

ZKÁZA JERUSALEMA

»Zdi kolem Jerusalema pobořilo všecko vojsko Chaldejských, a ostatek lidu odveden do zajetí.« (II. Král. 25. 10.—11.)

Velkomyslnost Páně oproti nevděčnému Jerusalemu, který si Hospodin vyvolil, chýlila se ke konci.

Na Východě povstala říše, které ni mocní Asyřané nemohli odolati, neboť je, jak prorok Nahum předpověděl, stíhl hněv Boží. Jejich hlavní město Ninive bylo králem babylonským Nabuchodonosorem dobyto a úplně zničeno. A nyní chtěl tento král svoji vládu vždy dále šířiti; a tak jeho dobyvačné oko padlo i na Jerusalem. Judsko bylo tehda v moci egyptského faraona, který krále Josjáše v boji přemohl a zabil. A Joachan, syn Josjášův, byl cizincům poddán. Ale za krále Joakima zmocnil se země král babylonský, až tato po třech letech zase od něho odpadla.

Když potom vládl v Judsku Jechonjáš, vytáhl Nabuchodonosor, král babylonský, proti Jerusalemu a město oblehl. Tu Jechonjáš vydal se králi babylonskému a také jeho matka, knížata i služebníci. A Nabuchodonosor odvedl je do zajetí do Babylonu a s nimi zároveň přední muže a statečné z celé země; také všechny kováře a zámečníky. A nikdo nezůstal ve vlasti než chudý lid. Král babylonský sebral též všechny poklady z chrámu Hospodinova a rozbil zlaté nádoby, které dal zbotoviti Šalomoun. Potom ustanovil strýce Jechonjášova králem v Jerusalemě a nazval jej Sedekjášem.

A Sedekjáš činil, co bylo zlým v očích Páně. A když potom vzbouřil se proti babylonskému králi, vytáhl Nabuchodonosor se vším svým vojskem proti Jerusalemu, město oblehl a postavil kol něho náspy. Téměř dvě léta bylo město obleženo; nastal hlad a všechen lid volal po chlebě. Konečně bylo Jerusalema dobyto, Sedekjáš unikl a utekl na poušť. Ale nepřátelé jej pronásledovali a dopadli jej na rovině u Jericha. Všichni vojíni, kteří s nim byli, rozutekli se a opustili jej. Sedekjáš byl potom přiveden před krále babylonského a ten vyslovil nad ním rozsudek. Syny Sedekjášovy dal před očima otcovýma zabíti, a jej pak kázal oslepiti; a potom jej dal spoutati a v okovech dovésti do Babylona. Chrám Hospodinův dal spáliti a palác královský, jakož i všechny domy jerusalemské a zdi kolem Jerusalema strhlo vojsko Chaldeův. Všechen lid byl odveden do zajetí babylonského, takže z chudého lidu zůstali v zemi pouze vinaři a rolníci. Babylonští ovládli celou zemi.

PLÁČ JEREMJÁŠE PROROKA

»Vystěhovala se z dcery Sionské všecka její krása.«
(Pláč 1. 6.)

Když Judsko úpělo v zajetí a Jerusalem ztroskotán, prorok Jeremjáš usadil se ve zříceninách města a plakal nad oběma nešťastnými říšemi, které se zpronevěřily Bohu, a proto tak těžce byly trestány. Nejvíce lkal nad Judskem a Jerusalemem:

»Ach, jak opuštěno je město, plné kdysi lidu. Jako by ovdověla paní národů; kněžna nad zeměmi octla se v porobě! Bolestně pláče celé noci, slzy kanou jí po lících; není, kdo by potěšil ji ze všech jejích milců; všichni přátelé pohrdli jí, jsou z nich nepřátelé.

Utlak přiměl Judu, by se vystěhoval, poroba tuhá; sídli mezi pohany, aniž nalézá klidu; všichni, kdo hnali se za ním, drží ho v úzkých. Cesty k dceři Sionské (k Jerusalemu) truchlí, nebo nikdo na slavnost nejde. Všechny brány její jsou pobořeny, kněžstvo její vzdychá, panny její jsou bez ozdob, ona sama je hořkostí zdrcena.

Hlavou její stal se nepřítel, odpůrci její zbohatli, neboť Hospodin rozsudek vyřkl nad ní pro množství nepravostí jejích; dítky její odehnal do zajetí mučitel před sebou. Vystěhovala se z dcery Sionské všecka její krása; knížata její jsou jako berani, kteří nenašli pastvy, odešli vysíleni před tím, jenž hnal je.

Zabývá se dcera Jerusalemská vzpomínkami na dny své tísně a bloudění svého, kdy padal lid její pod rukou nepřítele, nemaje pomocníka; nepřítel se na ni díval a smál se sobotám jejím.

Chybila, chybila dcera Jerusalemská, proto stala se tulačkou. Všichni ctitelé její pohrdli jí, ježto spatřili její hanbu; ona pak vzdychá a odvrací se. Skvrny vídětí jí na nohou, nedbala své budoucnosti; klesla ku podivu, nemá těšitele.

Shlédni, Hospodine, na mou bídu, neboť nepřítel se vypíná. Nepřítel vztáhl svou ruku na všecky poklady její; ano, viděla, kterak pohané vcházejí do svatyně její; ti, jimžto jsi zakázal vstoupiti do tvé obce.

Všecek lid její vzdychá a hledá chleba; dává všecky skvosty za pokrm, aby zachránil život. Shlédni, Hospodine, a považ, kterak jsem opovržena!

Ó, vy všichni, kteří kolem jdete cestou, pohleďte a vizte, je-li bolest jako bolest má; neboť jako vinici obral mne Hospodin — tak byl vyhrožoval — v den svého horoucího hněvu!«

POVOLÁNÍ EZECHIELE

»Hospodin řekl mi: Synu člověkův, sněz tuto knihu a jda, mluv k synům Izraelovým.«
(Ez. 3. 1.)

Slova prorokova: Když jsem byl mezi zajatci v Babyloně u řeky Chobar, otevřela se nebesa, a měl jsem vidění Boží. Aj, vítr bouřlivý přicházel od severu a hnal veliký mrak a plápolající oheň, a paprsky metal kolem a z něho zářilo to jako třpytící kov. A z něho bylo viděti čtvero jakýchsi živočichů, již měli postavu lidskou. Čtvero tváří měl každý a čtvero křídel každý. Tváře pak jejich měly tyto podoby: tvář člověka vpředu, tvář lva na pravé straně těch čtyř živočichů, tvář býka na levé straně všech čtyř, a tvář orla shora jich.

A bylo zříti, že podoba živočichů jest jako ublí planoucí ohněm a jako pochodně. Mezi živočichy kmital se velmi jasný oheň, a z ohně sršely blesky. Když jsem hleděl na ty živočichy, ukázalo se po jednom kole u každého z nich. Když chodili živočichové, chodila spolu i kola podle nich. A slyšel jsem šelest křídel jako hukot vodních spoust, jako hřmění svrchovaného Boha.

A nad oblohou, jež byla nad hlavou jejich, vypadalo to jako hrozný křišťál. A tam bylo cosi jako safírový kámen, bylo to podobno trůnu, a na něm postava člověka, z něhož vycházely paprsky a barvy jako duhy. V této podobě zjevila se velebnost Hospodinova. Když jsem ji uviděl, padl jsem na tvář svou; a slyšel jsem, že někdo ke mně mluví. A pravil: »Synu člověkův! Já tě posílám k synům Izraelovým, k odpadlým pohanům, kteří odstoupili ode mne. Ale ty, synu člověkův, neboj se jich, a mluv slova má k nim, ať poslechnou nebo neposlechnou. Ty, synu člověkův, nebuď vzpurný jako toto plémě vzpurné. Otevři ústa svá a jez, co ti dám.« I pohleděl jsem, a aj, ruka vztažená ke mně, a v ní svinutá kniha. I rozvinul ji přede mnou, a byl v ní psán nářek a žalozpěv a běda.

A řekl mně: »Synu člověkův, sněz tuto knihu a jda, mluv k synům Izraelovým!« I snědl jsem ji a zesládla mi v ústech jako med. Potom pojal mne duch a zanesl mne k zajatým na obilní pahrbek.

Když pominulo sedm dní, stalo se zase slovo Hospodinovo k Ezechielovi. A on začal kázati lidu, volati ku pokání a zvěstovati vysvobození. Ukazoval na příchod Mesiáše, který bude pravým pastýřem lidu pro národ vyvolený.

Podobně byli ti Židé, kteří zůstali ve vlasti, utěšováni prorokem Jeremjášem a jeho učedníkem Barachem.

SUSANA A DVA STARŠÍ LIDU

»Když děvčaty vyšly, vstali oba starší lidu a přiběhli k ní.« (Dan. 13. 19.)

Mezi vznešenými jinochy z rodu Judova, kteří již za krále Joakima byli odvedeni do zajetí, byli též Daniel, Ananiáš, Misael a Azariáš. Dostali se ke dvoru Nabuchodonosorovu, ale i zde zůstali věrni zákonu a nechtěli požívati zapovězených pokrmů. Bůh dal jim důmysl a moudrost; Danielovi pak propůjčil dar, že chápal všechna vidění a vykládal smysl snů.

A Hospodin zjevil jemu: »Sedmdesát týdnů je stanoveno tvému národu a svatému městu tvému, aby zamezena byla neřest, aby konec vzal hřích a zahlazena byla nepravost. Od vyjití výroku, aby zase byl vystavěn Jerusalem, až do pomazaného knížete, bude sedm týdnů a šedesát dva týdny; a zase vystavěna bude ulice a zdi za tísnivých časů. A po šedesáti dvou týdnech zabit bude pomazaný (Kristus), a nebude jeho lid, který ho zapře. Utvrdí pak smlouvu mnohým v jednom týdnu. A v polovici toho týdne přestane oběť krvavá i nekrvavá.«

Za doby Danielovy bydlil v Babyloně muž jménem Joakim z kmene Judova. Měl pak manželku jménem Susanu, dceru Helkjášovu, velmi krásnou a bohabojnou. K Joakimovi scházeli se Judovci, ježto byl ze všech nejváženější; a soudcové u něho prohlašovali rozsudek. Toho roku ustanoveni byli z lidu dva starší za soudce, kteří v hloubi srdce svého byli zkažení a zpustlí. Ti chodívali často do domu Joakimova a zde konali soud. Když pak o polednách lid vracel se domů, vcházela Susana do zahrady vedle domu a procházela se. Oba starší viděli ji denně a zahořeli k ní břišnou vášní. Jednoho dne skryli se oba v zahradě. A přišla Susana podle obyčeje svého a s ní dvě služky. I řekla jim: »Přineste mi oleje a mýdla, a dveře zahrady zavřete, ať se mohu vykoupati.« Když služky vyšly, vstali oba starší, přiběhli k ní a řekli: »Hle, dveře zahrady jsou zavřeny, nikdo nás nevidí. A my po tobě toužíme; proto dovol nám, bychom se pobavili s tebou. Nebudeš-li chtíti, udáme tě, že tu byl s tebou jinoch a že jsme tě přistihli při hříšném činu.« Susana povzdechla a řekla: »Stísněna jsem se všech stran. Avšak lépe mi jest beze skutku upadnouti v ruce vaše, nežli hřešiti před obličejem Páně.« I vzkřikla Susana hlasem velikým, volajíc o pomoc. Ale vzkřikli také starší proti ní. A když lidé přišli, žalovali proti ní zlé věci. A že byli dva, a to starší lidu a soudcové, věřilo se jim.

DANIEL ZACHRÁNIL SUSANU PŘED SMRTÍ

si řekl Daniel: Dobře i tys zalhal proti svému hrdlu. A čeká anděl Páně s mečem, aby zabil vás.« (Dan. 13. 59.)

Druhý den, když shromáždil se lid u Joakima, řekli oba starší lidu: »Pošlete pro Susanu, dceru Helkjášovu, ženu Joakimovu.« A ona přišla se svými rodiči, dětmi, a se všemi svými příbuznými. Příbuzní její i všichni, kteří ji znali, plakali. A ona plačíc vzhlédla k nebi, neboť doufalo srdce její v Pána. Starší žalovali na ni: »Když jsme se procházeli po zabradě, přišla tato. Potom poslala služky pryč, a viděli jsme, jak s mladým mužem, který byl skryt, dopustila se hříšného skutku. My přiběhli, ale nemohli jsme ho zadržeti, protože otevřel dveře a prchl.«

Obec jim uvěřila jakožto starším a soudcům; i odsoudili Susanu na smrt. A ona zvolala hlasem velikým: »Bože věčný, který znáš věci skryté, který všecko víš, prve nežli se stane, ty víš, že křivé svědectví vydali proti mně. A já umírám, nic neučinivši z toho, co tito zločinně smyslili si proti mně.« A Bůh vyslyšel její prosbu. Neboť když ji vedli na smrt, zvolal Daniel, prorok, hlasem velikým: »Jsem nevinný na krvi této ženy! Nebuďte nerozvážní, synové Izraelovi! Suďte znovu, neboť ti dva křivě svědčili proti ní!«

Tu lid rychle se vrátil. A starší, kteří konali soud, pravili Danielovi: »Pojď, posaď se mezi nás, neboť Bůh dal tobě moudrost stáří.« Daniel nejdříve řekl, aby oddělili od sebe oba svědky. A pak řekl prvnímu: »Starý hříšníče, nyní přicházejí tresty za hříchy tvé, které jsi prve páchal nespravedlivě soudě, nevinné odsuzuje a osvobozuje vinníky. Nyní pověz, pod kterým stromem jsi je viděl?« On odpověděl: »Pod lentiškem.« A odpověděl Daniel: »Dobře jsi zalhal proti svému hrdlu, neboť anděl Boží rozpůlí tebe.« Potom dal jej Daniel odvésti a přivolati druhého. A stejně se ho tázal: »Pod kterým stromem postihl jsi je?« On řekl: »Pod svidou.« Daniel odpověděl: »Dobře i tys zalhal proti svému hrdlu, neboť čeká anděl Páně s mečem, aby tě rozřízl a oba vás zabil.« I velebil všechen lid velikým hlasem Boha, který vysvobozuje doufající v něho. Oba starší byli ukamenováni.

Tři přátelé Danielovi, Ananiáš, Misael a Azariáš, byli u krále obžalováni, že nevzdávají božskou poctu soše Baalově, kterou dal Nabuchodonosor postaviti. Proto byli vrženi do pecí ohnivé. Ale anděl Hospodinův je chránil a zůstali neporušeni. Uprostřed plamenů chválili a velebili Boha, až král poručil, aby vyšli ven.

DANIEL A KRÁL BALTASAR

»Daniel řekl Baltasarovi: Zavěšen byl jsi na váhu, a byl jsi shledán lehký.« (Dan. 5. 27.)

Baltasar, poslední král babylonský, vnuk Nabuchodonosorův, vystrojil veliké hody velmožům svého království. Jsa již napilý, rozkázal, aby přinesli zlaté a stříbrné nádoby, které Nabuchodonosor uloupil z bývalého chrámu jerusalemského. I pili z nich a chválili bohy své, zlaté a stříbrné, měděné, železné, dřevěné a kamenné.

V tu chvíli ukázala se tajemná ruka, která psala na stěnu síně hodovní. Tu zbledla strachem tvář králova a kolena jeho se třásla. A vzkřikl král, aby přivedli hadače a věštce; a slíbil tomu, kdo přečte a vyloží písmo, že bude třetím v jeho říši.

Všichni mudrci babylonští přišli; ale nemohli ani písma přečísti, ani ho vyložiti. I byl na radu královny zavolán Daniel. A král řekl jemu: »Ty-li jsi Daniel, jeden z judských zajatců, jejž přivedl otec můj z Judska? Slyšel jsem o tobě, že ducha božího máš, a že rozumnost a moudrost neobyčejná byla shledána v tobě. Jsi-li nyní s to, abys písmo to přečetl a vyložil, purpurem budeš oděn a třetím vladařem v říši budeš.« Daniel odpověděl: »Dary svoje si nech; to písmo však ti přečtu, králi, a výklad jeho ti podám. Bůh nejvyšší dal království a moc Nabuchodonosorovi, tvému otci. Když však se pozdvihlo jeho srdce a on zatvrdil se v pýše, sesazen byl s trůnu království svých otců a vyvržen ze společnosti lidské. S divokými osly bydlil, trávu jídal jako dobytek, dokud nenabyl přesvědčení, že Nejvyšší panuje nad královstvím lidským.« Potom Daniel pokračoval: »Také ty, Baltasare, neponížil jsi srdce svého, ačkoli jsi to věděl; ale pozdvihl ses proti Panovníku nebes. Nádoby jeho domu jsi znesvětil a velehlil jsi své bohy, kteří nevidí ani neslyší ani necítí. Proto od něho poslána byla ruka, která toto psala: Mane, Thekel, Fares. A smysl jejich je: Mane — sčetl Bůh tvé království a učinil mu konec. Thekel — zavěšen byl jsi na váhu, a byl jsi shledán lehký. Fares — rozděleno bude království tvé a dáno bude Médům a Peršanům.«

Tu z rozkazu králova oblečen byl Daniel v purpur, zlatý řetěz dali mu na hrdlo a prohlásili o něm, že je třetím vladařem v říši. Téže noci dobyli Peršané města, a zabit byl Baltasar, král babylonský. Již dávno předpověděl Habakuk zánik říše, jako Nahum pád říše asyrské. Ale žádná z nich nedbala příkladu zbožných Židů, kteří u nich byli v zajetí.

»Anděl Páně uchopil Habakuka za vrchu hlavy a postavil ho v prudkosti svého ducha v Babylóně nad jámou«
(Dan. 14. 35.)

DANIEL V JÁMĚ LVÍ

Daniel požíval u nového vladaře Babylonu, perského krále Cyra, veliké vážnosti a byl jeho spolustolovníkem. Král neznal pravého Boha; věřilť pevně, že modla Bél, dílo z kovu a hlíny, je živým božstvím, neboť každý den obětí v chrámu pojídá a pije. Ale Danielovi se podařilo dokázati, že kněží měli pod obětním stolem tajný vchod, v noci přicházeli a odnášeli pokrmy i nápoje pro sebe, své ženy a své děti.

Jednoho večera král sám, v přítomnosti Daniele, oběti přinesl a dveře zapečetil. Záhy zrána oba přišli do chrámu. Když Cyrus viděl stůl prázdný, zvolal: »Veliký jsi, Béle, a není u tebe žádné lsti!« Daniel se usmál a ukázal na šlépěje na podlaze. Neboť před tím dnem nasypal popel po celém chrámu. A nyní nalezeny byly tajné dveře. Na rozkaz králův bylo schytáno všech sedmdesát kněží a pobito. A Béla dal Cyrus v moc Danielovu, který jej i s chrámem jeho vyvrátil.

Když potom Daniel zabil také draka, kterého Babylonští uctívali jako boha, rozhněvali se tito velmi na něho a pravili králi: »Vydej nám Daniele, jinak zabijeme tebe i dům tvůj!« Tu zalekl se král hrozby a vydal jim Daniele.

Oni pak hodili jej do lví jámy, v níž bylo sedm lvů. Jim dávali každý den dvě lidská těla a dvě ovce. Ale tentokráte nebylo jim dáno nic, aby jejich lítavost byla větší. Ale lvi nikterak proroku neublížili.

Toho času žil v Judsku prorok, jménem Habakuk. Ten uvařil pokrm a šel na pole, aby jej donesl žencům. I řekl anděl Boží jemu: »Zanes oběd do Babylonu Danielovi, který jest v jámě lvíl« Habakuk odpověděl: »Pane, Babylonu jsem nikdy neviděl a jámy neznám.« Tu anděl uchopil Habakuka na vrchu hlavy a nesl ho za vlasy v prudkosti svého ducha k jámě lví. A prorok zvolal: »Danieli, služebníče Boží, vezmi oběd, který ti posílá Bůh!« A řekl Daniel: »Rozpomněl ses na mne, Bože, a neopustil jsi milujících tebe!« A vstav Daniel, jedl. Anděl Páně pak postavil Habakuka zase hned na jeho místo. Dne sedmého přišel král, aby oplakával Daniele. A hle, Daniel seděl neporušen mezi lvy. Tu král zvolal hlasem velikým: »Veliký jsi, Pane, Bože Danielův!« Potom dal jej vytáhnouti ze lví jámy a ty pak, kteří ho chtěli zničiti, do jámy vmetati. A byli sežráni v okamžiku před ním.

NÁVRAT ZE ZAJETÍ

»Povstali tedy hlavy rodové z Judy a Benjamina, aby šli a stavěli chrám Hospodinův v Jerusalemě.« (Ezdr. 1. 5.)

Židé, kteří žili v zajetí v Babyloně, byli ustavičně ve spojení s těmi, kteří zůstali ve vlasti. A toužili vroucně po tom čase, kdy jim drahá země zaslíbení zase měla býti vrácena. Neboť věděli z proroctví Danielova, že jejich zajetí bude trvati pouze sedmdesát let.

To také předpověděl již prorok Jeremjáš, dříve nežli byli do zajetí odvedeni. »Celá tato země stane se pouští. Všichni tito národové budou poddáni králi z Babelu po sedmdesát let. Ale po sedmdesáti letech, praví Hospodin, potrestám na králi Babelu a jeho lidu všechny jeho zločiny; pouští je učiním skrz naskrz.«

Již v prvním roce panování babylonského krále Cyra mělo se Hospodinovo slovo plniti. Vnukl Hospodin Cyrovi, králi perskému, že dal provolati po všem království svém toto:

»Všecka království země dal mi Hospodin, Bůh nebes, a on přikázal mi, abych vystavěl mu dům v Jerusalemě, který jest v Judsku. Kdo z vás jakkoli patří k jeho národu? S tím budiž Bůh jeho; ať jde do Jerusalema a staví dům Hospodina, Boha Izraelova. A všichni, kteří chtějí zde zůstati, ať pomáhají dům stavěti stříbrem i zlatem, zbožím i dobytkem.«

I povstali hlavy rodové z Judy a Benjamina, kněží a levité, a každý, komu to vnukl Bůh, aby šli a stavěli chrám Hospodinův, který byl v Jerusalemě.

A obdrželi od těch, kteří v zemi zůstali, zlaté a stříbrné nádoby, zboží i dobytek, jak král nařídil, a kromě toho, co ještě dobrovolně obětovali.

Také vydal král Cyrus nádoby chrámu Hospodinova, které byl Nabuchodonosor uloupil: třicet misek zlatých a tisíc misek stříbrných, třicet zlatých čiší, čtyři sta a deset čiší stříbrných a tisíc jiného náčiní. Všech nádob zlatých a stříbrných bylo pět tisíc čtyři sta.

I vyšli; a vedl je Zorobabel, Nchemjáš a Josue. Počet jich byl čtyřicet dva tisíce tři sta šedesát kromě služebníků a služek.

Děkujíce Bohu opustili zemi svého zajetí a vzpomínali dní, kdy sedali u vod babylonských, plakali a přisahali: »Zapomenu-li na tebe, Jerusaleme, ať mi uschne má pravice! Nechať přilne jazyk můj k ponebí mému, nehudu-li tě pamětliv, nehudu-li míti Jerusalem za vrchol radosti své!«

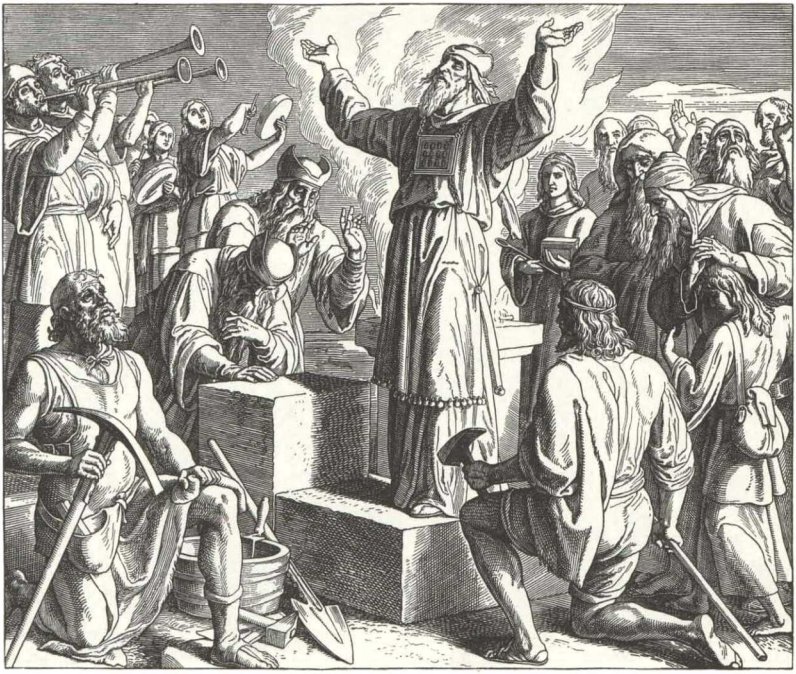

STAVĚNÍ CHRÁMU NOVÉHO

»Když zakládali zedníci chrám Hospodinův, stáli kněží s troubami, aby velebili Boha.« (Esdr. 3. 10.)

Po obtížné cestě přišel konečně národ do své staré vlasti. Postavil si města a bydlil v nich. Sedmého měsíce shromáždili se všichni jako jeden muž v Jerusalemě, a Josue, nejvyšší kněz, a kněží a Zorobabel a jeho bratři postavili oltář, aby přinesli zápalnou oběť Bohu Izraele, jakož psáno jest v zákoně Mojžíše, muže Božího. Ale základní kámen k chrámu nebyl ještě položen.

V druhém roce po svém návratu, v druhém měsíci Josue a Zorobabel a všichni, kteří se vrátili ze zajetí, začali stavěti. Ustanovili levity, kteří byli starší dvaceti let, za dozorce nad stavbou. Potom položili stavitelé základní kámen k chrámu Božímu. Kněží stáli v bohoslužebných rouchách s troubami, a levité s cimbály, aby chválili Boha podle nařízení Davida, krále v Izraeli. V jásavých chvalozpěvech a v díkůčinění zpívali Hospodinu: »Dobrý jest a na věky trvá milosrdenství jeho nad Izraelem!« A všechen lid plesal velmi hlučně a velebil Hospodina, že založen jest chrám jeho.

Avšak mnozí z kněží a z levitů, jakož i nejstarší z rodů, totiž starci, kteří byli viděli chrám prvý, plakali velmi hlasitě, když zakládán byl chrám tento. A nikdo nemohl rozeznati hlas radostného jásotu od hlasu plačícího lidu, neboť slzy bolesti a radosti kanuly v této slavnostní hodině v jediný pramen.

Tehda vždy jasněji a jasněji byl od proroků kreslen obraz toho, na něhož národové čekali a jehož království nebude míti konce. Tak pravil prorok Aggeus, který vždy znovu ke stavbě chrámu vyzýval: »Tohoto druhého chrámu sláva větší bude, nežli prvního, praví Hospodin, a na tomto místě dám pokoj.« Prorok Zachariáš volal v posvátném zanícení: »Plesej velice, dcero Sionská, vesel se, dcero Jerusalemská! Aj, král tvůj přijde k tobě, spravedlivý a spasitel; on chudý a sedící na oslici a na oslátku oslice. Jeho panování sahá od moře k moři, od proudu až na konec země. Jak veliké je tvé štěstí a tvůj blahobyt.« Prorok Malachiáš oslavoval oběť příštích věků a pravil: »Nemám zalíbení ve vás a darů nepřijmu z ruky vaší! Nebo od východu slunce až na západ veliké jest jméno mé mezi národy, a na každém místě obětována bude jménu mému oběť čistá. Aj, já posílám anděla svého a připraví cestu přede mnou. A bned přijde do chrámu panovník, jehož hledáte; anděl zákona, kterého vy chcete.«

»Král vstavil na hlavu jej i korunu královskou a učinil ji královnou místo Vaštěi« (Est. 2. 17.)

ESTER

Značná část Židů nevrátila se do Jerusalema, ale zůstala v Babyloně i tehda, když s výslovným dovolením perského krále Daria chrám v Jerusalemě byl dostavěn. Za času jeho nástupce Asuera čili Xerxa žil v perském hlavním městě zbožný Žid, jménem Mardocheus. Ten byl pěstounem dcery bratra svého, která se jmenovala Ester. Že byla velmi krásná, byla předvedena před krále a nalezla milost u něho a učinil ji královnou. Ona však podle příkazu pěstouna svého neprozradila původu ni národnosti své. Mardocheus pak byl o ni velmi starostliv a denně přicházel ku bráně paláce, aby se o ní něčeho dověděl. Když jednoho dne musil zde čekati, slyšel náhodou, jak dva komorníci královi se smluvili, že krále zavraždí. I oznámil to hned Esteře, tato pak králi. A oba spiklenci zemřeli na šibenici.

Na dvoře králově byl muž, jménem Aman, jehož si Asuer velice vážil. Ustanovil jej nade všechna knížata země, a všichni klekali před ním na kolena; jediný Mardocheus nikoli. Strážní paláce oznámili to Amanovi. A když ten zvěděl, že Mardocheus je Žid, rozhněval se velmi a rozhodl se, že všechen židovský lid vyhubí. A vržen byl od Amana los, který den a který měsíc měl býti povražděn národ židovský. I padl los na měsíc dvanáctý. I řekl Aman králi: »Je národ po všech krajinách království tvého rozptýlený, který pohrdá příkazy tvými. Vidí-li se ti za dobré, rozkaž, ať je vyhuben, a já odvedu deset tisíc hřiven správcům pokladu tvého.«

I dal Aman rozkaz, aby všichni Židé, od pacholete až do starce, ženy i děti pobiti byli téhož dne, totiž třináctého dne dvanáctého měsíce, a majetek jejich aby byl pobrán. Rozkaz byl ihned v Susách vyvěšen a rychlými posly všem místodržitelům a knížatům oznámen. Král pak a Aman slavili hody; ale Židé, kteří byli ve městě, bědovali a plakali. Když Mardocheus uslyšel smutné to poselství, roztrhl roucha svá, oblekl se v žíněný šat a posypal hlavu svou popelem. Tak šel ku bráně paláce, neboť nikdo nesměl v šatě smutečním vejíti do dvora. Hlasité kvílení ozývalo se s jeho rtů. Když Ester o tom slyšela, ulekla se velmi a poslala svého komorníka k pěstounu svému, aby zvěděla, proč tak pláče. Ten oznámil mu vše, co se přihodilo, a žádal Ester, aby šla ke králi a prosila ho za národ svůj.

MARDOCHEUS

»Aman posadil Mardochea na koně a předcházel jej ulicí, volaje: Touto cti jest omilostněn, koho král chce ctíti.«
(Est. 6. 11.)

Bylo zakázáno vstoupiti pod trestem smrti do komnaty královy. A přece Mardocheus trval na tom, aby Ester odvážila se toho. A ta vzkázala jemu: »Shromáždi všechny Židy, které nalezneš v Susách, a modlete se za mne. Nejezte a nepijte tři dny a tři noci; já podobně se služebnými svými budu se postit. A pak vejdu ke králi, proti zákonu činíc, nejsouc povolána. Mám-li zemřít, zemru.« — Třetího dne oblekla se Ester v roucho královské a vešla do komnaty královské.

Když král ji spatřil a planoucí oči prozrazovaly hněv jeho srdce, Ester padla do mdlob. A tu Bůh obrátil srdce královo a on řekl: »Co si přeješ?« Ona odpověděla: »Libo-li, králi, prosím, abys dnes s Amanem přišel ke mně na hody.« Při hodech pak znovu pozvala oba, ahy druhého dne zase přišli. Aman šel ten den vesel a radosten domů. A když šel kolem Mardochea, který seděl u dveří paláce, a tento ani nepovstal před ním, tu dal postaviti pro něho šibenici. Téže noci král nemohl spáti; a dal si předčítati z letopisů říše. I přišli na místo, kde psáno bylo, kterak Mardocheus zjevil úklady komorníků a tak zachránil krále. A když král se tázal, jaké odměny Mardocheovi se dostalo, odpověděli jemu: »Žádné odměny nedostal.« Potom král dovolil vejíti Amanovi, který záhy přišel, aby směl Mardochea pověsiti na šibenici. Nyní tázal se ho král: »Co se má státi muži, kterého král chce uctíti?« Aman, domnívaje se, že král chce uctíti jej, odpověděl: »Člověk ten budiž oblečen v roucho královské, posazen na koně, na kterém jezdí král, a dostaň korunu královskou na hlavu. První z královských knížat ať drží koně jeho, jde po ulici města a volá: „Tak je ctěn, koho král ctíti chce!“« I řekl král: »Pospěš a učiň, jak jsi řekl, Mardocheovi Židu.« Pln hněvu vyplnil Aman králův rozkaz. Potom odebral se Aman na hostinu ke královně. A když král znovu se tázal: »Jaká je žádost tvá, Estero?«, ona odpověděla: »Nalezla-li jsem milost před očima tvýma, daruj mi život můj a mému národu, neboť my všichni máme býti potřeni, pobiti a vyhubeni.« A tázal se král: »Kdo se odvážil to učiniti?« A Ester odpověděla: »Náš protivník a nepřítel je Aman.«

Ještě téhož dne zemřel Aman na šibenici, kterou připravoval pro Mardochea, a tento byl povýšen na jeho místo.

OPRAVOVÁNÍ MĚSTSKÉ ZDI

»Od toho dne polovice mladého mužstva pracovala a polovice hotova byla k boji s kopími, štíty, lučišti a pancíři.« (Neh. 4. 16.)

Samařané, kteří bydlili v Judsku, viděli stavění chrámu a města. I šli k Zorobabelovi a předním knížatům, řkouce: »Nechte nás stavěti spolu s vámi; neboť vzýváme i my téhož Boha jako vy; a obětovali jsme jemu.« Ale Zorobabel, Josue a přední knížata nechtěli přivoliti. Proto nepřátelé pokoušeli se stavbu kaziti a ji překážeti. Ke králi Cyrovi a jeho nástupci vyslali posly, aby ničili dílo Hospodinovo. A také dosáhli toho, že stavba chrámu musila býti zastavena.

V druhém roce Dariova panování přišli k němu Židé z Jerusalema, aby si vyprosili jeho ochrany. A on nalezl listiny o povolení Cyrovu a obnovil je. Potom byl chrám Hospodinův dostavěn a slavně posvěcen. Ale město zase ještě nebylo z trosek znovu vybudováno. Když bylo nyní stavěno, sousední národové a královští úředníci činili Židům rozličné překážky.

Nehemjáš, číšník perského krále Artaxerxa, slyšel o útiscích svých rodáků ve vlasti. Když jednoho dne stál před králem, byl smutkem všecek nemocen. Když se ho král tázal, proč je tak smuten, chvěje se bázní Nehemjáš odpověděl: »Kterak nemám býti smuten, když město hrobů otců mých jest zpustošeno a brány jeho spáleny! Líbí-li se králi, rač poslati mne do Judska, do města hrobů otců mých, a vystavím je.« A král splnil jeho prosbu.

Když Nehemjáš přišel do Jerusalema, pravil k lidu: »Vy znáte naši bídu a tíseň: Jerusalem je zpustošený a brány jeho jsou obněm zkaženy. Pojďme a stavějme zdi jerusalemské, abychom nebyli již v pohanění!« Když začali stavěti, nepřátelé posmívali se jim, řkouce: »Nechať jen stavějí; však přijde-li liška, přeskočí zeď jejich kamennou.« Ale později poučili se, a začali vážně na práci jejich hleděti. Rozpálili se hněvem na Judské a shromáždili se, aby přepadli Jerusalem.

Ale Juda byl na stráži a zmařil úmysl jejich. Od toho dne polovice mladého mužstva pracovala; a druhá polovice hotova byla k boji s kopími, štíty, lučišti a pancíři. Ať pracovali na zdi nebo nosili břemena, jednou jen rukou pracovali a v druhé drželi meč. Tak byly vystavěny zdi a brány a zavěšeny dveře. Jerusalem však dlouho ještě zůstal pod vládou perských králů, až Alexander Veliký, král macedonský, učinil konec říši perské.

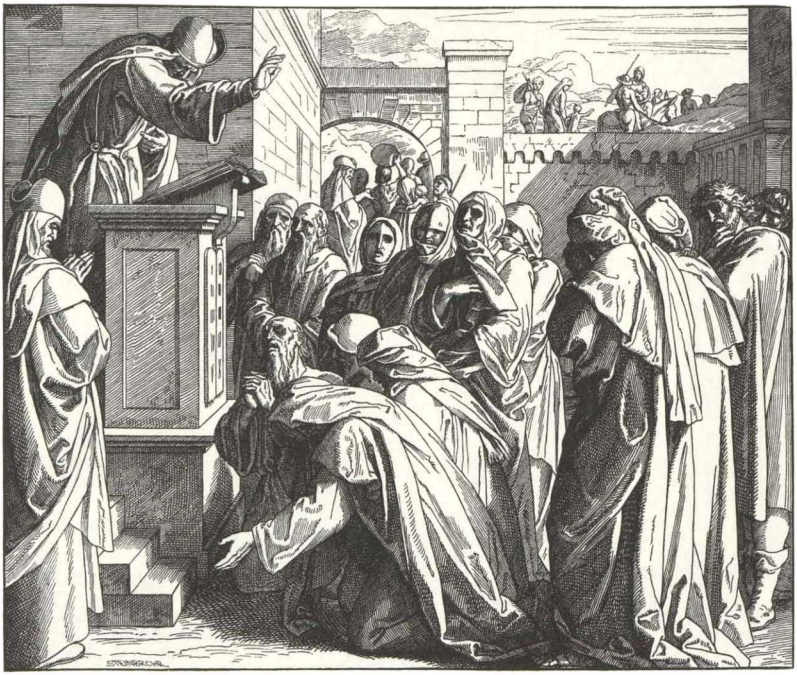

POKÁNÍ LIDU

»Dne dvacátého čtvrtého měsíce sešli se synové Izraelovi, vyznávali hříchy své i nepravosti otců svých.«
(Neh. 9. 1.—2.)

Prvního dne sedmého měsíce shromáždil se všecek lid na volném místě, a Esdráš, kněz, přinesl zákon Mojžíšův, a četl v něm hlasitě od jitra až do poledne, a oči všech upjaty byly na něho. Esdráš dobrořečil Hospodinu, Bohu velikému, a všechen lid odpovídal: »Staň se, staň se!« Nehemjáš, Esdráš a levité na to volali: »Den tento zasvěcen je Hospodinu, Bohu našemu, nekvilte a neplačte!«

Nalezli též v zákoně, aby synové Izraele na slavný den sedmého měsíce přebývali ve stáncích. I vyšel lid, postavil si stánky z čerstvých ratolestí a bydlili v nich, jako nestalo se ode dnů Josuových.

Dne dvacátého čtvrtého měsíce přišli synové Izraele v rouše kajícím, posypáni prstí, a oddělili se ode všech cizinců. Potom předstoupili a vyznávali hříchy své i nepravosti otců svých. Čtyřikráte za dne četli v zákoně a jednou vyznávali své hříchy. Levité pak volali: »Vstaňte, dobrořečte Hospodinu, Bohu svému, od věků až na věky! Ty jsi, Hospodine, který jsi vyvolil Abrahama a s ním učinil jsi úmluvu. Tys popatřil na trápení otců našich v Egyptě a slyšel jsi křik jejich u Rudého moře; učinil jsi znamení a zázraky na faraonovi a všech služebnících jeho. Tys rozdělil moře před nimi a v sloupu oblakovém byls vůdcem jejich ve dne i za noci. Také na horu Sinaj jsi vystoupil a dals jim zákon. Svou zasvěcenou sobotu ukázals jim a dals jim ustanovení pravá, zákon spolehlivý skrze Mojžíše, služebníka svého. Chléb s nebe dal jsi jim, když hladověli; vodu ze skály vyvedl jsi jim, když měli žízeň. Tys řekl jim, aby vešli do země, kterou jsi jim slíbil. Ale otcové naši pyšně si počínali, zatvrdili šíje své a neposlouchali přikázání tvých. Nechtěli poslouchati, nerozpomněli se na divy tvé, které jsi byl působil jim. Ale ty, Bože milostivý, dobrotivý, milosrdný, dlouho shovívající a mnohého slitování, neopustil jsi jich. Ty dals jim království a národy, i jedli a nasytili se a oplývali radostmi pro velikou tvou dobrotu. Ale brzo popudili tebe k hněvu a pobili proroky, kteří je napomínali. V čas soužení zase potom volali k tobě, a dávals jim vůdce, aby je osvobodili z rukou nepřátel jejich. Ale opět neslyšeli tebe a ty vydals je v ruce jejich, že vládli jimi. A ty ve svém nesmírném milosrdenství nevydals jich v záhubu a neopustil jsi jich, neboť jsi dobrotivý a pln milosrdenství.«

MOUDROST A BÁZEŇ BOŽÍ

»Jeden jest moudrý a velmi hrozný, sedící na trůnu svém, Pán.« (Sir. 1. 8.)

Všeliká moudrost od Pána jest, a jest u něho na všechny časy. Kdo může sečísti písek moří, krůpěje deště a dny věků? Kdo může změřiti vysokost nebe, širokost země a hlubokost moře? Kdo může vystihnouti moudrost Boží, jež předchází všecky věci?

Studnice moudrosti je slovo Boha na výsostech a její cesty jsou přikázání věčná. Jeden jest moudrý, velmi hrozný, nejvyšší Stvořitel všemocný a král mocný, sedící na trůnu svém a panující Pán. On stvořil moudrost v Duchu svatém, viděl i sčetl i změřil ji, a vylil ji na všecka díla, na každé tělo podle svého daru, a dal ji těm, kteří milují ho.

Bázeň Páně je sláva a chlouba, a veselí a věnec plesání. Bázeň Páně obveseluje srdce, a dává veselí a radost a dlouhověkost. Bojícímu se Pána dobře jest na konec, v den svého skonu dojde požehnání.

Ctihodná moudrost jest milovat Boha. Komu se ukáže, aby ji viděl, ten ji miluje, patře na ni a divě se velikým činům jejím. Počátek moudrosti jest bázeň Boží, dokonalá moudrost, koruna moudrosti; dosyta napájí lidi svými plody. Přináší pokoj a zdraví. Bázeň Boží zapuzuje břich; neboť kdo je bez bázně, nezdrží se břichu. Jen do času bude se držeti trpělivý; a potom dojde hojného potěšení.

Moudrý až do času ukryje slova svá, a mnohé rty vypravovati budou důmysl jeho.

Synu, toužíš-li po moudrosti, zachovávej přikázání a Hospodin udělí ji tobě. Nebuď neposlušen bázně Boží a nepřistupuj k němu se srdcem rozděleným. Pozor dej, abys nepadl a neutržil sobě hanbu!

Synu, chceš-li vstoupiti do služby Boží, buď připraven, že budeš zkoušen. Buď pokorný v srdci a buď statečný, a neukvapuj se v čas dopuštění. Neboť v ohni zkoušeno bývá zlato a stříbro, lidé pak milí Bohu ve výhni tísně.

Kteří se bojíte Pána, čekejte, až se smiluje, a neuchylujte se od něho, abyste nepadli. Kteří se bojíte Pána, důvěřujte jemu, a nevezme za své odměna jeho. Kteří se bojíte Pána, doufejte v lepší časy, v radost věčnou a milosrdenství. Kteří se bojíte Pána, milujte ho, a budou osvícena srdce vaše.

Popatřte, synové, na dávná pokolení a vizte: Kdo doufal v Pána a byl zklamán? Nebo kdo zůstal věren jeho přikázáním a byl opuštěn od něho?

PRAVÁ LÁSKA RODIČŮ A DÍTEK

»Kdo učí syna svého, k závisti popudí nepřítele, a mezi přáteli bude jemu lze jím se chlubiti.« (Sir. 30. 3.)

Kdo miluje svého syna, má pro něho připravenu metlu, a dožije se na něm radosti a nebude musit klepati na dveře svých sousedů. Kdo syna svého ukázňuje, bude pro něho chválou a mezi známými bude lze mu jím se chlubiti. Kdo učí syna svého, k závisti popudí nepřítele a mezi přáteli bude jemu lze jím se chlubiti.

Kůň nezkrocený bude divoký, a syn nekázněný bude vzpurný.

Mazli se s dítětem, a nažene ti strachu; pohrávej s ním, a zarmoutí tě. Nesměj se s ním, abys neželel, a tvé zuby naposled aby neskřípaly. Nedávej mu moci v mládí a nepřeblědej poklesků jeho.

Shýbej šíji jeho z mládí a tepej ho zezadu, dokud jest malý, aby snad nestal se nepoddajný a tobě se nevzepřel, a měl bys bolest v duši. Ukázňuj syna svého a dej si práci s ním, abys neměl s ním žalu a hanby na něm se nedočkal.

Vy, děti, dbejte slov svých otců, aby vám dobře bylo. Neboť Bůh chce, aby děti ctily své otce; a právo matčino ustanovil nad dětmi; a jako člověk, jenž poklady hromadí, ten je, kdo má úctu ke své matce. Kdo ctí otce, bude míti radost ze svých dětí, a kdykoli se bude modlit, vyslyšen bude. Kdo má úctu k otci, bude dlouho žíti, a kdo jej poslouchá, potěší matku svoji.

Kdo se bojí Pána, ctí rodiče; a jako pánům slouží těm, kteří zplodili ho. Skutkem a slovem a ve vší trpělivosti cti svého otce, aby se sneslo na tebe požehnání od něho a zůstalo až na konec.

Požehnání otcovo utvrzuje domy, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy.

Nechlub se nikdy pohanou otce svého, neboť není tvou chloubou pohana otcova. Jeť sláva člověkova čest jeho otce; a hanba synova jest otec beze cti.

Synu, zastaň se ve stáří otce svého, a nezarmuť ho po celý život. Zeslábne-li na rozumu, měj s ním slitování a nepohrdej jím v síle své, neboť milosrdenství s otcem nebude v zapomenutí, a za hříchy matčiny odplaceno bude tobě dobrým; a tobě, bohumilému, bude stavěn dům tvůj, a v den tísně bude pamatováno tebe, a jako na slunci led rozplynou se hříchy tvé.

Jako zlopověstník jest, kdo opouští otce, a jest od Boha proklet, kdo připravuje bolest své matce.

HELIODOR

»Ukázal se jim jakýsi kůň, mající hrozného jezdce.«
(II. Mach. 3. 25.)

Alexander Veliký, král macedonský, který dobyl celé říše perské, byl Židům mírným vladařem; a ti lehce snášeli jho jeho. Když po smrti jeho byla říše jeho rozdělena, připadl Jerusalem Syrii, za jejíž vlády rovněž po dlouhé časy požíval pokoje. Zákona svědomitě dbali. Sami králové a knížata poctili chrám svými dary.

Ale Šimon z kmene Benjaminova, ustanovený správcem chrámu, rozhněval se na nejvyššího kněze Oniáše, poněvadž tento nedovolil, aby jednal proti zákonu. Proto oznámil králi, že pokladna chrámová v Jerusalemě je plna peněz. Tu král poslal Heliodora, který byl tehda spravoval královy statky, do Jerusalema s rozkazem, aby ve jménu jeho peníze sehral. Ale nejvyšší kněz vykládal jemu, že jsou to úschovy na výživu vdov a sirotků; něco z toho náleží Hyrkanovi, muži velmi vznešenému, všeho pak jsou čtyři sta hřiven stříbra a dvě stě hřiven zlata.

Ale Heliodor nedal se zdržeti, aby vykonal rozkaz králův, a ustanovil den, kdy měl převzíti zlato a všechny poklady. I nastalo veliké zděšení v městě. Kněží v kněžském rouše vrhli se před oltář a vzývali nebesa na pomoc. Kdo viděl tvář Oniáše, nejvyššího kněze, ucítil ránu v srdci svém, neboť obličej jeho ukazoval krutou bolest, jež svírala jeho duši. A všechen lid vzpínal ruce a modlil se. K politování byla pestrá směsice lidu i velekněze, v úzkosti postaveného.

Heliodor chystal se provésti, co si byl uminil, a odebral se se svými vojny k pokladně chrámové. Ale duch všemohoucího Boha velmi zřetelně se ukázal, takže všichni lidé krále syrského padli na zem a strachem omdleli. Ukázal se totiž jakýsi kůň, vzácnými okrasami ozdobený, mající hrozného jezdce, který úprkem předními kopyty dorážel na Heliodora. Jezdec, jak bylo viděti, měl zlaté zbraně. Vedle něho ukázali se též dva udatní jinoši, vynikající silou a výborní krásou. Ti postavili se s obou stran vedle Heliodora a mrskali ho bez přestání mnohými ranami. Heliodor hned padl jako bezduchý na zem, a kvapně jej vynesli na nosítkách. A ležel Boží mocí němý, zbaven jsa vší naděje, že se pozdraví. Tu přátelé přiměli Oniáše, aby se za něho přimlouval u Boha. A když Oniáš se modlil, tíž jinoši v táž roucha oblečení postavili se u Heliodora a řekli: »Děkuj Oniášovi, knězi, neboť pro něho daroval ti Pán život, abys hlásal všem veliké skutky a moc Boží.«

ANTIOCHUS

»Kdo zákon Hospodinův zachovával, byl na rozkaz králův zabit.« (I. Mach. 1. 60.)

Brzo potom nastaly smutné časy pro lid Hospodinův. Seleukos zemřel a vládu nastoupil Antiocbus IV. Na něho obrátil se Jason, bratr Oniášův, a nabídl mu zlato a stříbro za nejvyšší úřad velekněžský. Král na to přistoupil; ustanovil Jasona za nejvyššího kněze, a ten hned snažil se u svých krajanů zavésti pohanské zvyky. Pod jeho vlivem kněží brzo zapomněli na službu v chrámě.

Ale přestoupení zákona Božího nezůstává bez trestu.

Jason byl teprve tři léta veleknězem, když tu získal úřad jeho Menelaos kupčením, že dal o tři sta talentů stříbra více než Jason. Nový vetřelec byl ještě horší než jeho předchůdce. Dal Oniáše zabíti, a obžaloval u krále ty, kteří chránili chrám, takže na nich byl vykonán trest smrti.

V tom čase bylo po čtyřicet dní viděti v městě jezdce v zlatém odění, ani vzduchem jeli. Všichni modlili se, aby toto zjevení znamenalo něco dobrého. Ale brzo došlo mezi Jasonem a Menelaem ke krvavé občanské válce. Král měl podezření, že jsou mu Židé nevěrni. Proto velmi se rozhněvalo srdce jeho; vytáhl a ozbrojenou rukou dobyl města. Ve třech dnech bylo pobito osmdesát tisíc lidi, čtyřicet tisíc odvedeno bylo do zajetí a stejně tolik prodáno za otroky.

Zločinnou rukou sáhl potom král na posvátné nádoby v chrámě a s nimi vrátil se do své země. A tak na neštěstí lidu měl i chrám svůj podíl. Později měl míti podíl na jeho štěstí; neboť kdo byl opuštěn pro hněv Boží, bude, když usmíří nejvyššího Pána, zase povýšen k nejvyšší slávě.

Potom poslal král ještě jednou své zplnomocněnce do Jerusalema, a ti vraždili, pálili, loupili a zajali ženy a děti. Znesvětili svatyni a osadili město lidem nepravostným.

Později vydal král list na všechny kmeny, které byly mu poddány, že mají se zříci svých přikázání a obyčejů a klaněti se jeho bohům. V Jerusalemě dal postaviti na oltář Boží modlu a jí stavěti oltáře ve všech městech judských. I před domovními dveřmi a na ulicích zapalováno bylo kadidlo a přinášeny oběti. Knihy zákona byly roztrhány a spáleny. U koho byly posvátné knihy nalezeny, a kdo zákon Boží zachovával, byl z rozkazu králova zabit. A přesto slíbili mnozí z lidu, že nebudou ničeho nečistého jísti a bohům nebudou obětovati. Raději chtěli zemříti.

SEDM BRATŘÍ MACHABEJSKÝCH

»Sedm bratří i s matkou bylo popadeno, protože král je nutil, aby jedli maso vepřové.« (II. Mach. 7. 1.)

Dříve nežli Juda Machabejský zvítězil nad nepřáteli, bylo tisíce Židů zabito anebo odvedeno do zajetí, protože nechtěli obětovati nepravým bohům. Jednoho dne také se stalo, že sedm bratří spolu s matkou bylo popadeno a důtkami a řemeny mrskáno, protože neposlechli krále, jenž chtěl je nutiti, aby jedli maso vepřové. Ale nejstarší z nich pevně prohlásil: »Čeho žádáš od nás? Hotovi jsme raději zemříti, nežli otcovské zákony přestoupiti.« Tu rozhněval se král a poručil mu jazyk vyříznouti, kůži s hlavy stáhnouti a usekati konce rukou a nohou. Potom dal rozpáliti oheň a ještě dýchajícího na pánvi péci.

Poté přiveden byl druhý a když táž muka trpěl jako jeho bratr, již duši vypustiti maje, pravil králi: »Ty nešlechetníče, zabíjíš nás sice pro tento život, avšak král světa nás, kteří zmíráme pro zákony jeho, mrtvé k životu věčnému vzkřísí.« Když došlo na třetího, na jejich žádost jazyk hned vyplazil, ruce mužně vztáhl a neohroženě řekl: »S nebe tyto údy mám, ale pro zákon Boží nevážím si jich nyní; neb raději mám, že je od Boha zase dostanu.«

Čtvrtý uprostřed muk podobně mluvil ke králi a připojil: »Ty nebudeš míti vzkříšení k životu.« Také oba další ukazovali králi varovně na soud Boží. Všichni trpěli táž muka, mezitím co je matka povzbuzovala ke stálosti. Obdivuhodná matka, věčné paměti všech dobrých hodná, která téhož dne viděla umírati všech svých sedm synů a vše statečně snesla, doufajíc v Boha.

Když ještě zbýval sedmý, sliboval mu Antiochus vše, aby jej pohnul k odpadnutí od víry. Ale marně. Proto povolal král jeho matku a žádal ji, aby svému synu domluvila. Ona však, nachýlivši se k němu, pravila mu jazykem otců: »Synu můj, smiluj se nade mnou, která tě s mnohými starostmi až k tomuto tvému věku přivedla a vychovala! Prosím tě, abys pohlédl na nebe i na zemi a na všecky věci, které na nich jsou, a poznal, že z ničeho Bůh učinil je! Proto neboj se tohoto kata, ale hoden jsa svých bratří, přidruž se k nim a podstup smrt, abych tě v den smilování zase s bratřími tvými přijala.« Když ona ještě mluvila, řekl jinoch: »Nač ještě čekáte? Neposlechnu rozkazu králova, ale zákona Božího. A ty, původce veškeré zloby proti Židům, neujdeš rukou Božích!« Tu král rozpáliv se hněvem, zuřil ještě krutěji proti němu než proti bratřím. Posléze po svých synech zabita i matka.

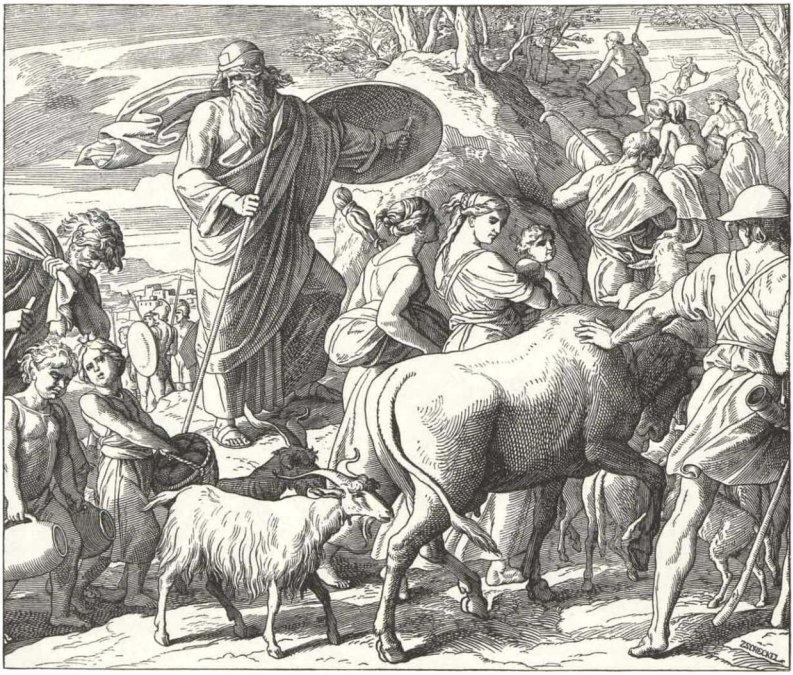

MATATIÁŠ

»I utekl on (Matatiáš) a synové jeho do hor, opustivše, cokoli v městě měli.« (I. Mach. 2. 28.)

V těch dnech povstal Matatiáš, kněz z rodu Joaribovců, a utekl z Jerusalema. Sídlil na hoře Modinu, při cestě, která vedla z Jerusalema do Joppe. Měl pět synů: Jana, Šimona, Judu, který slul Machabejský, Eleazara a Jonatana. Matatiáš naříkal na neštěstí své vlasti a volal: »Běda mně, že jsem se narodil, abych viděl zkázu lidu svého, jakož i zkázu svatého města! Svatyně jest v rukou cizinců, nádherné nářadí jeho odnesli jako kořist. Zbiti jsou starcové jeho po ulicích, a jinoši jeho padli mečem nepřátelským. K čemu tedy ještě nám žíti?«

Tu přišli poslové krále Antiocha donutit všechny, kteří do Modinu utekli, aby odpadli od zákona Božího. Mnozí z lidu izraelského přivolivše, přistoupili k nim. Ale Matatiáš a synové jeho pevně stáli. Poslové královi domlouvali mu, řkouce: »Jsi první, jsi slavný a veliký v tomto městě, jsi obklopen syny a bratry. Jednej podle rozkazu králova, a budeš zasypán zlatem, stříbrem a mnohými dary.« Matatiáš odpovídaje, řekl velikým hlasem: »Ať si všichni národové poslouchají krále Antiocha, já, synové a bratři moji poslušni budeme zákona otců našich. Chraniž nás Bůh, abychom opustili zákon a jeho předpisy.« Když domluvil tato slova, přistoupil kterýsi Žid a před očima všech obětoval modlám. Matatiáš zachvěl se bolestí a hněvem a přiskočiv zabil odpadlíka nad oltářem. Také vyslance Antiochova zabil a oltář zbořil.

Potom vzkřikl mocným hlasem do města: »Každý, kdo horliš pro zákon, vyjdi za mnou!« I utekl on a synové jeho do hor, opustivše všecko, cokoli v městě měli. Tehdy odebrali se mnozí, kteří práva a spravedlnosti dbali, na poušť. A Matatiáš a jeho přátelé řekli vespolek: »Nebudeme-li bojovati proti pohanům o životy a zákony své, vyhladí nás velmi brzy ze země.« I shromáždili se kolem Matatiáše a utvořili vojsko. Ve svém hněvu porazili bezbožné ve svém lidu, obcházeli v zemi a bořili oltáře model.

Když přibližily se Matatiášovy dni smrti, řekl ke svým synům: »Horlete pro zákon a dejte životy své za smlouvu svých otců, a dojdete slávy veliké a jména věčného. Šimon, bratr váš, je muž rady, toho vždycky poslouchejte, a on bude vám otcem. Juda Machabejský, silný hrdina od mládí, budiž vám vojenským vůdcem. Shromážděte se všichni, kteří zachováváte zákon, a pomstěte svůj lid!« Potom požehnal jim a přiřaděn je k otcům svým.

»Juda a bratří jeho řekli: Pojďme nyní, vyčistěme svatyni a znovu ji posvěťme.« (I. Mach. 4. 36.)

JUDA MACHABEJSKÝ

Nástupcem Matatiášovým stal se jeho syn Juda, zvaný Machabejský. Toho podporovali všichni, kteří se přidali k jeho otci, a s nadšením bojovali pro vítězství Izraele. Se svými věrnými chodil do vsí a volal k sobě všechny, kdo zůstali věrni židovskému národu. A tak shromáždili téměř šest tisíc mužů.

Malý hlouček vroucně prosil Hospodina, aby se smiloval nad svým lidem, který byl od svých nepřátel téměř rozšlapán, a smiloval se nad svým chrámem, který byl od bezbožných znesvěcen. Vždy srdnatěji zvedali Židé svoji hlavu, vždy četnější byli bojovníci Machabejského. Nyní nemohli je pohané zdolati. Juda přepadal neočekávaně města a vsi a spaloval je. Ve svých činech byl podoben lvu. Mnohým králům připravil zármutek, a jeho lid těšil se z jeho vítězství. Všude šířila se zvěst o jeho statečnosti a jeho sláva sahala až na hranice světa. O bojích Machabejského vypravovali všichni národové.

Když syršti vojevůdcové Apollonius a Seron byli poraženi, vyslal správce říše Lysiáš, zástupce Antiochův, vojsko čtyřicet tisíc mužů pěších a sedm tisíc jezdců, aby z rozkazu králova poplenili Judsko. Juda shromáždil své bojovníky v Masfě, městu proti Jerusalemu, který tehdáž byl liduprázdný a jako poušť. Toho dne se postili, oblekli roucha kající, posypali hlavy popelem a vzývali Hospodina. Potom rozkázal Juda všem bázlivým, jakož i těm, kdo stavěli domy, pojali ženy a štípili vinice, aby se podle nařízení Páně vrátili domů. Poté vyrazil pouze se třemi tisíci mužů, napadl nepřítele u Emauz, a porazil je.

Druhého roku přišel sám Lysiáš se šedesáti tisíci mužů pěších a pěti tisíci jezdců, aby zničil Židy. Juda vytáhl proti nim pouze s desíti tisíci mužů. I prosil Boha vroucně za pomoc, jako činíval před každou bitvou. Potom dal znameni k útoku a dobyl skvělého vítězství.

Juda a jeho bratři řekli: »Hle, naši nepřátelé jsou poraženi. Proto pojďme nyni, abychom vyčistili svatyni a znovu ji posvětili.«

I shromáždilo se vojsko a táhlo k hoře Sion. Viděli svatyni zpustošenu, oltář znesvěcený, brány spálené; v nádvoří rostla tráva jako na poli. I roztrhli své šaty a bědovali; nasypali popel na hlavy a padli na svůj obličej k zemi. Kněží očistili svatyni, všechno uspořádali a postavili nový oltář.

NEBESKÝ JEZDEC

»Když vytáhli, ukázal se u Jerusalema jezdec v bílém rouchu, an před nimi jede, zlatým kopím potřásaje.«
(II. Machab. 11. 8.)

Když král Antiochus dověděl se o vítězství Machabejského a porážkách svého vlastního vojska, velmi se rozhněval, sám táhl proti Jerusalemu a volal: »Když přijdu do Jerusalema, udělám z něho veliký hřbitov.«

Sotva svoji řeč dokončil, popadly jej ukrutné bolesti střev. Ale přesto neustal ve své pýše. Soptil pomstou proti Židům a rozkázal jeti větším chvatem. Tu se stalo, že za prudké jízdy spadl s vozu a těžce se poranil. Tak ukázal se na něm trest Boží. Z těla bezbožného krále lezli červi a za živa v bolestech maso s něho padalo. A toho, který předtím se domníval, že dosáhne nebeských hvězd, žádný nemohl pro nesnesitelný zápach snésti. Nyní začal podrobovati se Bohu a modliti. Chtěl Jerusalemu dáti svobodu, také napsal Židům list, kterým je odprošoval. Ano, chtěl sám státi se Židem a jíti všemi kraji země a velebiti moc Boží. Ale zemřel na pohoří v cizí zemi za strašlivých bolestí.

Po jeho smrti strhl na sebe vládu Lysiáš. Syrský vůdce Timoteus shromáždil veliké vojsko a táhl na Jerusalem. Nejvýš prudký byl boj. Tu ukázalo se nepřátelům pět skvoucích mužů s nebe; ti přejali vůdcovství Židů a pomohli jim k vítězství. Pln hněvu nad tím, co se stalo, vytáhl Lysiáš s osmdesáti tisíci pěších a se vším jezdectvem proti Židům. Město chtěl učiniti sídlem pohanů a úřad nejvyššího kněze každý rok prodávati. A nemyslil na moc Boží, ale spoléhal na množství svých lidí a svých osmdesát slonů.

Tu prosil Juda Macbabejský a jeho věrní se vším lidem v slzách a v nářku Pána, aby poslal dobrého anděla k záchraně Izraele.

Juda chopil se zbraně a vybíral bojovníky, aby šli bratřím na pomoc. A když nyní všichni se srdnatým srdcem vytáhli, ukázal se u Jerusalema jezdec v bílém rouchu, an před nimi jede, zlatým kopím potřásaje. Tu všichni nabyli tolik odvahy, že byli hotovi poraziti netoliko lidi, ale i nejlítější šelmy a železné zdi.

Jako lvi obořivše se úprkem na nepřítele, porazili z nich jedenáct tisíc pěších a tisíc šest set jezdců. Lysiáš unikl hanebným útěkem a uznal, že Židé jsou nepřemožitelni, protože spoléhají na pomoc Boží. Proto uzavřel se Židy mír.

ZJEVENÍ ONIÁŠE A JEREMJÁŠE

»Juda vypravoval hodnověrný sen, kterým všecky rozradostnil.« (II. Machab. 15. 11.)

Po novém vítězství nad syrským vůdcem Timoteem táhl Juda s třemi tisíci pěších mužů a čtyřmi sty jezdců proti Gorgiášovi, místodržiteli idumejskému. I zde bojoval vítězně. Ale někteří z jeho lidí padli v boji. Když je chtěli pohřbíti, nalezli pod jejich šaty dary, zasvěcené modlám v Jamnii, které zákon bráti zakazoval. Nyní bylo všem jasno, proč oni padli. I prosili Boha, aby odpustil mrtvým bojovníkům jejich hříchy. A Juda učinil sbírku dvanácti tisíc drachem stříbra a poslal je do Jerusalema, aby obětována byla smírná oběť za hříchy mrtvých. Protože svaté a spasitelné jest myšlení za mrtvé se modliti, aby od hříchů zproštěni byli.

Brzo potom vytáhl král Antiochus Eupator s mocným vojskem a s třiceti dvěma slony, aby Machabejského přemohl. Pronikl až k Jerusalemu a také oblehl chrámovou horu. Ale po několika letech uzavřel s posádkou mír. Ale zrušil dané slovo a když vtáhl do hradu, dal zdi strhnouti.

Nástupce Antiocha Eupatora, jménem Seleukos, poslal do Judska vojevůdce Nikanora a rozkázal mu, aby mu vydal spoutaného Machabejského.

Když Nikanor se dověděl, že Juda se zdržuje na rozličných místech v Samaří, rozhodl se, že na něho vší svojí mocí udeří v sobotu. I řekli Židé, kteří donuceni s ním táhli: »Nejednej tak zpupně; ale měj v úctě svatý den.« Ale on odpověděl: »Já mám moc a poroučím chopiti se zbraní a vykonati, co král poroučí.«

Machabejský důvěřoval pevně, že i tentokrát Bůh mu pomůže. Povzbuzoval své lidi a vyprávěl jim hodnověrný sen, kterým všecky rozradostnil. Zdálo se mu toto: Viděl Oniáše, zbožného velekněze, který se modlil s pozdviženýma rukama za veškeren národ židovský. Potom se mu ukázal jiný muž s bílým vlasem a vznešený svojí hodností, ozářený velikou velebností. Oniáš, ujav se slova, řekl: »Tento jest přítel bratří a národa izraelského, který se mnoho modlí za národ a za všecko svaté město, Jeremjáš, prorok Boží.« A Jeremjáš vztáhl pravici a dal Judovi zlatý meč, řka: »Vezmi svatý meč, dar od Boha, kterým porazíš nepřátele lidu mého izraelského.«

Touto řečí Judovou povzbuzena byla odvaha bojovníků a posílena jejich zmužilost. A když Nikanor dal se na pochod, dobyli skvělého vítězství a nepřátelský vůdce padl ve svém odění.

BRATŘI MACHABEJSKÉHO

»Šimona ustanovili svým vůdcem a veleknězem.«
(I. Machab. 14. 35.)

Když Juda ve více než dvaceti dvou bitvách bojoval a téměř vždy zůstal vítězem, uzavřel spolek s Římany. Ale brzo potom padl v boji a všechen Izrael jej oplakával. Po něm následoval jeho bratr Jonatau, který rovněž zápasil jako rek a porazil nepřítele v mnohých bojích. Za vlády Antiocha VI. obnovil spolek s Římany. Ale vojevůdce králův Tryfon zamýšlel jeho záhubu. Mluvil k němu úskočnými slovy, jako by chtěl s ním zachovati mír. Tak přivábil jej k sobě, dal jej s jeho syny pobíti a potom vrátil se do své země. Ale Šimon nastoupil na místo Jonatanovo, opevnil města judská a opatřil je potravinami. Ale nedošlo k boji, neboť uzavřel s nepřáteli mír a zmocnil se hradu na hoře Moria. Jeho lidé vtáhli do něho s palmovými ratolestmi a citerami, s cimbály a harfami, s písněmi a zpěvy, poněvadž velký nepřítel byl poražen.

I ustanovili Šimona svým vůdcem a veleknězem. Celá země měla pokoj; pokud on žil, staral se co nejlépe o lid. Každý vzdělával svoji půdu v pokoji a seděl pod svým vinným keřem. Starci odpočívali na ulicích a rozmlouvali o blahu Izraele. Šimon obnovil spolek s Římany a Sparťany, který již před ním jeho bratři uzavřeli. Kdykoli byl nepřáteli napaden, vždy zvítězil nad nimi. Ale Ptolemeus, jeho zeť, chtěl sám se státi pánem země, proto úkladným způsobem při hostině zabil jej a dva jeho syny. Po Šimonovi následoval jeho syn Jan, a také on vykonal veliké činy.

Po jeho smrti opět zapomněli Židé na Boha Izraele a činili zlé před očima jeho. A byť nevyznávali nepravých bohů cizích, uctívali Pána jenom zevně a modlili se pouze rty. Jejich srdce daleko bylo od něho. Také ostatní národové nedali se poučiti Božími tresty a uctívali své bohy z kamene a z kovu, z dřeva a hlíny.

Ale byl již blízko čas, v němž Bůh měl zvítěziti nade všemi svými nepřáteli, jako již Isajáš, Abdiáš a jiní proroci předpověděli. Judsko ztratilo svoji nezávislost a stalo se pouze provincií, poddanou zemí římské říše.

A tak nebyl daleký čas, kdy mělo se vyplniti proroctví, které zůstavil umírající Jakub: »Nebude odňata berla od Judy, dokavad nepřijde, který je očekáván národy.« Blížila se hodina, kterou předvídal Daniel ve vyšším osvícení: »Od výroku, aby zase vystavěn byl Jerusalem, až do Krista vévody uplyne sedm a šedesát dva týdnů.«

Bratři, vytrvejte trpělivě až do příchodu Páně! Hle, rolník očekává drahocenného plodu země, jsa trpěliv, až ona přijme déšť raný.

(Jakub 5. 7.)

NOVÝ ZÁKON

SVATÝ JAN 1. 1.—14., 16.—17.

Na počátku bylo Slovo, a Slovo bylo u Boha, a Bůh byl Slovo.

To bylo na počátku.

Všecky věci povstaly skrze ně, a bez něho nepovstalo nic z toho, co povstalo.

V něm byl život, a ten Život byl světlem lidí.

A Světlo ve tmě svítí, a tma ho nepojala.

Vystoupil pak jeden člověk, byv poslán od Boha, jméno jeho bylo Jan.

Ten přišel na svědectví, aby vydal svědectví o Světle, aby všichni uvěřili skrze něho.

On nebyl světlem, nýbrž přišel, aby svědectví vydal o Světle.

Bylo však Světlo pravé, kteréž osvěcuje každého člověka, přicházejícího na tento svět.

Na světě byl, a svět povstal skrz něj, ale svět ho nepoznal.

Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali.

Kdokoli však ho přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm totiž, kteří věří ve jméno jeho;

kteří se zrodili nikoli z krve, ani z vůle těla, ani z vůle muže, nýbrž z Boha.

A Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi a viděli jsme slávu jeho, slávu jako jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.

Z plnosti jeho my všichni jsme obdrželi, a to milost jednu za druhou.

Neboť zákon byl dán skrze Mojžíše, milost však a pravda přišla skrze

JEŽÍŠE KRISTA

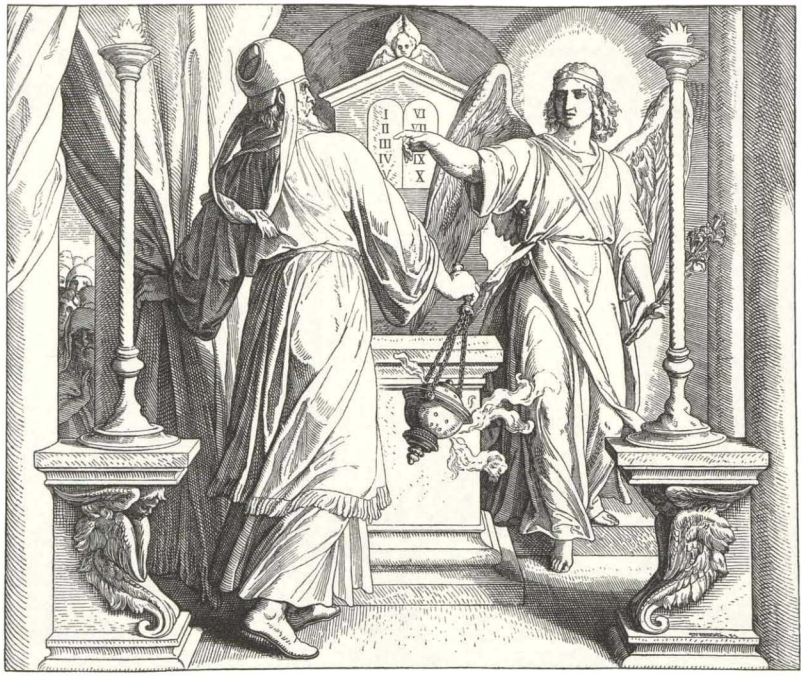

ZACHARIÁŠ V CHRÁMĚ

»I ukázal se mu anděl Pán, stoje na pravé straně oltáře kadidlového.« (Luk. 1. 11.)

Po dlouhé, tesklivé zimní noci konečně se blíží krásný, plný sluneční den. Adventní nálada tiše, tiše šíří se zemí. Adventní touhy vždy mocněji ozývají se v mysli a utěšují lidská srdce. Ze starých a dávno minulých dní, v nichž srdce patriarchů doufala a zněly hlasy proroků, vždy jasněji začalo planouti vyšší blahodárné ranní světlo. Všechny jeho paprsky ukazují na Toho, na kterého již po tisíciletí čekali národové. Svět zatajil dech. Nastala »plnost času«.

Ve svatyni, kde se nalézá stůl s předkladnými chleby a sedmiramenný svícen, před kadidlovým oltářem stojí kněz Zachariáš.

Přišel před několika dny z Hebronu, aby konal službu v chrámě. Stojí tu obklíčen oblakem z kadidla, zavanut čichem obětní krve. Z jeho úst a z jeho srdce vznáší se k nebesům zbožná, vroucí modlitba. Modlitba za vyplnění veliké touhy národa, který stále volal v nesmírné naději po Mesiáši.

A hle, nebeské světlo náhle osvítilo drahocennou oponu před velesvatyní. Anděl stál po pravé straně oltáře a pravil: »Neboj se, Zachariáši; neboť vyslyšena jest tvoje modlitba. Manželka tvá Alžběta porodí tobě syna a nazveš jméno jeho Jan. I budeš míti radost a plesání; a mnozí budou se radovati z jeho narození, neboť bude veliký před Pánem Bohem. Vína a nápoje opojného píti nebude, a již ze života matky své bude naplněn Duchem svatým; a mnohé ze synův izraelských obrátí ku Pánu Bohu jejich. A on předejde před Mesiášem v duchu a moci Eliášově, aby připravil Pánu lid hotový.«

Zachariáš se podivil a pochyboval. Již často svoji nejvroucnější naději, míti syna, pochoval ve svém srdci. Proto nedůvěřivě namítal: »Po čem to poznám? Neboť jsem stár a manželka moje pokročila u věku svém.« A anděl odpověděv řekl jemu: »Já jsem Gabriel, stojící před tváří Hospodinovou. A že jsi mým slovům nevěřil, budeš němým až do dne, ve kterém se ty věci stanou.«

Déle než jindy musil toho dne čekati lid na obětujícího kněze. A když vyšel, nemohl mluviti. I poznali všichni, že měl ve chrámě vidění.

A když naplnili se dnové Zachariášovy služby, odešel zpět do svého domu, do Hebronu. A s manželkou svojí Alžbětou trpělivě čekal na příští štěstí.

ZVĚSTOVÁNÍ PANNY MARIE

»A vešed k ní anděl, řekl: Zdráva buď, milostiplná.«
(Luk. 1. 28.)

Uplynulo šest měsíců. Vždy jasněji zářilo světlo milosti na malé, nevšímavé Judsko. V Galilei plesaly nivy v paprscích slunce, jako by tušily, že z jejich Bohu zasvěcené půdy vypučí božský klas, který široké obilní lány lidstva radostně budou pozdravovati a jemu se klaněti. A mile, jako něžný Boží máj, spočíval Nazaret v tichém lučním údolí, kol dokola obklíčen zelenými horami.

Zde rozkvétala skromná a jako lilie čistá zbožná dívka, která teprve před několika týdny byla zasnoubena muži z kmene Davidova, který se jmenoval Josef. A jméno panny — Maria.

Jednoho dne klečíc modlila se Maria v skrovné své komůrce. Nastala chvíle pro čas i pro věčnost velmi významná. Opět zavanula andělova křídla; opět promluvila andělova ústa. Ozvalo se pozdravení, jakým nikdy nehyl vyznamenán člověk, co tato země stojí. »Zdráva buď, milostí plná, Pán s tebou, požehnanás ty mezi ženami.«

A vznešené, svaté poselství následuje po tomto pozdravu. »Neboj se, Maria, neboť jsi nalezla milost u Boha. Aj, počneš v životě a porodíš syna a nazveš jméno jeho Ježíš. Ten bude veliký a Synem Nejvyššího slouti bude, a Pán Bůh dá mu trůn Davida, otce jeho, a bude kralovati v domě Jakubově na věky, a království jeho nebude konce.«

Andělsky čistá panna ve své pokoře nerozumí poselství a skromně namítá: »Kterak se to stane, když muže nepoznávám?« A odpověděv anděl řekl: »Duch svatý sestoupí v tebe a moc Nejvyššího zastíní tě; proto také to svaté, co se z tebe narodí, slouti bude Syn Boží. A aj, Alžběta, příbuzná tvá, i ona počala syna ve stáří svém. Neboť nemožná není u Boha nižádná věc.«

A nyní z úst svaté panny zaznělo ono světodějné slovo, jež vyvolalo moře požehnání, milosti a milosrdenství; ono slovo poslušnosti a odevzdanosti ve vůli Nejsvětější Trojice: »Aj, já dívka Páně, staniž se mi podle slova tvého.« Potom odešel anděl od ní. Připravil Synu Božímu lůno. On v mlčení, hlubokém jako noc, neviditelný, jako rosa s nebe sestoupil na zemi.

Také Josefa navštívil nebeský posel. Zjevil se mu v noci, když Josef spal, a pravil: »Josefe, synu Davidův, neboj se Marii, manželku svou, přijmouti k sobě. Počala z Ducha svatého a porodí syna. A nazveš jméno jeho Ježíš, neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich.«

NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE

»Maria, vředší do domu Zachariášova, pozdravila Alžbětu.«
(Luk. 1. 40.)

Požehnanými cestami pospíchala v oněch dnech Maria přes hory a doly do starého kněžského města Hebronu, k tetě své Alžbětě. Vedlo ji zbožné, posvátné hnutí srdce. Neboť v srdci blahoslavené Matky Bohočlověk měl jeviti prvý dech života. Šel Mesiáš, aby pozdravil toho, který mu má urovnati cesty a připraviti lid na jeho příchod. Po dlouhých pěti dnech cesty byla Maria u cíle. Radostně vzrušena blížila se ku příbytku ctihodného kněze. A tu Alžběta, Duchem svatým povzbuzena, spěchala Marii Panně vstříc a pozdravila ji řkouc: »Požehnanás ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého. A odkud mi to, aby Matka Pána mého přišla ke mně? Blahoslavená jsi, kterás uvěřila, že se vyplní ty věci, které byly pověděny od Pána.«

A nyní oči Marie Panny rozzářily se nadpřirozeným světlem; Maria začala pomalu, vznešeně a slavnostně hlasem prorockým pronášeti onen posvátný chvalozpěv, který od lesnatých hor judských zní po všechny časy a nikdy nebude dozpíván, dokavad zde na zemi lidstvo bude pamatovati na věčnost.

»Velebí duše má Hospodina a duch můj zaplesal v Bohu, Spasiteli mém, že vzhlédl na ponížení služebnice své; neboť aj, od této chvíle blahoslaviti mne budou všecka pokolení. Neboť veliké věci učinil mi ten, jenž jest mocný a svaté jest jméno jeho. A milosrdenství jeho trvá od pokolení do pokolení těm, kteří se ho bojí.

On učinil mocné věci ramenem svým. Rozptýlil pyšné smýšlením srdce jejich; sesadil mocné s trůnu a povýšil nízké. Lačné naplnil dobrými věcmi a bohaté propustil prázdné.

Ujal se Izraele, služebníka svého, aby byl pamětliv svého milosrdenství, jakož byl mluvil k otcům našim, k Abrahamovi a potomstvu jeho na věky.«

To nebyla již pokorná děkovná modlitba prosté ženy z lidu. To byl již vítězný zpěv Bohem osvícené a omilostněné duše, kterým navždy končí staré doby, a který znamená vznešený počátek nového, velikého času milosti. To nebylo již úzkosti a údivu plné očekávání; to bylo již hlasité plesání srdce, které ví, že přichází s touhou očekávaný Vykupitel.

To byl první chvalozpěv Nového zákona, který nikdy nebude míti konce.

NAROZENÍ SV. JANA KŘTITELE

»A Zachariáš, požádav tabulky, napsal na ní: Jan jest jméno jeho.« (Luk. 1. 63.)

Tři měsíce zůstala Matka Páně, sloužíc a pomábajíc, v domě své tety Alžběty. Z jejího srdce bezprostředně padaly vroucí paprsky vycházejícího slunce milosti na Zachariáše, jeho manželku a dítko, jehož narození s nesmírnou touhou všichni očekávali.

A nyní naplnila vzácná radost tichý, Bohem požehnaný kněžský dům. Vyplnilo se, co anděl ve svatyni před kadidlovým oltářem Zachariášovi zvěstoval. Alžběta porodila syna. Četní její příbuzní divili se tomu, že ona ve svém pokročilém věku byla Hospodinem tak vyznamenána, a srdečně jí blahopřáli.

Osmého dne, jak zákon Hospodinův nařizoval, bylo dítko obřezáno. Právem rodičů bylo, že svému dítku dávali jméno. Příbuzní a známí chtěli, aby bylo dítě jmenováno podle otce svého, Zachariáše. Ale Alžběta pravila: »Ne tak, ale Jan (t. j. Bůh dává milost) bude se jmenovati.« Oni však namítali, že je to proti obyčeji a nikdo v příbuzenstvu tak se nejmenuje. I pokynuli otci jeho, jak by chtěl, aby dítě se jmenovalo. A on, požádav tabulky (z vosku), napsal na ní: »Jan jest jméno jeho.«

A hned se otevřela ústa jeho i jazyk jeho, a Duchem svatým osvicen, zapěl prorocký chvalozpěv.

»Požehnán buď Hospodin, Bůh izraelský, že navštívil a vykoupení zjednal lidu svému; a že vyzdvihl nám rob spásy v domě Davida, svého služebníka, jakož byl mluvil ústy svatých proroků odvěkých, spásu to od nepřátel našich a z ruky všech, kteří nás nenávidí; aby učinil milosrdenství s našimi otci, a byl pamětliv svaté úmluvy své; přísahy to, kterou byl přisahal Abrahamovi, našemu otci, že nám dá, abychom osvobozeni jsouce z rukou nepřátel svých, beze strachu sloužili jemu ve svatosti a spravedlnosti před ním po všecky dny své.

A ty pak, dítko, prorokem Nejvyššího slouti budeš, neboť předejdeš před Pánem připravovat cesty jeho, abys dal lidu jeho známost o spáse odpuštěním břichů jejich pro srdečné milosrdenství Boha našeho, ve kterém nás navštívil Vycházející z výsosti, aby posvítil těm, kteří sedí ve tmách a stínu smrti, aby řídil nohy naše na cestě pokoje.«

Maria ještě před narozením Janovým vrátila se do Nazareta, v dům Josefův. Zde oba s touhou očekávali dny spásy a bodinu narození vtěleného Syna Božího.

PASTÝŘI U BETLEMA

»A byli v téže krajině pastýři, popocujíce a stráž noční držíce nad stádem svým.« (Luk. 2. 8.)

Nová, důležitá událost vzbudila v oněch dnech ruch v celé malé židovské zemi. Římský císař Augustus nařídil všeobecný soupis lidu. Každá hlava rodiny musí jíti do města, z něhož celý jeho rod pocházel.

Podivuhodné jsou cesty, po nichž u věčných svých úradcích Prozřetelnost kráčí. Ústa prorocká zvěstovala, že Mesiáš se narodí v městě Davidově. A tak císař Augustus bezděky k tomu přispívá, že slovo prorokovo se vyplňuje a potomek krále Davida narodí se v Davidově městě.

Také všudy v Betlemě z té příčiny šíří se živý ruch. Všudy stálé hledání a tísnění. Kdo v tom shonu všiml si chudého řemeslníka, který se svojí manželkou, po daleké cestě všecek zaprášen a znaven, u večer vcházel městskou branou? Hledají, dotazují se a jdou Maria a Josef od jedné hospody ke druhé, hledajíce noclehu. Ale nikde není místa. Všechny hospody jsou obsazeny.

Již značně se stmívá. A dosud nikde není pro ně útulku. Bez reptání, bez žaloby oba tiše vycházejí z města ven; v prostém, malém chlévě konečně nalézají místečko, kde by za chladné, studené noci mohli odpočinouti.

A hle, zde v oné noci Maria porodila Spasitele světa. Betlem spí a nikterak netuší, že nastala hodina spásy, která jméno jeho učiní navždy nezapomenutelným.

Svět prožívá venku první podivuhodný vánoční sen. Nedaleko před branou města bdíce hlídají pastýři svá stáda. Podivné rozechvění šíří se tajuplně poli a lesy, zvláštní slavnostní rozjasňování uléhá na krajinu. A brzo přechází ono v oslňující světlo nebeské. Pastýři se diví; ano, lekají. A tu, obklíčen nadzemským jasem, snáší se k nim anděl. Jako radostný hlas zvonů zní jeho slavné poselství tichou nocí: »Nebojte se, neboť aj, zvěstuji vám radost velikou, která bude všemu lidu. Narodilť se vám Spasitel, to jest Kristus Pán, v městě Davidově. A toto bude vám znamením: Naleznete dítko plénkami obvinuté a položené v jeslích.«

A hned poté bylo s andělem množství vojska nebeského, kteří chválili Boha, prozpěvujíce: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.« Byli to poslové svaté vánoční noci. Nebeský zpěv nese se tichými nivami nad Betlemem. A šíří se krajinou a zní ozvěnou od hor židovské země. Vznešený chvalozpěv stále zní nad jeslemi, v nichž dýše po prvé těžký vzduch svaté Dítko.

NAROZENÍ PÁNĚ

»I přišli s chvátáním a nalezli Marii a Josefa i dítko, položené v jeslích.« (Luk. 2. 16.)

Konečně přišla veliká, svatá chvíle, v níž všechno tělo došlo požehnání a spásy. Tajemný stroj světových hodin jen pomalu, po dlouhá tisíciletí tiše sunul se kupředu. Záhadná rafije jejich jen ponenáhlu přibližila se ke svému cíli. Nastala hodina, s touhou po věky očekávaná. Před trůnem Božím radostně skláněli se andělé a pokorně prohlašovali: »Slovo tělem učiněno jest, a přebývalo mezi námi. A viděli jsme slávu jeho, slávu to jednorozeného od Otce, plného milosti a pravdy.« (Jan 1. 14.)

Radostně a volně oddychoval svět. Světlo, které tak láskyplně zářilo s nebe, sneslo se v ruce chudých pastýřů betlemských. Chvíli, vzrušeni údivem, stáli mlčky. Ale brzo jejich bázeň změnila se v radost a štěstí. Jediná myšlenka, jediné rozhodnutí se jich zmocnilo, a chvatně pravili mezi sebou: »Pojďme do Betlema a vizme tu událost, kterou Pán oznámil nám.«

Přišli ke chlévu. A nalezli Marii a Josefa, a jak anděl jim oznámil, Dítko obvinuté v plénkách a položené v jeslích. Nebylo pochybnosti. V posvátné bázni padli na kolena a klaněli se Dítku. A vyprávěli Marii a Josefu vše, co se stalo za tiché noci, venku na lukách, kde spala jejich stáda, zjevil se jim anděl a nebeský chvalozpěv nesl se krajinou: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.« S tichou radostí naslouchala šťastná matka poselství pastýřů. Jako posvátný klenot uchovávala každé slovo ve svém srdci, a děkovala Bohu, že tak podivuhodně se zjevil.

A pastýři přinesli také dary ze svých stád. Dali je narozenému Dítku. Každý, co měl. Andělé Boží měli stráž nad osamělým chlévem a jebo požehnanými obyvateli. V tiché blaženosti a štěstí shlíželi serafínové dolů na malou první obec, která tu kol jesli, první kazatelny Spasitele světa, stála, a spolu s pastýři velebili božské Dítě, před nímž od té chvíle všechna kolena měla klekati. Andělům nebeským bylo popřáno hleděti u veliká tajemství života tohoto Děcka, v tajemství oné nesmírné lásky a bezměrného milosrdenství, která měla zemi přiblížiti k nebesům všudy tam, kde přebývají bratři Kristovi a splácejí svoji láskou betlemskému Děcku. A jako dříve na zemi, tak ve slavném chvalozpěvu znělo nebem poselství svaté vánoční noci: »Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle.«

PRVNÍ POSLOVÉ VYKUPITELOVI

»A všickni, kteří to slyšeli, divili se těm věcem, které jim byly pověděny od pastýřů.« (Luk. 2. 18.)

Pokud svět stojí, nikdy nedostalo se mu vznešenějšího poselství toho, než za oné tiché, svaté noci nad luby betlemskými. Osvícení Duchem sv. již dávní proroci předpověděli, že nastane den spásy. Prorocká ústa Isajášova pozdravila jej slovy: »Maličký narodil se nám a Syn dán jest nám, na jehož ramenou spočine královské panování. A jméno jeho bude: Podivný, rádce, silný Bůh, otec budoucího věku, kníže pokoje.« (Is. 9. 5.)

V chudobném chlévě, za studené noci narodil se Ten, který zachovává svět a určuje časy. V malé ručky dítěte vložil svá práva Ten, který dává zasvitnouti bleskům a velí svítiti slunci. Chudí, prosti pastýři tvoří celé jeho dvořanstvo. Jsou jeho prvními hlasateli v širém lidském světě. Od jeslí spěchají nyní do širého okolí a hlásají jako první apoštolové Spasitelovi radostnou zvěst spásy, požehnání svaté noci vánoční.

Všechno lidstvo kolem čeká Mesiáše, který s pozemskou silou, se skvoucí nádherou a slávou má jemu přinésti očekávanou zvěst osvobození. Nablízku i v dáli bojí se králové o své trůny a svoji panovnickou korunu. A on zatím přichází chudý, skrovný. Slabé Dítko v chlévě betlemském. A od té chvíle z ustanovení Božího bude tak dále po celý život tohoto Dítka. Uprostřed prken, za zvuků tesařské pily bude růsti a prospívati. Prostí rybáři budou první jeho přátelé. Chudým a trpícím bude hlásati své evangelium; chudý a opuštěný skončí tento život, umíraje na dřevu kříže. A přece královské vladařství počine na jeho ramenou a panování jeho nebude konce. Uprostřed světa již jest jeho království, ale lidé to nevidí, neboť království jeho není z tohoto světa. Je to království pravdy; ale také království chudoby a sebeobětování.

A tak rozpíná se závoj nevystihlých tajemství nad jeslemi Vykupitelovými; tajemství, které bylo zamlčeno věkům a pokolením, a které nyní zjeveno bylo jeho svatým, jimž Bůh chtěl oznámiti bohatství své velebnosti. (I. Kol. 26. 27.) Proto všudy, kdekoli království betlemského Dítka má růsti a zapustiti kořeny, musí začíti v chudobě a pokoře. A kdekoli pozemský poutník, který hledá Boha, chce míti podíl na tomto království pokoje a štěstí, musí býti pokorný a skromný před Bohem; musí býti jako děcko, neboť »neobrátíte-li se, a nebudete-li jako maličcí, nevejdete do království nebeského«. (Mat. 18. 3.)

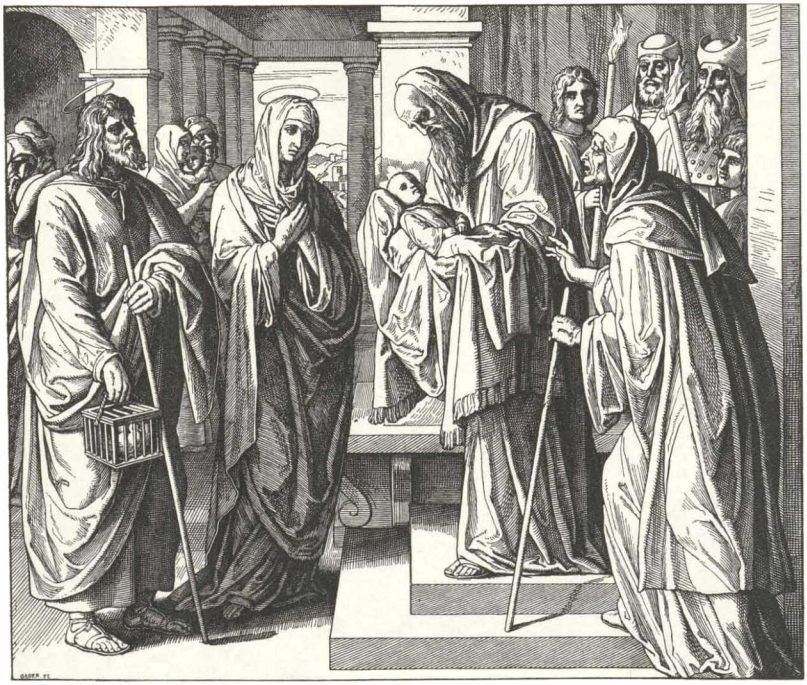

OBĚTOVÁNÍ PÁNA JEŽÍŠE V CHRÁMĚ

»Donesli Dítko do Jerusalema, aby je představili před Hospodinem.« (Luk. 2. 22.)

Osm dní po narození bylo Dítě obřezáno a nazvali jméno jeho Ježíš. Neboť tak řekl anděl Josefovi ve snách: »Nazveš jméno jeho Ježíš, neboť on spasí lid svůj od hříchů jejich.« Přišel čas, kdy podle zákona Mojžíšova o očišťování Maria a Josef nesli Dítko do Jerusalema, neboť bylo psáno: »Každý mužský prvorozenec má býti zasvěcen Hospodinu.« Dvě mladá holoubátka a dvě hrdličky byly obětními dary přicházejících.

Tiše a zbožně vcházeli do chrámu. Z přítomných lidí, kteří bez povšimnutí spěchali kol nich, ni jediný netušil, že přichází toho dne král judský, aby slavně ujal se svého chrámu. Jenom v chrámu samém čekala Bohem osvícená duše, aby pozdravila Mesiáše. Byl to stařec Simeon, muž spravedlivý a bohabojný.

Již dlouho očekával tuto hodinu, neboť bylo mu Duchem svatým zjeveno, že neuzří smrti, leč by dříve uzřel Pomazaného Páně.

Dnes, veden Duchem svatým, opět přišel do chrámu. A když Maria a Josef s Dítkem do chrámu vstoupili, Simeon poznal, že nastala hodina, na niž tak dlouho čekal; v níž měl viděti, že touha tisícileti v duchu a v pravdě se uskutečňuje.

Simeon radostně spěchal blížícímu se Synu Božímu vstříc; pln blaženosti vzal jej na své chvějící se lokty a velebě Boha volal v prorockém nadšení: »Nyní propouštíš, Pane, služebníka svého podle slova svého v pokoji, neboť viděly oči mé spásu tvou, kterou jsi připravil před očima všech národů; světlo k osvícení pohanů a k slávě lidu svého izraelského.« Překypuje radostí a blažeností, vrátil potom děcko Marii, jeho matce, a blahopřál jí. A zase osvícen Duchem svatým pravil v prorockém nadšení vážná, hluboká slova: »Aj, tento jest ustanoven ku pádu a ku povstání mnohých v Izraeli, a na znamení, jemuž budou odpírati. A tvou vlastní duší pronikne meč, aby se zjevila smýšlení srdcí lidských.«

A byla v chrámě též prorokyně, jménem Anna, pokročilá ve věku vysokém, která nevycházela z chrámu, sloužíc Bohu posty a modlitbami dnem i nocí. I ona velebila Boha a vypravovala o něm všem, kteří očekávali vykoupení Izraelova, že toto Dítko jednou vykoupí svět.

Tiše dozněly v tento velký den v mramorových stěnách chrámu prorocké hlasy.

PŘÍCHOD TŘÍ KRÁLŮ

»Vstoupili do domu, viděli Dítko s Marií, jeho matkou, a padše na kolena, klaněli se jemu.« (Mat. 2. 11.)

Daleko v zemi, kde vycházející slunce líbá snivé háje východní, ukázala se na obloze hvězda, když zněl zpěv andělů nad spícími luhy betlemskými. Mudrci, kteří z hvězdářských zápisů snažili se vypátrati tajemství budoucnosti, viděli ji zářiti. Neboť znali dávné proroctví o hvězdě, jež vzejde z Jakuba. I dali se na cestu a šli mnohými zeměmi, aby nalezli krále židovského, který v záři té hvězdy měl se naroditi.

Maria a Josef bydlili s Dítkem v kterémsi betlemském domě. I přišli tři mudrci (králové) od Východu do Jerusalema a tázali se: »Kde jest ten nově narozený král židovský? Viděli jsme jeho hvězdu na Východě a přišli jsme poklonit se jemu.«

Král Herodes velmi se ulekl, když tito cizinci tázali se po nově narozeném králi; a celý Jerusalem ulekl se s ním, obávaje se nových vražd. A ihned svolal král Herodes velekněze a zákoníky a dotazoval se jich, kde se má Mesiáš naroditi. A ti otevřeli svaté knihy a jednomyslně odpověděli: »V Betlemě Judově, neboť psáno jest skrze proroka Micheáše: A j, ty Betleme v zemi judské, nikoli nejsi nejmenší mezi městy judskými, neboť z tebe vyjde vévoda, který spravovati bude lid můj izraelský.«

Potom dal sobě tajně zavolati tři mudrce a dotazoval se jich na vše, co viděli a slyšeli. Ti upřímně pověděli mu všechno. A pokrytecký král, pln lsti a klamu, řekl jim: »Jděte do Betlema a ptejte se pilně po dítěti. A když je naleznete, přijďte a povězte mi, abych i já přijda, poklonil se jemu!«

I dali se zase tři mudrci na cestu a šli do Betlema. A hvězda, kterou viděli na Východě, znovu se jim ukázala a stanula nad domem, kde bylo božské Dítko. S velikou úctou vešli do domu, viděli Dítko, Marii a Josefa a poklekše klaněli se dítěti. Potom otevřeli poklady své a přinesli mu darem zlato, kadidlo a myrhu. Došli svého cíle. A napomenuti Bohem ve snách, jinou cestou vraceli se domů.

Tři mudrci stali se vzorem křesťanům po všechny časy. Vzorem víry, v níž rychle se rozhodli jíti za hvězdou; vzorem naděje, v níž nastoupili dalekou cestu; vzorem lásky, v níž přinesli božskému Dítku své dary. Každý, i ten nejchudší, může přinésti svému Spasiteli zlato upřímného srdce, kadidlo modlitby a myrhu kajícnosti.

VÝSTRAHA ANDĚLOVA

»Zjevil se anděl Boží Josefovi ve snách.« (Mat. 2. 13.)

Blížila se krutá bouře. Hrdý král židovský Herodes netrpělivě čekal ve svém mramorovém paláci na návrat mudrců. Již dávno se rozhodl, co učiní. Nikdy a za žádnou cenu nestrpí, aby někdo jiný na jeho místě byl králem. Pevnou rukou zbaví se svého protivníka. Je králem židovským, a běda tomu, kdo by chtěl vztáhnouti ruce po jeho zářící koruně.

Ale tiše a slavnostně bdí oči Všemohoucího nad betlemským Děckem. Před Věčným rozplyne se každá lež a každá zloba. Nebe směje se a pohrdá každým lidským úskokem. Tichá, pokojná noc znovu se snesla na betlemské nivy; posilující spánek objal celou svatou rodinu. A zase blíží se nebeský posel cestami, které jediné určuje Bůh. Sklání se k Josefovi a šeptá mu: »Vstaň rychle, vezmi dítě a jeho matku a utec do Egypta. A zůstaň tam tak dlouho, až oznámím tobě. Neboť Herodes hledá bezživotí dítěte.« Josef rychle vstal, probudil dítě a matku jeho, vzal něco nejnutnějších potřeb a spěchal, kam Bůh mu rozkázal, do Egypta.

Simeon správně předpověděl: »Tvoji duši pronikne meč.« Jako ostří meče vnikla tato slova v mateřské srdce Marie Panny; bolest a slzy byly nyní stále údělem jejího života. A také betlemské Dítko nastoupilo cestu, kterou mu jeho láska a jeho milosrdenství předurčilo, cestu bolesti, utrpení a pronásledování. Královskou cestu kříže. Již u jeho kolébky pučely krvavé květy utrpení, které později budou též obepínati jeho těžký kříž. »Na světě byl, a svět povstal skrze něho, ale svět ho nepoznal. Do vlastního přišel a svoji ho nepřijali.« (Jan 1. 10.—11.) Od dřeva jeslí až ke dřevu kříže, toť celá jeho životní pout, plná strádání a utrpení.

A tak již v prvních dnech svého života, byť malá ústa ještě mlčela, dává nám betlemské Dítko velké a vážné poučení: »Kdo mne miluje, vezmi kříž svůj a následuj mne.« Proto hledáme-li útěchu v dobách útisku, kdy nenávist a zloba se všech stran proti učedníkům Kristovým a jeho církvi zuří, pohleďme jen na toho, který byl již v kolébce pronásledován a musil prchati ze své vlasti. Nikdy není učedník nad mistra. To nikdo lépe nevi než ten, který kdysi v Betlemě spočíval v jeslích.

»Všem, kteříkoli jej přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími, těm totiž, kteří věří ve jméno jeho.« (Jan 1. 12.)

BETLEMSKÁ PACHOLÁTKA

»Herodes kázal pobíti v Betlemě a v celém okolí všechny pacholíky od dvou let a mladší.« (Mat. 2. 16.)

Rychlosti větru od úst k ústům šířila se od Betlema nová, překvapující zvěst: »Narodil se Mesiáš.« Všichni žijí ve vzrušení. Ale nejvíce královský dvůr, kde v bledé úzkosti chvěje se Herodes a bojí se o svůj, bezměrnou žárlivostí střežený trůn. S rostoucí netrpělivostí čekal na návrat mudrců od Východu. A když nepřišli, vidí, že jeho pokrytecký úmysl je zmařen. V zuřivém svém hněvu přemýšlí o rázném prostředku, jak zbaviti se královského Dítka betlemského.

Ukrutný tyran, který každý rok své vlády vyplňoval vraždami a žalářem, zavolal svoje slídiče. A poslal je do Betlema, aby tam a v celém okolí pobili všechny pacholíky, kteří nebyli staří dvě léta. Tak nemůže — jak pevně věřil — nově narozený král uniknouti jeho nástrahám.

Vojíni znají svého krále. Vědí, že žádný jeho rozkaz nestrpí odkladu. Rychle spěchají do Betlema a brzo krví je zbarveno místo, v němž nedávno ještě stála tichá kolébka Páně. Od prsou matky rvou surové ruce vojínů plačící pacholíky betlemské a dávají jim vytrpěti krutou mučednickou smrt. Slzy a krev svlažují betlemskou půdu.

Jako strašný křik po pomstě ozývá se zoufalé lkání zděšených matek po celém okolí. Od lesnatých hor zní v údolí srdcervoucí křik úzkosti a duševního žalu. A s matkami pláčí předkové izraelského národa, neboť znovu se naplňují, jako tehda, kdy synové izraelští byli odváděni do zajetí, slova Jeremjáše proroka: »Hlas je slyšán v Rámě, hlas bezútěšného lkání. Ráchel oplakává syny své a nemožno ji utěšiti, poněvadž nejsou.« (Jer. 31. 15.)

Herodes má klid. Jeho trůn je zachráněn, jeho koruna zachována. Myslí, že v krvi udusil všechny naděje národa v příchod Mesiáše. Ale zmýlil se. Jenom jedno dokázal: Obklopil kolébku Mesiášovu zářícím jasem mučedníků. Nesmírné pluky vyznavačů a mučedníků půjdou za těmito nevinnými dítkami, která první, pokřtěna vlastní krví, zemřela pro Spasitele. Ale nebude dlouho trvati, a ruka Páně tyrana nalezne. Ve své krvežíznivosti zavraždil mnohá nevinátka. Jenom jeden, kterého hledal, jemu unikl.

Ale pro všechny časy je tu dána cesta, na níž jediné lze této koruny získati. Je to cesta pohany a pronásledování.

ÚTĚK DO EGYPTA

»Josef vstal, vzal v noci dítě a jeho matku a prchal do Egypta.« (Mat. 2. 14.)

Když první paprsky vycházejícího slunce osvěcovaly betlemskou krajinu, napojenou krví, malá karavana byla již dávno na cestě. Muž v chudém dělnickém plášti pozorně vede mezka osamělou pouští. Každé chvíle starostlivým okem pohlédne na něžnou ženu, která se svým božským Synáčkem klidně sedí na pokojném zvířátku. Je to Josef s Marií a s pronásledovaným Dítkem betlemským. Je to daleká, namáhavá cesta. Vede přes Joppe, podél břehu věčně neklidných mořských vln, odtud do Faren, kde písek pouště jako pohřební pokrývka stále zastírá stopy prchajících.

Konečně jsou v Egyptě. Již dávno dříve tajemná ta země byla bezpečným útočištěm mnohých uprchlíků ze země židovské. Abraham, Josef, Jakub bydlili na čas v této zemi. Národ izraelský potem svým ji zaléval v porobě, až konečně vroucí, vítězný chvalozpěv Mojžíšův zaléhal až k oblakům nebeským: »Zpívejme Hospodinu, neboť zjevil nám svoji velikost.« (II. Moj. 15. 1.) A nyní má ten, jehož předobrazením byli oni patriarchové, v této zemi bydliti a žíti mezi svými krajany.

Slavnostní, sváteční klid se šíří, když Mesiáš po osamělých cestách putuje Egyptem. Jenom sykomory šumí a palmy šeptají a pozdravují Dítko, které v nebesích žilo od věčnosti, dříve než se na zemi zrodilo. Tam, kde ve zlaté záři sluneční zdvíhají se tajemné pyramidy, kde bouřlivý vítr v laškovné hře vane lesem nespočetných pyšných obelisků, tam v překrásném slunečním městě, v Heliopoli, bydlí židovští přistěhovalci. A některá skromná chyška bude pokojným útočištěm pro Dítko, v němž zjevilo se světlo světa.

Jenom oči Vševědoucího sčetly ty hodiny a místa, kde Spasitel světa jedl tvrdý chléb vyhnanství. Žádná svatá kniha o tom nevypráví. Hvězda betlemská zhasla, prorocká ústa se odmlčela. Věčný Bůh položil závoj mlčení a zapomenutí na tichý život svaté rodiny v starobylém, ctihodném Egyptě.

Daleko od světa a neznám světu, žil tu vtělený Syn Boží, až za tiché, mlčící noci přišel znovu anděl Boží k Josefovi a přinesl nové poselství: »Vstaň, vezmi dítě a matku jeho a vrať se do země izraelské, neboť zemřeli, kteří hledali bezživotí dítěte.« Ihned dal se Josef na cestu do své vlasti, a bydlil potom se svými v Nazaretě.

DVANÁCTILETÝ JEŽÍŠ V CHRÁMĚ

»Po třech dnech nalezli jej ve chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje a otazuje se jich.« (Luk. 2. 46.)

Po dnech vyhnanství následovala radostná léta v Nazaretě. Na úpatí Táboru, obklopeno lesnatými pahrbky, leží tu květy bohaté město. Jako na ochranu rozpínají pyšné vrcholky hor svá ramena kolem tohoto požehnaného místa, brání je před větrem pouště a dusí jeho žár. Prozřetelnost vyhledala pravé zahradní místo pro zázračný květ, který vyrostl z kořene Isajova.

Třicet let byl Nazaret svědkem tichého růstu života Bohočlověka a jeho lásky. Byl to život bohatý svým obsahem; život, který přece jen dá se vystihnouti krátkými slovy: »Pacholík rostl a byl svým rodičům poddán.« V domě svého pěstouna, matce při práci ochotně pomáhaje, ve sbornici vroucími modlitbami na své vznešené povolání se připravuje, v dílně Josefově mezi prkny a tesařskými nástroji prožil hoch, jinoch, mladý muž třicet let své pozemské pouti.

Jenom jedinkrát pronikl paprsek jeho božství tajemstvím jeho skrytého života. Ježíš byl stár dvanáct let a tak plnoprávný člen obce, »syn zákona«, jak se obyčejně říkalo. Přiblížily se velikonoce. Maria a Josef, jako každého roku činili, zbožně šli na pout do Jerusalema. Dvanáctiletý Ježíš šel s nimi.

Slavné dni modliteb a obětí uplynuly. Jedna karavana po druhé nastoupila zpáteční cestu.

Již nastával večerní soumrak, kdy Maria a Josef pozorovali, že Ježíš není mezi vracejícími se poutníky. Tázali se a hledali mezi příbuznými, spěchali a volali, ale marně. Nenalezli ho.

Se srdcem plným úzkosti a bolu vraceli se zpět do Jerusalema. Teprve třetího dne po nekonečném hledání nalezli jej v chrámě, an sedí mezi učiteli, poslouchaje a dotazuje se jich. Zasli pak všichni, kteří jej slyšeli, nad rozumností a odpovědmi jeho. A uzřevše jej, podivili se. I řekla k němu matka jeho: »Synu, proč jsi nám tak učinil? Hle, otec tvůj a já s bolestí hledali jsme tebe.« A jako nové, vznešené, velebné slovo mesiánského zjevení zněla odpověď Ježíšova: »Co jest, že jste mne hledali? Zdaliž jste nevěděli, že já musím býti v tom, co jest Otce mého?«

Maria a Josef snad té chvíle nerozuměli tajuplným hlubinám této odpovědi. Ale rozuměli jí andělé, kteří rozepjatými křídly měli pod svojí ochranou skrytý život božského Dítka.

JAN, PŘEDCHŮDCE PÁNĚ

»V onách dnech přišel Jan Křtitel a kázal na poušti.«
(Mat. 3. 1.)

Jenom pomalu blížila se podle ustanovení Božího doba věčného milosrdenství. Byl to vážný a nejvýš významný čas. V hlubinách nitra zvrácený, nábožensky a politicky rozdvojený, Izrael stal se dávno cizincem ve své vlasti. Pod železnou pěstí Římanů trpící vyvolený národ Boží úpěnlivě volal po osvoboditeli; po Mesiáši, který byl mu tak dávno slibován.

A nevolal, neprosil Izrael nadarmo. Do těžké, očekávání plné nové doby zazněl hlas »volajícího na poušti«. Pustá a drsná judská poušť, která se svými holými, divoce rozeklanými vrchy příkře se sklání k vodám Mrtvého moře, a široká, neobývaná země na východním břehu jordánského údolí, na niž dusivou tíhou uléhalo slunce, to byla místa přímo určená pro přísného, tvrdého, vážného muže, který přišel, aby důtklivými slovy volal zatvrzelá srdce lidu ke kajícnosti. To byl Jan Křtitel.

Celým svým zjevem kázal pokání. Plášť ze srsti velbloudí byl jeho šatem; kožený pás obepínal jeho ledví. Med divokých včel a lesní kobylky, v žáru písku upražené, byly mu potravou. A jak žil, tak mluvil, tak kázal: »Připravujte cestu Pánu, přímé čiňte stezky jeho. Každé údolí budiž vyplněno a každý pahrbek budiž ponížen; neboť všechno tělo uzří spasení Boží. Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království Boží.«

V zástupech přicházeli lidé. Jan mluvil jasně. K farizeům volal: »Vy, plémě zmijí! Čiňte pokání a neříkejte: Abrahama máme za otce. Již je přiložena sekera ke kořenu a každý strom, který nenese dobrého ovoce, bude vyťat a na oheň uvržen.« Celníky napomínal: »Nic více nevybírejte, než co je ustanoveno.« Vojíny napomínal: »Nikoho neutiskujte, ani nekřivděte; a buďte spokojeni se svým platem.« Tato kázání otřásala srdcem; budila lítost a pokání. Potom sestupoval podivný muž do jordánských vln a začal křtít.

Udiveni tázali se farizeové, zda je Kristem nebo prorokem. Jan odpovídal, že není. Ale významně dodal: »Já křtím pouze vodou. Ale po mně přijde, který je mocnější nežli já, který byl přede mnou a bude po mně, jemuž nejsem hoden rozvázati řemínky u obuvi jeho. Ten bude křtíti ohněm a Duchem svatým. Již drží vějičku v rukou a vyčistí své humno. Pšenici shromáždí do své obilnice, plevy spálí v neuhasitelném ohni.«

KŘEST JEŽÍŠŮV V JORDÁNĚ

»Když Ježíš byl pokřtěn a se modlil, otevřelo se nebe.«
(Luk. 3. 21.)

Přiblížila se veliká, světodějná hodina v životě lidstva. Neboť se zástupy, které na konci toho roku sestupovaly k zeleným břehům Jordánu, přicházel ten, který po třicet let jako syn tesaře nazaretského vedl život skrytý.

Pyšné duby a stinné tamaryšky klenuly svoji ochrannou střechu ze svého listí jako kopuli velebného dómu nad jasnou vodní hladinou brodu jordánského, kam tak mnohé vzpomínky znovu se vracely. Zde kdysi přecházel lid izraelský s archou úmluvy suchou nohou přes řeku; zde prorok Eliáš svým pláštěm rozdělil vody.

Nyní blíží se jiný prorok k tomuto posvátnému místu. V mladistvé kráse stojí tu Ježíš před mužem, posty vyhublým, v žíněném oděvu kajícníků. Jan nikdy ho neviděl; ale Boží všemohoucnost otevřela jeho oči. »A já jsem ho neznal,« tak později pravil; »ale ten, který mě poslal křtít vodou, ten mi řekl: Nad kým uvidíš Ducha sestupovati a na něm zůstávati, ten jest Mesiáš.« (Jan 1. 33.)

Pokorněji nežli jiní prosí Čistý, který z milosrdenství vzal na sebe hříchy lidstva, aby směl býti pokřtěn. Toho leká se záhadný kazatel na poušti a v bázni i v pokoře brání se, řka: »Já bych měl potřebí od tebe býti pokřtěn, a ty přicházíš ke mně?« Ale Ježíš, nevinný, jej vyzývá slovy: »Nechej, ať tak se stane, neboť je potřebí, aby se naplnila všechna spravedlnost.«

Poslušen vůle Ježíšovy, v dětinné prostotě sestoupil Jan do spěchajících vln Jordánu. Jan křtí svého pána. Vody radostně plynou, nebe se otevírá, s nebe sestupuje Duch svatý v podobě holubice a hlas všemohoucího Otce zní nad plesajícími proudy: »Ty jsi syn můj milý, v tobě se mi zalíbilo.«

Nyní přestal býti Ježíš synem prostého tesaře nazaretského; tajemný závoj na chvíli se pozvedá a radostně, v oblažujícím zjevení zní po všechny věky slovo Jana Křtitele: »A já jsem to viděl a dosvědčuji, že Ježíš Nazaretský jest Syn Boží.«

Tohoto dne je také tajemství nejsvětější Trojice Boží, které v Starém zákoně jen temně bylo naznačeno, po prvé zvěstováno celému světu: Bůh Otec, jehož hlas s nebe zazněl, Bůh Syn, který se modlil na břehu Jordánu, a Duch svatý, který se vznášel v podobě holubice nad jeho hlavou. »Nyní patříme skrze zrcadlo v záhadě; ale tehda poznáme tváří v tvář.« (I. Kor. 13. 12.)

POKUŠENÍ JEŽÍŠOVO NA POUŠTI

»I byl na poušti čtyřicet dní a čtyřicet nocí, a pokoušen byl od ďábla.« (Mar. 1. 13.)

Z pouště vanul mírný vánek. Její písek se třpytil. Těžce uléhal sluneční žár na rozeklané judské pohoří. Nic nerušilo hluboký klid a posvátnou vážnost mlčícího pustého kraje.

Ale tím mocněji ozýval se vnitřní hlas osamělého poutníka, který s modlitbou a v rozjímání vstupuje v tato místa. Je to Ježíš Nazaretský. Duch svatý jej sem vedl, do veliké školy samoty. Čtyřicet dní a čtyřicet nocí nejedl a nepil. — Syn Boží měl svému Otci nebeskému mnoho říci; neboť stojí na prahu své veliké, věčné, vykupitelské dráhy. A chce též příklad dáti lidem; aby činili, jako činil on. Aby bojovali a vítězili, jako on bojoval a vítězil.

Ďábel má bystré oči. Při narození Kristově jasně poznal, že je to vtělený Syn Boží. Ale tichý život Kristův v Nazaretě jej mátl. Byl v nejistotě, zda to opravdu Syn Boží. Nyní chce jej svésti k zázraku, aby nabyl jistoty. Proto přistupuje k němu, řka: »Jsi-li Syn Boží, rci tomuto kameni, aby se stal chlebem.« A Kristus vážně a majestátně mu odpovídá: »Ne samým chlebem živ jest člověk, nýbrž každým slovem Božím.«

Jednou odbyt, zkouší ďábel po druhé svoji moc. Nevázán zákony prostoru a tíhy, uchvátí Spasitele a letem postaví jej na cimbuří chrámu. A zase praví: »Jsi-li Syn Boží, spusť se odtud dolů, neboť psáno jest: Andělům svým přikázal o tobě, aby tě ostříhali. Na ruce uchopí tebe, abys snad neurazil o kámen nohy své.« A Ježíš odpovídá: »Jest řečeno: Nebudeš pokoušeti Pána Boha svého.«

A ještě po třetí pokouší zloduch Ježíše. Uvedl jej na horu vysokou a lichotivou řečí velebí a ukazuje mu bohatství, slávu a poklady tohoto světa, řka: »Viz, toto všecko tobě dám, jestliže padna, budeš se mně klaněti.« V posvátném hněvu odmítá Kristus ďábla slovy: »Odstup ode mne, satane! Neboť psáno jest: Pánu Bohu svému se klaněti a jemu sloužiti budeš.«

Dokonav pokušení, zahanben a přemožen, odstoupil ďábel od Pána Ježíše.

A přišli andělé a chválili, velebili ho a sloužili jemu. Od té chvíle útěchyplně znějí ona slova Kristova do všech věků. Slova posily všem, kdož moci a úkladů ďáblových musí se lekati: »Na světě budete míti soužení, ale důvěřujte, já jsem přemohl svět.« (Jan 16. 33.)

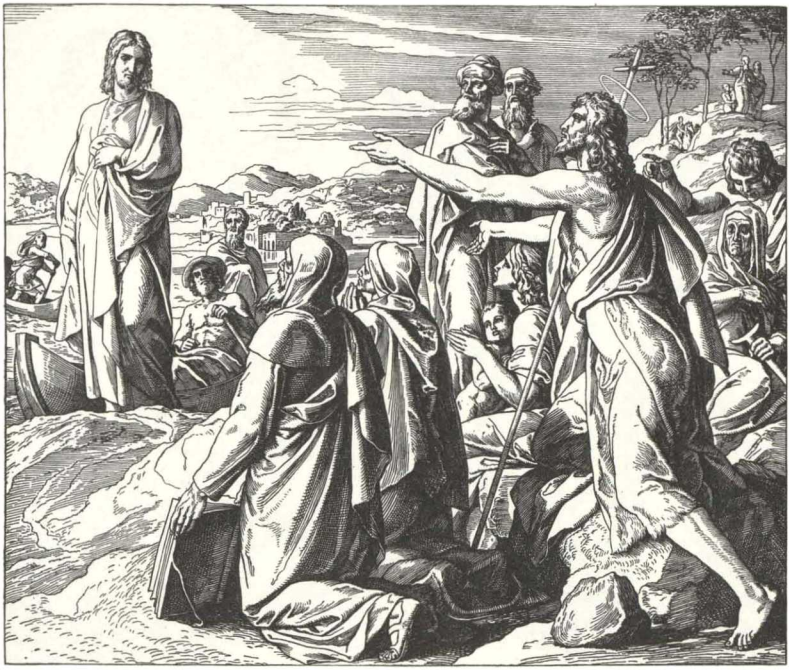

SVĚDECTVÍ JANOVO

»A já viděl a vydal svědectví, že tento jest Syn Boží.« (Jan 1. 34.)

Ještě stále veliký poustevník, Jan Křtitel, je u břehů jordánských. Mocné hnutí, jako rostoucí vlny mořské, šířilo se zemí. Všechen lid vítal proroka a plesal mu vstříc; neboť toužebně očekával Mesiáše. Ale Jan neustával pokorně vyznávati: »Já nejsem Mesiáš. Mesiáš stojí již uprostřed vás; ale vy ho neznáte.«

Tak ukazoval mocný slovem i činem přísný kazatel pokání v údolí jordánském na velikého Neznámého, který již nedá dlouho na sebe čekati.

Jednoho dne v plášti chudoby znovu přichází ten, který dříve pokorně prosil za křest ve vodě jordánské. Poušť a myšlenka na jeho světodějné poslání učinily jeho mysl ještě vážnější. Jan Křtitel viděl jej již z dálí přicházeti a jako Bohem osvícený prorok pravil lidu: »Ejhle, Beránek Boží, který snímá hříchy světa! To jest ten, o němž jsem pravil: Po mně přijde muž, jenž přede mnou jest, neboť byl prve než já. Ale já jsem ho neznal. Ale aby uveden byl ve známost v lidu izraelském, proto jsem přišel já křtít vodou.«

Pouze třikrát viděl předchůdce Jan Mesiáše tváří v tvář. A přece jeho ústa neumdlévala, aby vydala slavné svědectví o něm. I později, když Ježíš v Judsku učinil mnohé zázraky, stál ještě Jan Křtitel u Jordánu dole v Enonu u Salímu, kde bylo mnoho vody, a dosvědčil slavně svým věrným učedníkům: »Člověk nemůže si nic vzíti, není-li mu dáno s nebe. Vy sami jste mi svědky, že řekl jsem: Já nejsem Mesiáš; ale jsem poslán před ním. Kdo má nevěstu, jest ženich. Ženichův přítel však, který stojí a ho slyší, raduje se velmi z hlasu ženichova. Nuže, tato radost má se vyplnila. On musí růsti, já pak se menšiti.«

Evangelista k tomu připojuje: »Kdo ze země jest, jest zemský a mluví po zemsku. Kdo s nebe přichází, jest nade všecky, a co viděl a slyšel, o tom svědčí; ale svědectví jeho nikdo nepřijímá. Kdo přijal svědectví jeho, ten zpečetil, že Bůh jest pravdomluvný. Neboť ten, jejž Bůh poslal, mluví slova Boží, vždyť Bůh dává mu Ducha bez míry. Otec miluje Syna a všecko dal mu do ruky. Kdo věří v Syna, má život věčný; kdo však nevěří v Syna, neuzří života, nýbrž hněv Boží zůstává na něm.«

Na rozhraní dvou světů jako maják v temném moři svítí veliký Křtitel. Urovnal cestu. Mesiáš může přijíti.

PRVNÍ UČEDNÍCI JEŽÍŠOVI

»Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně a proroci.«
(Jan 1. 45.)

Jan Křtitel již zasil símě svého prorockého slova v tuto brázdu. A brzo sklízí Vykupitel světa první plody se zázračného stromu své příští slibné církve.

Bylo to druhého dne. Pomalu klonilo se slunce, jako znavené, ke svému odpočinku. Zástupy odešly. Jan stál tu sám se svými dvěma učedníky. Ježíš právě šel okolo. S hlubokou pokorou ukázal Jan na Krista se slovy: »Ejhle, Beránek Božíl« A oni, vábeni kouzlem a něhou osoby, šli za Ježíšem. Byli to Jan a Ondřej. Ježíš slyšel jejich nesmělé kroky, obrátil se a řekl jim: »Co hledáte?« A oni prosebně řekli jemu: »Mistře, kde bydliš?« A Ježíš je pozval, řka: »Pojďte a vizte.« A zůstali u něho ten den.

Druhého dne, záhy ráno, spěchal Ondřej hledat svého bratra, který také byl rybářem galilejským. Již z dáli volal k němu: »Nalezli jsme Mesiášel« A pln radosti, již oplývalo jeho srdce, vedl jej k Ježíši na břehu Jordánu. Hlubokým, tajuplným okem pohlédl Ježíš na přicházejícího a v posvátném prorockém vidění významně řekl: »Ty jsi Šimon, syn Jonášův; ty budeš slouti Kefas (to jest v překladě Petr; česky skála).«

To byli první tři učedníci Ježíšovi: Ondřej, Jan a Petr. Ve škole jeho stanou se apoštoly. Jeden z nich prvním jeho náměstkem, papežem!

Byl nový den. Kristus chtěl jíti do Galileje. Kolem šel muž, jménem Filip, který rovněž jako Petr a Ondřej pocházel z Betsaidy. »Pojď za mnou!« řekl Pán. A Filip stává se jeho učedníkem.

A ještě něco radostného událo se toho dne. Filip nalezl Natanaele z Kány galilejské a řekl jemu: »Nalezli jsme toho, o němž psal Mojžíš v Zákoně a proroci; jest to Ježíš, syn Josefa z Nazareta.« S trpkým úsměvem odpověděl Natanael: »Zda z Nazareta může býti co dobrého?« I dí mu Filip: »Pojď a viz!« A vedl jej k Ježíši. A Ježíš ujal se této upřímné a prosté duše, a řekl: »Aj, pravý Izraelita, v němž není lsti.« Překvapen tázal se Natanael: »Odkud mě znáš?« Odpověděl Ježíš a řekl jemu: »Prve, nežli tě Filip zavolal, když jsi byl pod fíkem, viděl jsem tebe.« A nyní Natanael z hloubi věřícího srdce vyznal: »Mistře, ty jsi Syn Boží, ty jsi král izraelský.« A Kristus s vážností proroka pravil: »Poněvadž jsem řekl, že viděl jsem tě pod fíkem, uvěřil jsi. Ale ještě větší věci uvidíš, než tyto . . .«

SVATBA V KÁNĚ GALILEJSKÉ

»Učinil Ježíš počátek svých divů v Káně galilejské.«
(Jan 2. 11.)

Na cestě od Jordánu do Kafarnaum přišel Ježíš se svými učedníky do Káuy, milé vesničky v úrodné krajině galilejské. Zde Ježíš učinil první zázrak a začal tím svůj veřejný život a svoji mesiášskou činnost.

Konala se svatba. I Ježíš byl s Marií, svojí matkou, a se svými učedníky pozván. Ale nepříjemná okolnost hrozila porušiti veselí. Došlo víno. Ženich a nevěsta byli ve značných rozpacích. To dojalo pečlivou matku Páně. Přemýšlela, jak pomoci. A jediné o jednom věděla: Syn můj může pomoci. I šla k němu a šeptala mu: »Nemají vína.« Ale Ježíš řekl: »Co mně a tobě, ženo? Ještě nepřišla hodina má.«

Na pohled zněla slova Kristova jako odmítnutí nevyslovené prosby matčiny. Ale nebylo tak. Hluboké tajemství skrývá se v nich. Ve chvíli, kdy Mesiáš chce po prvé zjeviti svoji božskou moc, musí jeho lidská přirozenost hluboko ustoupiti v pozadí. Zázraky činiti není věci lidskou, ale věcí Boží. I Maria nerozuměla slovům svého Syna. Věřila, že vyplní její prosbu. Proto praví služebníkům: »Cokoli vám řekne, učiňte.«

Židé uchovávali víno v měchu. Ale před jídelní síní stály obyčejně kamenné džbány (štoudve), aby v nich, jak Zákon o očišťování předpisoval, mohli si hosté před jídlem a po jídle umýti ruce. Stálo tam šest štoudví, z nichž každá do sebe brala míry dvě nebo tři. Ježíš vstal od stolu, přistoupil ke služebníkům a řekl jim: »Naplňte štoudve vodou.« I naplnili je až do vrchu. Potom řekl jim: »Nyní nalijte a neste správci svatby.« Učinili tak.

A hle, voda byla proměněna ve víno. Správce svatby nic nevěděl o tom, co se přihodilo. A sotva okusil, zavolal ženicha a pravil jemu: »Každý člověk dává nejprve dobré víno, a když se podnapili, tehdy to, které jest špatnější. Ty však zachoval jsi dobré víno až dosavad.«

Tak učinil Ježíš počátek divů v Káně galilejské a zjevil slávu svou. Projevil svoji všemohoucnost ten, který božskou svojí mocí po všechny věky ve vinném keři proměňuje vodu ve víno; ve třtině vodu mění v cukr; v olivě ve vonný olej. Zázrakem zkracuje pouze přírodní zákony.

A ještě z jiného důvodu žije Kána, jméno téměř nesmrtelné, v srdci všeho křesťanstva.

Zde se ukázalo, jak mocná je přímluva Bohorodičky u božského jejího Syna.

VYČIŠTĚNÍ CHRÁMU

»I udělal z provázků bič a vyhnal všechny z chrámu.«
(Jan 2, 15.)

Byly blízko velikonoce. I šel Ježíš s učedníky svými do Jerusalema. Krvavě červené zapadající slunce líbalo cimbuří nádherného chrámu. Vždyť v jeho mramor jako by byly vytesány celé dějiny Starého zákona. Zde srdce bilo živější radostně dýchala duše vyvoleného národa.

Ale po dlouhá desítiletí spočívala pohana znesvěcení na pyšných zdech chrámových. Nyní však nastává nová doba. Pro chrám Starého zákona nebude již místa v době Nového zákona. Nepotrvá dlouho, a pyšný tento chrám zanikne, jako nyní zapadá slunce nad jeho cimbuřím.

S hory Olivetské vchází Kristus velkou chrámovou branou. Smutný obraz spatřuje zde jeho božské oko. Lidé stále přicházejí a odcházejí, obchodují a smlouvají. Obchodníci postavili si zde stánky. Stáda dobytka jsou zde na prodej; penězoměnci u svých stolů vyměňují lichvářsky cizí peníze za minci chrámovou. To nebyl již chrám, ale dům obchodní.

Již vícekrát tento nedůstojný zjev rozhořčoval Ježíše. Ale mlčky dosud to trpěl. Dnes však nastala jeho hodina. Přísným pohledem sleduje tento nedůstojný ruch. V posvátném hněvu splétá z provázků důtky a s božskou vážnosti vybičuje kupce pryč z posvátných prostorů. Penězoměncům rozsypal peníze a stoly převrátil. A těm, kteří prodávali holuby, řekl: »Odneste to odtud a nečiňte domu Otce mého domem kupeckým.«

Kristovo vystoupení bylo pevné a velebné. Jeho slova tak rozhodná, že nikdo neodvážil se odporovati. Jestliže Mesiáš již přišel, jistě se zjevil v tomto muži. Jako pán a vladař v chrámě Jehovy, tak vystupuje a jedná. Vždyť je to dům Otce jeho. Proto má právo tento dům očistiti od všeho, co jej poskvrňuje a znesvěcuje.

První zděšení pominulo. Vyhnaní stěžují si na neznámého proroka u stráže chrámové. Strážcové obkličí Pána Ježíše a táží se: »Jakým právem zakazuješ ty, co vrchnost dovolila? Která znamení (zázrak) ukážeš nám, že ty věci činíš?« Tajuplná jsou slova, jimiž Kristus odpověděl: »Zbořte chrám tento« — praví a při tom klade ruce na prsa — »a ve třech dnech jej zase vzdělám.«

S jízlivým posměchem volají: »Čtyřicet a šest roků stavěn byl chrám tento, a ty jej vzděláš ve třech dnech?« Ježíš k tomu mlčí. Ví, že v nedaleké budoucnosti jeho slova stanou se skutkem. Veliké proroctví se vyplní.

ROZMLUVA S NIKODEMEM

»Byl pak jeden člověk z farisеů, jménem Nikodem.«
(Jan 3. 1.)

Vystoupení Kristovo o svátcích velikonočních působilo na zástupy lidu mocným, hlubokým dojmem. Ale i srdcí bohatých a učených dotkla se milost Boží. Jedním z těchto vyvolených byl Nikodem.

Z bázně před mocnými muži v městě vyhledal tento vážený a vlivný farizej Ježíše za tmy noční. Vstoupiv k němu, pln úcty pozdravil jej slovy: »Mistře, víme, že jsi od Boha vyšel jako učitel; neboť nikdo nemůže činiti těch divů, kteréž ty činíš, není-li Bůh s ním.« A Kristus ihned mluví o svém poslání. Odpovídá příchozímu na nevyslovené jeho otázky slovy: »Amen, amen pravím tobě: Nenarodí-li se kdo znova, nemůže vejíti do království Božího.« Nikodem nerozumí těmto slovům. Proto se táže: »Kterak může člověk se naroditi, jsa stár? Může-li po druhé vejíti v život matky své?« A Ježíš odpověděl: »Co se narodilo z těla, tělo jest; a co se narodilo z Ducha, duch jest. Nediv se, že jsem ti řekl: Musíte se znovu naroditi. Vítr vane, kde chce; a slyšíš jeho hlas, ale nevíš, odkud přichází a kam jde. Tak jest to při každém, kdo se narodil z Ducha.«

Nikodem stále ještě nerozuměl. A proto Kristus mu vysvětlil, kterak nastoupiti vznešenou cestu víry. Pravil: »Jestliže jsem vám pověděl věci pozemské, a nevěříte, kterak uvěříte, povím-li vám věci nebeské? A nikdo nevstoupil na nebe, leč jen ten, který s nebe sestoupil, totiž Syn člověka, který jest v nebi. A jako Mojžíš povýšil hada na poušti, tak musí povýšen býti Syn člověka, aby nikdo, jenž v něho věří, nezahynul, nýbrž měl život věčný. Vždyť Bůh neposlal Syna svého na svět, aby soudil svět, nýbrž aby spasen byl svět skrze něho. Kdo věří v něho, nebývá souzen; kdo však nevěří, již jest odsouzen, poněvadž nevěří ve jméno jednorozeného Syna Božího. To pak jest soud, že světlo přišlo na svět, a lidé milovali více tmu než světlo; neboť skutkové jejich byli zlí. Každý zajisté, kdo činí zlé, nenávidí světla a nejde ke světlu, aby nebyli usvědčeni skutkové jeho. Kdo však činí pravdu, jde ke světlu, aby skutkové jeho se zjevili, neboť v Bohu jsou vykonáni.«

Nikodem pozorně naslouchá. Přemýšlí v hlubokém mlčení. Sebevědomý zákoník se sklání. Símě slova Božího padalo v jeho duši. Přijde čas, kdy vzroste a přinese jednou hojnou, nadpřirozenou úrodu.

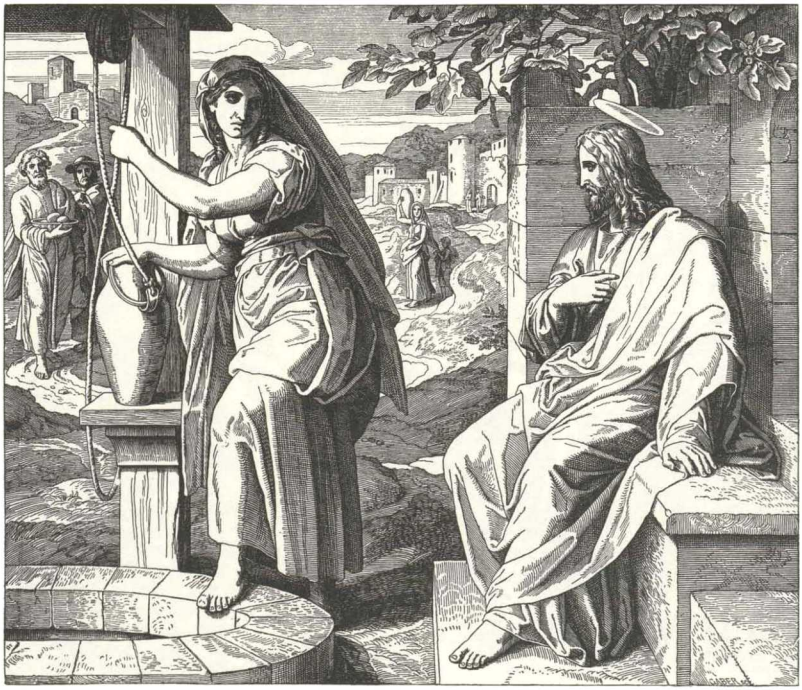

JEŽÍŠ A SAMARITÁNKA

»Přišla žena ze Samařska vážit vody.« (Jan 4. 7.)

Jasno bylo v Jerusalemě a v judské zemi. Neboť vzešla jitřenka mesianské činnosti Ježíšovy. Nyní vracel se Ježíš se svými učedníky zpět do Galileje. I šel Samařskem a zastavil se u starobylé studnice Jakubovy. Byl sám. Po dlouhé cestě znaven, usedl ve stínu stromů na roubení studně. A přišla jedna žena ze Samařska vážit vody.

Žena spustila vědro do studně; a Ježíš přátelsky ji poprosil: »Dej mi píti.« S úžasem odpověděla žena: »Kterak ty, jsa žid, žádáš ode mne píti, neboť já jsem žena samaritánská?« Židé totiž se Samaritány neobcují. A Ježíš jí pravil: »Kdybys znala dar Boží, a kdo je ten, jenž ti praví: Dej mi píti, ty bys ho poprosila, a dal by ti vody živé.« Slovem tím naznačil Spasitel účel svého života a svého poslání. Ale řeč jeho byla tajemná. Samaritánka ji nerozuměla. Myslila na vodu přirozenou, neboť věděla, že daleko široko v okolí není lepší vody, nežli z této studně, kterou vykopal patriarcha Jakub. Spasitel částečně vysvětlil svoje slova, řka: »Každý, kdo pije z vody této, žízniti bude opět; kdo však se napije z vody, kterou já mu dám, nebude žízniti na věky; nýbrž voda ta stane se v něm pramenem vody, tryskajícím do života věčného.«

Žena stále ještě nerozumí. Tu Kristus dotýká se bolestivé rány v jejím svědomí a dí: »Zavolej svého muže.« Žena rychle odpovídá: »Nemám muže.« A Ježíš na to dí: »Dobře jsi řekla: Nemám muže; neboť pět mužů jsi měla; a ten, kterého nyní máš, není tvým mužem.« Žena s úžasem poznává, že mluví s prorokem, Bohem osvíceným.

A potom Ježíš zasvěcuje Samaritánku v ducha nové, blížící se doby, ve které budou se lidé Bohu klaněti v duchu a v pravdě. Žena ovšem nedovedla sledovati a chápati vysoký let myšlenek a slov Spasitelových. Zůstaly jí záhadou. Ale přece projevila svoje vědomí a hlubokou touhu svého srdce, když řekla: »Vím, že přijde Mesiáš, který slove Kristus; když přijde on, oznámí nám všecko.« A Ježíš jí odpověděl: »Já to jsem, jenž mluvím s tebou.«

Dole ve studni radostně zachvěly se vody. Zachytily navždy slova Kristova, že on je očekávaným Mesiášem. A žena, plna radostného překvapení, zanechala svého vědra u studně, a spěchala do města, aby zvěstovala lidem, že sedí u studně Mesiáš. Tam, kde plynou vody věčné pravdy a milosti, tam i nejlepší prameny země nemají svého významu a důležitosti.

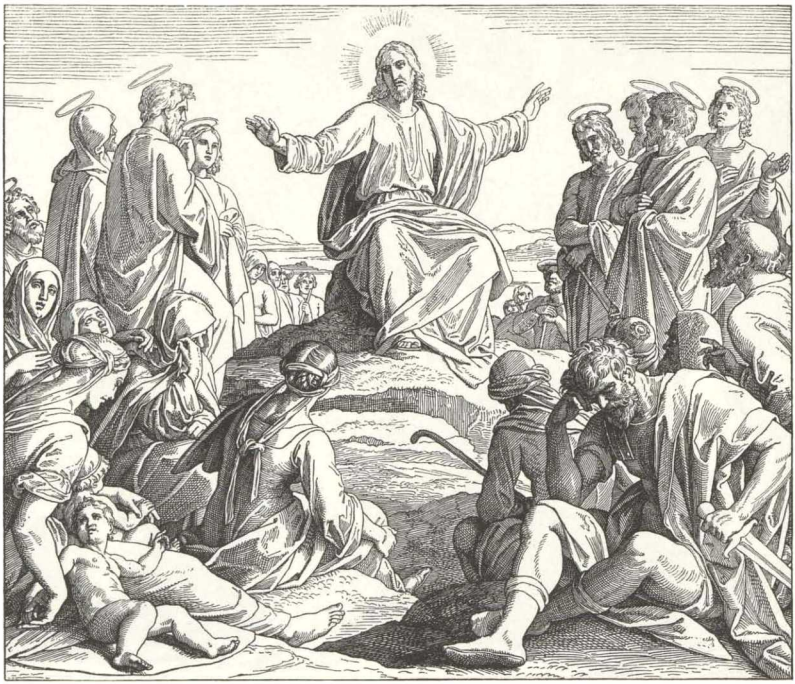

»Uzrev pak Ježíš zástupy, vystoupil na horu, otevřel usta a učil.« (Mat. 5. 1.—2.)

ŘEČ HORSKÁ

Je daleká cesta od Sinaje ke Kalvarii. Mezi oběma leží hora osmera blahoslavenství. Zde Ježíš, když předtím vyvolil si dvanáct apoštolů, měl před zástupem, který dychtivě naslouchal, onu věčně památnou, nepomíjitelnou řeč, která od toho dne v nezmenšené síle zní všemi věky: která povznáší lidi ke vznešeným vrcholům křesťanské dokonalosti. Nevyčerpatelná v hlubinách je ona evangeliem v evangeliu.

Zní: »Blahoslavení chudí duchem, neboť jejich je království nebeské. Blahoslaveni tiší, neboť oni zemí vládnouti budou. Blahoslaveni lkající, neboť oni potěšeni budou. Blahoslaveni, kteří lační a žízní po spravedlnosti, neboť oni nasyceni budou. Blahoslaveni milosrdní, neboť oni milosrdenství dojdou. Blahoslaveni čistého srdce, neboť oni Boha viděti budou. Blahoslaveni pokojní, neboť oni synové Boží slouti budou. Blahoslaveni, kteří protivenství trpí pro spravedlnost, neboť jejich je království nebeské.

Nedomnívejte se, že jsem přišel zrušit zákon nebo proroky; nepřišel jsem zrušit, nýbrž naplnit. Proto nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského.

Slyšeli jste, že řečeno je starým: Nezcizoložíš. Já však pravím vám, že každý, kdo hledí na ženu chtivě, již s ní zcizoložil ve svém srdci. — Slyšeli jste, že bylo řečeno: Milovati budeš bližního svého a nenáviděti budeš nepřítele svého. Ale já pravím vám: Milujte nepřátele své, dobře čiňte těm, kteří vás nenávidí, a modlete se za ty, kteří vás pronásledují. Neskládejte si pokladů na zemi, kde rez a mol kazí a kde zloději vykopávají a kradou. Ale shromažďujte poklady v nebesích.

Nepečujte úzkostlivě o svůj život, co byste jedli, ani o své tělo, čím byste se odívali. Pohleďte na ptactvo nebeské; váš Otec nebeský živí je. Nejste vy dražší než ono? Pozorujte lilie polní! Ani Šalomoun ve vší své nádheře nebyl tak oděn, jako jedna z nich. Jestliže tedy trávu polní Bůh tak odívá, čím spíše vás, malověrní! Hledejte tedy nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a toto všecko bude vám přidáno.

Ne každý, kdo mi říká: „Pane, Pane," vejde do království nebeského, nýbrž kdo činí vůli Otce mého, jenž jest v nebesích.«

UZDRAVENÍ OCHRNULÉHO

»A mužі nesli na loži člověka, který byl ochrnulý.«
(Luk. 5. 18.)

Z horské řeči Kristovy zasvitlo duchovní jaro. Radostné nadšení lidu obklopovalo velikého proroka. Ale také žárliví vůdcové lidu, zlomyslně číhajíce a posuzujíce, brzo se ukazovali. Neměli smyslu pro duchovní světové království, které Kristus přišel založit. Ježíš to věděl. Proto pravil pyšným farizeům: »Nepotřebují zdraví lékaře; ale nemocní. Nepřišel jsem volat spravedlivých, ale hříšníků.«

Jednoho dne učil Kristus v domě Šimona v Kafarnaum. Přišlo tolik lidí, že nebylo již možno vstoupiti. A nesli muži na loži člověka, který byl ochrnulý (mrtvici raněný), aby jej Kristus uzdravil. A že pro zástup nemohli k němu přijíti, vystoupili schody, které byly venku, na plochou střechu domu, učinili otvor mezi cihlami a spustili ho s ložem přímo před Pána Ježíše. Spasitel byl hluboce dojat velikou důvěrou, kterou tito lidé k němu měli. Jeho vševidoucí zrak, jenž zná srdce i ledví člověka, poznal, že příčinou celé nemoci ochrnulého byly jeho hříchy. A ihned pronesl slova, plná útěchy: »Odpouštějí se tobě hříchy tvé.« Lid divil se tomu. Jenom farizeové a zákoníci se horšili a hněvali. Neboť nechtěli chápati vyšší poslání a božskou důstojnost Kristovu. Proto spatřovali v jeho slovech rouhání. Myslili v srdci svém: »Kdo jest tento, jenž mluví rouhání? Kdo může odpouštěti hříchy, leč jediný Bůh?« Ale Ježíš seznav myšlení jejich, chtěl svoji moc, své božské právo dokázati, že může odpouštěti hříchy. Proto řekl jim: »Co myslíte v srdci svém? Co jest snazší říci: „Odpouštějí se tobě hříchy", či říci: „Vstaň a choď?"«

Obojí jest nadlidské. Obojí ukazuje na moc, která není s tohoto světa, ale pochází z nebe. Nastala chvíle mlčení. Potom řekl Kristus ochrnulému: »Vstaň, vezmi lože své a jdi domů.« A stal se zázrak. V tom okamžiku nemocný povstal, vzal lože své, odešel domů a velebil Boha.

I pojal všecky úžas. Udivení mlčeli farizeové. A Ježíš nyní jim pravil: »Poznejte, že Syn člověka na zemi má moc hříchy odpouštěti!«

Zástup, hluboce dojat tímto zázrakem, jásal a velebil Boha. Velebil Krista, zázračného proroka, a říkal: »Viděli jsme dnes věci neuvěřitelné. Nikdy jsme cos podobného neviděli.«

DCERA JAIROVA

»Vzav ji za ruku, zavolal ji Ježíš, řka: Dívko, vstaň!«
(Luk. 8. 54.)

Prostý lid často nemohl chápati evangelium Páně. Nedovedl se vmysliti v nové, duchovní království, které Kristus zvěstoval. Proto mluvil Kristus v podobenstvích. A přece měl i lid ponenáhlu otevírati svoji mysl tomuto království; proto jasněji a blasitěji nežli vše ostatní mluvily zázraky, které Kristus konal ve své všemohoucnosti.

Vrátil se z východního břehu jezera a byl nedaleko města Kafarnaum. Z velikého zástupu, který jej brzo zvědavě obklopil, vystoupil představený synagogy, jménem Jair, padl k nohám Ježíšovým a prosil ho, aby vešel do jeho domu, neboť jediná jeho dcera, asi dvanáctiletá, umírala. Ježíš ihned šel. Jeho učedníci jej následovali.

V zástupu byla žena, která dvanáct roků trpěla krvotokem. I ona slyšela o velikém proroku, který chodí zemí a činí zázraky. V něho kladla všechnu svoji naději. Aby nebyla pozorována, tiše šla za ním. Konečně byla mu nablízku. Všechna rozechvěna přistoupila odzadu a svojí vyhublou rukou dotkla se třepení roucha Kristova. Krvotok ihned se zastavil. — Spasitel věděl, že vyšla od něho moc. Pohlédl kolem a tázal se, kdo se ho dotkl. I řekli jeho učedníci: »Mistře, zástupové se tisknou a tlačí na tebe, a ty pravíš: Kdo je ten, který se mne dotkl?« Ale Kristus pevným zrakem hleděl kolem sebe, a jeho oči padly na onu ženu. Vidouc, že se neutajila, třesouc se, padla před Ježíšem a doznala, že se ho dotkla. A Kristus soucitně pohleděv na ubohou ženu, pravil: »Dcero, víra tvá tě uzdravila, jdi v pokoji.«

Když ještě mluvil, přišel kdosi od představeného synagogy a řekl jemu: »Dcera tvá zemřela; neobtěžuj mistra.« Ale Kristus utěšoval hluboce zarmouceného skličeného otce, a šel s ním k domu jeho. Pravil: »Neboj se, jenom věř a bude zdráva.« — Vstoupiv do domu, vykázal z něho ven všechny plačící ženy a hudebníky, řka: »Neumřela dívka, ale spí.« Ale oni posmívali se jemu, vědouce, že zemřela.

Potom vstoupil, provázen pouze rodiči a třemi nejdůvěrnějšími učedníky, do pokojíka, kde mrtvá, bledá a němá, na loži odpočívala. Stáli tu zarmoucení rodiče, s bolestí i nadějí v srdci, a učedníci, plni zvláštního očekávání. I vzal Ježíš dívku za ruku a pravil mírně, jako by ji chtěl ze sna probuditi: »Dívko, vstaň!« A hlas Kristův donikl v říši mrtvých, a probudil dívku k životu.

UZDRAVENÍ DVOU SLEPCŮ

»Šli za ním dva slepci, volajíce: Synu Davidův, smiluj se nad námi.« (Mat. 9, 27.)

Vždy větší a větší zástupy byly Kristovými činy uváděny v úžas. Veliká a svatá naděje žila v srdcích těch, kteří lkali pod křížem bolesti a utrpení. A nikdo z nich v oněch dnech nebyl jím oslyšen.

Bylo to v den, kdy Kristus vyšel z domu představeného synagogy, Jaira. Mlčky šel ulicemi kafarnaumskými. Tu dva slepci šli za ním, volajíce a říkajíce: »Smiluj se nad námi, synu Davidův!« A divno! Nebeský, zázračný lékař jako by neslyšel jejich úpěnlivého volání. Šel dále a vešel do domu. Volání: »Synu Davidův« zavřelo srdce jeho prosbě obou slepců, neboť nechtěl, aby jej lid považoval za pozemského vladaře a neprobudily se v něm politické touhy po nové světské vládě. Vždyť nastávalo již z jeho činnosti v Galilei jitření lidu, který chtěl Ježíše provolati králem a vésti jej slavně do Jerusalema.

Slepci ustavičně šli za Ježíšem až do domu. Neúnavně opakovali svoji prosbu. A Spasitel jich neoslyšel. Vždycky dokazoval hluboký, vřelý soucit s lidem, který byl bez vůdců. Mělo-li však jeho poslání sloužiti spáse duší, proto nečinil dříve zázraků, dokavad oba slepci neprojevili svoji živou víru a pevnou důvěru v něho. Neboť co je platno člověku oko tělesné, když duše zůstala slepa pro věčné spasení?

Když Ježíš vešel do domu, slepci k němu přistoupili. I dí jim: »Věříte, že vám to mohu učiniti?« Řkou jemu: »Ano, Pane.« I dotkl se potom očí jejich a řekl: »Staň se vám podle víry vaší.« A hle, tu otevřely se jejich vyhaslé oči, zřítelnice se rozzářily. Po dlouhé, smutné noci zase nastal pro ně jasný den.

Slepci byli nevýslovně šťastni a blaženi. Slzy vroucích díků kanuly po jejich tvářích. Nesčetnými polibky pokrývali zázračnou ruku Spasitelovu.

Ale Kristus skromně odmítal jejich díky a pravil: »Hleďte, ať se to nikdo nedoví.« Chtěl zajisté býti Mesiášem, kterého prorok Isajáš předpověděl slovy: »Nebude se hádati ani křičeti; aniž kdo uslyší na náměstích hlas jeho.« (Mat. 12. 19.)

A přece zpráva o velikém divotvůrci šířila se daleko zemí. Ale ještě více nežli tělesné oči otevíraly se duševní oči vstříc jasnému světlu, které z něho zářilo, oněm láskyplným paprskům, které vábily každého, kdo přišel jemu nablízko.

STĚTÍ JANA KŘTITELE

»Král poslal kata a rozkázal přinésti hlavu Jana Křtitele.«
(Mar. 6. 27.)

Jan Křtitel dokonal své prorocké poslání. Když slunce již nastoupilo svoji vítěznou dráhu, hledne a zaniká jitřní hvězda. Po smrti Heroda Velikého stal se Herodes Antipas vladařem galilejským. Svoji řádnou manželku nectně zapudil a vzal si Herodiadu, manželku svého bratra Heroda Filipa, který žil na císařském dvoře v Římě.

Také Antipas, jako jiní mnozí, měl v úctě muže v žíněném oděvu, který mocnými slovy volal k pokání, Jana Křtitele. A snad dal by se pokřtíti, kdyby nebylo šestého přikázání. Ale evangelium je a může býti pouze jedno, stejné pro krále i pro žebráka.

Jan je hlásal a bez bázně a bez váhání volal do tváře smyslnému králi: »Není ti dovoleno míti manželku bratra tvého.« Zákon to zakazuje. Herodes velmi se rozhněval. A štván Herodiadou, dal nepohodlného kazatele vsaditi do žaláře. Zde pykal veliký Křtitel za svá odvážná slova. Ale Herodiadě tato msta nestačila. Žádala život prorokův.

Byly královy narozeniny. Na dvoře konala se veliká, skvělá hostina. Zpiti rozkoší a vínem kupili se dvořané kolem královského stolu. Tu náhle otevrou se dveře. Vchází Salome, zkažená dcera zkažené matky. Vlající závoje halí její štíhlou postavu; svůdně září zlaté ozdoby z jejích tmavých hustých vlasů. Nejdřív pokloní se králi, potom začíná tančiti. Pomalu a mírně, pak vždy rychleji, prudčeji a divočeji točí se dívka dokola. Chtivě hledí na ni oči hodovníků, krev mocně proudí, vášně se roznécují. Král a jeho dvořané tonou v jediném opojení smyslů.

Salome dotančila. Bouřlivý potlesk rozléhá se mramorovým sálem. Rozjařený král volá dívku a praví jí: »Požádej mne, zač chceš, a dám ti to.« A přísahl jí: »Začkoli požádáš, dám tobě, byť to byla polovice mého království.« Salome vyšla a řekla své matce: »Zač mám žádati?« Ta řekla: »Za hlavu Jana Křtitele.« Nastala hodina pomsty. A dívka vrátila se s chvatem ke králi a prosila ho, řkouc: »Chci, abys mi dal ihned na míse hlavu Jana Křtitele.« I zarmoutil se král; ale neodvážil se přísahu odvolati. Také pro spolustolovníky nechtěl oslyšeti dívky. Křtitel byl sťat. A ještě téhož večera pase se ďábelská rozkoš vilné Herodiady nad hlavou Křtitele, jež zkrvavena leží na zlaté míse.

Tak byla umlčena ústa velikého kazatele. Ten, který mnohé křtil vodou, byl nyní pokřtěn svojí vlastní krví.

MLÁDENEC NAIMSKÝ

»Když se přiblížil ještě ku bráně města, vynášeli mrtvého, jediného syna matky; a ta byla vdova.« (Luk. 7. 12.)

Všude dobře čině chodil Spasitel zemí judskou a potvrzoval pravdy evangelia svědectvím zázraků. Bylo to brzo potom, kdy Kristus uzdravil služebníka setníkova v Kafarnaum. Šel se svými učedníky do města, které slove Naim, a s ním zástup veliký. Bylo již k večeru; stíny rostly. A stmívalo se, když Kristus se přiblížil ku bráně města. A hle, vynášeli z města mrtvého, aby jej pochovali v novém hrobě, ve skále vytesaném. Flétny a cimbály zněly smutečními tóny, veliký zástup prokazoval mrtvému poslední pocty. Ztrnulé tělo leží v otevřené rakvi, pokryté smutečním příkrovem. Žádný nápis nepraví, kdo je ten mrtvý. Jenom četné slzy v očích ženy, která jako zlomena jde za rakví, prozrazují, že ten, jejž k hrobu nesou, byl jediný syn matky, která byla vdova.

Matčiny slzy a matčino utrpení dvojnásob pálí v duši. I sám Spasitel, který byl svědkem tolika bolestí a strastí, byl dojat, když viděl utrpení plačící matky. Pln soucitu přistoupil k ní a jako umiňňující balzám zaznělo z jeho úst utěšující slovo v rozbolestněné srdce matčino: »Neplač.« Potom přistoupiv, dotkl se mar. Ti pak, kteří ho nesli, se zastavili. A Ježíš svoji měkkou, milosrdnou ruku vložil na smuteční pokrývku, a pravil svým všemohoucím slovem mrtvému: »Mládenče, tobě pravím, vstaň!«

Nastalo hluboké mlčení. Dlouhá, údivu plná chvíle. Cimbály umlkly; všichni upjatým, vzrušeným pohledem patřili na rakev, v níž začal se jeviti život. Plátna padla; ponenáhlu zdvíhá se mladistvá postava. Mrtvý jinoch udiveně otevírá oči. Hledí na matku; matka hledí na syna. Jediný pohled, výkřik, a matka padá na prsa svého syna, a vzdychá a pláče radostí jako po dlouhém, dlouhém odloučení.

A nyní slova vroucích, nevýslovných díků tryskají ze srdce šťastné matky. Polibky a slzy radosti kanou jako perly na měkkou, zázračnou ruku Kristovu. On však skromně odmítá tyto projevy. Úžas, údiv jeví se na všech tvářích. A na okamžik propuká ze srdcí všech chvalozpěv a volání všech, a večerní vánek na svých křídlech daleko nese velikou zvěst: »Prorok veliký povstal mezi námi; a Bůh navštívil lid svůj.«

A bylo, jako by Kristus chtěl dáti svému lidu vážné poučení, aby povstal ze své duchovní smrti a probudil se k nadpřirozenému životu.

JEŽÍŠ A HŘÍŠNICE

»Odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala mnoho.«
(Luk. 7. 47.)

Na svých cestách přišel jednou Ježíš do města, v němž žil farizeus, jménem Šimon. Ten, když uslyšel, že přišel Ježíš, pozval jej u večer jako hosta ke stolu. Náhle objevila se tu žena. Dlouhý, bohatý vlas splýval s její hlavy; lehký šat prozrazoval na prvý pohled, že je to veřejná hříšnice.

S pohrdáním hleděli hosté na tuto všudy známou ženu. Ale ta rychle a tiše, jako byla vstoupila, šla k Ježíši, který seděl proti pánu domu.

Bez jediného slova padla Ježíši k nohám. A postavivši se vzadu, počala plačíc smáčeti slzami nohy jeho, utírala je vlasy hlavy své; líbala mu nohy a mazala je mastí, kterou v bílé alabastrové nádobě přinesla. Hluboké ticho rozšířilo se mezi hosty.

Spasitel v duchu radoval se z této pocty, kterou mu projevila bloudicí, nyní však kající duše hříšné ženy. Ale farizeus horšil se nad tím a pravil sám u sebe: »Kdyby to byl prorok, věděl by, kdo a jaká je ta žena, která se ho dotýká.«

Spasitel četl z pohrdlivého pohledu svého hostitele; proto se rozhodl sebevědomému Šimonovi dáti poučení. V ticho výjevu zazněl mírný, slitování plný blas Kristův: »Šimone, mám ti co říci: Kterýsi věřitel měl dva dlužníky. Jeden byl mu dlužen pět set denárů, a druhý padesát. Poněvadž neměli, čím by zaplatili, odpustil oběma. Který z nich miluje ho nyní více?« Odpověděv Šimon řekl: »Myslím, že ten, jemuž více odpustil.« A Ježíš, obrátiv se k ženě, řekl Šimonovi: »Vidíš tuto ženu? Vešel jsem do domu tvého: vody na nohy jsi mi nepodal, tato však slzami smočila mé nohy a utřela je vlasy svými. Políbeni jsi mi nedal; tato však, jak vešla, nepřestávala líbati mi nohy. Olejem nepomazal jsi hlavy mé; tato však mastí pomazala mi nohy. Proto pravím tobě, odpouštějí se jí hříchy mnohé, neboť milovala (mne) mnoho.«

A zase nastalo chvíli mlčení. Potom obrátil se Kristus k ženě, která u jeho nohou stále na zemi klečela, a řekl jí: »Odpouštějí se tobě hříchy.«

Tlumené mručení nelibosti tiše ozývalo se sálem. I počali spolustolující říkati sami u sebe: »Kdo jest tento, jenž i hříchy odpouští?« Ale Ježíš se choval, jako by této otázky neslyšel. Sklonil se k ženě a řekl: »Víra tvá tě spasila; jdi v pokoji!«

BOUŘE NA MOŘI

»A hle, bouře veliká se strhla na moře.« (Mat. 8. 24.)

Tiše a pokojně leží jezero Genezaretské v údoli. Obklopují je ochranná ramena lesem pokrytých hor. Úrodné nivy galilejské v podvečer krásně se zrcadlí v jeho modré hladině. Na jeho březích nalezl Kristus své apoštoly. Volal je od jejich sítí a poslal je v širé moře celého světa, aby »lovili lidi« pro nové království Mesiášovo. Kristus miloval toto jezero. Za podvečerního chladu často odpočíval u něho, zatím co mírné vlny za měsíčního svitu vrhaly žlutý písek na okraj jezera.

Zase uplynul den, plný bohaté práce pro Krista. Veliké zástupy přišly za ním k jezeru, a Kristus neúnavně mluvil k nim o pravdách nového království Božího. Za temnými horami slunce sklánělo se k západu. Blížil se večer. Husté závoje kladly se na krajinu, chladný vítr tiše pohrával a čeřil ztemnělé jezerní zrcadlo. Kristus byl unaven. I vstoupil na lodičku a řekl apoštolům, aby jeli na východní břeh jezera. Odměřeně, přesně zapadala vesla do zneklidněné hladiny. Kristus, jako ukolébán jejich pravidelným tepem, zavřel oči a na chvíli usnul.

Tma rychle rostla. S hor zavanul chladný vítr; blížily se mraky, začalo hustě pršeti. Vítr zdvíhal vlny jezera stále výše, lodička se bouří zmitala; každé chvíle mohla se převrátiti. Vlny hrozily ji pohltiti. Apoštolové napjali všechny své síly, aby vzdorovali bouři. Ale vše zdálo se býti marným. Nebezpečí rostlo; Spasitel klidně spal naspodu lodi. Jeho tvář byla klidna, jako člověka, který po práci spokojeně odpočívá. Tu v okamžiku, kdy nebezpečí nejvíc hrozilo, budili apoštolové Krista, řkouce: »Pane, zachovej nás, hyneme!«

Jakoby udiven otevřel Spasitel oči a vlídně a při tom s mírnou výčitkou pravil: »Co se bojíte, malověrní?« Proč máte tak malou víru, když já jsem s vámi? Potom Kristus vážně povstal, klidně pohleděl v zuřící bouři a pozdvihnuv ruku svoji, jako pán a vladař celé přírody, zvolal v rozpoutané živly: »Ztište se! Umlkněte!« A hle, vítr prchal na hory, vlny sklonily své vrcholy, a tiše, hladce jako zrcadlo zase rozkládalo se jezero v mlčení hvězdnaté noci.

Udiveni stáli tu apoštolové a tázali se mezi sebou: »Kdo je tento, že větry a moře jej poslouchají?« Spasitel mlčel. Ale nad jezerem, nahoře, zpívali andělé věčný chvalozpěv, odpovídajíce: »Je to Ježíš Nazaretský, Syn Boží.«

ZÁZRAK GERASENSKÝ

»Vyšedše zlí duchové od tohoto člověka, vešli do vepřů a stádo hnalo se srázem do jezera a utonulo.« (Luk. 8. 33)

Bylo to po utišení bouře na jezeru Genezaretském. Provázen apoštoly, plavil se Kristus přes jezero do krajiny města Gerasy, jejíž trosky ještě dnes viděti možno. Když vystoupil na zemi, potkal se s ním jeden muž z města, který měl ducha zlého již po mnoho let. Neodíval se roucbem, aniž zůstával v domě, nýbrž ve skalních jeskyních.

Ďábel zmocnil se nešťastníka a měl v plné, strašné moci jeho smysly i údy. Byl často tak zuřivý, zlomyslný a nebezpečný, že celé okolí bylo pro něho smutně všudy známo.

Přítomnost Krista, nejsvětějšího mezi lidmi, vzbudila v něm nesmírnou zuřivost. Nešťastník padl před ním a vykřikl silným hlasem: »Co je ti do mne, Ježíši, Synu Boha nejvyššího? Prosím tě, netrap mne.« Ďábel poznal v Ježíši Syna Božího, který přišel učiniti konec jeho vládě. Pozdvihnuv velebně svoji pravici, poručil Ježíš nečistému duchu, aby vyšel od toho člověka. I tázal se ho nejdříve: »Jak se jmenuješ?« On řekl: »Pluk,« neboť mnoho zlých duchů vešlo do něho. A ti prosili ho, aby jim nepřikazoval jíti do pekelné propasti, ale dovolil jim vejíti do stáda vepřů, které se páslo na hoře. Ježíš jim to dovolil. Vyšedše tedy zlí duchové od tohoto člověka, vešli do vepřů a celé stádo hnalo se srázem do jezera a utonulo. Bylo jich skoro dva tisíce.

Pastýři uzřevše, co se stalo, utekli a rozhlásili to po městě i po venkově. I přišli lidé z města k jezeru, aby viděli, co se událo. A škoda pro majitele stáda byla velmi veliká. Rozhněvali se na Ježíše: ale zároveň báli se ho velmi.

A nalezli člověka, od něhož zlí duchové vyšli, an sedí u nohou Ježíšových oděn a při zdravé mysli. I prosili Ježíše, aby odešel od nich, neboť byli pojati velikou bázní. Kristus s bolestí viděl, že jejich srdce nejsou ještě připravena pro evangelium, proto sestoupil se svými učedníky do lodičky a plul na druhou stranu jezera.

I prosil ho ten muž, kterého Ježíš zbavil zlých duchů, aby směl jíti s ním.

Ale Ježíš nepřivolil, řka: »Vrať se domů a vypravuj, jak veliké věci učinil ti Bůh.«

I zůstal a po celém městě rozhlašoval, jak veliké věci učinil mu Ježíš.

PRVNÍ ROZESLÁNÍ APOŠTOLŮ

»A přivolav k sobě dvanáct učedníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a uzdravovali nemocné.« (Mat. 10. 1.)

Neúnavně chodil Syn Boží po zemi židovské. Vcházel do měst i do vesnic. Vstupoval do sbornic, uzdravoval nemocné a hojil všeliké rány. Miloval lid a měl s ním soucit, neboť byl jako stádo ovec, jež nemá pastýře. Roztesknění pravil svým učedníkům: »Žeň jest sice mnohá, ale dělníků je málo. Proste tedy Pána žně, aby poslal dělníky na svoji žeň.«

I přivolal k sobě dvanáct učedníků svých, dal jim moc nad duchy nečistými, aby je vymítali a uzdravovali nemocné. A rozeslal je po dvou, aby zvěstovali království Boží. Aby zrající pole začali žíti.

A dal jim důležité pokyny, krásná poučení, jak mají si počínati. Pravil: »K pohanům nechoďte a do měst samařských nevcházejte; ale jděte k zahynulým ovcím domu izraelského.« (Ty zajisté měly podle zaslíbení první nárok na Kristovo evangelium.) »Chodíce pak hlásejte: Přiblížilo se království nebeské. Nemocné uzdravujte, mrtvé křiste, malomocné očišťujte, zlé duchy vymítejte. Zdarma jste dostali, zdarma dejte. Neopatřujte si zlata ani stříbra ani mědi do svých opasků; nemějte mošny na cestu ani obuvi ani hole; neboť hoden jest dělník pokrmu svého. — Když pak vejdete do některého města nebo místa, vyptejte se, kdo je v něm hoden; a tam zůstaňte, dokud nevyjdete. Vcházejíce pak do domu, pozdravte jej, řkouce: Pokoj domu tomuto. A bude-li dům ten hoden, přijdiž naň pokoj váš; pakli nebude hoden, pokoj váš vrátí se k vám. A kde vás nepřijmou a neuposlechnou řečí vašich, tu vycházejíce z domu nebo z města, střeste prach s nohou svých. Vpravdě pravím vám, lehčeji bude v den soudný zemi sodomské a gomorské, než městu tomu. — Kdo vás přijímá, mne přijímá; a kdo mne přijímá, přijímá toho, kdo mne poslal. Kdo vás slyší, mne slyší; a kdo vámi pohrdá, mnou pohrdá; a kdo mnou pohrdá, pohrdá tím, který mne poslal.«

Potom apoštolové šli od města k městu, volali k pokání a hlásali radostnou zvěst království pravdy a milosti, věrni napomenutí, které jim dal Spasitel v horské řeči, řka: »Vy jste sůl země: jestliže sůl se zkazí, čím bude osolena? Vy jste světlo světa. Tak svěť světlo vaše před lidmi, ať vidí skutky vaše dobré a velebí Otce vašeho, jenž je v nebesích.« (Mat. 5. 13.—16.)

ZÁZRAČNÉ ROZMNOŽENÍ CHLEBŮ

»Bylo pak těch, kteří jedli, pět tisíc mužů.« (Mar. 6. 44.)

Plni radosti vrátili se učedníci ze své první apoštolské cesty. Práce se jim dařila. Tu přišla smutná zpráva o smrti Jana Křtitele. Hluboce zarmoucen odešel Ježíš se svými apoštoly z území krále Heroda a uchýlil se v samotu, aby zde se uklidnil a sobě odpočinul.

Ale pověst o velikém proroku z Nazareta široko daleko se rozhlásila; a lid v četných zástupech šel za ním na poušť, aby jej slyšel a byl svědkem jeho zázraků. Kristus zapomněl své únavy. Vstoupil na blízký pahrbek a začal lidu kázati, a nemocné uzdravovati, neboť přišel jich počet veliký. Byly totiž blízko velikonoce, kdy zástupy lidu připravovaly se na cestu do Jerusalema.

Den se již nachýlil. Šero ukládalo se na krajinu, a zástupy dosud ničeho nejedly. Soucitem jat, pravil Kristus k Filipovi: »Odkud nakoupíme chlebů, aby pojedli tito?« Filip pak odpověděl: »Za dvě stě denárů chlebů nestačí jim, aby každý něco málo dostal.« Mezitím Ondřej, bratr Šimona Petra, poohlédl se mezi lidem, kolik mají potravin, a proto řekl Ježíši: »Jest zde jeden chlapec, který má pět chlebů ječných a dvě ryby. Ale co je to na tak mnohé?«

I řekl Ježíš: »Rozkažte lidu, ať se posadí.« Bylo pak mnoho trávy na místě. I posadilo se mužů počtem asi pět tisíc, kromě žen a dětí.

A Ježíš, vždy dobrotivý, vzal chleby, pohlédl vroucně k nebesům a požehnal je. Potom lámal a dal je svými učedníky rozdávati lidu. A rovněž tak učinil s rybami. A každý dostal, kolik chtěl. Neboť v rukou Spasitelových chléb se množil tak, že dostačil pro všechny.

Když se všichni nasytili, řekl Pán Ježíš učedníkům svým: »Seberte zbylé kousky, ať nezhynou.«

Chléb je dar Boží. A na rozkaz Kristův apoštolové sebrali zbytky a naplnili jimi dvanáct košů. Sebrání drobtů mělo velikost zázraku ještě více potvrditi a spolu býti odměnou za apoštolskou práci nasycení hladových. A všichni, kteří uzřeli zázrak, velebili Pána a volali: »To jest jistě ten prorok, Mesiáš, který má přijíti na svět.«

Spasitel na našich oltářích ustavičně činí zázrak rozmnožení chlebů. Neboť slavně prohlásil: »Já jsem chléb živý, který s nebe sestoupil. Bude-li kdo jísti z chleba toho, živ bude na věky. A chléb, který já dám, je tělo mé.« (Jan 6. 51.—52.)

PÁN JEŽÍŠ ZACHRAŇUJE PETRA Z VLN

»I sestoupil Petr z lodi a šel po vodě, aby přišel k Ježíši.«
(Mat. 14. 29.)

Tiše a klidně odpočívalo milé jezero v podvečer dne, kdy Kristus rozmnožil chleby. V zástupech, které jej provázely na poušť, šířilo se nesmírné nadšení. Mnozí chtěli Ježíše násilím vésti k slavnostem velikonočním do svatého města a tam jej provolati králem. Spasitel znal jejich smýšlení; a proto poručil svým učedníkům, aby vstoupili na lodičku, jež u břehu stála, a plavili se na druhý břeh. Potom odloučil se od nich a odešel na blízkou horu sám, jediný.

Nastala bouře. Protivný vítr přihnal se z temných hor, bičoval vody a vytvářel z nich vysoké vlny, jež dmuly se v divém hukotu. Apoštolové sami jeli jezerem. Jako ořechová skořápka prudce se zmítala jejich lodička. Bylo jim úzko v té chvíli; jejich strach stále rostl. Tu o čtvrté noční hlídce, okolo třetí hodiny ranní, když byla lodička na třicet honů daleko od břehu, blížil se Ježíš po jezeře k nim, prací a bázní vysíleným. Viděli postavu, jak jde po moři, a ulekli se řkouce: »Přízrak je to!« Ale Ježíš, vida, jak jsou ustrašeni, upokojil je, řka: »Buďte dobré mysli, já jsem to, nebojte se.«

Podle jeho sladkého hlasu ihned jej poznali a zaradovali se. A Petr, pln radosti, zvolal: »Pane, jsi-li to ty, rozkaž mi, ať přijdu k tobě po vodě!« A Kristus řekl: »Pojď!« I sestoupil Petr, pln víry a lásky ke Spasiteli, z lodi a kráčel po moři, aby přišel k Ježíši. Ale když poznal, jak silný je vítr a vysoké vlny, bál se a počal tonouti. I vzkřikl: »Pane, zachraň mne!« A Kristus vztáhl ruku, zachytil Petra a řekl jemu: »Malověrný, proč jsi pochyboval?« Ani vítr ani vlny, ale slabá víra a nedůvěra to byly, které Petra, příští skálu církve, vrhly v nebezpečí. A nyní Petr a s ním i Kristus vstoupili do loďky, a přestal vítr i bouře. A ti, kteří byli v lodičce, přistoupivše poklonili se Kristu, řkouce: »Vpravdě Syn Boží jsi ty.«

A přeplavivše se, přišli do krajiny genezaretské. A když jej zde poznali, přiváděli a přinášeli mu všechny choré; a ti ho prosili, aby se směli dotknouti alespoň roucha jeho. A kteří se ho dotkli, ozdravěli.

Dávno je tomu, kdy Kristus Bohočlověk chodil po moři a tonoucího Petra zadržel nad vodami. Ale i dnes je Kristus učedníkům svým nablízku. A kdo, pln víry a pevné naděje, jeho ruky se chápe, neklesne, neutone. Jej přivede Kristus ku břehům věčného života.

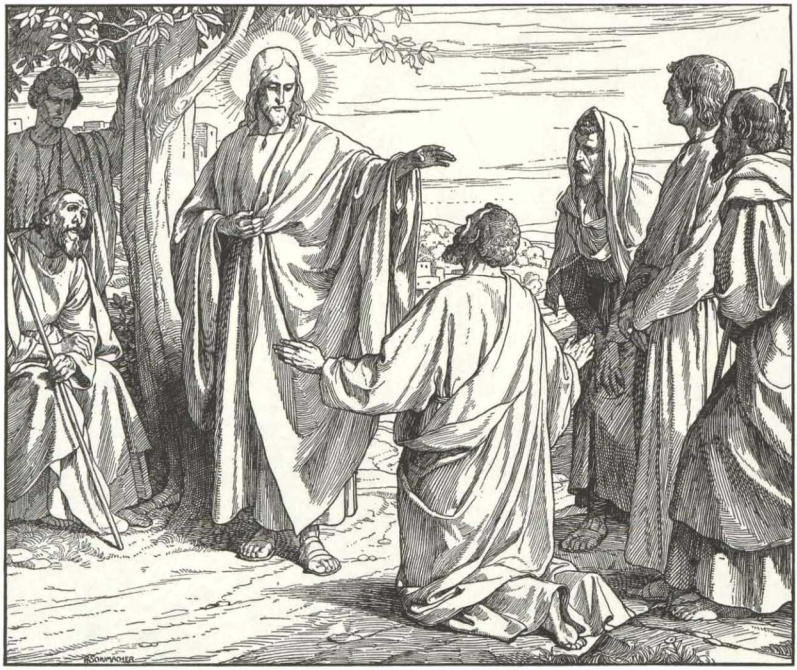

PETROVO VYZNÁNÍ

»Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou.«
(Mat. 16. 18.)

Uplynula dvě léta, kdy Kristus začal veřejně působiti. Jednoho dne šel se svými apoštoly směrem k severu, k jezeru Meromskému, k městu Césareje Filipovy. Zde na úpatí Hermonu šuměly prameny Jordánu a velebná samota více než kdekoli jinde dávala tušiti a cítiti blízkost Boží. Byla to svatá chvíle.

Kristus, odloučiv se od apoštolů, trval na modlitbách. A pak, vrátiv se k nim, chtěl je zkoušeti, jak pevná je víra jejich. Proto se tázal: »Za koho mají lidé Syna člověka?« I řekli jemu jasně: »Jedni za Jana Křtitele, jiní za Eliáše, jiní za Jeremjáše, nebo za jednoho z proroků.«

Ale tím se Ježíš nespokojil. A tázal se: »Vy pak za koho mě máte?« A Šimon Petr jménem všech a za ně odpovídaje řekl: »Ty jsi Kristus, Syn Boha živého.«

S radostí přijal Kristus toto vyznání a potom vážně a slavně splynulo s jeho úst veliké přislíbení: »Blahoslavený jsi, Šimone, synu Jonášův! Nebo tělo a krev nezjevilo ti to, nýbrž Otec můj, jenž jest v nebesích. A já pravím tobě: Ty jsi Petr (t. j. skála), a na té skále vzdělám církev svou, a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského; a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.«

V posvátné úctě naslouchá me i my významným slovům Spasitelovým. Kristus klade základní kámen církvi. Nikoli na písku, ale na skále stavi podivuhodnou, vznešenou svoji stavbu. Ustanovuje živý základ, který má přečkati všechny časy.

Záleží mu velmi na tom, aby nemohlo býti žádné pochybnosti o tajemství této veliké chvíle, neboť dokládá: »Tobě chci dáti klíče, jimiž budeš otevírati nebo zavírati brány království nebeského; abys spravoval statky nebeského Otce a poklady věčnosti; abys svazoval a rozvazoval pro čas i pro věčnost.«

Dosud je tu ovšem Kristus hlavou svého nového, Božího království. Ale přislíbení je jasné a zřetelné. Slovo za slovem brzo se vyplní. Petr bude prvním papežem.

A všichni, kteří po něm budou míti na ruce rybářský prsten, jsou skála, na níž Kristova církev stojí, nezakolísá a nezaniklne v bouřných příbojích věků. Ani brány pekelné nepřemohou církve Kristovy. To je veliké přislíbení Kristovo.

PROMĚNĚNÍ PÁNĚ

»Když se modlil, vzhled jeho obličeje se proměnil a oděv jeho zbělel a zazářil se.« (Luk. 9. 29.)

Majestátně zdvíhá se osamělá hora Tábor na rovině esdrelonské. A dnes posvěcuje ji svým jasem zázrak proměnění navždy za místo, které všem křesťanům je vzácné a drahé, neboť z ní září nebeské světlo v mnohou bolestnou noc pozemského žití.

Z Césareje Filipovy sestoupil Ježíš znovu do Galileje. A se svými nejmilejšími učedníky, Petrem, Jakubem a jeho bratrem Janem, vystoupil na půvabnou horu, aby se tam modlil. Večer pomalu kladl se na horu. Mezitím, co Spasitel se modlil, apoštolové, cestou znavení, usnuli. A Kristus se proměnil. Jeho tvář zářila jako slunce; jeho oděv zbělel jako nejčistší sníh. To jas jeho božské přirozenosti pronikl a prozářil jeho lidskou, tělesnou součást tak, že ukázal se vyznamenaným svým apoštolům tak, jak ve své oslavené lidské přirozenosti trůní nyní v nebesích a jak jednou zase přijde na zem soudit živých i mrtvých. A hle, ukázali se dva muži, Mojžíš a Eliáš, a rozmlouvali s ním o jeho budoucím utrpení.

Petr a jeho společníci se probudili. Viděli svého Pána v jeho božské slávě proměněného. Úžas, bázeň, ale i radost jevily se v jejich udivených očích. Oslněni hleděli v nebeský jas svého Pána. A Petr, nevýslovně blažen tímto zjevením, propukl v radostný výkřik: »Mistře, dobře jest nám zde býti! Udělejme zde tři stánky, tobě jeden, Mojžíšovi jeden a Eliášovi jeden!« Překonán touto blažeností přál si pouze jednoho: aby tak zůstalo stále. Ale brzo potom tiše snášel se jasný oblak shůry a zastínil zářící vrchol hory. Mojžíš a Eliáš vešli do oblaku. Zůstal sám Ježíš. A hle, s oblaku zazněl hlas; hlas nebeského Otce tak, jako tehda, kdy Kristus pokřtěn na břehu Jordánu se modlil: »Tento jest Syn můj milý, toho poslouchejte!«

Posvátnou hrůzou překonáni, padli učedníci na tváře své. Viditelná blízkost Nejvyššího naplnila je bázní. Ale Ježíš přistoupil k nim, dotekl se jich a řekl: »Vstaňte a nebojte se!« Bázeň pominula. Pozdvihli svých očí; zjevení zmizelo. Zase tu stál sám Ježíš s nimi. A když s hory sestupovali, poručil jim řka: »Nikomu neříkejte, co jste viděli, dokud Syn člověka nevstane z mrtvých.«

Zářící vrchol hory Tábor nám hlásá radostnou naději budoucího vzkříšení, neboť vznešený jas proměnění není než dalekou předzvěstí věčných, slavných velikonoc.

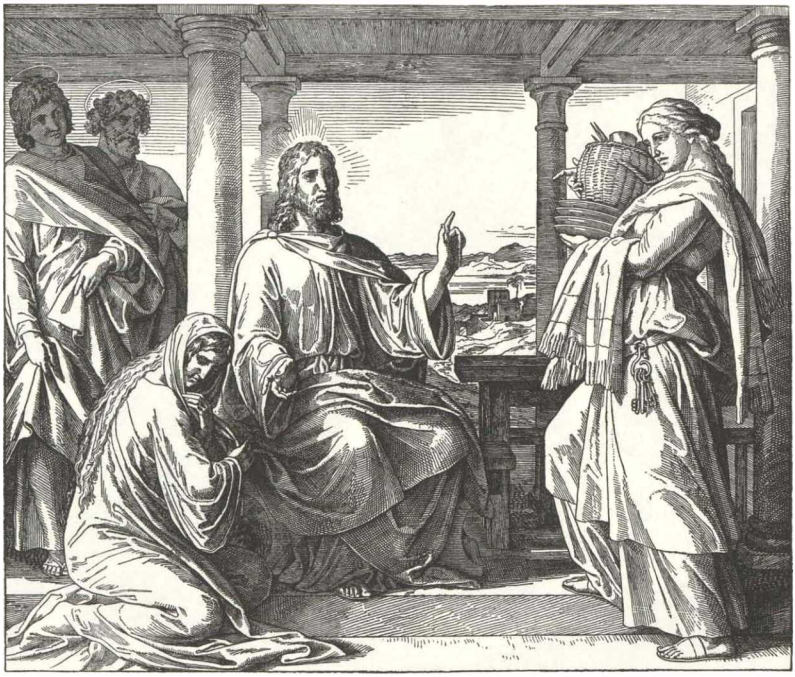

JEŽÍŠ V DOMĚ MARIE A MARTY

»Jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší úděl si vyvolila, který jí nebude odňat.« (Luk. 10. 42.)

Nejednou vyplnila se v životě Spasitelově bolestná slova sv. Jana evangelisty: »Do vlastního přišel, a svoji ho nepřijali. Kdo však ho přijali, dal jim moc státi se dítkami Božími.« Betlem a Nazaret odepřely mu právo pohostinství, nad Korozaímem, Betsaidou a Kafarnaum rmoutil se pro jejich nevěru. A když i v Jerusalemě strojili mu úklady, nalezl v nedaleké Betanii milý útulek.

Vlídné městečko leželo na úpatí hory Olivetské, mezi zlatými poli a zelenými zahradami. Zde přijala jej bohatá žena, jménem Marta, sestra Lazara a Marie, do svého domu. A Spasitel rád přicházel do této rodiny, pod jejíž střechou tiše vykvétaly ctnost a zbožnost.

V hlubokém sebrání mysli, své duše pamatujíc, sedla Maria k nohám Kristovým a v tiché zbožnosti naslouchala jeho slovům. Ale Marta, pečlivá hospodyně, horlivě starala se o to, aby Ježíše a jeho učedníky pohostila. Přinesla nejkrásnější nádobí a pokryla vzácným šatem stůl v zahradní besídce. A potom přistoupila ke Kristu a pravila: »Pane, nedbáš toho, že sestra má nechala mne samu sloužiti? Řekni jí, ať mně pomůže.« Kristu líbila se tato horlivost v pohoštění; ale více ještě vroucí zbožnost druhé. Sám své mládí prožil v modlitbě a v práci. Ďáblu kdysi řekl: »Nežije člověk jenom chlebem, ale každým slovem, které vychází z úst Božích.« Lidu kázal: »Hledejte nejprve království Božího a spravedlnosti jeho, a vše ostatní bude vám přidáno.« Totéž evangelium platilo i bohatým. Proto pravil velmi zaměstnané Martě s mírnou, tichou domluvou: »Marto, Marto, pečlivá jsi a znepokojuješ se o mnoho věcí; ale jednoho jest zapotřebí. Maria nejlepší úděl si vyvolila, který jí nebude odňat.«

Hluboká moudrost mluví z varovných slov Kristových. Poučení pro všechny věky: »To jest život věčný, aby poznali tebe, jediného pravého Boha, a toho, jehož jsi poslal, Ježíše Krista.« (Jan 17. 3.) Je zajisté pravda: boj života o chléb žádá mnoho starostí, námahy, času. Ale je, na čem záleží daleko více: v bouřích života a ve shonu po chlebě vezdejším nezapomínati na Boha. Naslouchati jeho slovům a spolu s Marií dávat se poučiti o tajemství jeho vykupitelské lásky, poznávati jeho pravdy o novém království Božím, je důležitější nežli vše jiné. To je ono, co všem synům lidským jest nejpotřebnější.

MILOSRDNÝ SAMARITÁN

»Samaritán však jeden konaje cestu přišel k němu a spatřiv ho, pohnul se milosrdenstvím.« (Luk. 10. 33.)

Když Pán Ježíš byl v Jerichu, přišel k němu jeden zákoník, aby ho pokoušel. I řekl: »Mistře, co musím činiti, abych přišel do života věčného?« A Ježíš odpověděl mu otázkou: »Co je psáno v zákoně? Kterak tam čteš?« Zákoník na to: »Milovati budeš Pána Boha svého z celého srdce svého a z celé duše své a ze vší síly své i ze vší mysli své; a bližního svého jako sebe samého.« A řekl Ježíš: »Dobře jsi odpověděl; to čiň a živ budeš.« A zákoník, chtěje se ospravedlniti, omluviti, proč Pána Ježíše se tázal, řekl: »A kdo jest můj bližní?«

Farizeové dobře znali přikázání o lásce k bližnímu. Ale nenáviděli pohany a Samaritány, byli tvrdi i k chudým svého vlastního národa. Aby je poučil o tom, že mají milovati i chudé, cizí, ano, i své nepřátele, vypravoval jim podobenství o milosrdném Samaritánu.

Ježíš pravil: »Člověk jeden šel z Jerusalema dolů do Jericha a upadl mezi lotry. Ti ho nejen oloupili, nýbrž i zranili, a odešli, polomrtva ho nechavše. Těžce stenaje ležel na slunečním úpalu mezi vysokými skalními rozervami pod holými, suchými stromy, na poušti bez vody, jak vedla cesta z Jerusalema do Jericha. Zaslechl kroky. Šel židovský kněz tou cestou. A uzřev raněného, pominul. Podobně i levita přibyv k tomu místu a uzřev jej, pominul. Nadarmo znělo stenání polomrtvého mezi skalami pouště. Tu Samaritán, který konal tudy cestu, přišel k němu a spatřiv ho, pohnul se milosrdenstvím. I přistoupil k němu, ovázal mu rány, naliv na ně oleje a vína. Potom vložil ho na svého soumara, dopravil do hospody a měl o něho péči. Druhého dne vyňal dva denáry, dal je hospodskému a řekl: „Měj o něj péči, a co nadto vynaložíš, já ti nahradím, až se budu vraceti.“ Kdo z těchto tří« — doložil Ježíš — »zdá se tobě, že byl bližním tomu, jenž upadl mezi lotry?« Zákoník odpověděl: »Ten, jenž mu prokázal milosrdenství.« I řekl mu Ježíš: »Jdi a čiň i ty podobně.«

Evangelium lásky ke každému, kdo naší pomoci potřebuje, byť to byl cizinec, ano, i nepřítel, stalo se novým zákonem. Jako slunce jasné a teplé paprsky sesílá na zemi, jež je chladná, bez tepla lásky, tak evangelium. A kdekoli tyto paprsky naleznou v lidském srdci úrodnou půdu, tam vypučí dva nádherné květy. Květ lásky k Bohu, a květ lásky k bližnímu.

MARNOTRATNÝ SYN

»I řekl syn otci: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou.«
(Luk. 15. 21.)

Ještě nikdy předtím neviděl svět takové lásky, jakou prokazoval veliký Prorok nazaretský. Měl litost se zástupy; nejvíce své péče věnoval chudým a trpícím. Farizeové horšili se nad tím. Nenáviděli nového učení o náboženství, které ujímalo se chudých a hříšníků, a říkali: »Tento ujímá se hříšníků a jí s nimi.«

I použil Spasitel nejbližší příležitosti a vyprávěl lidu toto podobenství: »Jeden člověk měl dva syny. Mladší z nich řekl otci: Otče, dej mi ten díl statku, který na mne připadá. I rozdělil jím otec majetek. Po nemnohých dnech syn mladší sebrav všecko, odešel do daleké krajiny a tam promarnil statek svůj, živ jsa prostopášně. Když všecko utratil, nastal v té krajině veliký hlad; a on počal trpěti nouzí. I šel a přidržel se jednoho občana té krajiny. A ten poslal ho do dvora svého, aby pásl vepře. I přál si nasytiti se lusky, které jedli vepři. Ale nikdo mu jich nedával.

I šel sám do sebe. Touha po domově a láska k otci vrátily se v jeho srdce a on řekl sám sobě: Kolik dělníků v domě otce mého má hojnost chleba, a já hynu zde hladem! Vstanu a půjdu k otci svému a řeknu: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým. Učiň mne jako jednoho ze svých služebníků. Hladem a bídou zmořen, jako žebrák vracel se domů.

Když byl ještě daleko, otec jeho spatřil ho a byl hnut milosrdenstvím. I běžel a padl mu kolem krku a zulíbal ho. S pláčem řekl mu syn: Otče, zhřešil jsem proti nebi a před tebou; již nejsem hoden slouti synem tvým. Ale otec řekl ke svým služebníkům: Rychle přineste roucho přední a oblecte ho a dejte mu prsten na ruku a obuv na nohy jeho; a zabijte tučné tele a radujme se. A měli slavnou hostinu.

Starší syn byl právě na poli. Když přicházel a blížil se k domu, uslyšel hudbu a tanec. A když zvěděl, proč se to děje, rozhněval se a nechtěl vejíti. Tu vyšel otec jeho a počal ho chlácholiti. Ale on odpověděl otci svému: Hle, tolik roků sloužím tobě a nikdy jsem přikázání tvého nepřestoupil; a nikdy jsi mi nedal ani kozelce, abych se poveselil se svými přáteli. Ale když přišel syn tvůj, který prohýřil majetek svůj, zabil jsi mu tučné tele. A otec řekl: Synu můj, ty jsi vždycky se mnou, a všecky věci mé jsou tvoje. Ale veseliti se a radovati se náleželo, neboť tento bratr tvůj byl mrtev a zase ožil; byl ztracen a jest nalezen.«

BOHÁČ A CHUDÝ LAZAR

»Byl jeden bohatý člověk. A byl žebrák, jménem Lazar.« (Luk. 16. 19.—20.)

Slovy plnými vznešenosti blahoslavil Spasitel chudé, plačící a lačné. A »běda« volal nasyceným, veselícím se a těm bohatým, kteří »nejsou bohati v Bohu«; neboť klamný lesk bohatství a rozkoše života jsou trním, které stále dusí dobré símě jeho slova v srdcích. Farizeové horšili se nad tímto učením a tupili Spasitele. A on jim pověděl podobenství:

Byl jeden bohatý člověk; ten se odíval v purpur a jemné plátno, a hodoval každého dne skvostně. Jeden pak žebrák, jménem Lazar, ležel u vrat jeho pln vředů; a žádal se nasytiti z drobtů, které padaly se stolu boháčova. Ale nikdo mu jich nedával; ha, i psi přicházeli a lízali mu vředy.

Žebrák zemřel a donesen byl od andělů do lůna Abrahamova. Zemřel i boháč a pohřben byl v pekle. Když v mukách pozdvihl očí svých, uzřel Abrahama z daleka a Lazara v lůně jeho. I zvolal: »Otče Abrahame, smiluj se nade mnou a pošli Lazara, ať smočí konec prstu svého ve vodě a ochladí mi jazyk, neboť se trápím v tomto plameni.« Ale Abraham mu řekl: »Synu, rozpomeň se, že jsi dostal své dobré ve svém životě a Lazar podobně zlé. Nyní pak on se zde těší, ty však se trápíš. A mimo to jest mezi námi a vámi stanovena veliká propast, aby nemohli ti, kteří by chtěli, přejíti odtud k vám, ani tamodtud k nám se přepraviti.« Tu bohatec řekl znovu: »Prosím tě tedy, otče, abys ho poslal do domu otce mého — neboť mám pět bratrů — ať jim svědčí, aby také oni nepřišli do tohoto místa trápení.« Ale Abraham mu řekl: »Mají Mojžíše a proroky, těch ať poslouchají.« On však pravil: »Nikoli, otče Abrahame; ale přijde-li k nim někdo z mrtvých, budou činiti pokání.« Ale Abraham odpověděl: »Neposlouchají-li Mojžíše a proroků, neuvěří, ani kdyby někdo vstal z mrtvých.«

Proroctví doslovně se vyplnilo, když Židé při zmrtvýchvstání Spasitele setrvali ve své nevěře. A také doslova proroctví i v budoucnosti se vyplní, kdykoli duše hýřiti bude v rozkoších a nedovede se mocným rozmachem povznésti ke statkům věčným. Ať boháč nebo žebrák, mají každý žíti svůj pozemský život ve stálých myšlenkách na život věčný. »Každý strom dobrý nese ovoce dobré, špatný strom ovoce špatné přináší. A každý strom, který nenese ovoce dobrého, bývá vyťat a na oheň uvržen.«

FARIZEUS A CELNÍK

»Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili. Jeden farizeus a druhý celník.« (Luk. 18. 10.)

Spasitel přišel, aby založil království Boží na zemi. Ale jeho království není z tohoto světa; neboť mělo spočívati v duchu a v pravdě, ale nikoli v zevnějším chování. Farizeové však horlili pro jiné, pozemské království a spokojovali se pouhou zevnější zbožností. V pokrytecké pýše a v tvrdé, samolibé povýšenosti vyhýbali se lidu. Zákon ukládal jim půst pouze jediný den v roce; ale oni postili se dvakráte v týdnu. Zákon ukládal jim, aby desátý díl obilní žně obětovali do chrámové pokladny; oni však ve své domnělé dokonalosti dávali desátek ze všeho, čeho nabyli, jako obětní dar. A Kristus ostrými slovy odsoudil toto jejich vychloubavé jednání, volaje: »Nebude-li hojnější spravedlnost vaše než zákoníků a farizeů, nevejdete do království nebeského. Když se modlíte, nebuďte jako pokrytci, kteří si libují v synagogách, a na rozích trhů stojíce se modlí, aby byli viděni od lidí. Když se postíte, nebuďte jako pokrytci zasmušili, kteří znešvařují obličej svůj, aby zjevno bylo lidem, že se postí. Běda vám farizeům, kteří dáváte desátek i z kopru a routy, ale zanedbáváte, co je v zákoně důležitější, spravedlnost a milosrdenství.« Často měl Spasitel taková varovná kázání.

Ale marně mluvil k hluchým uším. A jednoho dne vyprávěl v chrámu toto podobenství: »Dva muži vstoupili do chrámu, aby se modlili. Jeden farizeus a druhý celník. Farizeus postaviv se, modlil se sám u sebe takto: Bože, děkuji tobě, že nejsem jako jiní lidé, lupiči, nespravedliví, cizoložníci, anebo i jako tento celník. Postím se dvakrát za týden, desátky dávám ze všeho, co vytěžím. Ale celník, stoje zdaleka, nechtěl ani oči pozdvihnouti k nebi, nýbrž bil se v prsa svá a říkal: Bože, buď milostiv mně hříšnému! Pravím vám: Tento odešel do domu svého ospravedlněn, onen nikoli. Neboť každý, kdo se povyšuje, bude ponížen, a kdo se ponižuje, bude povýšen.«

A tak velké, svaté přikázání stalo se zákonem v nové říši Mesiášově: zákon vniternosti. Křesťanství je náboženstvím, které má prokvasiti nitro; a jen ten stává se živým členem království Kristova, který ve vlastním srdci buduje stavbu duchovní. Lidé dávají se často klamati pokryteckým farizeismem. Ale Bůh prohlédá i nejtajnější koutky v duši. Všechna pouhá zevnějškovost zajde; ale co v srdci člověk vybudoval, to zůstane vybudováno pro věčnost.

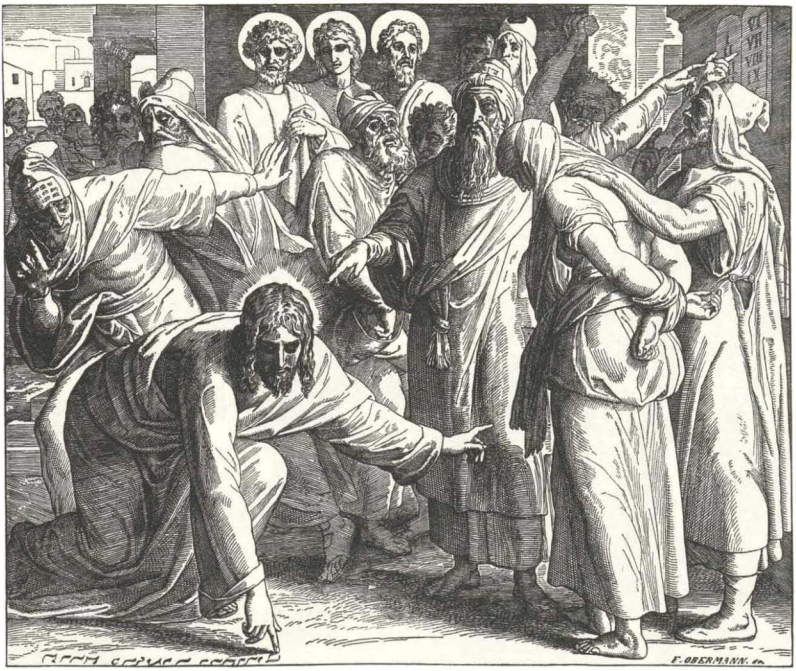

CIZOLOŽNÁ ŽENA PŘED KRISTEM

»Kdo z vás jest bez hříchu, hoď první na ni kamenem.«
(Jan 8. 7.)

Bylo toho roku po slavnosti stánků. Pozdě k večeru šel Ježíš na horu Olivetskou, neboť miloval toto tiché místo, kde ve vroucí modlitbě soustředil svoji mysl a spolu odpočinul po pilné denní práci. Zrána druhého dne zase se vrátil do chrámu. V četných zástupech kupili se kol něho poslední poutníci, kteří přišli na svátky do Jerusalema. Kristus usedl uprostřed nich a začal učiti.

Mezi jeho řečí přivedli k němu zákonici a farizeové ženu, dopadenou v cizoložství, a postavivše ji uprostřed, dali Kristovi úskočnou otázku: »Mistře, tato žena dopadena byla v cizoložství při činu samém. V zákoně pak Mojžíš nám přikázal takové kamenovati. Co pravíš ty?« Lest byla dobře nastrojena. Ježíš měl býti polapen, ať odpoví jakkoli. Jestliže schválí, aby žena byla ukamenována, províní se proti právu Římanů, kteří to zakazovali. Bude-li proti ukamenování, prohřeší se proti zákonu židovskému.

Ježíš mlčel. Neodpovídal k otázce. Shýbnuv se dolů psal prstem na zemi. Ale farizeové nepřestávali se ho tázati. Tu povstal Ježíš a vážně odpověděl: »Kdo z vás jest bez hříchu, hoď první na ni kamenem.« A opět se skloniv dolů, zase psal do písku na zemi.

Velkomyslná slova, která nalezla v té hodině láska Spasitelova k padlé ženě, vnikla jako ostrý meč v zatvrzelá srdce farizeů a pokrytců. Tiše, bez hlesu, jeden po druhém opouštěli nádvoří chrámové.

Ježíš samoten zůstal s obžalovanou. Boží milosrdenství a lidská bída setkaly se v té chvíli. Vždyť nechtěl Kristus ženu zahanbiti, ale polepšiti. Nastala chvíle mlčení. Potom znovu pozvedl se Kristus a z jeho úst splynula jako neočekávaná otázka: »Ženo, kde jsou ti, kteří žalovali na tebe? Nikdo tě neodsoudil?« Vděčně pohlédla cizoložnice na Krista. V jeho tváři četla lásku a slitování. Oči její vroucně pohlédly na něho a s radostným povzdechem pravila: »Nikdo, Pane!« A Ježíš ve své mírnosti ji utěšil, řka: »Ani já tě neodsoudím. Jdi a již nehřeš.«

Slovo Kristovo věčně zní. Tisíce a tisíce hříšných pozdviblo z jejich hanby a vrátilo jim novou sílu a novou důvěru v Boha. »Třtiny nalomené nezlomil, a když klesala, zachytil ji v pádu.« Slova prorokova na Kristu stále se vyplňují. Neboť nechce božské milosrdenství smrt hříšníka; chce, aby se obrátil a živ byl jednou i pro věčnost.

VZKŘÍŠENÍ LAZARA

»A Ježíš zvolal silným hlasem: Lazare, pojď ven!«
(Jan 11. 43.)

Do domu v Betanii vešla bolest a žal. Lazar zemřel; a Ježíš, který Lazara miloval a často v jeho domě byl hostem, byl daleko na východním břehu Jordánu. Dověděl se od posla, jejž ustrašené sestry poslaly, že jeho přítel je nemocen. Ale Kristus obě dal potěšiti slovy: »Nemoc ta není k smrti, nýbrž k slávě Boží, aby Syn člověka byl oslaven skrze ni.«

Uplynuly čtyři dni. Tu kdosi Martě tiše zvěstoval, že Kristus přichází. A opravdu, blížil se Kristus se svými učedníky. Plačíc pozdravila jej Marta slovy: »Pane, kdybys tu byl býval, bratr můj nebyl by umřel. Avšak i nyní vím, že začkoli požádáš Boha, dá tobě.« A di ji Ježíš: »Vstane zase bratr tvůj.« — »Vím,« odpověděla Marta, »že vstane při vzkříšení v den poslední.« Ale Ježíš řekl: »Já jsem vzkříšení a život. Kdo věří ve mne, byť umřel, živ bude; a každý, kdo žije a věří ve mne, neumře na věky. Věříš tomu?« A Marta odpověděla: »Ano, Pane, já jsem uvěřila, že ty jsi Mesiáš, Syn Boha živého, který jsi přišel na tento svět.« Potom rychle se obrátila a zavolala svoji sestru. Nyní obě šly k Pánu Ježíši.

S pláčem padla Maria k nobám Ježíšovým a řekla: »Pane, kdybys byl zde býval, bratr můj nebyl by umřel.« Kristus s hlubokým soucitem hleděl na ni a sám zaplakal. A zástup, který se přiblížil, tiše si šeptal: »Hleďte, jak jej miloval!« A někteří ze zástupu pravili: »Nemohl ten, jenž otevřel oči slepého, učiniti, aby tento neumřel?«

A nyní všichni, kdo tu byli, šli ke hrobu. A Kristus tázal se krátce: »Kam jste jej položili?« Ukázali mu hrob. Byla to jeskyně, a kámen přikrýval vchod. A Ježíš di: »Odkliďte kámen!« Tu řekla Marta: »Pane, již zapáchá, neboť čtyři dni je v hrobě.« A Kristus s vážnosti, jež svědčiti měla o jeho nevysloveném dosud úmyslu, pravil: »Neřekl jsem ti, že budeš-li věřiti, uzříš slávu Boží?« Nastalo hluboké mlčení. Zaskřípal kámen, který zavíral hrob. Slunný paprsek zasvitl do něho. Kristus vstoupil do hrobu, a pozdvihnuv oči vzhůru, pravil: »Otče, děkuji tobě, že jsi mne vyslyšel. Já jsem věděl, že mne vždycky vyslyšíš; avšak pro zástup, který kolem stojí, jsem to řekl, aby uvěřili, že ty jsi mne poslal.« A to pověděv, zvolal silným hlasem: »Lazare, pojď ven!«

A ble, Lazar jeví známky života. Povstává a vychází z hrobu. A Maria klesá k zemi a líbá nohy Mesiášovy.

JEŽÍŠ PŘÍTEL DÍTEK

»Nechte dítek přicházeti ke mně a nebraňte jim, neboť takovým patří království Boží.« (Luk. 18. 16.)

Tři věci zůstaly nám z ráje: hvězdy na nebi, květy na zemi a nevinnost v dětských očích. Krásné jsou zajisté hvězdy, krásné jsou květiny. Ale co slibuje každý pohled dětských očí, tolik naděje nepřináší žádné dlouhé jaro. A byť byl svět pln žalu a utrpení, z očí dětských kyne nám kus ráje, nebe plné nikdy netušeného blaha. Nikdo toho lépe nezakoušel a nikdo toho lépe nevyslovil nežli Ježíš Nazaretský, Bůh, který jako děcko odpočíval v jeslích.

Bylo to na jedné jeho cestě židovskou zemí. Spasitel, znaven, přišel do kteréhosi města. Přišly mnohé matky a přinášely k němu malé dítky, aby na ně vložil své svaté ruce a jim požehnal.

Apoštolové chtěli zadržeti ženy, aby Kristus mohl si odpočinouti. Ale Kristus nepřivolil tomu a pravil: »Nechte dítek přicházeti ke mně a nebraňte jim; neboť takovým patří království Boží.« A v plné dětské radosti a důvěře blížily se dítky k Ježíši. On kladl žehnající své ruce na jejich hlavičky.

Děti milovaly Ježíše; a Ježíš miloval dítky. Na ně ukazoval, když chtěl zjevovati svým učedníkům tajemství království nebeského. A zvláště dal je za příklad, když tito mezi sebou o to se svářili, kdo z nich bude největší v novém království Mesiášově. Tehda zavolav k sobě dítě, postavil je uprostřed nich a řekl: »Kdo z vás chce býti prvním, budiž poslední mezi všemi a služebníkem všech. Vpravdě pravím vám: Neobrátíte-li se a nebudete-li jako děti, nevejdete do království nebeského. Kdo se však poníží jako toto dítě, ten je největší v království nebeském. A kdo přijme jedno dítě takové pro jméno mé, mne přijímá. Kdo však by pohoršil jednoho z maličkých těchto, kteří ve mne věří, tomu bylo by lépe, aby mlýnský kámen zavěšen byl na hrdlo jeho a on pohroužen byl do hlubiny mořské. Běda světu pro pohoršení! Je sice nutno, aby přicházela pohoršení, ale běda člověku tomu, skrze něhož pohoršení přichází. Proto bleďte, abyste nepohrdali žádným z těchto maličkých; neboť pravím vám, že andělé jejich v nebi stále patří na tvář Otce mého, jenž jest v nebesích.«

Míti srdce dítěte, zachovati si dětskou upřímnost a dětskou prostotu až do nejpozdnějšího stáří, to jest první podmínkou pro každého, kdo chce vstoupiti do nového království Mesiášova.

JEŽÍŠ V BETANII

»Vpravdě pravím vám, kdekoli na celém světě bude hlásáno evangelium toto, tam bude se vypravovati, co učinila.«
(Mat. 26. 13.)

Blížily se svátky velikonoční. Poslední za veřejného působení Páně. Tajemná úzkost zmocnila se apoštolů. Ale Ježíš, který znal jejich bázeň, vzal je s sebou a pravil: »Vstupujeme do Jerusalema a dokoná se tam všecko, co psáno jest proroky o Synu člověka. Bude vydán pohanům, a budou se mu posmívati a ho tupiti a na něho plivati. A když ho zbičují, zabijí ho; ale třetího dne vstane z mrtvých.« Přišla Spasitelova hodina.

Je poslední sobota. Slunce zapadajíc, sesílá své poslední večerní paprsky na pohostinný dům v Betanii. Šimon, zvaný malomocný, slaví sobotní slavnost a pozval Ježíše s jeho učedníky a také Lazara ke svému stolu. Marta obsluhuje hosty, jako činila vždy, když Ježíš byl jejím hostem. Ale Maria, její sestra, která tak ráda sedala u nohou Ježíšových, ve svém věrném srdci tuší, že tentokrát nastala hodina rozloučení. A sám duch Boží ji vede k činu, který zamýšlí vykonati. Vstupuje vážně, jako kněžka. Chce pomazati Ježíše jako krále; jako oběť, která má na oltáři vykrváceti. Mlčky blíží se ke Kristu a ze vzácné úbělové nádoby alabastrové vylévá drahocennou mast na jeho nohy a potom maže též hlavu Páně.

Mírný večerní vánek proudí otevřenými dveřmi a roznáší vůni balzámu všemi komnatami. Hosté mlčí. Jsou hluboce dojati. Jakási předtucha čehosi blížícího šíří se jídelnou. Ještě okamžik; a již jedovatá, sobecká řeč ruší posvátnou důvěrnost chvíle. To Jidáš, apoštol, kterému Mistr svěřil chudý měšec jeho apoštolského sboru, mručí, řka: »K čemu tato ztráta? Proč nebyla prodána tato mast za tři sta denárův, a nebylo to dáno chudým?« Zloděj mluví o chudých a při tom myslí na sebe! Překvapen pozvedá Spasitel oči, hluboký zármutek zrcadlí se v jeho tváři. A potom klidně a důstojně odmítá slova Jidášova. Smutně dokládá: »Proč té ženě činíte obtíže? Dobrý skutek zajisté vykonala nade mnou. Vždyť chudé máte vždycky s sebou, mne však vždycky nemáte. Neboť vylivši ten olej na mé tělo, učinila to k mému pohřbení. Vpravdě pravím vám: kdekoli na celém světě bude hlásáno evangelium toto, tam se bude i vypravovati na její památku také to, co učinila ona.«

Kristovo proroctví se vyplnilo. Po celém světě zvěstuje se evangelium a s ním událost o pokorné ženě z Betanie.

SLAVNÝ VJEZD KRISTŮV DO JERUSALEMA

»A ti, kteří šli vpředu, i ti, kteří byli vzadu, volali: Hosanna!« (Mar. 11. 9.)

Spasitel dostoupil se svými učedníky vrcholu hory Olivetské. U nohou šuměl potok Cedron; za ním klidně a velebně, v slunečním jasu, rozkládal se Jerusalem. Často vcházel Ježíš branami do svatého města; ale vždy v chudobě a skromnosti. Dnes však vstupuje v slávě a velebnosti.

Před vesničkou Betfage Ježíš se zastavil a nakázal svým učedníkům: »Jděte do vesnice, která jest proti vám, a hned, jak budete do ní vcházeti, naleznete přivázané oslátko, na němž dosud žádný člověk neseděl. Odvažte je a přiveďte. A řekne-li vám kdo: Co to děláte? rcete: Pán je potřebuje, a hned je propustí sem.« Vše se stalo, jak Kristus předpověděl. Učedníci nalezli oslici a oslátko a vzali je s sebou. Potom přivedli je k Pánu Ježíši, vložili roucha svá na oslátko a jej na ně posadili. V zástupech spěchal lid k němu. Radostné nadšení zářilo ze všech očí a plnilo jejich srdce. Mávání palem a jásavý zpěv. Mnozí svlékali svá roucha a prostírali je jako koberec na zaprášenou cestu, jiní sypali květy, kynuli palmami a jako z jedněch úst zněl nad svatým městem nadšený pozdrav: »Hosanna synu Davidovu, požehnaný, jenž se béře ve jménu Páně, král Izraele. Pokoj buď na nebi a sláva na výsosti! Požehnáno buď přicházející království otce našeho Davida, které se nám ukázalo!«

Každým krokem příboj roste. Jako bučící mořské vlny zní to širokou branou do úzkých, dlážděných ulic. Plesající děti, radostní lidé, jásající písně, vanoucí palmy, vonné květy, posvátný zvuk žalmů. Celý Jerusalem holduje svému králi. A on, mlčící, tichým, hlubokým, nevyzpytatelným pohledem hledí na zástupy.

Ulicemi zní jásavý zpěv. Cizinci se táží: »Kdo jest to?« Zástupy volají: »To je Ježíš, prorok z Nazareta v Galilei.« Mručíce stojí farizeové u cesty: »Nyní vidíte, že ničeho nepořídíme! Celý svět jde za ním.« Ve svém hněvu obracejí se na samého Spasitele, řkouce: »Mistře, zakaž to svým učedníkům!« Ale on řekl jim: »Pravím vám, budou-li tito mlčeti, kamení bude volati.« Farizeové přímo zuří: »Slyšíš, co děti praví?« — »Zajisté,« odpovídá Kristus; »což jste nikdy nečetli: Z úst nemluvňat a kojenců připravil jsi sobě chválu?«

A vždy znovu propuká jásot a teprve daleko, daleko umlká v chmurných zdech města.

MYTÍ NOHOU

»Šimon Petr praví k Ježíšovi: Pane, netoliko nohy mé umyj, nýbrž i ruce a hlavu.« (Jan 13. 9.)

Prvního dne přesnic uložil Ježíš dvěma ze svých učedníků, Petrovi a Janovi, aby připravili v městě velikonoční večeři. Když tázali se, v které síni, odpověděl jim: »Jděte do města a potká vás jeden člověk, nesoucí džbán vody. Jděte za ním, a kam vejde, tam rcete pánu domu: Mistr ti vzkazuje: U tebe chci jísti s učedníky svými beránka velikonočního. On vám ukáže večeřadlo veliké: tam vše připravte!« I šli, nalezli vše, jak jim Ježíš řekl a připravili beránka velikonočního. Když byl večer, přišel Ježíš se dvanácti, zaujal místo za stolem a řekl: »S toužebností jsem žádal tohoto beránka jísti s vámi, prve než bych trpěl. Neboť pravím vám, že již nebudu ho jísti, dokud se nenaplní v království Božím.«

Již vnukl satan Jidáši Iškariotskému do srdce tu myšlenku, aby Pána zradil. A Jidáš hledal jen příležitost, jak by jej potají vydal jeho nepřátelům. A že Ježíš věděl, že Otec dal vše do rukou jeho, že od Boha vyšel a k Bohu se vrací, vstal od večeře, odložil své vrchní roucho, vzal lněný šat a přepásal se jím. Potom nalil vody do umyvadla a začal svým učedníkům umývati nohy a utírati lněným šatem. Protože věděl, že přišla jeho hodina, chtěl svým učedníkům dokázati lásku až do konce.

Ale Šimon Petr, u něhož chtěl začíti, zdráhal se a řekl: »Pane, ty mně chceš mýti nohy?« A Ježíš řekl: »Co já činím, ty nevíš nyní, ale zvíš později.« Dí mu Petr: »Nebudeš mně mýti nohy na věky.« Ježíš mu odpověděl: »Neumyji-li tě, nebudeš míti podílu se mnou.«

Dí jemu Šimon Petr: »Pane, netoliko nohy mé, nýbrž i ruce a hlavu.« A dí mu Ježíš: »Kdo se vykoupal, nepotřebuje leč jen nohy si umýti, ale jest čist celý. I vy jste čisti, ale ne všichni.« To bylo první napomenutí Páně Jidáši Iškariotskému.

Když jim nohy umyl a své roucho si vzal, opět posadil se a řekl jim: »Víte-li, co jsem vám učinil? Vy mne nazýváte Mistrem a Pánem; a dobře pravíte, jsemť jím. Jestliže tedy já, Pán a Mistr váš, umyl jsem vám nohy, i vy máte druh druhu nohy umývati.

Příklad zajisté dal jsem vám, abyste i vy činili tak, jako jsem já učinil vám. Vpravdě pravím vám: Není služebník větší nad pána svého, ani posel větší nad toho, který ho poslal. Nyní to víte, a jste blahoslaveni, jestli to budete činiti.«

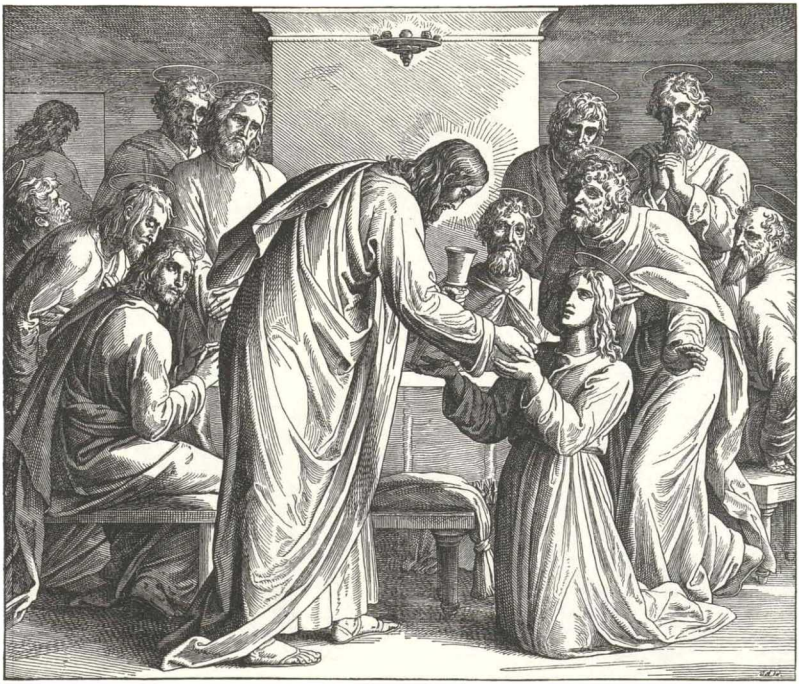

USTANOVENÍ OBĚTI MŠE SVATÉ

»Ježíš vzal chléb, a požehnav, rozlámal jej a dav učedníkům svým řekl: Vezměte a jezte, toto jest tělo mé.« (Mat. 26. 26.)

Když jedli, Ježíš zkormoutil se v duchu a pravil: »Zajisté, zajisté pravím vám, jeden z vás mne zradí. Syn člověka jde sice, jak je psáno o něm, ale běda člověku tomu, skrze něhož bude zrazen. Lépe by mu bylo, kdyby se byl nenarodil.« K smrti polekáni hleděli apoštolové na sebe, jako by se chtěli tázati, kdo z nich mohl by svého Pána zraditi. Učedník, kterého Ježíš miloval, ležel na jeho prsou. Tomu pokynul Petr, aby se Pána po tom tázal. Jan tedy naklonil se na prsa Ježíšova a tiše se tázal: »Pane, kdo je to?« Ježíš odpověděl: »Ten, jemuž podám chléb, který nyní namáčím.« A podal chléb ve víně namočený Jidáši Iškariotskému. Tento vstal, šel k Ježíši a tázal se: »Já jsem to, Mistře?« A Ježíš mu odpověděl: »Tys řekl. Co chceš učiniti, učiň rychle.« Žádný ze všech, kteří u stolu seděli, nerozuměli slovům těm. Když Jidáš skývu pojedl, vešel do něho satan, a Jidáš odešel. Neboť již se smluvil s nejvyššími knězi, že Ježíše za třicet stříbrných zradí.

Když povečeřeli, vzal Ježíš chléb a požehnav, rozlámal jej a dav učedníkům svým, řekl: »Vezměte a jezte: toto jest tělo mé, které za vás vydáno bude. To čiňte na mou památku!« A vzav kalich, poděkoval a dal jim řka: »Pijte z toho všichni; neboť toto je krev má, krev Nového zákona, která za vás a za mnohé vylita bude na odpuštění hříchů. To čiňte na mou památku!« To byl odkaz, který Kristus učinil před svojí smrtí: Své tělo a svou krev.

Teskně a slavnostně potom mluvil Ježíš slova rozloučení: »Nyní bude oslaven Syn člověka a Bůh v něm. Synáčkové, jenom ještě malou chvíli jsem s vámi. Nové přikázání dávám vám, abyste se milovali, jako já miloval jsem vás. Podle toho poznají všichni, že jste moji učedníci, když budete se milovati vespolek. Nermutiž se srdce vaše! Věřite v Boha; i ve mne věřte! V domě Otce mého jest příbytků mnoho, a já jdu, abych vám připravil místo. A když připravím vám místo, přijdu zase a vezmu vás k sobě, abyste i vy byli, kde já jsem. Já jsem cesta a pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci, leč jen skrze mne. Nevěříte, že já v Otci a Otec ve mně jest? Ne-li, pro skutky samy věřte ve mne. Začkoli budete prositi Otce ve jménu mém, učiní to. Milujete-li mne, přikázání má zachovávejte. A já prositi budu Otce a jiného Utěšitele dá vám, Ducha pravdy, aby s vámi zůstával na věky.«

JEŽÍŠ NA HOŘE OLIVETSKÉ

»Otče můj, je-li možno, ať odejde tento kalich ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.« (Mat. 26. 39.)

Potom pravil Ježíš dále: »Miluje-li kdo mne, slovo mé zachovávati bude, a Otec můj bude ho milovati; i přijdeme k němu a příbytek u něho si učiníme. Utěšitel pak Duch svatý, kteréhož Otec pošle ve jménu mém, ten vás naučí všem věcem a připomene vám všecko, co jsem mluvil vám. Pokoj svůj vám zůstavuji, pokoj svůj vám dávám; ne jako svět dává, já vám dávám. Já jsem vinný kmen, vy jste ratolesti. Kdo zůstává ve mně a já v něm, ten přináší ovoce mnoho, neboť beze mne nic nemůžete činiti. Jestliže kdo ve mně nezůstane, vyvržen bude ven jako ratolest a uschne.«

Tak mluvil Ježíš. Potom pozdvihl oči k nebi a modlil se: »Otče, přišla hodina. Já jsem tě oslavil na zemi; dokonal jsem dílo, které jsi mi dal, abych je činil. A nyní oslav mne ty, Otče, u sebe slávou, kterou jsem měl u tebe, prve nežli svět byl. Oznámil jsem jméno tvé lidem. Prosím tebe, abys je ochránil zlého. Posvěť je v pravdě. Jako jsi ty mne poslal na svět, i já jsem je poslal na svět. Neprosím pak toliko za ně, nýbrž i za ty, kteří skrze slovo jejich uvěří ve mne, aby všichni byli jedno, jako ty, Otče, ve mně a já v tobě. A já jsem jim dal slávu, kterou jsi mi dal.«

Potom šel se svými učedníky přes potok Cedron na horu Olivetskou. U vchodu do dvorce Gethsemany řekl: »Posaďte tuto, já jdu zatím tam a pomodlím se.« Petra, Jakuba a Jana vzal s sebou. A řekl jim: »Smutná je duše má až k smrti. Zůstaňte zde a bděte se mnou.«

A popošed maličko, padl na tvář a modlil se, řka: »Otče můj, je-li možno, ať odejde kalich tento ode mne; ale ne jak já chci, nýbrž jak ty.« Za chvíli přišel ke svým učedníkům a shledal, že spí. I řekl Petrovi: »Simone, ty spíš! Tak jste nemohli jediné hodiny bdíti se mnou? Bděte a modlete se, abyste se nedostali do pokušení. Duch zajisté hotov jest, ale tělo je slabé.« Opět po druhé odešel a modlil se tak, jako po prvé. A přišed opět, shledal, že spí, neboť oči jejich byly obtíženy. I nechal jich; a odešed, opět se modlil jako dříve. A přepadla jej úzkost smrtelná a stékal mu pot jako krůpěje krve na zem. I ukázal se mu anděl s nebe a posiloval ho. A když přišel po třetí ke svým učedníkům, stále ještě spali. A řekl jim: »Spěte již a odpočívejte! Dosti jest. Přišla hodina, ejhle, Syn člověka bude vydán v ruce hříšníků. Vstaňte a pojďme! Přiblížil se ten, který mě vydá!«

JEŽÍŠ JAT

»A Jidáš, přistoupiv k Ježíšovi, řekl: Zdráv buď, mistře! A políbil jej.« (Mat. 26. 49.)

Když Ježíš ještě mluvil, přišel Jidáš, zrádný apoštol, a s ním veliký zástup s meči a kyji, poslaný od velekněží a starších lidu. Zrádce dal jim znamení: »Kterého políbím, ten je to; chopte se ho!« A hned přistoupiv k Ježíšovi, řekl: »Zdráv buď, mistře!« A zulibal jej. I řekl mu Ježíš: »Příteli, nač jsi přišel? Jidáši! Políbením zrazuješ Syna člověka?«

A protože všechno věděl, co se s ním mělo státi, vystoupil kupředu a řekl zástupu: »Koho hledáte?« Odpověděli: »Ježíše Nazaretského.« A Ježíš prohlásil s nebeským klidem: »Já jsem!« Polekáni rozhodnou odpovědí ustoupili zpět a padli na zem. I otázal se jich opět: »Koho hledáte?« Oni zase řekli: »Ježíše Nazaretského!«

A že ve své nesmírné lásce myslil Ježíš nejdříve na bezpečnost svých učedníků, pravil: »Řekl jsem vám, že já jsem to. Hledáte-li tedy mne, nechte těchto, ať odejdou.«

I přistoupili k Ježíši a chopili se ho. Když to jeho učedníci viděli, tázali se: »Pane, máme bíti mečem?« A Šimon Petr tasil meč, který pro rozhodnou chvíli měl připravený, a uťal služebníku nejvyššího kněze, Malchovi, pravé ucho.

I řekl Ježíš Petrovi: »Schovej meč do pochvy! Neboť všichni, kteří berou meč, mečem zahynou. Či myslíš, že nemohu poprositi Otce svého, a dá mi nyní více než dvanáct pluků andělů? Ale kterak by se vyplnilo Písmo? Či nemám píti kalich, který mi dal Otec?«

Potom se dotkl ucha Malchova a uzdravil je. A k zástupu, který se ho chopil, pravil Kristus s výčitkou: »Jako na lotra jste vyšli s meči a kyji, abyste mne jali. Denně sedával jsem u vás, uče v chrámě, a nejali jste mne. Ale toto jest hodina vaše a moc temnosti.« Potom chopili služebníci Ježíše a svázali jej. Všichni učedníci ho opustili a utekli; jenom Šimon Petr a jiný učedník následovali jej zdaleka.

To vše se stalo, aby se naplnila písma proroků. Nastali dnové smutku, jak je viděli v duchu Isajáš a Zachariáš. Také královský prorok David zpíval ve svých písních: »Ano, i přítel můj, jemuž jsem důvěřoval, jenž jídal chléb můj, zdvíhá na mne patu.« (Žalm 40. 10.) »Já pak spíše červ jsem nežli člověk; pohanění lidu a povrhel chátry.« (Žalm 21. 7.)

JEŽÍŠ PŘED KAIFÁŠEM

»Tu velekněz roztrhl své roucho a řekl: Rouhal se! Co ještě potřebujeme svědků?« (Mat. 26. 65.)

Spoutaného Ježíše vedli nejprve k Annášovi a potom ke Kaifášovi, který byl zeť Annášův a tehda nejvyšší kněz. Ten dal Židům radu, aby Ježíš byl zabit.

I otázal se Annáš Ježíše o jeho učednících a jeho učení. Ježíš mu odpověděl takto: »Já jsem mluvil světu zjevně; já jsem učil vždy v synagoze a v chrámě, kde všichni Židé se scházejí. Tajně jsem nemluvil nic. Proč se mne ptáš? Zeptej se těch, kteří mne slyšeli.«

Tu jeden z pochopů, který zde stál, dal Ježíšovi poliček, řka: »Tak odpovídáš nejvyššímu knězi?« Ježíš mu odpověděl: »Mluvil-li jsem zle, vydej svědectví o zlém; pakli dobře, proč mne tepeš?«

Mezitím sešla se celá velerada. Hledali křivé svědky proti Ježíšovi, aby ho vydali na smrt, neboť mnohé z lidu podplatili. Ale jejich svědectví se nesrovnávala. Naposled přišli ještě dva křiví svědkové a tvrdili: »Tento řekl: Já mohu zbořiti chrám tento, a ve třech dnech zase jej vystavěti.« A jiný řekl: »Já zbořím chrám tento, rukou lidskou udělaný, a ve třech dnech vystavím jiný, ne rukou udělaný.« A tak i jejich svědectví se neshodovala.

Tu povstal velekněz, postavil se doprostřed a otázal se Ježíše: »Nic neodpovídáš na to, co tito proti tobě svědčí?« Ale on mlčel a neodpověděl nic.

Velekněz na to pravil: »Zapřisahám tě skrze Boha živého, abys nám pověděl, jsi-li Kristus, Syn Boží?« Tu Ježíš slavně prohlásil: »Ano, jsem. A pravím vám, brzo uzříte Syna člověka seděti na pravici Boží a přicházeti v oblacích nebeských.« Poukázal tím zajisté na druhý svůj příchod na tuto zemi, k poslednímu soudu. Tehda i ti zatvrzelí poznají, kdo jest Ježíš, v něhož věřiti nyní zatvrzele se vzpírají, jako nyní celá velerada učinila.

A hned roztrhl velekněz roucho své a řekl: »Rouhal se! Co ještě potřebujeme svědků? Nyní jste slyšeli roubání jeho. Co se vám zdá?« A všichni zvolali: »Hoden je smrti!«

Když Ježíš byl odsouzen, tupili jej služebníci. Plivali mu do tváře a bili jej pěstí. Jiní zakrývali mu svatý obličej, poličkovali jej a říkali: »Hádej nám, Kriste, kdo je to, který tě udeřil?«

Ale že Židé neměli práva rozsudek smrti, který nad Kristem vynesli, vykonati, rozhodli se vydati jej římskému vladaři nad zemí judskou.

JEŽÍŠ OD PETRA ZAPŘEN

»Pán se obrátil a pohleděl na Petra.« (Luk. 22. 61.)

Když Pán Ježíš po poslední večeři mluvil o blízkém rozloučení, prohlásil Petr, že s ním i na smrt půjde. Výstražně řekl mu Ježíš: »Šimone, Šimone, aj, satan žádal o vás, aby vás tříbil jako pšenici; ale já jsem prosil za tebe, aby nezhynula víra tvá, a ty někdy obrátě se, potvrzuj bratří svých.« Petr, povahou svojí zmužilý a rozhodný, netušil, že jeho věrnost k Pánu v hodině úzkosti žalostně zklame. Vždyť Ježíš na své cestě k hoře Olivetské předpověděl svým apoštolům: »Vy všichni se této noci nade mnou pohoršíte, neboť je psáno: Bíti budu pastýře a rozprchnou se ovce stáda.« Petr bránil se tomu, řka: »Byť se všichni pohoršili nad tebou, já se nepohoršim.« A odpověděl mu Ježíš: »Vpravdě, vpravdě pravím tobě, ještě této noci, prve než kohout dvakrát zazpívá, třikrát mne zapřeš.« A dí mu Petr: »Bych měl umříti s tebou, nikdy nezapru tebe.«

Když byl Ježíš jat, byl Petr na počátku statečným, ale potom utekl jako ostatní apoštolové. A nyní brzo se měla slova Páně vyplniti. Jan, který šel s Petrem, byl znám v domě nejvyššího kněze a vešel do dvora. Tam promluvil s vrátnou a uvedl Petra dovnitř. Petr posadil se k ohni, který pochopové a služebníci rozdělali, a hřál se.

Tu přistoupila vrátná, poblédla upřeně na něho a řekla: »Také tys byl s Ježíšem Nazaretským.« A zapřel Petr přede všemi, řka: »Ženo, neznám ho a nevím, co chceš!« Tu kohout po prvé zazpíval. Když potom šel Petr ke dveřím, spatřila jej jiná děvečka a pravila přítomným: »I tento byl s Ježíšem Nazaretským.« A ti tázali se pohrdavě: »Jsi snad i ty jedním z jeho učedníků?« A zase Petr zapřel a přisahal: »Neznám člověka toho.« A za malou chvíli řekl jiný: »Opravdu i tento byl s ním, neboť jest Galilejský.« Ti, kdo okolo stáli, skupili se kolem Petra a vykládali: »Vskutku, i ty jsi jedním z nich, neboť tvá výslovnost tě prozrazuje.« A jeden z pochopů, kteří v zahradě Getbsemany byli, příbuzný Malcha, jemuž Petr uťal ucho, tázal se Petra: »Což jsem tě sám neviděl s ním v zahradě?« Petr však opět zapřel a začal se proklínati a přisahati: »Člověče, nevím, co pravíš! Neznám člověka, o němž mluvíte.« A vtom kohout zazpíval po druhé. Tu obrátil se Pán Ježíš a pohlédl na Petra.

A Petr rozpomenul se na slova Ježíšova, vyšel ven a hořce plakal.

JIDÁŠOVO ZOUFALSTVÍ

»I pohodil stříbrné v chrámě a odešed, odešla se oběsila« (Mat. 27. 5.)

Když Jidáš, zrádce, se dověděl, že Ježíš byl odsouzen k smrti, litoval svého skutku. Vracel nejvyšším kněžím a starším mzdu své zrady, třicet stříbrných, a pravil: »Zhřešil jsem, zradiv krev spravedlivou.« Domníval se zajisté, že nyní oni Ježíše propustí na svobodu. Ale oni odpověděli: »Co je nám do toho? Dělej, co chceš.« I pohodil stříbrné v předsíni chrámové, kde velerada se sešla, a odešed, osidlem se oběsil.

Velekněží vzavše stříbrné, pravili: »Není dovoleno vložiti je do pokladny, neboť je to mzda krve.« A uradivše se, koupili za ně pole hrnčířovo k pohřbívání cizích Židů, kteří neměli vlastního hrobu. Proto se pole to až do dneška zove Hakeldama, to jest pole krve. Tehda se vyplnilo, co bylo pověděno od proroka slovy: »A vzali třicet stříbrných, mzdu to muže odbadnutého, jak jej odhadli synové izraelští, a dali je za pole hrnčířovo.« (Zach. 11. 13.) Žalostný konec Jidášův připomíná dojemným způsobem onen žalm, v němž je předpověděn osud nepřátel Kristových, a který také Petr výslovně na Jidáše obrátil, když namísto zrádce byl Matěj zvolen za apoštola: »Bože, nemlč k tomu, že ústa bezbožná, lstivá na mne zejí, jazykem prolhaným mne oslovují, napadají mne bez příčiny. Místo by mne milovali, nevraží na mne; já však jen se modlím. Odplacují se mně za dobré zlým, nenávistí za mou lásku. Proto když bude souzen, ať je vinným uznán; a jeho modlitba buď mu počtena za hřích. Jeho života dnů nemnoho buď, a jeho úřad ať dostane jiný. Miloval kletbu, ať ho tedy stihne; požehnání nechtěl — vzdal se mu ono tedy! Oblékal se v kletbu jakoby v roucho, ať tedy vnikne jako voda do jeho útrob, a jako olej do jeho kostí!« (Žalm 108.)

A vešlo ve známost všem obyvatelům jerusalemským, jak žalostně skončil jeden z apoštolů Páně. V knize žalmů je o něm psáno: »Ať zpustne příbytek jeho, a nebudiž nikoho, jenž by v něm bydlil a úřad jeho ať dostane jiný.« »Lépe zajisté bylo by mu, kdyby se ani nenarodil,« řekl Pán Ježíš o apoštolu-zrádci.

A přece! Kdyby Jidáš byl dovedl chápati lásku, kterou Ježíš mu projevil, když krátce ještě před zradou nohy jemu myl, a ve chvíli zrady pravil k němu: »Příteli, k čemu jsi přišel? Jidáši, políbením zrazuješ Syna člověka!« zajisté by pochopil, že i pro něho bylo by vykoupení.

JEŽÍŠ BIČOVÁN A TRNÍM KORUNOVÁN

»A bili ho třtinou do hlavy a plili na něj, a klekajíce klaněli se mu.« (Mar. 15. 19.)

Záhy ráno vedli Židé Ježíše k zemskému vladaři Pilátovi, který byl jejich nejvyšší soudce. Ale sami nevešli do soudního domu, aby se neposkvrnili, neboť Pilát byl pohan. Pilát vyšel k nim ven a řekl: »Kterou žalobu vedete proti tomuto člověku?« Oni odpověděli: »Tohoto jsme nalezli, an převrací národ náš, brání dávati daně císaři, a praví, že jest král.« I řekl Pilát: »Vezměte ho vy a podle zákona svého suďte ho.« A řekli Židé: »Nám nepřísluší zabíti nikoho.«

Potom vešel Pilát do soudní síně, povolal k sobě Ježíše a řekl mu: »Ty jsi král židovský?« Ježíš odpověděl: »Království mé není z tohoto světa.« I řekl mu Pilát: »Tedy přece králem jsi ty?« Ježíš odpověděl: »Ano, já jsem král. Já jsem se k tomu narodil a proto jsem přišel na svět, abych vydal svědectví pravdě.« A Pilát, nevěřící v pravdu, dí jemu: »Co jest pravda?« Když to pověděl, vyšel opět k Židům a řekl jim: »Já na něm žádné viny nenalézám.« Ale nejvyšší kněží a nejstarší znovu na něho žalovali. Ježíš však neodpovídal. Tu řekl Pilát: »Neslyšíš, co všechno tito proti tobě mluví?« Ale Ježíš zase mlčel.

Když Pilát zvěděl, že Ježíš jest z Galileje, poslal ho k Herodovi, vladaři této země, který byl tehda v Jerusalemě. Herodes, vida Ježíše, velmi se zaradoval, neboť mnoho o něm slyšel a nadál se, že uzří jeho nějaký zázrak. I vyptával se ho mnohými slovy. Ale Ježíš neodpovídal. I pobrdl jím Herodes, dal Ježíše obléknouti v roucho bílé a odeslal ho nazpět k Pilátovi.

Pilát svolav nejvyšší kněze i náčelníky a lid, řekl jim: »Přivedli jste mi tohoto člověka, jako by odvracel lid; nenalezl jsem na tomto člověku žádné viny. Ale ani Herodes ne. Potrestám ho tedy a propustím.«

Pilát musíval jim o slavnosti velikonoční propouštěti jednoho vězně. Věděl také, že Ježíše jen z nenávisti obžalovali. Ale když viděl, že ničeho nepořídil, dal Ježíše bičovati, jako tehda u těch, kdo byli odsouzeni k smrti, obyčejně se dálo. Vojáci odvedli Ježíše do dvora a svolali celou četu. Svlékli jej ze šatů a oblekli jej v šarlatový plášť, spletli korunu z trní a dali mu ji na hlavu. Do pravé ruky vtiskli mu třtinu.

Potom přistoupili k němu, padali před ním na kolena a posměšně volali: »Zdráv buď, králi židovský!« A plivali na něho, bili jej třtinou do hlavy a dávali mu poličky.

JEŽÍŠ K SMRTI ODSOUZEN

»Když velekněží a pochopové Ježíše uzřeli, zvolali: Ukřižuj, ukřižuj ho!« (Jan 19. 6.)

Pilát nebyl dosti pevný, aby dovedl odporovati naléhání Židů, kteří od počátku jasně dokazovali, že usilují o smrt Pána Ježíše. Velekněží a nejstarší přemluvili lid, aby žádal za propuštění lupiče a vraha Barabáše, a Ježíše chtěli zabíti. Když vladař se tázal: »Kterého z těch dvou chcete, abych vám propustil?« křičel všechen dav: »Ne toho, ale Barabáše nám propusť!« Dí jim Pilát: »Co tedy mám učiniti s Ježíšem, jenž slove Mesiáš?« Rkou všichni: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« A dí jim vladař: »Co zlého učinil? Já žádné viny na něm nenalézám. Dám jej potrestati a pak jej propustím.« Ale oni tím hlasitěji stále volali: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Vida tedy Pilát, že bouře stále vzrůstá, vzal vodu a umyl si ruce před lidem řka: »Nevinen jsem krví tohoto spravedlivého; vy hleďte!« A všechen lid odpověděl: »Krev jeho na nás i na naše děti!« I propustil jim Barabáše a Ježíše dal zbičovati.

Když bičování bylo skončeno, pravil Pilát lidu: »Hle, vedu vám ho ven, abyste poznali, že na něm žádné viny nenalézám.« Tu vyšel Ježíš ven, nesa korunu trnovou a v rouchu šarlatovém. A Pilát pronesl ono soustrastí dýšící, památné slovo: »Ejhle, člověk!« Ale když jej velekněží a pochopové viděli, vzkřikli: »Ukřižuj, ukřižuj ho!« Dí jim hněvivě Pilát: »Vezměte ho vy a ukřižujte, neboť já na něm žádné viny nenalézám.« Věděltě zajisté, že Židé nemají již práva nad životem a smrtí. A Židé mu odpověděli: »My máme zákon, a podle zákona má umříti, neboť se činil Synem Božím!« Když Pilát uslyšel to slovo, obával se více. I vešel opět do soudní síně a řekl Ježíšovi: »Odkud jsi ty?« Ale Ježíš nedal mu odpovědi. I řekl mu Pilát: »Se mnou nemluvíš? Nevíš, že mám moc tebe propustit a mám moc tebe ukřižovati?« Ježíš mu odpověděl: »Neměl bys žádné moci proti mně, kdyby ti nebyla dána shůry; proto ten, kdo mě tobě vydal, má větší hřích.« I pokoušel se Pilát o to znovu, aby Ježíše propustil. Ale Židé křičeli: »Propustíš-li ho, nejsi přítel císařův, neboť každý, kdo se činí králem, protiví se císaři.«

Pilát, uslyšev ta slova, vyvedl Ježíše ven a posadil se na soudnou stolici. I řekl Židům: »Ejhle, král váš!« Ale oni vykřikli: »Pryč s ním, pryč s ním, ukřižuj ho!« Řekl jim Pilát: »Krále vašeho ukřižuji?« Velekněží odpověděli: »Nemáme krále, leč jen císaře!« Tu Pilát prohlásil rozsudek a vydal jim Ježíše, aby ho ukřižovali.

JEŽÍŠ NESE KŘÍŽ

»Ježíš obrátiv se k nim řekl: Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad svými dětmi.« (Luk. 23. 28.)

Nyní svlekli vojáci s Ježíše šarlatový plášť a oblekli ho v roucha jeho. Potom dali mu těžký kříž na ramena a vedli jej ven na horu Kalvarii, kde ležela Golgota, to jest v překladě »místo lebčí«. A mnozí z lidu židovského šli spolu, aby se radovali z krvavé smrti svého Spasitele. Byli pak s Ježíšem vedeni dva lotři, aby byli ukřižováni. A že byl Ježíš velikým utrpením a ztrátou krve zcela vysílen, padl vícekrát pod těžkým křížem na zem. Pochopové však neměli žádného slitování, ale strkali jím a nutili jej, aby šel dále. A když nemohl již vléci svůj kříž, přinutili jistého Šimona z Cyreny, který přicházel ze dvorce, aby Ježíši pomohl kříž nésti. Tak Šimon z Cyreny účasten se stal kříže Spasitelova. Ale i potom padl Ježíš zase pod křížem.

V zástupu lidu, který průvod provázel, byly také mnohé soucitné ženy, které plakaly a kvílely nad ním. A Ježíš obrátiv se k nim, řekl: »Dcery jerusalemské, neplačte nade mnou, nýbrž samy nad sebou a nad svými dětmi. Neboť přijdou dnové, v nichžto řeknou: Blahoslavené, které nemají dítek! A počnou říkati horám: Padněte na nás, a pahrbkům: Přikryjte nás! Neboť činí-li toto na stromě zeleném, co bude se díti na suchém?« To znamená: Jestliže spravedlivý a svatý takto trpí, co se stane hříšníkům? A to vše řekl Ježíš, protože předvídal všechny ohavnosti, které se stanou při zkáze Jerusalema, jak dříve již předpověděl.

Když Ježíš přišel na Golgotu, podali mu suroví vojáci víno, smíšené s octem a žlučí. Ale on nechtěl píti. Potom strhli s něho šaty a přibili mu ruce a nohy na kříž. Po pravici a levici jeho pak ukřižovali oba lotry, aby se vyplnilo proroctví: »A se zločinci počten jest.« (Is. 53. 12.)

Vojáci pak vzali si roucha jeho a rozdělili je sobě, každý po jednom. Ale vrchního šatu jeho neroztrhali, poněvadž od shora až dolů byl setkán a nikoli sešíván. I metali o něj los. Tak se vyplnilo Písmo: »Rozdělili sobě roucha má a o oděv můj metali los.« (Žalm 21. 19.)

Pilát dal na kříž přibíti nápis: Ježíš Nazaretský, král židovský. A byl psán židovsky, řecky a latinsky. I řekli nejvyšší kněží Pilátovi: »Nepiš: král židovský; ale jen: Tento řekl: Jsem král židovský.« Pilát jim odpověděl: »Co jsem psal, psal jsem. Zůstane.«

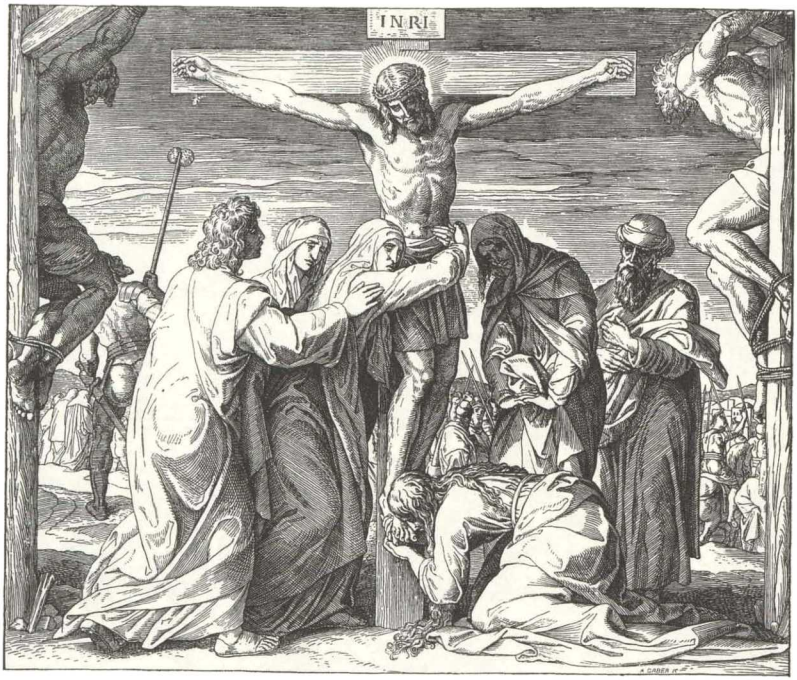

JEŽÍŠ NA KŘÍŽI UMÍRÁ

»Ježíš, nakloniv hlavu, vypustil duši.« (Jan 19.30.)

Lid stál kolem kříže a díval se. Ti pak, kteří kolem chodili, rouhali se mu potřásajíce hlavou svou a říkajíce: »Ha, jenž boříš chrám a ve třech dnech jej vystavuješ, pomoz sám sobě! Jsi-li Syn Boží, sestup s kříže!« Podobně i velekněží, posmívajíce se mu, říkali se zákoníky jeden druhému: »Jiným pomáhal, sám sobě pomoci nemůže. Mesiáš, král izraelský! Ať sestoupí nyní s kříže, abychom to viděli a uvěřili. Doufal v Boha, ať ho nyní vysvobodí, má-li v něm zalíbení; vždyť pravil: „Syn Boží jsem.“« — Ale Ježíš se modlil: »Otče, odpusť jim, neboť nevědí, co činí.« Prosil za milost pro všechny své nepřátele.

Jeden z těch zločinců, kteří s ním byli ukřižováni, rouhal se mu, řka: »Jsi-li ty Kristus, pomoz sobě i nám.« Ale druhý promluviv, káral ho řka: »Ani ty se Boha nebojíš, ač jsi v témže trestu? My zajisté spravedlivě trpíme, neboť dostáváme to, co náleží na skutky naše; ale tento neučinil nic zlého.« Potom prosil Ježíše: »Pane, rozpomeň se na mne, když přijdeš do království nebeského.« A Ježíš řekl mu vznešená a útěchy plná slova: »Vpravdě pravím tobě: ještě dnes budeš se mnou v ráji.«

U kříže Ježíšova stály jeho matka a sestra matky jeho Maria Kleofášova a Maria Magdalena. I Jan byl zde; jediný ze všech apoštolů. Ježíš, uzřev matku a toho učedníka, kterého miloval, řekl matce své: »Ženo, hle, syn tvůj.« Potom řekl Janovi: »Hle, matka tvá.« A od té chvíle přijal ji ten učedník k sobě.

V poledne nastala hustá tma po celé zemi. Okolo hodiny třetí zvolal Ježíš hlasem silným: »Eli, Eli, lamma sabaktani,« to jest: »Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?« Musil zajisté vypíti kalich utrpení až na dno, a jako člověk postrádati též útěchy nebeského Otce. Tu někteří z těch, kteří tam stáli, uslyševše to, pravili: »Eliáše volá tento.« A jiní výsměšně říkali: »Počkej, ať uvidíme, přijde-li Eliáš, aby ho vysvobodil.«

Potom Ježíš vida, že jest již všecko dokonáno, aby se splnilo Písmo, pravil: »Žízním.« Stála tam nádoba plná octa: a ihned přiskočil jeden z přítomných, naplnil houbu octem, nasadil na yzop a podal mu ji k ústům. Když Ježíš ocet přijal, řekl: »Dokonáno jest.« A potom zvolal hlasem silným: »Otče, v ruce tvé poroučím ducha svého.« A nakloniv hlavu, vypustil duši. Oběť Velkého pátku, tajemství vykoupení, bylo dokonáno.

JEŽÍŠ POLOŽEN DO HROBU

»V zahradě byl nový hrob: tam položili Ježíše.«
(Jan 19. 41.—42.)

A ejhle, opona chrámová se roztrhla ve dvě půle, od vrchu až dolů; země se otřásla a skály se rozpukly. Hroby se otevřely a mnoho těl zesnulých světců vstalo. A vyšedše z hrobů po jeho vzkříšení, vešli do svatého města a ukázali se mnohým.

Když setník, který stál pod křížem, slyšel blasité zvolání Spasitelovo, vzdal čest Bohu a pravil: »Vpravdě tento člověk byl spravedlivý; byl Syn Boží.« Také ti, kteří s ním byli na stráži u Ježíše, vidouce, co se dělo, báli se velice a pravili: »Opravdu Syn Boží byl tento.« A všichni, kteří tu byli, bili se v prsa a ulekáni vraceli se do města.

Byl den příprav na svátky velikonoční. Aby nezůstala těla na kříži v sobotu — neboť ta sobota byl den veliký — prosili Židé Piláta, aby ukřižovaným byly zlámány nohy a potom byli oni sňati s kříže. Pilát svolil. A tak přišli vojáci a zlámali nohy jednomu i druhému, kteří s ním byli ukřižováni. Když však přišli k Ježíšovi a uzřeli ho již mrtvého, nezlámali mu nohou. Ale jeden z vojínů bodl ho kopím v bok, a hned vyšla krev a voda. Jan, který to viděl, vydal svědectví o tom. Stalo se tak, aby se naplnilo Písmo: »Kostí mu nezlomíte.« (II. Mojž. 12. 46.) A opět jiné Písmo dí: »Budou patřiti na toho, v něhož bodli.« (Zach. 12. 10.)

Když byl skoro již večer, přišel bohatý a vážený člen velerady, který pocházel z Arimatie v Judsku, jménem Josef, a byl dobrý a spravedlivý a očekával království Boží. Byl učedníkem Páně; ale jen tajným, protože se bál Židů. Šel nyní beze strachu k Pilátovi a prosil, by směl sejmouti tělo Ježíšovo. Pilát však se podivil, že by Ježíš byl již mrtev. Proto povolav k sobě setníka, otázal se ho, zdali již zemřel. Zvěděv to, daroval tělo Josefovi. Přišel však i Nikodem, který byl přišel k Ježíšovi nejprve v noci; a ten přinesl smíšeninu myrhy a aloe asi sto liber. I šli na horu Kalvarii, sňali tělo Ježíšovo, a obvinuli je po obyčeji židovském prostěradly s vonnými věcmi.

Blízko místa, kde byl Ježíš ukřižován, měl Josef zahradu a v ní nový hrob. Tam bez meškání položili Ježíše, neboť byl den příprav; a přivalili velký kámen ke dveřím hrobovým. A ženy byly u hrobu a s žalem patřily, jak tělo Páně bylo uloženo. Potom vrátily se do města a připravily vonné masti. Ale v sobotu odpočívaly.

JEŽÍŠOVO ZMRTVÝCHVSTÁNÍ

»Anděl Pána sestoupil s nebe, a přistoupiv odvalil kámen a posadil se na něm.« (Mat. 28. 2.)

»I plesá srdce mé a jásá jazyk můj; odpočívá též tělo mé v pokoji. Neboť nenecháš duše mé v podsvětí, a svému svatému nedopustíš, aby zakusil porušení. Dáš mi poznati cesty k životu, radosti před tváří svou mne naplníš; jeť plno blaženosti v pravici tvé vždycky.« (Žalm 15.)

Těmito slovy vystihl královský prorok David v hodině osvícení radostnou naději ve vzkříšení, která Ježíše povznášela v jeho žalu a utrpení. Nyní slavná hodina nastala: Velikonoce, den radostného vítězství a slavného proměnění. Kde by zůstala křesťanská víra, kdyby byl Kristus z mrtvých nevstal? Kdyby nenastalo dávno slíbené vítězství nad smrtí a hrobem, nad peklem a hříchem? A hle, sotva minul čas, kdy mrtvé tělo Spasitelovo podle jeho vlastního proroctví mělo odpočívati v klínu země, sotva uplynul velikonoční svátek Starého zákona, vyšel Pán živý z hrobu ve skále a vznášel se ve svém jasně zářícím, oslaveném těle maličko nad zemí. A stalo se veliké zemětřesení. Anděl Boží sestoupil s nebe, odvalil kámen od dveří hrobových a posadil se na něm. Obličej jeho byl jako blesk; roucho bílé jako sníh. Odvalil anděl kámen, aby všichni viděli, že hrob je prázdný. Ježíš ukázal se mocnějším nežli všichni jeho nepřátelé.

Druhého dne sešli se veleknězí a farizeové u Piláta a pravili: »Pane, my jsme se rozpomenuli, že ten svůdce ještě za živa řekl: Po třech dnech vstanu. Rozkaž tedy hlídati hrob až do dne třetího, aby snad učedníci jeho nepřišli a neukradli ho a lidu neřekli: Vstal z mrtvých. I byl by poslední blud horší prvního.« I odpověděl jim Pilát: »Máte stráž; jděte, hlídejte ho, jak rozumíte.« I osadili hrob strážnými, zapečetivše kámen.

Ale co prospěla jim všechna jejich lidská chytrost? Když ukázal se anděl a odvalil kámen, ze strachu před ním zděsili se strážní a padli jako mrtví k zemi. I spěchali do města a oznámili velekněžím všecko, co se stalo. Ti se shromáždili se staršími a radili se. A usnesli se vojáky podplatiti. Dali jim mnoho peněz, řkouce: »Řekněte, že v noci přišli jeho učedníci a ukradli jej, když jste spali. A uslyší-li o tom vladař, uchlácholíme ho a vás zabezpečíme.«

I vzali vojáci peníze a učinili, jak byli navedeni. A rozhlásila se ta věc u Židů, a věřili, co veleknězí vymyslili. A netázali se, jak mohli spící vojíny bráti za svědky!

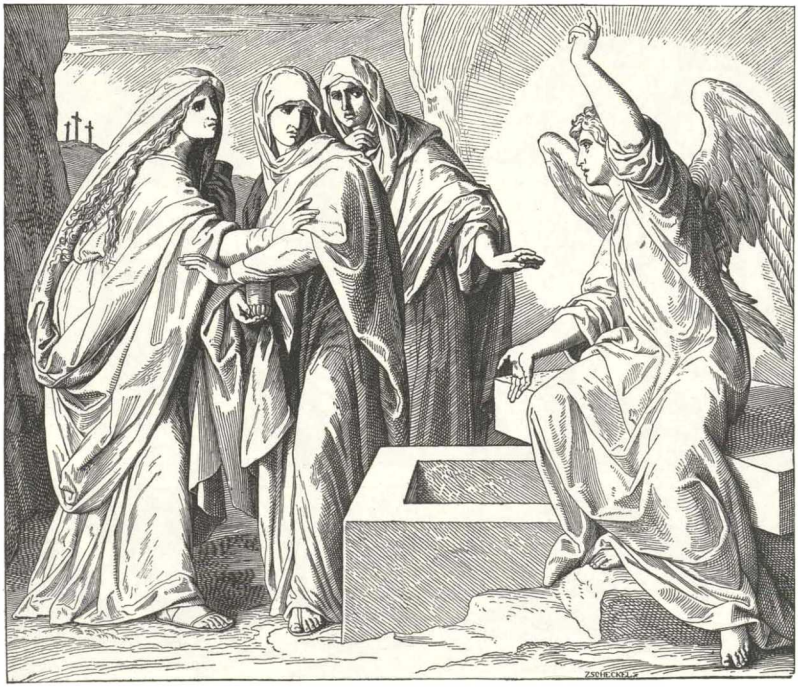

ŽENY U HROBU

»Anděl řekl: Vstalť jest, není ho tuto. Hle, místo, kdež ho pokládli.« (Mar. 16. 6.)

Když zbožné ženy po pohřbu Ježíšově domů se vrátily, zachovávaly podle zákona sobotní klid. Když sobota minula, Maria Magdalena a Maria, matka Jakubova, a Salome nakoupily vonných věcí, aby přijdouce pomazaly Ježíše. Bylo velmi záhy zrána, ještě byla tma, když šly ke hrobu. A pravily sobě vespolek: »Kdo nám odvalí kámen ode dveří hrobových?« Když slunce již vyšlo, spěchala Maria Magdalena napřed a nalezla kámen od hrobu odvalený.

Rychle běžela zpět a potkala Šimona, Petra a Jana. I řekla jim: »Vzali Pána z hrobu, a nevíme, kam ho položili.«

Ženy přišly s vonnými věcmi a nyní viděly, že velký kámen je odvalen. A když vešly do hrobu, těla Páně nenalezly. Když nad tím se rmoutily, viděly v hrobě seděti mládence jednoho po pravici, druhého po levici, v rouše bílém. I ulekly se velmi. A jeden z andělů řekl jim: »Nebojte se! Hledáte Ježíše Nazaretského, ukřižovaného? Vstalť jest; není ho tuto. Hle, místo, kde ho položili. Ale jděte a povězte učedníkům jeho i Petrovi: Předejde vás do Galileje, tam ho uvidíte, jak vám pověděl.« Měly zajisté si vzpomenouti, co jim řekl, když ještě byl v Galilei: Syn člověka bude vydán v ruce pohanů, bude ukřižován, ale třetího dne vstane z mrtvých. Plny strachu a hrůzy, a přece též plny veliké radosti utekly od hrobu a spěchaly, aby zvěstovaly učedníkům slavné poselství. A zajisté neočekávaly, že nebudou jim ani učednici věřiti.

Také Petr a Jan spěchali ke hrobu. Jan běžel napřed, rychleji než Petr, a přišel ke hrobu první. Nachýliv se, uzřel tam ležeti prostěradla, ale nevešel. Tu přišel Šimon Petr, který šel za ním, a vešel do hrobu. I on uzřel tam ležeti prostěradla, a rouška, kterou měl na hlavě, neležela s prostěradly, nýbrž byla svinuta na jiném místě. Také vešel potom Jan. Uzřel vše a uvěřil. Neboť ještě nerozuměli Písmu, že musí vstáti z mrtvých.

Ale i apoštolům Páně připadalo za těžko, aby se dali přesvědčiti o velikém zázraku jeho zmrtvýchvstání. A při tom byli ještě od podplacených vojínů obviňováni, že tělo jeho ukradli. Ale ženy věřily, co řekl jim anděl. Jako kdysi pastýři při narození Páně, tak byly to nyní ženy první, jimž byla dána andělem radostná zpráva o zmrtvýchvstání Páně.

MARIA MAGDALENA HLEDÁ PÁNA

»Andělé řekli Marii Magdaleně: Ženo, proč pláčeš?« (Jan 20. 13.)

Maria Magdalena nevešla s ženami do hrobu. Jakmile spatřila kámen odvalený, spěchala do Jerusalema, aby to oznámila učedníkům. Na cestě potkala Petra a Jana. Když oba učedníci nalezli hrob prázdný a potom odešli, zůstala Maria Magdalena sama a hořce plakala, že snad neznámí odnesli mrtvého Mistra, a jej tak potupili. V této smutné hodině pociťovala, co Šalomoun položil ve své velepísni v ústa nevěstě Sulamit: »Můj milý můj jest, a já jsem jeho.« (Píseň 2. 16.) »Hledala jsem toho, jejž miluje duše má, ale nenašla.« (Píseň 3. 2.) »Zaklínám vás, dcery jerusalemské, milého mého-li najdete, abyste pověděly jemu, že já láskou hynu.« (Píseň 5. 8.)

Když nyní pohlédla do hrobu, viděla i ona dva anděly v rouše bílém.

Seděli na místě, kde prve leželo tělo Kristovo; jeden seděl v hlavách, druhý v nohách. Ti řekli jí: »Ženo, proč pláčeš?« Ona odpověděla: »Vzali Pána mého a nevím, kam ho položili.« Marii Magdaleně neřekli, jako k ostatním ženám: »Nebojse!« Neboť ona ničeho nevěděla o strachu a úzkosti; měla odvahu sama za časného rána meškati u hrobu. Myslila ustavičně jenom na toho, jejž milovala duše její, a neměla pro nic jiného smyslu. »Ano, jest jako smrt mocné milování, silná jako peklo jest láska. Žár její jest žár ohně, plamenů.« (Píseň 8. 6.)

Když řekla andělům, proč je plna smutku, obrátila se zase zpět, aby se poohlédla po Ježíšově těle.

A tu náhle sám Ježíš stál před ní. Ona však nevěděla, že je to Ježíš; neboť nemyslila na jeho vzkříšení. A řekl jí Ježíš: »Ženo, proč pláčeš? Koho hledáš?« Ona, domnívajíc se, že je to zahradník, prosila jej: »Pane, vzal-li jsi ho ty, pověz mi, kam jsi ho položil, a já si ho vezmu.«

Ona, slabá žena, chtěla tělo Kristovo nésti! Tak silnou ji učinila láska! Jako se nemohla odloučiti od kříže, tak nyní nemohla se odloučiti od hrobu; neboť myslila, že nalezne tak stopu, na níž svého mrtvého Pána zase nalezne.

Netušila, že on, živý a slavný, stojí nablízku, že za svoji věrnost bude tak královsky odměněna! V něco tak velikého neodvážila se Maria Magdalena ani doufati; ona, která dříve byla velikou hříšnicí!

JEŽÍŠ SE ZJEVUJE MARII MAGDALENĚ

»Dí jí Ježíš Maria) Ona se obrátila a řekla jemu: Rabboni, to jest Mistře.« (Jan 20. 16.)

Tu náhle slyší volati své jméno: »Maria.« Ten, kterého měla za zahradníka, to byl, který k ní promluvil. Ona se obrátila a radostně zvolala: »Rabboni,« to jest »Mistře!« Poznala jej ihned podle jediného slova, v něž vložil všechno své láskyplné slitování, které jí prokázal a jehož byla si ona též vědoma. Neboť i ona pozdravila Pána zvoláním: »Mistře!«

I padla před ním na kolena a chtěla obejmouti jeho nohy. Ale Ježíš ji napomenul: »Nedotýkej se mne, neboť jsem ještě nevstoupil k Otci svému. Ale jdi k bratrům mým a pověz jim: Vystupuji k Otci svému a k Otci vašemu, k Bohu svému a k Bohu vašemu.« Ježíš chtěl velkou kajícnici poučiti, že nepřišel ještě čas příštího oblažujícího na něho patření a dílo jeho není ještě skončeno. I šla a zvěstovala učedníkům: »Viděla jsem Pána, a toto mi řekl.«

Maria Magdalena poklekla k nohám vzkříšeného Pána, jako kdysi klečela před ním, když ji učil a trpěl. Spasitel ji nezapudil, když u něho se slzami lítosti hledala pomoci. Veliká byla míra její lásky, jako veliká byla míra jejích hříchů. Byla Mistru věrna až do jeho smrti. I tehda, když sami učedníci byli mu nevěrni! A tím stala se toho hodna, aby přede všemi jinými byla též vyznamenána pohledem na vzkříšeného, oslaveného Pána. A přece bylo toto vyznamenání velikým projevem milosrdenstvi Spasitelova. Tak daleko jde láska dobrého pastýře, který přišel spasit, co bylo zahynulo. A v nebi je větší radost nad jedním hříšníkem, který činí pokání, nežli nad devadesáti devíti, kteří pokání nepotřebují.

»Blaze, jimž odpuštěny jsou nepravosti, jimž prominuty jsou hříchy! Blaze, komu Pán hříchy nepřičítá, a v jehož duchu není klamu! Řekl jsem: Vyznám se Hospodinovi ze své nespravedlnosti. Tys mi odpustil bezbožnost hříchu mého. Mnoho metel hříšníka stihá, kdo však v Hospodina doufá, nalezne vždy slitování. Těšte se z Pána, plesejte, spravedliví; jásejte všichni upřímného srdce!« (Žalm 31.)

Brzo po tom zjevil se Ježíš také zbožným ženám, když se vracely do města, a řekl jim: »Buďte zdrávy! Nebojte se! Jděte a zvěstujte bratřím mým, aby šli do Galileje; tam mne uvidí!« Jak jim Vzkříšený uložil, zvěstovaly to všem jedenácti a všem ostatním. Ale tito jim nevěřili.

UČEDNÍCI EMAUZŠTÍ

»I řekli jemu: Zůstaň s námi, neboť se připozdívá, a den se již nachýlil.« (Luk. 24. 29.)

Téhož dne šli dva z učedníků jeho do vesnice, jménem Emauz, která byla vzdálena od Jerusalema honů šedesát. Hovořili spolu o všech těch věcech, které se udály. Když takto, jsouce smutni, hovořili a sebe se dotazovali, Ježíš, přiblíživ se, šel s nimi. Ale oči jejich byly drženy, aby ho nepoznali.

I řekl jim: »Které jsou to řeči, jež spolu vedete a jste smutni?«

A jeden z nich, jménem Kleofáš, odpověděl mu: »Ty jediný jsi cizinec v Jerusalemě, jenž jsi neseznal těch věci, které se tam staly v těchto dnech?«

I řekl jim Ježíš: »Které?« Oni pravili: »Co se stalo s Ježíšem Nazaretským, jenž byl prorok, mocný v činu i slově před Bohem a přede vším lidem; kterak velekněží a náčelníci naši ho vydali, aby byl odsouzen k smrti, a ukřižovali ho. My však jsme se nadáli, že on to jest, jenž má vykoupiti lid izraelský. A nyní jest třetí den od té doby, co se to stalo. Ale některé ženy z našich podělily nás. Bylyť zrána u hrobu, a nenalezše těla jeho, přišly a pravily, že viděly také zjevení andělů, kteří pravili, že jest živ. I odešli někteří z nás ke hrobu, a shledali tak, jak ženy pravily, jeho však nespatřili.«

Tu on pravil jim: »O bláhoví a váhaví srdcem k věření všemu tomu, co mluvili proroci! Zdali nemusil to Kristus trpěti a tak vejíti do slávy své?« A počav od Mojžíše a všech proroků, vykládal jim všecka Písma, která byla o něm. Když se přiblížili k vesnici, do které šli, on se dělal, jako by chtěl jíti dále. Ale oni nutili ho, řkouce: »Zůstaň s námi, neboť se připozdívá, a den se již nachýlil.« I šel s nimi.

Když byl s nimi za stolem, vzal chléb, požehnal jej a rozlámav jej, dával jim. I otevřely se oči jejich a poznali ho. On však zmizel od nich. I řekli vespolek: »Zdali nehořelo srdce naše, když mluvil k nám na cestě a vykládal nám Písma?« A vstavše v tu hodinu, vrátili se do Jerusalema. A nalezli tam pohromadě jedenáct apoštolů, i ty, kteří byli s nimi. A ti řekli jim: »Pán vstal skutečně a ukázal se Šimonovi.« I vypravovali také oni, co se stalo na cestě a kterak ho poznali při lámání chleba. Ale ani tato svědectví o zmrtvýchvstání Páně nepostačovala duším pochybujícím. Chtěli oslaveného Pána viděti na vlastní oči.

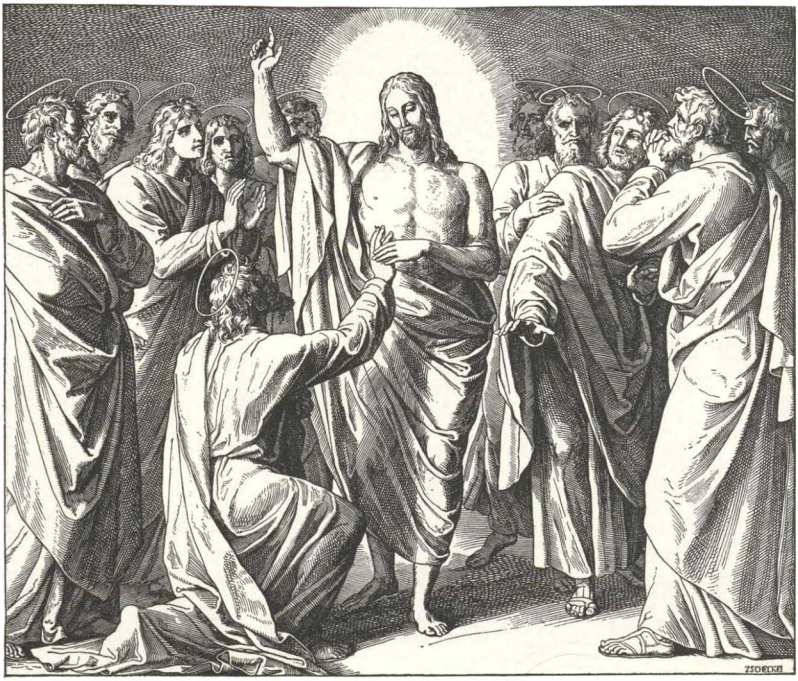

JEŽÍŠ ZJEVUJE SE APOŠTOLŮM

»Řekl Ježíš Tomášovi: Že jsi mě viděl, uvěřil jsi.«
(Jan 20. 29.)

U večer toho dne (neděle), kdy učedníci jeho se shromáždili a pro strach před Židy zavřeli dveře, přišel k nim Ježíš do večeřadla a řekl: »Pokoj vám! Já jsem! Nebojte se!«

Ale oni zděšeni a postrašeni jsouce, domnívali se, že vidí ducha. A Ježíš vytýkal jim jejich nevěru a tvrdost srdce, protože nevěřili těm, kteří jej po vzkříšení viděli, a řekl jim: »Proč se děsíte a proč vstupují takové myšlenky na srdce vaše? Vizte ruce mé a nohy mé! Já jsem to. Dotýkejte se mne a vizte, neboť duch nemá těla a kostí, jak vidíte, že já mám.« A pověděv to, ukázal jim ruce i nohy a ránu ve svatém svém boku.

Když pak oni pro radost stále ještě nevěřili a se divili, řekl jim: »Máte tu něco k jídlu?« Oni podali mu kus pečené ryby a chléb s medem. I pojedl před nimi, a vzav, co zbylo, dal jim. Potom řekl jim: »To jsou slova, která jsem mluvil k vám, dokud jsem byl ještě s vámi; že se totiž musí splniti všeeko, co psáno jest o mně v zákoně Mojžíšově, a v prorocích i v žalmech.« Potom vyložil jim smysl, aby rozuměli Písmům.

Potom jim řekl opět: »Pokoj vám! Jako mě poslal Otec, i já posílám vás.« To pověděv, dechl na ně a řekl jim: »Přijměte Ducha svatého; kterým odpustíte břichy, odpouštějí se jim, a kterým je zadržíte, zadržány jsou.«

Ale Tomáš, jeden ze dvanácti, který slove Blíženec, nebyl s nimi, když přišel Ježíš. Tedy druzí učedníci mu řekli: »Viděli jsme Pána.« Ale on řekl jim: »Neuzřím-li v rukou jeho rány hřebův a nevpustím-li prst svůj na místo hřebův, a nevložím-li ruku svou v jeho bok, neuvěřím.«

Po osmi dnech byli učedníci jeho opět ve večeřadle; a Tomáš s nimi. Tu přišel Ježíš opět zavřenými dveřmi, a postaviv se mezi ně, řekl: »Pokoj vám!« Potom dí Tomášovi: »Vložiž prst svůj sem, a viz ruce mé a vztáhni ruku svou a vpusť ji v bok můj a nebudiž nevěřící, nýbrž věřící.« Zahanben padl Tomáš před ním a zvolal: »Pán můj a Bůh můj!« A řekl mu Ježíš: »Že jsi mě uviděl, uvěřil jsi. Blahoslavení, kteří neviděli a uvěřili.« Od té chvíle bylo zmrtvýchvstání Ježíšovo všem apoštolům nezvratnou skutečností. Jako tvrdá, nezměnitelná skála bylo tajemství velikonočního svátku upevněno pro všechny časy.

JEŽÍŠ ZJEVUJE SE U JEZERA GENEZARETSKÉHO

»Šimon Petr, uslyšev, že to Pán, pustil se do moře.« (Jan 21. 7.)

Potom šli apoštolové, jak jim Ježíš nakázal, opět do Galileje k jezeru Genezaretskému. Byli tu Šimon Petr a Tomáš, příjmím Bliženec, a Natanael z Kány galilejské, a synové Zebedeovi Jakub a Jan, a dva jiní z jeho učedníků. A když Petr řekl: »Jdu lovit ryby,« řkou jemu: »Půjdeme s tebou i my.« I vyšli a vstoupili na loď. A té noci ničeho nechytili.

Když bylo ráno, Ježíš stál na břehu. Učedníci viděli jej, ale nepoznali ho. I řekl jim: »Dítky, máte něco k jídlu?« Odpověděli mu: »Ne.« On jim řekl: »Vrzte síť na pravou stranu lodi a naleznete něco.« I vrhli; a již nemohli ji utáhnouti pro množství ryb.

Jan, kterého Ježíš miloval, podle zázraku nejdříve poznal Pána a zvolal: »Pán je to.« Šimon Petr, uslyšev to, přehodil si svrchní roucho, které k lovu odložil, skočil do moře a spěchal vstříc Pánu. Ostatní učedníci, táhnouce síť s rybami, připlavili se po lodi ku břehu. Když vstoupili na zem, spatřili žhavé uhlí a rybu na něm i chléb. A Ježíš jim řekl: »Přineste z těch ryb, které jste nyní ulovili!«

Šimon Petr vstoupil tedy na loď a vytáhl na zem síť plnou velikých ryb stotřiapadesát. Ač bylo jich tak mnoho, síť se nepřetrhala.

Potom zavolal Ježíš učedníky k sobě a řekl: »Pojďte, posnídejte!« I usedli kolem něho. A nikdo z nich neodvážil se ho tázati: »Kdo jsi ty?«, neboť věděli, že je to Pán. A Ježíš vzav chléb, dával jim; taktéž i rybu. To již zjevil se Ježíš učedníkům svým, jichž tu byl shromážděn větší počet, po třetí po svém zmrtvýchvstání.

Šimonu Petrovi jednou zjevil se samotnému. Již z toho mohl Petr poznati, že mu odpustil a jemu přední místo mezi apoštoly zachoval, byť jej Petr třikráte zapřel. A zase jej Ježíš při lovu ryb vyznamenal, jako již dříve učinil.

Neboť nyní přišla slavná chvíle, v níž mělo se vyplniti slovo, které Ježíš jednou Šimonovi, synu Jonášovu, u Césareje Filipovy řekl: »Ty jsi Petr, to jest skála, a na té skále založím církev svou a brány pekelné jí nepřemohou. A tobě dám klíče království nebeského. Všechno, co svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cožkoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.« (Mat. 16. 18.—19.)

JEŽÍŠ ODEVZDÁVÁ PETROVI NEJVYŠŠÍ ÚŘAD PASTÝŘSKÝ

»Pasiž beránky mé! Pasiž ovce mé!« (Jan 21. 15. 17.)

Když posnídali, obrátil se Pán Ježíš k Šimonu Petrovi a s velikou vážností se tázal: »Šimone, synu Jonášův, miluješ mne více nežli tito?« Dí jemu Petr: »Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.« I řekl mu Ježíš: »Pasiž beránky mé.« Petr po svém pádu stal se pokornějším. Neodvážil se již vysvětlovati, že jeho láska k Ježíši je větší nežli ostatních apoštolů. V předvečer utrpení Páně sebevědomě prohlašoval: »Kdyby se všichni pohoršili nad tebou, já se nepohoršim.«

Potom tázal se Ježíš po druhé: »Šimone, synu Jonášův, miluješ mne?« Dí jemu Petr: »Ovšem, Pane, ty víš, že tě miluji.« A Ježíš pravil mu: »Pasiž beránky mé.« A po třetí tázal se ho: »Šimone, synu Jonášův, miluješ mne?« Smuten, že se ho Pán Ježíš po třetí tázal, odpověděl Petr: »Pane, ty víš všecko; ty víš, že tě miluji.« A nyní mu Ježíš uložil: »Pasiž ovce mé.« Slova Páně byla nesmírné důležitosti. Petr stává se jimi prvním nejvyšším pastýřem mladé církve.

A Ježíš pokračoval, řka: »Vpravdě, vpravdě pravím tobě: Když jsi byl mladší, sám ses opásal a chodil, kam jsi chtěl. Když však zestárneš, vztáhneš ruce své, a jiný opáše tebe a povede, kam nechceš.« Ježíš upřel svůj zrak do let budoucích. Ví, že Petr svoji lásku k Boho-člověku musí potvrditi mučednictvím. A Ježíš vyzval Petra slovy: »Pojď za mnou!«

Té chvíle Petr obrátiv se, uzřel za sebou toho učedníka, kterého Ježíš miloval, a řekl Ježíšovi: »Pane, co bude s tímto?« A Ježíš odpověděl: »Chci-li, aby zůstal, dokud nepřijdu, co ti po tom? Ty mne následuj!« A rozšířila se mezi učedníky pověst, že Jan neumře. Ale Ježíš dal pouze na srozuměnou, že Jan nezemře jako Petr smrtí násilnou.

Po té významné události jedenáct učedníků odešlo do Galileje na horu, kam Ježíš byl jim uložil. Tam ukázal se více než pěti stům bratří zároveň. A uzřevše ho, poklonili se mu. A zase nastala slavnostní chvíle, slovo nesmírné moci a zároveň rozkaz, které na konec věků měly přejíti na nástupce apoštolů. Přistoupil Ježíš k jedenácti a promluvil k nim, řka: »Dána jest mi veškerá moc na nebi i na zemi. Jděte tedy a učte všecky národy. Křtěte je ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého. A učte je zachovávati všecko, co jsem vám přikázal. A ejhle, já jsem s vámi po všecky dni až do konce světa.«

KRISTOVO NANEBEVSTOUPENÍ

»Když jim žehnal, odloučil se od nich a vznášel se do nebe.«
(Luk. 24. 51.)

Naposled ukázal se jedenácti učedníkům, když byli za stolem. A ještě jednou vytýkal jim tvrdost srdce, protože nevěřili hned těm, kdo jej nejdříve po jeho zmrtvýchvstání viděli. A pak opakoval ještě jednou rozkaz učiti všechny národy a po všechny časy, slovy: »Jděte do celého světa a hlásejte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude; kdo však neuvěří, bude zavržen.« A připojil zaslíbení: »Těch pak, kteří uvěří, budou následovati tyto zázraky: Ve jménu mém budou zlé duchy vymítati, novými jazyky mluviti, hady bráti, a jestliže by co jedovatého pili, neuškodí jim. Na nemocné budou ruce vzkládati, a ti se uzdraví.«

Potom mluvil k nim: »To jsou slova, která jsem mluvil k vám, dokud jsem byl ještě s vámi, že se totiž musí splniti všecko, co psáno jest o mně v zákoně Mojžíšově a v prorocích i v žalmech.« Také vyložil jim smysl, aby rozuměli Písmům, a řekl jim: »Tak jest psáno, a tak bylo třeba, aby Mesiáš trpěl a třetího dne vstal z mrtvých; spolu aby hlásáno bylo pokání a odpuštění hříchů pro jméno jeho mezi všemi národy, počnouc od Jerusalema. Vy jste svědky těch věcí. A já pošlu na vás toho, jehož Otec můj slíbil; vy však zůstaňte v městě, dokud nebudete opatřeni mocí s výsosti. Ještě maličko, a Duch svatý sestoupí na vás; a budete mi vydávati svědectví v Jerusalemě, v celém Judsku a v Samaří až do končin světa.«

Mnohými důkazy přesvědčil Ježíš své učedníky, že z mrtvých vstal. Čtyřicet dní se jim zjevoval a mluvil s nimi o království Božím. Nyní nastala chvíle rozloučení. Vedl je na horu Olivetskou, kde začalo jeho utrpení. Tam pozdvihl ruce své a mezitím co jim žehnal, byl vyzdvižen před jejich zraky a vstupoval na nebesa. A oblak vzal jej s očí jejich.

A jak hleděli upřeně do nebe, ble, dva muži stáli u nich v rouše bílém a řekli: »Muži galilejští, proč stojíte a hledíte do nebe? Ten Ježíš, který vzat jest od vás do nebe, přijde tak, jak jste ho viděli do nebe jíti.«

A nyní trůní Pán na pravici Otce svého, jak to kdysi slavně předpověděl král David: »Řekl Hospodin mému Pánu: Zasedej po mé pravici, dokud nedám nepřátele za podnož nohám tvým. Přisáhl Hospodin a želet toho nebude: Ty jsi knězem na věky, jako byl Melchisedech.« (Žalm 109.)

SESLÁNÍ DUCHA SVATÉHO

»Všichni byli naplněni Duchem svatým a počali mluviti jinými jazyky.« (Skut. 2. 4.)

A nyní nastává s radostným, slavnostním jasem první
len letnic. Mladá církev slaví své narozeniny. Zdobí se
avždy nádherným svátečním šatem. V bázni a v mlčení,
le jednomyslni v modlitbě, očekávali apoštolové ve
ečeřadle Utěšitele, kterého Kristus slíbil, když s nimi se
oučil a řekl: »Přijmete Ducha svatého a budete mi vydá-
vati svědectví v Jerusalemě, v Judsku a v Samaři, až do
ončin světa.«

Padesát dní uplynulo od slavných svátků velikonoč-
ích deset dní od jeho nanebevstoupení. — Tu okolo
odiny deváté byl zvěstován zákon nový, zákon milosti
lásky. S apoštoly ve večeřadle na Sioně byla též při-
omna Maria, matka Páně. Tu povstal náhle s nebe
ukot, jako když táhne silný vítr a naplnil dům, kde se-
ěli. I ukázaly se jim plaménky ohnivé v podobě jazyků,
rozdělily se tak, že posadily se na každém jeden. A hle,
šichni byli naplněni Duchem svatým a počali mluviti
inými jazyky, velebíce Boha.

Mnozí z cizinců, kteří přišli na svátky do města, spě-
hali k domu apoštolů. A když slyšeli každého z nich mluviti jazykem svým, divili se velmi. Mnozí z těch zbožných tušili v tom působení Boží a udiveně se tázali: »Nejsou-liž tito všickni, kteří mluví, Galilejci? Kterak, že my slyšíme jazyk svůj vlastní?« Co se stalo, a co to znamená? Ale jiní, posmívajíce se, pravili: »Jsou plni sladkého vína.«

Tu povstal Petr s jedenácti a jal se mluviti k zástupům. Mocným hlasem, dovolávaje se proroctví zákona, dokazoval, že starý zákon končí, začíná svítati nový věk, nový svět, jehož Alfa a Omega, začátek i konec, jest Ježíš Nazaretský. Tak vítězně a přesvědčivě mluvil Duch svatý ústy apoštolského knížete, že posvátně nadšení zaplálo v duši mnohých bohabojných posluchačů, a ti tázali se: »Muži, bratří, rcete nám, co máme činiti?« A Petr odpověděl: »Čiňte pokání a pokřtěn buď jedenkaždý z vás ve jménu Ježíše Krista na odpuštění svých hříchů.« A okolo tří tisíců dalo se jich v ten den pokřtíti.

Tak na křídlech bouře a v proudech světla snášelo se požehnání Ducha svatého za jitra prvních křesťanských letnic. Království Kristovu dostalo se prvorozených synů. Církev objevila se na veřejnosti. A od té doby měl na požehnání bohatý žár svátků letnic na ni padati, aby nikdy neuhasl a nikdy nevychladl.

UZDRAVENÍ CHROMÉHO OD NAROZENÍ

»Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď!« (Skut. 3. 6.)

Ještě téhož dne svátků letnic, na milosti tak štědrého, šli Petr a Jan do chrámu. Byla hodina třetí, kdy Židé obyčejně se shromažďovali k večerní oběti. U východní brány chrámové, k zemi shrben, seděl ubohý muž, který byl chromý od narození. Denně dával se k chrámu donésti a zde žebral. Nevšímajíce si ho, mnozí šli kolem.

Tu přicházeli oba apoštolové. Paprsek soucitu padl z jejich očí na ubožáka, a budil důvěru i vděčnost v jeho srdci. Prosebně pozdvihnuv ruku, přistoupil Petr k němu a s hlubokým soucitem pravil jemu: »Zlata a stříbra nemám; ale co mám, to ti dám: Ve jménu Ježíše Krista Nazaretského vstaň a choď!« A vzav ho za pravou ruku, pozdvihl ho. A hned utvrdily se nohy i kostí jeho. Vyskočiv, postavil se a chodil. A hned vešel s apoštoly do chrámu, chodě, poskakuje a chvále Boha z hloubi srdce.

Udiven přišel k němu lid. S úžasem všichni poznali žebráka, který chromý a sbrbený rok co rok sedával u chrámové brány. Zvědavi tázali se, jak se to stalo. A záře radostí ukazoval šťastný žebrák na apoštoly, jimž děkoval za své uzdravení.

Zázrak neminul se účinem na zástup. Více než jindy byla jeho srdce toho dne přístupna. A Petr v pokoře a upřímnosti, ale prost vší lidské bázně, mluvil k lidu: »Muži izraelští, proč se divíte tomu, aneb proč hledíte na nás, jako bychom svou mocí neb silou byli učinili, aby tento chodil? Bůh otců našich oslavil Syna svého, Ježíše; ale vy jste zapřeli Spravedlivého a žádali jste, aby byl propuštěn vražedník. Původce života jste zabili. Ale Bůh vzkřísil ho z mrtvých; my jsme toho svědkové. A víra ve jméno jeho dala tomuto chromému od narození, kterého vidíte a znáte, pevné zdraví před očima vás všech. Proto čiňte pokání a obraťte se, by shlazeny byly hříchy vaše, aby přišly časy občerstvení od Hospodina, když on poslal tobo, který vám byl zvěstován, Ježíše Krista.«

Tak Petr, kníže apoštolů, před vším lidem vydal svědectví, že Ježíš Nazaretský je Syn věčného Otce. Tak tu stojí první papež na prahu nového zákona, a v něm i s ním stojí celá církev.

Všem lidským bědám zní z jeho úst potěšující slovo vstříc: »Zlata a stříbra nemám, ale co mám, to ti dám, víru v Syna Božího.« Ve jménu jeho povstaňte a jděte po cestách spásy a života!

UKAMENOVÁNÍ SV. ŠTĚPÁNA

»A vyvrhše ho ven z města, kamenovali jej.« (Skut. 7. 58.)

Duch svátků letnic mocně vál zemí. První křesťanská obec rostla den ze dne. Starostí a prací apoštolského úřadu přibývalo; apoštolové sami nemohli již mnohým potřebám dostáti tak, jak jim péče o vdovy a sirotky ukládala. Proto zvolila mladá obec sedm Bohem osvícených mužů, a dala je jako jáhny na pomoc apoštolům.

První mezi sedmi novými služebníky charity byl Štěpán. V divokém hněvu brzo pozdvihli se zákoníci a hádali se ve sbornici s ním. Ale nemohli odolati moudrosti a Duchu, který vanul z ušlechtilosti tohoto muže. I obvínili jej z rouhání. A Štěpán byl předveden před veleradu.

Tam postavili křivé svědky proti němu. Ale Štěpán stál před soudci prost vší bázně. Jeho tvář, v níž se zrcadlila bohumilá jeho duše, zářila jako tvář anděla. Veleknĕz jej vyslýchal. Štěpán odpovídal řečí, kterou Duch svatý mu vnukl.

Líčil nesmírnou lásku Hospodinovu k jeho vyvolenému národu a nevděk a zaslepenost Izraele. Svoji řeč končil slovy: »Vy tvrdošíjní a neobřezaní srdcem i ušima! Vy se vždycky Duchu svatému protivíte; jako otcové vaši, tak i vy. Kterého z proroků nepronásledovali otcové vaši? Ano, usmrtili ty, kteří předpovídali o příchodu toho Spravedlivého, Vykupitele, jehož zrádci a vrahy jste se nyní stali vy.«

Slyšíce to, pukali hněvem ve svém srdci a skřípali zuby na neohroženého učedníka apoštolů. Ale Štěpán pln Ducha svatého hleděl k nebi. A hle, oblaka se rozdělila, a Ježíš, jako Bůh a Spasitel, zjevil se mu v slávě svého Otce. Zvolal: »Aj, vidím nebesa otevřená a Syna člověka na pravici Boží.«

V prudkém hněvu nepřátelé křičeli, vrhli se na svědka Kristova, vyvrhli ho ven z města a kamenovali jej. Krváceje a smrti blízký, modlil se Štěpán: »Pane Ježíši, přijmi ducha mého!« Ještě jednou Štěpán povstal, padl na kolena a potom hlasitě a vroucně splynulo s jeho umírajících rtů, jako krásná ozvěna onoho nezapomenutelného slova Božího, které božský Trpitel s kříže na Kalvarii volal ke smíření a za příklad celému světu: »Pane, nepokládej jim toto za hřích!« To pověděv, Štěpán zesnul v Pánu.

Mladá církev dostala prvního mučedníka. Prvního v řadě zástupu těch, kdož statky i život svůj dali za Toho, který za nás na kříži nejdříve se obětoval.

»I rozkázal zastaviti vůz. Oba sestoupili do vody a Filip komorníka pokřtil« (Skut. 8. 38.)

KOMORNÍK KRÁLOVNY ETHIOPSKÉ

Stále prudčeji rozpoutávala se bouře pronásledování nad mladou křesťanskou obcí v Jerusalemě. A rozprášila učedníky Páně do všech směrů od sebe; ale na svých křídlech roznesla též drahocenné símě slova Božího daleko přes zemi židovskou.

Bylo to v Samaří, kde jáhen Filip hlásal evangelium. Anděl Páně přišel k Filipovi a řekl jemu: »Vstaň a jdi ku poledni na cestu, která vede od Jerusalema do Gázy.« Filip vstal a šel. A hle, potkal muže z Afriky, komorníka královny ethiopské Kandáce, který byl nade všemi poklady jejími. Vracel se z Jerusalema domů a četl v tiché sebranosti mysli proroka Isajáše. Filip pozdravil a přiblížil se k vozu; pohleděl na knihu a s živou účastí tázal se cizince, zda též rozumí tomu, co čte. Komorník odpověděl: »A kterak bych mohl rozuměti, nevyloží-li mi někdo?« Více než jiný cítil, že je potřebí zvláštního učitelského úřadu, jaký Duch svatý má v církvi, aby tajemství Písma lidu byla vykládána.

I posadil se Filip jako průvodčí k muži ethiopskému a vykládal jemu, pravdu hledajícímu, hluboký smysl, který se skrýval ve slovech prorokových. Bylo pak místo z proroka Isajáše: »Obětoval se, protože sám chtěl, a neotevřel úst svých. Jako ovce na porážku vedená, a jako beránek před tím, kdo ho stříhá, němý bývá, neotevřel úst svých. Ze země žijících vytržen byl, a bit pro hříchy svého lidu.« (Is. 53. 7.—8.) A Filip vykládal slova prorokova s takovou vřelostí a s nadšením o Tom, na němž všechna se vyplnila, že v srdci komorníkově začala růsti svatá touha. I on chce býti křesťanem a dítkem milosti Boží. A když vůz jel kolem proudícího potůčku, zvolal radostně po spáse toužící muž: »Hle, tu voda, co zbraňuje, abych nebyl pokřtěn?« A Filip nejprve žádal na něm vyznání jeho víry, jakož od té doby žádá se na každém, kdo chce býti pokřtěn: »Věříš v Ježíše Krista, Syna Božího?« A komorník řekl: »Věřím.« I rozkázal zastaviti vůz a oba vystoupili. Šli k vodě a komorník byl pokřtěn.

Nyní již jako křesťan vracel se vznešený muž do vzdálené své vlasti. Tam rozséval símě spásy, které vzešlo, ale brzo mělo schnouti. Ale jestliže znamení doby neklamou, jest naděje, že dřímající semeno v neplodných brázdách černé země znovu se probudí.

ŠAVLOVO OBRÁCENÍ

»Padnuv na zem, uslyšel hlas: „Savle, Šavle, proč mě pronásleduješ?“« (Skut. 9. 4.)

»Nejsou myšlení má, myšlení vaše, ani cesty vaše, cesty mé — praví Pán. Oč totiž převyšují nebesa zemi, o tolik cesty mé vyšší jsou než cesty vaše, a má myšlení než myšlení vaše.« (Is. 55. 8.—9.) Sotva kdy tato slova Páně skvěleji se vyplnila než v životě onoho muže, v němž ze Šavla stal se Pavel.

Bylo to před branami Jerusalema, na krvi prosáklé zemi, kde kamenovali Štěpána. Aby nic jim nepřekáželo, svlekli vrchní šaty a uložili hochu z Tarsu v Cilicii, aby je hlídal. Z jinocha stal se muž, který brzo svojí učeností a svojí výmluvností se vyznamenával. Ale také planul prudkou, žhoucí nenávistí proti mladé církvi. Zplnomocněn veleradou jerusalemskou spěchal do Damašku, aby tam v díle pronásledování pokračoval.

Byl právě na cestě. A hle, obklíčilo jej světlo s nebe a jako bleskem sražen padl na zem. A hned slyší hlas: »Šavle, Šavle, proč mě pronásleduješ?« Skličen tázal se: »Pane, kdo jsi?« A hlas odpovídá: »Já jsem Ježíš, kterého ty pronásleduješ. Ale tvrdo ti bude proti ostnu kopati.« Tu on, chvěje se a žasna, pravil: »Pane, co chceš, abych činil?« A hlas dí: »Vstaň a jdi do města; tam poví se tobě, co máš činiti.« Šavel vstal, ale otevřev oči, neviděl. Nebeské světlo, v němž se mu zjevil oslavený Kristus, jej oslepilo. I pojali jej jeho průvodčí za ruku a uvedli do Damašku.

V Damašku žil učedník Páně, jménem Ananiáš. Tomu zjevil se Pán a poručil mu, aby vyhledal Šavla. Ananiáš však odpověděl: »Pane, slyšel jsem od mnohých o tom muži, kolik zlého učinil tvým věřícím v Jerusalemě. A zde má moc od velekněží spoutati všecky, kteří vzývají jméno tvé.« I řekl Pán k němu: »Jdi, neboť tento muž jest nástrojem ode mne vyvoleným, aby nesl jméno mé před pohany a krále i syny Izraelovy.« I šel Ananiáš a vešed do domu, vložil na Šavla ruce a řekl: »Bratře Šavle, Pán Ježíš, jenž se ti ukázal na cestě do Damašku, poslal mě, abys prohlédl a naplněn byl Duchem svatým.« A hned spadly s očí jeho jako lupiny a prohlédl. I vstal a dal se pokřtíti. A stal se apoštolem, který mohl o sobě říci: »Jsem přesvědčen, že ani smrt, ani život, ani andělé, ani knížata, ani mocnosti, ani věci přítomné ani budoucí, ani síla ani výška ani hloubka, ani které stvoření jiné nebude nás moci odloučiti od lásky Boží, která jest v Kristu Ježíši.«

KŘEST POHANA KORNELIA

»Petr uzřel nebe otevřené a jako veliké prostěradlo snášelo se s nebe na zemi; v něm byla všeho druhu zvířata.« (Skut. 10. 11.)

Duch Páně vane, kam chce. Nikoliv jen Židé, ale i pohané měli se blížiti ke království Božímu. I za ně zemřel Kristus na kříži. I pro ně nadešla hodina, kdy měli vstoupiti do církve.

V Joppe měl Petr vidění. Uzřel nebe otevřené a jako veliké lněné prostěradlo snášelo se dolů; v něm zvířata všeho druhu. Bylo o polednách. Petr modlil se na ploché střeše, zlačněl a chtěl pojísti. A zazněl mu shůry hlas: »Vstaň, Petře, bij a jez!« Ale že židovský zákon přísně zakazoval něco nečistého požíti, Petr odpověděl: »Nikoli, Pane, neboť jsem nikdy nejedl nic poskvrněného a nečistého.« A hlas opět pravil: »Co Bůh za čisté prohlásil, ty neprav býti nečistým.« Třikráte stalo se toto prohlášení Boží, a potom vidění zmizelo.

V Césarei, sídle římského vladaře, bydlil setník, jménem Kornelius. Byl pohan; ale zbožný, dobročinný a spravedlivý. I ten měl téhož času vidění. Zjevil se mu anděl a oznámil mu, že Bůh vyslyšel modlitby jeho a pamětliv je jeho dobrých skutků. Že má poslati k Šimonu, jménem Petrovi, v Joppe, a ten mu oznámí, co má činiti. Kornelius poslechl.

Petr byl stále ještě na střeše, pohroužen v modlitbu, když poslové setníkovi klepali na jeho dveře. Tu Duch Boží řekl jemu: »Hle, tři muži hledají tě. Vstaň tedy, sestup dolů a jdi s nimi, nic se nerozpakuje, neboť já jsem je poslal.« Petr sestoupil a šel s nimi do Césareje. Tam nalezl setníka Kornelia s jeho rodinou, a zvěděl, co se stalo. Nyní porozuměl kníže apoštolů svému vidění.

Hledaje spásy nehledí Bůh na osobu a nečiní ani vnějších ani národních překážek. Všichni mají stejné právo. Není rozdílu mezi čistými a nečistými podle národů. Bůh více hledí na nitro a žádá bázeň Boží a dobrou vůli po spravedlnosti. Neboť musila se plniti slova, která kdysi prohlásil dobrý Pastýř: »Mám ještě jiné ovce, které nejsou z tohoto ovčince. I ty musím přivésti, a hlas můj slyšeti budou.« (Jan. 10. 16.)

Ústy knížete apoštolského, Petra, mluvil sám dobrý Pastýř. Bylo zřejmo, že nic nepřekáželo, aby pohan Kornelius ihned byl přijat do církve. Petr rozkázal setníka i všechny jeho pokřtíti ve jménu Ježíše Krista. Tak byl učiněn veliký krok; závory pohanů padly.

PAVEL A BARNABÁŠ V LYSTŘE

»I my jsme lidé smrtelní jako vy. Chceme, abyste se obrátili od bohů nicotných k Bohu živému.« (Skut. 14. 14.)

Ihned po svém obrácení začal Šavel, který přijal jméno Pavel, hlásati evangelium. Svoji první apoštolskou cestu podnikl s Barnabášem do nitra Malé Asie. Mezitím co kázal v Lystře, spatřil Pavel před sebou člověka chromého od narození. Jediné slovo z úst apoštolových, a nemocný, jenž uvěřil, byl ihned zdráv.

Udiveni stáli tu přítomní, vidouce zázrak. A ve své zaslepenosti věřili, že v apoštolech stojí tu před nimi sami pohanští bohové. Zvolali: »Bohové připodobnili se k lidem a sestoupili k nám.« I viděli v Barnabáši, který byl statné postavy, Jupitera, svého nejvyššího boha; a v Pavlovi, který byl malý, čilý a výmluvný, spatřovali Merkura, boha smluv a obchodu. Brzo nastal nesmírný ruch. Všichni pospíchali do chrámu svých božstev, neboť chtěli přinésti děkovnou oběť za to, že bohové jsou mezi nimi. Již přinášeli služebníci chrámoví, majíce bílé pásky kolem skrání, holdovací věnce a vonné kadidlo. Již byl tu květy zdobený posvátný býk, který zabit mečem obětujícího kněze, měl proliti svoji krev.

Teprve nyní bylo Pavlovi a Barnabáši jasno, co se děje. Plni odporu roztrhli roucha svá, vyběhli mezi zástupy křičíce a volajíce: »Muži, co činíte? Nejsme bohové, jsme lidé smrtelní jako vy. Kážeme vám evangelium, abyste se obrátili od bohů nicotných k Bohu živému, který stvořil nebe i zemi i všecko, co jest v nich. Za předešlých věků nechával Bůh všecky národy choditi po cestách jejich, ač nenechával sebe neosvědčena, čině dobré, s nebe vám dávaje deště a časy úrodné.«

Jenom stěží chápali obyvatelé, neboť nerozuměli ani učení ani jasnému smyslu zázraku, jehož byli svědky. A jak mohli věřiti cizincům, kteří jim bránili obětovat? Nespokojenost rostla. Vášniví farizeové, kteří šli apoštolům do Lystry v patách, rozdmychovali hněv a štvali proti nim lid. Pavla jali se kamenovati, a jako mrtvý odnesen byl s místa. Když potom zase nabyl vědomí, setřásl prach s obuvi své a utěšen opustil město, neboť věděl, že »utrpení nynějšího času nejsou ničím proti budoucí slávě, která se zjeví na nás«. (Řím. 8. 18.)

Přišel do Derbe, prošel Pisidii a Pamfylii a pak vrátil se s Barnabášem zpět do Antiochie. Pracoval více nežli ostatní apoštolové. Ale pokorně doznal: »Milostí Boží jsem to, co jsem; a milost jeho ke mně marna nebyla.«

PAVEL V ATHÉNÁCH

»Pavel, postavív se uprostřed areopagu, řekl: Nalezl jsem také oltář, na kterém bylo napsáno: Neznámému Bohu!«
(Skut. 17. 22.—23.)

Athény! Kdo jmenuje hlavní město attické a při tom nevzpomíná na nesčetné chrámy a sochy bohů, které se nalézají v jejich zdech; na nedocenitelná díla umění, která je zdobí; na četné řečníky a básníky, kteří je proslavili; na velké učence a filosofy, kteří jejich nadvládu založili v celém vzdělaném světě? I za dní, kdy Pavel na své druhé apoštolské cestě vstoupil do slavného města, přicházeli podle dávného obyčeje filosofové na tržiště a vykládali poučení chtivé mládeži své učení.

A tu zaznělo do světské moudrosti pohanů s ohnivou výmluvností apoštola nové víry učení o kříži: »Poněvadž ve zjevené moudrosti Boží svět nepoznal Boha svou moudrostí, zalíbilo se Bohu „pošetilostí" v hlásání spasiti ty, kteří věří. Neboť jako Židé vyžadují zázraky, tak pohané hledají moudrosti; my však hlásáme Krista ukřižovaného, pohoršení Židům, pohanům pošetilost.« (I. Kor. 1. 21.—23.)

Athéňští stali se zvědavými. Vedli Pavla na areopag. Zde měl vykládati svoji moudrost. A Pavel volal: »Muži athéňští, vidím, že jste v každé příčině velice bohabojní. Neboť když jsem procházel a prohlížel vaše posvátnosti, nalezl jsem také oltář, na kterém bylo napsáno: Neznámému Bohu. Co tedy neznajíce ctíte, to já zvěstuji vám: Bůh, který učinil svět a všecko, co jest v něm, ten jsa pánem nebe i země, nebydlí v chrámech udělaných, ani obsluhován nehývá rukama lidskýma, jako by něčeho potřeboval, sám dávaje všechněm život i dýchání a všecko.

V něm žijeme a se hýbáme i trváme, jako někteří z básníků vašich pravili: Neboť jsme i rod jeho. Jsouce tedy rodem Božím, nemáme se domnívati, že božství podobno jest zlatu nebo stříbru nebo kameni. Časy té nevědomosti Bůh přehlédnuv, nyní oblašuje lidem, aby všichni všudy činili pokání, poněvadž ustanovil den, ve kterém bude souditi svět skrze muže, kterého k tomu určil, a všem ověřil tím, že ho vzkřísil z mrtvých.« (Skut. 17. 22.—31.)

Uslyševše o vzkříšení z mrtvých, jedni se posmívali, jiní řekli: »Poslechneme tě o tom někdy jindy.« Jen málo jich dalo se pokřtíti. Apoštol brzo opustil město a hledal jiná místa svého působení. Co jej stále pudilo dál, byla láska, které zapěl velepíseň nadšení, když líčil její vznešenou podstatu. (I. Kor. 13. 4.—8.)

ROZLOUČENÍ SV. PAVLA V EFESU

»Padli na krčlo Pavlovo, líbali ho a plačíce doprovázeli ho k lodi.« (Skut. 20. 37.—38.)

Svatodušní svátky roku 58 se blížily; Pavel toužil zpět o Jerusalema. Ze své třetí apoštolské cesty šel přes Troadu, poděl maloasijského pobřeží do bohatého obchodního města Miletu. Sotva přistal, povolal k sobě starší církve z Efesu. Chtěl se rozloučiti s onou kvetoucí církví, ve které po dvě léta konal svůj úřad apoštolský.

Nastala slavnostní, vážná hodina odjezdu. Jako misionář a také apoštol mohl Pavel o sobě říci: »Vy víte, kterak jsem byl s vámi po všechen čas, slouže Pánu s veškerou pokorou, se slzami i zkouškami, které se mi přihodily úkladů židovských. Víte, že jsem nic nepominul z věcí užitečných, abych vám jich neoznámil, a vás neučil veřejně i po domech, zapřisahaje Židy i pohany, aby se k Bohu obrátili a uvěřili v Pána našeho, Ježíše Krista. Nesobecky a nezištně jsem jednal, nehledaje pozemského prospěchu; sobě samému dostačuje prací rukou svých, ale vzpomínaje slov Mistrových. Blaženější je dávati než bráti. — Leč nyní volá mne Duch Boží do svatého města a říká mi, že okovy a soužení mě tam očekávají. Avšak z toho nedbám ničeho. V službě Boží chci dokonati běh svého života. A vím, že neuzříte již tváře mé. Mějte pozor na sebe a na všecka stádce. Já vím, že po mém odchodu vejdou mezi vás vlci draví, kteří nebudou šetřiti stádce. I z vás samých povstanou muži, kteří budou mluviti věci převrácené, aby přitáhli učedníky k sobě. Vy starší buďte strážci stád, kterými Duch svatý vás za vůdce a dohližitele ustanovil, abyste spravovali církev Boží, které si dobyl Ježíš svojí krví. S dvojnásobnou horlivostí bděte nad sebou a nad ovečkami sobě svěřenými. A nyní poroučím vás Bohu, který jest mocen vzdělati a dáti dědictví mezi všemi posvěcenými.«

To pověděv, poklekl na kolena a pomodlil se s nimi se všemi. Žádné srdce nebylo nedojato; žádné oko nebylo bez slz. Naposled měli efeští křesťané viděti svého otce, který všechny stejnou láskou objímal, všem království milosti otevíral.

Rozsteskněn vstupoval Pavel se břehu na loď. Zanedlouho zmizela loď slzícím očím Efeských. A stále ještě stojí Pavel sám. Tesklivě vzpomíná oněch krásných, milostiplných dní, které nyní navždy uplynuly. Odhodlaně pluje, blíží se k Jerusalemu, kde jej Římané na popud Židů dají do vazby.

SV. PAVEL V ŘÍMĚ

»Bratří přišli na naproti až na Forum Appiovo a k Třem Hospodám. Pavel uzřev je, děkoval Bohu.« (Skut. 28, 15.)

»Odvolávám se k císaři!« Toto slovo vysvobodilo Pavla z rukou místodržitele Porcia Festa a z nespravedlivé vazby v Césarei. Nyní musila celá záležitost býti předložena císaři. Pavel musil do Říma.

Plavba byla dlouhá a nebezpečná. Konečně zakotvila loď v zálivu neapolském. Krásná silnice odtud vedla do Říma. A ze světového města četní křesťané spěchali apoštolu vstříc. Jejich přítomnost naplnila jeho srdce útěchou a důvěrou. A vznešené, posvátné city plnily jeho nitro, když po prvé vstoupil na půdu křesťanské římské obce, jejíž víru již dříve chválil, k níž přijíti tak dlouho toužil.

Byla na něho prohlášena mírná vazba. Místo státního vězení dostal nájemné obydlí. Mimo vojenský dozor netrpěl jeho styk s vnějším světem téměř žádného omezování. A také zde zůstal apoštol národů vždy vědom svého apoštolského povolání. Kázal evangelium, psal ony své nádherné listy, které zůstanou slavným pomníkem jeho osvíceného a prorockého ducha. Uplynuly dva roky.

Propuštěn z vazby, vydal se Pavel opět na nové apoštolské cesty a k nové mírumilovné práci. Španělsko slyšelo jeho hlas, Malá Asie, Macedonie slyšely jeho apoštolská slova. Ale nepřekonatelně volal jej vnitřní hlas zpět do Věčného města. A Bůh splnil jeho touhu, aby apoštolův úděl tam byl dokonán.

Smutně se rozednívalo dne 29. června roku 67; jako mrazivá jinovatka padalo to na mladé símě církve. Zasažena nenávistným ramenem krutého a neřestného císaře Nerona, klesla toho dne pod sekyrou katovou hlava velikého apoštola národů Pavla, a za městem u šumící Tibery téže hodiny vykrvácel apoštol Petr, ukřižován hlavou dolů. Tak oba byli spojeni ve smrti, jako dříve v životě jedno byli.

Pohanství jásalo: Nyní je konec křesťanství! Ale ještě při smrti vítězný úsměv zaplál na tváři toho, který dříve byl Šavlem; a jeho rty se chvěly radostí, jako by chtěly říci: »Pro mne žíti jest Kristus a umříti zisk.« (Fil. 1. 21.) A v téže hodině se svého kříže dával církvi požehnání první papež. Zehnal »Urbi et Orbi«; městu i světu. Prolétajíce v duchu časy příští, oba viděli, jak nad jejich hroby klene se velikolepá stavba církve, v níž stále budou se plniti slova: »Ježíš Kristus jest týž včera i dnes i na věky.« (Žid. 13.8.)

ZJEVENÍ SYNA ČLOVĚKA

»Viděl jsem postavu Syna člověka, oděného v řízu a opásaného na prsou pásem zlatým.« (Zjev. 1. 13.)

Tiše a slibně, jako zrno v úrodné půdě, roste království oží na zemi. Mírný vánek nového milostivého jara je vívá. A přece bázněplná otázka, která v těžké úzkosti ısu věřící muči, živě a starostlivě ozývá se v láskyplných ·sou apoštola Jana: Bude setba Syna člověka a jeho apoolů i nadále růsti? Stane se mocným stromem, v jehož ínu šťastně budou žíti národové? Anebo zanikne mladé 'esťanství pod divokými útoky Židů a pohanů zvenčí, pokryteckou, vášnivou zuřivostí bludařů uvnitř?

Ale Pán svých neopoušti. Když jednoho dne miláček ho Jan na ostrově Patmu v modlitbě rozmlouvá s Bo:m o stísněném stavu církve, zjevuje se mu Kristus, koli chudý a pokorný, jako kdysi kráčel touto zemí, ale ocný a vznešený v záři bohorovné velebnosti. Hlava vlasy jeho byly bílé, neboť je to sám věčný Bůh. Jeho ·l planou ve světle všechno pronikající jeho vševědouc·ısti. Jeho nohy jsou podobny žhavému kovu a věští jeho ıemohoucnost, která vše šlape a ničí, co jí v cestě stojí. ho hlas přehlušuje vše, jako hukot velikých vod, neboť ıždý odpor musí umlknouti pod jeho královským slovem. Mocnou svoji ochranu skýtá církvi, neboť ve své ruce drží sedm hvězd. Ty znamenají představené sedmi maloasijských křesťanských obcí, v nichž plane světlo víry. A poněvadž pastýři jsou pod všemohoucí ochranou Kristovou, mohou býti též strážci sobě svěřených stád.

Polekán náhlým zjevením, padl apoštol k nohám Páně. Ale Pán pozvedá ho a mluví k němu: »Neboj se a viz, co ti chci v prorockých obrazech ukázati. Já jsem první a poslední, jenž svým zmrtvýchvstáním povýšen jsem na vladaře světa, a božský plán spasení, vzdor všem ďábelským mocnostem, vítězně provedu až do konce. Napiš, co nyní uvidíš, k útěše obcí, které jsem ti svěřil, kdykoli budou trpěti, aby jisty konečným vítězstvím vytrvaly uprostřed příštích pronásledování.«

Prorockým perem psal prorok z Patmu všechno, co viděl a slyšel, když jeho očím byl dovolen oblažující pohled »dovnitř za oponu«. (Žid. 6. 19.) Tak povstala Apokalypse, tajuplná kniha zjevení, která nejenom první křesťany utěšovala a povzbuzovala, ale zůstane nevysychajícím pramenem útěchy a povzbuzení až na konec věků. Proto »blahoslavení, kdo zachovávají prorocká slova této knihy«.

PRVNÍCH ŠEST PEČETÍ

»Uviděl jsem, kterak Beránek otevřel první ze sedmi pečetí.« (Zjev. 6. 1.)

V obrazech, bohatých obsahem, vidí Jan strašné události, předzvěsti posledního soudu. Vytržen duchem do nebe, vidí Boha na trůně v oslňujícím lesku jeho velebného zjevu. Sedm pochodní, obraz Boží vševědoucnosti, v níž bude konán blížící se soud nad světem, je postaveno vůkol. Kolem trůnu sedí jako zástupci Boží obce čtyřiadvacet nejstarších: dvanáct podle dvanácti kmenů národa a dvanáct z obci apoštolů.

Zlatými citerami provázejí své chvalozpěvy a na zlatých miskách, plných vonných věcí, přinášejí modlitby pozemských poutníků před tvář Boží. Uprostřed nich usedly čtyři živé bytosti, zástupci všeho tvorstva: člověk, lev, býk a orel. Ostrým zrakem konají věrnou stráž, a opatřeny jsou šesti dvojicemi křídel na znamení, že jsou připraveny bezodkladně plniti rozkazy Boží. Lev a orel stojí v popředí, hrůzou pro svět zlých, které čeká soud.

V ruce drží Pán knihu božských záměrů a soudu. Ale ta je zavřena sedmi pečetěmi. A žádný tvor nemůže pečetí rozlomiti.

Tu blíží se Spasitel. Přichází sice v pokorné podobě Beránka, který vykoupil lidstvo svojí krví, ale má odznaky božské moudrosti: sedm rohů ukazuje na jeho všemohoucnost, sedmero očí je obrazem jeho vševědoucnosti. Přijímá knihu z ruky Otcovy; a všechno stvoření propuká ve chvalozpěv: »Tomu, který sedí na trůně, a Beránkovi, který dal se zabíti, buď chvála a čest, i sláva a moc na věky věků!«

Beránek otevřel první ze sedmi pečetí. A objevil se jezdec na bílém koni, jako vítěz s dalekonosným lukem, ozdobený vítěznou korunou. Je to Kristus, jehož evangelium slavně proniká až ke končinám světa. Když Beránek otevírá další pečetě, zjevují se další bojovníci, jimiž Kristus vykoná svůj trestající soud: na krvavě červeném koni přikvačí válka; na černé mrše blíží se hlad, má v ruce váhy, aby vážil skrovnou pšenici; na plavé klisně jede smrt. Nyní otevírá Beránek šestou pečeť, a krvavá pronásledování a hrůzné zjevy na nebi i na zemi do nekonečna stupňují úzkost a děs lidských synů. A mezitím co bezbožní volají: »Hory, padněte na nás a pahrbkové, přikryjte nás!« spravedliví v utěšující jistotě dí sami sobě: »Beránek na trůně bude je pásti a voditi k studnicím života, a Bůh setře slzy s očí jejich.«

SEDMÁ PEČEŤ

»Když Beránek otevřel pečeť sedmou, nastalo v nebi ticho. A viděl jsem sedm andělů, kterým bylo dáno sedm trub.« (Zjev. 8. 1.—2.)

Nyní padá sedmá pečeť. Začíná soud světa. V množství obrazů, naplněných těžce pochopitelným smyslem, z nichž jeden stíhá druhý, vidí Jan, jak se vyplňuje, co Pán jen temně naznačil, když předpovídal zkázu Jerusalema a zároveň konec světa se všemi jejich hrůzami.

Pán vysílá sedm andělů. Ozve se nesmírný zvuk jejich trub. Začíná veliký, rozhodující boj mezi nebem a peklem. Evangelium o království Božím je na svědectví hlásáno v celém světě všem národům. Tu zdvíhá se ve vší síle, s divy a nepravými zázraky a se všemi pokušeními k zlobě, syn záhuby, Antikrist. Nepravými proroctvími, pokryteckým učením nevěry, nevázaností mravů a převratů podaří se jemu přiměti velkou část lidí, že odpadnou od Krista. Rozmnoží se nepravost a ustydne láska mnohých. Ano, pošetilost bude prokazovati božskou úctu Antikristovi, který se usadí v chrámě Božím a bude se vydávati za boha. A vrátí se na zem Henoch a Eliáš, aby svědčili o Ježíši Kristu a jeho učení.

Ale potom skončí království Antikristovo, neboť dni jeho panování k vůli vyvoleným budou ukráceny. Mezitím co dobří andělé označí lidi, Bohu věrné, aby vytrvali v posledním, rozhodujícím zápase, božskou pečetí, a jejich modlitby jako vonné kadidlo budou předkládati Nejvyššímu, povstane Kristus, aby svého ďábelského protivníka i jeho společnost zabil dechem svých úst, a jej zničil jasem svého příchodu. Ďábel a jeho lživý prorok budou za živa vrženi do ohnivého jezera, které hoří sírou.

A potom začne soud Páně nad celým světem. Ohromné přírodní převraty oznámí jeho příchod. Slunce se zatmí, měsíc nedá světla svého, a hvězdy budou padati s nebe a nastane nesmírné vlnobití moře. Lidé budou schnouti strachem a v očekávání věcí, které přijdou na celý svět. Mocným hlasem trub andělé vzbudí lidi z jejich hrobů a z jejich smrtelného spánku. Ukáže se znamení Syna člověka na nebi. S velikou mocí a velebností na oblacích nebeských sestoupí Pán. Svět bude státi před Kristem, svým soudcem. Knihy se otevrou. A ten, kdo není zapsán v knize života, bude vržen do ohnivého bahna. Ale s nekonečnou laskavostí a mírností řekne Pán ke svým věrným: »Pojďte, požehnaní mého Otce, a vládněte královstvím, které je vám připraveno od počátku světa.«

NEBESKÝ JERUSALEM

»I viděl jsem město svaté, nový Jerusalem.« (Zjev. 21. 2.)

Soud světa skončen. Vina a trest odsouzeny. Mezitím co pekelný jícen se otevírá a pohlcuje nešťastné oběti hříchu k věčnému trápení, široce otevírají se brány nebeské a vyvolení vstupují s jásotem, s korunami vítězů ve svaté město Boží. Slavně zní jejich chvalozpěv: »Zvítězil lev z pokolení Judova, kořen Davidův! Aleluja! Neboť Pán, Bůh náš, vládne s mocí velikou!«

Starý svět, který podle hlubokých slov apoštola Pavla pod kletbou hříchu trpí a stená, rozpadl se ve velkém požáru světa. Ale na jeho ssutinách zdvíhá se proměněné nové nebe a nová země, která je připravena pro nový Jerusalem, aby byl oslavené a posvěcené církvi stálým, věčným sídlem. »A viděl jsem já, apoštol Jan, město svaté, nový Jerusalem, an sestupuje s nebe od Boha, jsa připraven jako nevěsta, ozdobená pro muže svého. A uslyšel jsem hlas veliký s nebe, an praví: Hle, stánek Boží s lidmi a přebývati bude s nimi, a oni budou jeho lidem, a on, Bůh, s nimi bude jejich Bohem. A setře všelikou slzu s očí jejich, a smrti nebude, ani zármutku, ani křiku, ani bolesti nebude, neboť ty věci pominuly! A město mělo velebnost Boží. Jeho světlo bylo jako vzácných drahokamů. Nic nečistého v ně nevejde. Jenom ti, kdo jsou zapsáni v knihu Beránkovu. A budou vládnouti na věky.«

A potom zapěje celá obec blaženého andělského a lidského světa, dokonalého duchovního i tělesného světa, společný mohutný žalm díků, v němž každá ctnost, každá zásluha, každá ušlechtilá přirozenost je jediným souladem; každý talent, každé umění, každá věda jediným slovem; každý stav, každé povolání, každý řád jediným souzvukem, každý národ, každý čas, každý svět jediným tónem. A ti všichni budou dohromady jediným nadšeným chvalozpěvem ke cti Všeslitovného. Zapějí chvalozpěv tak mohutný jako Boží svět, tak bohatý jako čas a věčnost, a tak vroucí jako Bohem posvěcená láska. Žalm, v němž nekonečné slovo s žárem a silou Ducha svatého stále zní od nebe k nebi, od pokolení k pokolení, od věčnosti k věčnosti: »Svatý, svatý, svatý je Bůh zástupů, jediný Pán, který byl, který jest a který přichází! Aleluja!«

*

»A tak očekávejme slavný příchod velikého Boha a Spasitele našeho Ježíše Krista.« (Tit. 2. 13.) Neboť »blahoslavení všichni, kteří jsou pozváni k svatbě Beránkově«.

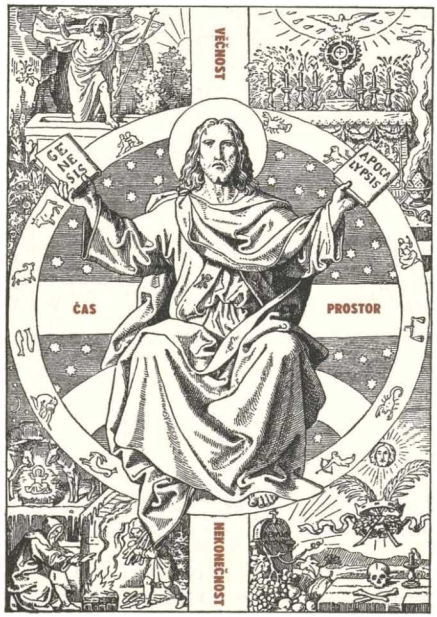

»Nebe a země pominou,
ale slova má nepominou.«

(Luk. 21. 33.)

RODINNÁ KRONIKA

Já a můj dům sloužiti budeme Hospodinu. (Jos. 24. 15.)

MANŽELÉ

Žijeme-li, Pánu žijeme; umíráme-li, Pánu umíráme;
ať tedy žijeme, nebo umíráme, Páně jsme. (Řím. 14. 8.)

MANŽEL:

narozen dne _____

v _____

pokřtěn dne _____

v _____

Jméno křtícího kněze _____

Jména kmotrů _____

_____

První sv. přijímání _____

Biřmování _____

MANŽELKA:

narozena dne _____

v _____

pokřtěna dne _____

v _____

Jméno křtícího kněze _____

Jména kmotrů _____

_____

První sv. přijímání _____

Biřmování _____

NÁŠ SŇATEK

se konal dne _____ v chrámu Páně _____

v _____ Oddal nás _____

Manželství jest tajemství veliké. (Efes. 5. 32.)

† _____ ‖ † _____

NAŠI RODIČE

Celým srdcem svým cti otce svého, a na bolesti matky své nezapomínej. (Sir. 7. 29.)

RODIČE MUŽOVI:

Otec _____

* _____ † _____

Matka _____

* _____ † _____

RODIČE ŽENINI:

Otec _____

* _____ † _____

Matka _____

* _____ † _____

Koruna starců jsou synové synů, a sláva synů — otcové jejich. (Přís. 17. 6.)

NAŠE DĚTI

Požehnání otcovo utvrzuje domy synů, ale kletba matčina z kořene vyvrací základy. (Sir. 3. 11.)

1. _____

den narození _____ v _____

den křtu _____ v _____

Jméno křtícího kněze _____

První sv. přijímání dne _____ v _____

Biřmování dne _____ v _____

Sňatek s _____

dne _____ v _____

2. _____

den narození _____ v _____

den křtu _____ v _____

Jméno křtícího kněze _____

První sv. přijímání dne _____ v _____

Biřmování dne _____ v _____

Sňatek s _____

dne _____ v _____

3. _____

den narození _____ v _____

den křtu _____ v _____

Jméno křtícího kněze _____

První sv. přijímání dne _____ v _____

Biřmování dne _____ v _____

Sňatek s _____

dne _____ v _____

4. _____

den narození _____ v _____

den křtu _____ v _____

Jméno křtícího kněze _____

První sv. přijímání dne _____ v _____

Biřmování dne _____ v _____

Sňatek s _____

dne _____ v _____

PAMĚTIHODNÉ UDÁLOSTI Z NAŠEHO ŽIVOTA

Poruč Hospodinovi svůj osud, doufej v něho
a on všecko spraví. (Žalm 36. 5.)

PÍSMO SVATÉ V OBRAZECH

V TEXTOVÉ ÚPRAVĚ PROF. EMANUELA ŽÁKA A S 238 RYTINAMI NAZARÉNSKÉ ŠKOLY VYDALO V LISTOPADU L. P. 1936 NAKLADATELSTVÍ »VYŠEHRAD«, SPOL. S R. O. V PRAZE II., VÁCLAVSKÁ UL. 12 VYTISKLA ČESKOSLOVANSKÁ AKCIOVÁ TISKÁRNA V PRAZE JAKO JUBILEJNÍ TISK V ROCE, KDY DOVRŠILA DVACET PĚT LET SVÉHO TRVÁNÍ

VYŠEHRAD